BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

DEMOSTHENES
ORATIONES

EDIDIT

FR. BLASS

III. 1.

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

M. St. G. Woods . de
C.C.C. Oxon

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII

EDITIO QUARTA CORRECTIOR

CURANTE

FRIDERICO BLASS

VOL. III. PARS I

ORATIONES XLI—LV

EDITIO STEREOTYPA

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXX

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

XLI.

ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολύευκτος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, δύο θυγατέρων πατὴρ γί- 1027
νεται, ὧν τὴν μὲν νεωτέραν Λεωκράτει πρότερον δίδωσιν, εἶτα Σπουδίᾳ, τὴν πρεσβυτέραν δὲ τῷ πρὸς τὸν Σπουδίαν δικαζομένῳ. ὁ μὲν οὖν Πολύευκτος ἐτελεύτησε ταῖς θυγατράσι καταλιπὼν τὸν κλῆρον ἐξ ἴσου, ὁ δὲ τὴν πρεσβυτέραν γήμας φησὶ τετταράκοντα μνᾶς ὁμολογηθῆναι τὴν προῖκα, οὐ μὴν ὅλην εὐθὺς δοθῆναι, ἀλλὰ δέκα μνῶν ὑπολειφθεισῶν, ζῶντά θ' ὁμολογεῖν τὸν Πολύευκτον ὀφείλειν αὐτάς, καὶ ὡς ἔμελλε τελευτᾶν, τὴν οἰκίαν τῆς ἄλλης οὐσίας ἐξελεῖν, καὶ ταύτην εἰς τὸ χρέος δοῦναι. ὁ δὲ [Λεωκράτης] ἀξιοῖ καὶ ταύτην εἶναι κοινὴν ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα. καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀμφισβητημάτων τῶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦτ' ἔστι. προσεγκαλεῖ δὲ τῷ Σπουδίᾳ καὶ ἕτερα· φησὶ γὰρ αὐτὸν καὶ τοῦ Πολυεύκτου καὶ τῆς πρεσβυτέρας ὀφείλοντα χρήματα μὴ καταβαλεῖν εἰς τὸ μέσον, δέον τοῦτο ποιεῖν. τοῦ δὲ Σπουδίου κἀκεῖνο λέγοντος, ὡς αὐτὸς τριάκοντα μνᾶς προῖκ' εἴληφε, μάλιστα μὲν ἐξεῖναι τῷ Πολυεύκτῳ φησίν, εἰ τῇ ἑτέρᾳ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο πλείω προῖκα δοῦναι καὶ μὴ τὴν ἴσην ἀμφοτέραις, ἔπειτα δ' ἐπιδείκνυσιν ὡς καὶ τοῦτο Σπουδίας ψεύδεται· τὰς μὲν γὰρ τριάκοντα μνᾶς αὐτὸν ἐν ἀργύρῳ φησὶ λαβεῖν, τὰς δὲ δέκ' ἐν ἱματίοις καὶ χρυσίοις, ἃ καὶ πλείονος ἢ δέκα μνῶν εἶναι ἄξια.

Ἀδελφὰς ἔχομεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ γυναῖκας ἐγὼ 1028
καὶ Σπουδίας οὑτοσί, Πολυεύκτου θυγατέρας. ἄπαι-
δος δ' ἐκείνου τελευτήσαντος ἀρρένων παίδων, ἀναγκά-
ζομαι πρὸς τοῦτον περὶ τῶν καταλειφθέντων δικά-
ζεσθαι. καὶ εἰ μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μὴ πᾶσαν σπου-
δὴν καὶ προθυμίαν ἐποιησάμην, βουλόμενος διαλύεσθαι
καὶ τοῖς φίλοις ἐπιτρέπειν, ἐμαυτὸν ἂν ᾐτιώμην, εἰ
μᾶλλον ᾑρούμην δίκας καὶ πράγματ' ἔχειν, ἢ μίκρ'
2 ἐλαττωθεὶς ἀνέχεσθαι· νῦν δ' ὅσῳ πρᾳότερον ἐγὼ καὶ
φιλανθρωπότερον τούτῳ διελεγόμην, τοσούτῳ μᾶλλόν
μου κατεφρόνει. καὶ νῦν κινδυνεύομεν οὐδὲν ὁμοίως
[τούτῳ] πρὸς τουτονὶ τὸν ἀγῶν' ἔχειν, ἀλλ' οὗτος μὲν
ῥᾳδίως φέρει πολλάκις εἰθισμένος ἐνταῦθ' εἰς ὑμᾶς
παριέναι, ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν
ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων
ὑμῖν· ὅμως δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσέχετε τὸν νοῦν.
3 Πολύευκτος γὰρ ἦν τις Θριάσιος, ὃν ἴσως οὐδ'
ὑμῶν τινες ἀγνοοῦσιν. οὗτος ὁ Πολύευκτος, ἐπειδὴ
οὐκ ἦσαν αὐτῷ παῖδες ἄρρενες, ποιεῖται Λεωκράτη
τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. οὐσῶν δ' αὐτῷ
δύο θυγατέρων ἐκ τῆς τοῦ Λεωκράτους ἀδελφῆς, τὴν
μὲν πρεσβυτέραν ἐμοὶ δίδωσι, καὶ τετταράκοντα μνᾶς
4 προῖκα, τὴν δὲ νεωτέραν Λεωκράτει. τούτων δ' οὕτως 1029
ἐχόντων, διαφορᾶς γενομένης τῷ Πολυεύκτῳ πρὸς τὸν
Λεωκράτη, περὶ ἧς οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λέγειν, ἀφελό-
μενος ὁ Πολύευκτος τὴν θυγατέρα δίδωσι Σπουδίᾳ
τουτῳί. μετὰ δὲ ταῦτ' ἠγανάκτει θ' ὁ Λεωκράτης, καὶ
δίκας ἐλάγχανε Πολυεύκτῳ καὶ τουτῳὶ Σπουδίᾳ, καὶ
περὶ πάντων ἠναγκάζοντ' εἰς λόγον καθίστασθαι, καὶ
τὸ τελευταῖον διελύθησαν, ἐφ' ᾧτε κομισάμενον τὸν
Λεωκράτην ἅπερ ἦν εἰς τὴν οὐσίαν εἰσενηνεγμένος,

μήτε κακόνουν εἶναι Πολυεύκτῳ, τῶν τε πρὸς ἀλλή-
5 λους ἐγκλημάτων ἀπηλλάχθαι πάντων. τίνος οὖν ἕνεχ᾽ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταῦτ᾽ εἶπον; ὅτι τὴν προῖκ᾽ οὐ κομισάμενος ἅπασαν, ἀλλ᾽ ὑπολειφθεισῶν χιλίων δραχμῶν καὶ ὁμολογηθεισῶν ἀπολαβεῖν, ὅταν Πολύευκτος ἀποθάνῃ, τέως μὲν ὁ Λεωκράτης ἦν κληρονόμος τῶν Πολυεύκτου, πρὸς ἐκεῖνον ἦν μοι τὸ συμβόλαιον· ἐπειδὴ δ᾽ ὅ τε Λεωκράτης ἐξεκεχωρήκειν ὅ τε Πολύευκτος μοχθηρῶς εἶχε, τηνικαῦτ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα μνᾶς, ἐξ ἧς διακωλύει με τὰς μισθώσεις κομίζεσθαι
6 Σπουδίας. πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι τοὺς παραγενομένους, ὅτ᾽ ἠγγύα μοι Πολύευκτος τὴν θυγατέρ᾽ ἐπὶ τετταράκοντα μναῖς· ἔπειθ᾽ ὡς ἔλαττον ταῖς χιλίαις ἐκομισάμην· ἔτι δ᾽ ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον ὀφείλειν ὡμολόγει μοι Πολύευκτος, καὶ τὸν Λεωκράτην συνέστησε, καὶ τελευτῶν διέθεθ᾽ ὅρους ἐπιστῆσαι χιλίων δραχμῶν ἐμοὶ τῆς προικὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 1030

7 Ἓν μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτ᾽ ἔστιν ὧν ἐγκαλῶ Σπουδίᾳ. καὶ περὶ τούτου τί ἂν ἔτι μεῖζον ἢ ἰσχυρότερον ἔχων εἰς ὑμᾶς κατέστην, ἢ τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ διαρρήδην, ὅσα τις ἀπετίμησεν, εἶναι δίκας, οὔτ᾽ αὐτοῖς οὔτε τοῖς κληρονόμοις; ἀλλ᾽ ὅμως πρὸς
8 τοῦτο τὸ δίκαιον ἥκει Σπουδίας ἀμφισβητήσων. ἕτερον δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταί, δύο μὲν μνᾶς ἐμαρτύρησεν Ἀριστογένης ἐγκαλεῖν ἀποθνῄσκοντα Πολύευκτον ὀφειλομένας αὑτῷ παρὰ Σπουδίᾳ καὶ τὸν τόκον (τοῦτο δ᾽ ἐστὶν οἰκέτου τιμή, ὃν ἐωνημένος οὗτος παρὰ Πολυ-

εύκτου, τὴν τιμὴν οὔτ' ἐκείνῳ διέλυσεν οὔτε νῦν εἰς
τὸ κοινὸν ἀνενήνοχεν), ὀκτακοσίας δὲ καὶ χιλίας, περὶ
9 ὧν οὐδ' ἔγωγ' οἶδα τί ποθ' ἕξει δίκαιον λέγειν. ἣν
μὲν γὰρ τὸ ἀργύριον παρὰ τῆς Πολυεύκτου δεδανει-
σμένος γυναικός, γράμματα δ' ἔστιν ἃ κατέλιπεν ἀπο-
θνῄσκουσ' ἐκείνη, μάρτυρες δ' οἱ τῆς γυναικὸς ἀδελ-
φοὶ παρόντες ἅπασι καὶ καθ' ἕκαστον ἐπερωτῶντες,
ἵνα μηδὲν δυσχερὲς ἡμῖν εἴη πρὸς ἀλλήλους. οὐκοῦν
δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ σχέτλιον, ἐμὲ μὲν ἁπάν-
των, ὧν ἢ παρὰ Πολυεύκτου ζῶντος ἦν ἐωνημένος ἢ
παρὰ τῆς γυναικὸς εἶχον αὐτοῦ, καὶ τόκον τιθέναι καὶ
τὴν τιμὴν ἀποδεδωκέναι, καὶ νῦν ἅπερ ὤφειλον πάντ'
10 εἰς τὸ κοινὸν φέρειν, τοῦτον δὲ μήτε τῶν νόμων τῶν
ὑμετέρων φροντίζειν μήθ' ὧν διέθετο Πολύευκτος
μήτε τῶν καταλειφθέντων γραμμάτων μήτε τῶν συνει-
δότων, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦθ' ἥκειν ἀντιδικήσοντα.

Λαβὲ δή μοι πρῶτον μὲν τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ
τῶν ἀποτιμηθέντων ἔτι δίκην εἶναι πρὸς τοὺς ἔχοντας, 1031
ἔπειτα τὰ γράμματα τὰ καταλειφθέντα καὶ τὴν μαρτυ-
ρίαν τὴν Ἀριστογένους.

ΝΟΜΟΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Βούλομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ὧν ἐγκαλῶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξαι. φιάλην
μὲν γὰρ λαβόντες παρὰ τῆς Πολυεύκτου γυναικὸς καὶ
θέντες ἐνέχυρα μετὰ χρυσίων, οὐκ ἀνενηνόχασι κεκο-
μισμένοι ταύτην, ὡς ὑμῖν Δημόφιλος ὁ θέμενος μαρ-
τυρήσει· σκηνὴν δ' ἣν ἔχουσιν, οὐδὲ γὰρ ταύτην λα-
βόντες ἀναφέρουσιν· ἄλλα δὲ πόσα τοιαῦτα. τὸ δὲ
τελευταῖον εἰσενεγκούσης τῆς ἐμῆς γυναικὸς εἰς τὰ
νεμέσια τῷ πατρὶ μνᾶν ἀργυρίου καὶ προαναλωσάσης,

οὐδὲ ταύτης ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχει προλαβών, τῶν δὲ τὰ μέρη κομίζεται, τὰ δ' οὕτω φανερῶς οὐκ ἀποδίδωσιν. ἵνα τοίνυν μηδὲ ταῦτ' ᾖ παραλελειμμένα, λαβέ μοι πάντων αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12 Ἴσως τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς μὲν ταῦτ'
οὐδὲν ἀντερεῖ Σπουδίας· οὐδὲ γὰρ ἕξει, καίπερ δεινὸς
ὤν· αἰτιάσεται δὲ Πολύευκτον καὶ τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ,
καὶ φήσει πάντα ταῦθ' ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντας καταχαρί-
σασθαι, καὶ νὴ Δί' ἕτερα πολλὰ καὶ μεγάλα βλάπτε-
σθαι, καὶ δίκην εἰληχέναι μοι· ταῦτα γὰρ καὶ πρὸς
13 τῷ διαιτητῇ λέγειν ἐπεχείρει. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ πρῶτον μὲν οὐχ ἡγοῦμαι δικαίαν εἶναι τὴν ἀπο-
λογίαν τὴν τοιαύτην, οὐδὲ προσήκειν, ὅταν τις φανε-
ρῶς ἐξελέγχηται, μεταστρέψαντα τὰς αἰτίας ἐγκαλεῖν 1032
καὶ διαβάλλειν· ἀλλ' ἐκείνων μέν, εἴπερ ἀδικεῖται, δῆ-
λον ὅτι δίκην λήψεται, τούτων δὲ δώσει· πῶς γὰρ ἂν
ἐγὼ νῦν ταῖς τούτων διαβολαῖς ἀντιδικοίην, ἀφεὶς
14 ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν; ἔπειτα θαυ-
μάζω τί δήποτ', εἴπερ ἀληθῆ καὶ δίκαι' εἶχεν ἐγκα-
λεῖν, βουλομένων ἡμᾶς τῶν φίλων διαλύειν καὶ πολλῶν
λόγων γενομένων, οὐχ οἷος ἦν ἐμμένειν οἷς ἐκεῖνοι
γνοῖεν. καίτοι τίνες ἂν ἄμεινον καὶ τῶν τούτου καὶ
τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων τὰ μηδὲν ὄντ' ἐξήλεγξαν, τῶν
παραγεγενημένων ἅπασι τούτοις, τῶν εἰδότων οὐδὲν
ἧττον ἡμῶν τὰ γενόμενα, τῶν κοινῶν ἀμφοτέροις καὶ
15 φίλων ὄντων; ἀλλὰ δῆλον ὅτι τούτῳ ταῦτ' οὐκ ἐλυσι-
τέλει, φανερῶς ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχομένῳ τοῦτον τὸν
τρόπον λαβεῖν διάλυσιν· μὴ γὰρ οἴεσθ' ὦ ἄνδρες δι-
κασταὶ τοὺς εἰδότας ἅπαντα ταῦτα, νυνὶ μὲν ὑποκιν-

δύνους αὐτοὺς καθιστάντας ἐμοὶ μαρτυρεῖν, τότε δ'
ἂν ὀμόσαντας ἄλλο τι γνῶναι περὶ αὐτῶν. οὐ μὴν
ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν τούτων ὑπῆρχεν ὑμῖν, οὐδ' ὣς χαλε-
πόν ἐστι γνῶναι περὶ αὐτῶν, ὁπότεροι τἀληθῆ λέγουσι.
16 περὶ μὲν γὰρ τῆς οἰκίας, εἰ φησὶν ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντα
Πολύευκτον προστάξαι τοὺς ὅρους στῆσαι τῶν χιλίων,
ἀλλ' οὐ δήπου καὶ τοὺς μάρτυρας ἔπεισα ὦ Σπουδία
ψευδῆ μοι μαρτυρεῖν, τοὺς παραγενομένους ὅτ' ἠγγύα
μοι, τοὺς εἰδότας ἔλαττόν με κομισάμενον, τοὺς ἀκού-
οντας ὁμολογοῦντος ὀφείλειν [ἐμοί], συστήσαντος ἀπο-
δοῦναι, τοὺς τὸ τελευταῖον ταῖς διαθήκαις παραγενο-
μένους· τούτοις γὰρ ἅπασιν οὐκέτι καταχαρίσασθαι
ταῦθ' ὑπῆρχεν, ἀλλὰ κινδυνεύειν τῶν ψευδομαρτυ- 1033
ριῶν, εἰ μηδὲν τῶν γενομένων μαρτυροῖεν. ἀφῶμεν
17 τοίνυν τοῦτ' ἤδη. πρὸς ἐκεῖνο δὲ τί ἂν λέγοις; ἀκρι-
βῶς γὰρ ὅπως τουτουσὶ διδάξεις· εἰ δὲ μή, πάντες ὑμεῖς
ἀπαιτεῖτ' αὐτόν. ὅτε γὰρ Πολύευκτος διετίθετο ταῦτα,
παρῆν μὲν ἡ τούτου γυνή, καὶ δῆλον ὅτι τὰς τοῦ
πατρὸς διαθήκας ἀνήγγειλεν, ἄλλως τ' εἰ καὶ μηδὲν
ἴσον εἶχεν, ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἠλαττοῦτο, παρεκλήθη δ'
αὐτὸς οὗτος, ὥστε μηδὲ τοῦτ' εἶναι λέγειν, ὡς λάθρᾳ
καὶ διακρυψάμενοι τούτους ἐπράττομεν ταῦτα· παρα-
καλούμενος γὰρ ἔφησεν αὐτὸς μὲν ἀσχολίαν ἄγειν, τὴν
18 δὲ γυναῖκ' ἐξαρκεῖν τὴν αὑτοῦ παροῦσαν. τί ἔτι λοι-
πόν; ἀπαγγείλαντος Ἀριστογένους αὐτῷ περὶ ἁπάντων
τούτων ἀκριβῶς, οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδένα φαίνεται λόγον
ποιησάμενος, ἀλλ' ἐπιβιόντος μετὰ ταῦτα τοῦ Πολυ-
εύκτου πλεῖν ἢ πένθ' ἡμέρας, οὔτ' ἠγανάκτησεν εἰσελ-
θὼν οὔτ' ἀντεῖπεν οὐδέν, οὐδ' ἡ γυνή, παροῦσ' ἐξ
ἀρχῆς ἅπασι τούτοις. ὥστ' οὐκέτι Πολύευκτος αὐτὰ
πεισθεὶς ἐμοὶ κατεχαρίζεθ' ὡς ἔοικεν, ἀλλ' ὑμεῖς αὐ-

τοί. ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μεμνημένοι σα-
φῶς, ἐὰν ἄρα τι περὶ αὐτῶν ἐγχειρῇ νυνὶ διαβάλλειν,
ἀντίθετε. πρῶτον δ' ἵν' εἰδῆτ' ἀκριβῶς ὅτι τοῦτον
τὸν τρόπον ἔχει, τῶν μαρτύρων ἀκούσατε. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Οὐκοῦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν μὲν χιλίων δρα-
χμῶν ὡς δικαίως καὶ προσοφειλομένων ἀπετίμησέ μοι
τὴν οἰκίαν ὁ Πολύευκτος, αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ 1031
καὶ ἡ τούτου γυνὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις τούτοις τοῖς με-
μαρτυρηκόσι, συγχωροῦντες τότε καὶ οὔτε πρὸς τὸν
Πολύευκτον ἀντειπόντες ἐπιβιόντα τοσαύτας ἡμέρας,
οὔτε πρὸς τὸν Ἀριστογένην, ἐπεὶ τάχιστ' ἤκουσαν.
ἀλλὰ μὴν εἴ γε δικαίως ἀπετιμήθη, μεμνημένοις τοῦ
νόμου κατὰ μὲν τοῦθ' ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἀποψηφίσασθαι
20 Σπουδίου. σκέψασθε δὲ καὶ περὶ τῶν εἴκοσι μνῶν, ἃς
οὐκ ἐπαναφέρει· καὶ γὰρ ἐνταυθοῖ πάλιν αὐτὸς οὗτός
μοι μέγιστος ἔσται μάρτυς, οὐ λόγῳ μὰ Δί' ὥσπερ
νῦν ἀντιδικῶν (τουτὶ μὲν γὰρ οὐδὲν τεκμήριόν ἐστιν),
ἀλλ' ἔργῳ περιφανεῖ. τί ποιῶν ὦ ἄνδρες δικασταί;
τούτῳ γὰρ ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν, ἵν' ἐὰν ἄρα τολμᾷ
τι καὶ περὶ τῆς μητρὸς τῶν γυναικῶν βλασφημεῖν ἢ
περὶ τῶν γραμμάτων, εἰδότας ὑμᾶς μὴ δύνηται λέγων
21 ἐξαπατᾶν. ταυτὶ γὰρ τὰ γράμματα κατέλιπε μὲν ἡ
Πολυεύκτου γυνή, καθάπερ εἶπον ὀλίγῳ πρότερον·
ὁμολογουμένων δὲ τῶν σημείων καὶ παρὰ τῆς τούτου
γυναικὸς καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς, ἀμφότεροι παρόντες ἀνοί-
ξαντες ἀντίγραφά τ' ἐλάβομεν, κἀκεῖνα πάλιν κατα-
22 σημηνάμενοι παρ' Ἀριστογένει κατεθέμεθα. τοῦτο δὴ
τοῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ μάθετε πρὸς θεῶν. ἐνῆσαν
μὲν γὰρ αἱ δύο μναῖ, ἡ τιμὴ τοῦ οἰκέτου, καὶ οὐ μό-

νον ὁ Πολύευκτος ἀποθνῄσκων ταύτας ἐνεκεκλήκειν,
ἐνῆσαν δ' αἱ χίλιαι καὶ ὀκτακόσιαι. ταῦτα δ' ἀνα-
γνούς, εἰ μὲν αὐτῷ μηδὲν προσῆκε μηδ' ἀληθῆ τὰ γε-
γραμμέν' ἦν, τί δή ποτ' οὐκ εὐθὺς ἠγανάκτει περὶ
αὐτῶν; τί δὲ συνεσημαίνετο πάλιν τὰ μηδὲν ὑγιὲς ὄντα
μηδ' ἀληθῆ γράμματα; τουτὶ γὰρ οὐδ' ἂν εἷς δήπου 1035
23 μὴ πᾶσιν ὁμολογῶν τοῖς γεγραμμένοις ποιήσειεν. ἀλλὰ
μὴν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτό γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς
τὰ συγκεχωρημέν' ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξέσται νῦν ἀν-
τιλέγειν, καὶ μηδὲν σημεῖον ὑμῖν ἔσται, διότι πάντες
ἄνθρωποι πρὸς τὰ μήτ' ἀληθῆ μήτε δίκαια τῶν ἐγκλη-
μάτων οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχρῆμ' ἀμφισβητεῖν
εἰώθαμεν, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτ', ἂν ὕστερον ἀντι-
24 δικῶσι, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι. ταῦτα
τοίνυν Σπουδίας οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ γιγνώσκων, ἀλλ'
οἶμαι μὲν καὶ ἀκριβέστερον, ὅσῳ καὶ πυκνότερον ἐν-
ταυθοῖ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις
ἑαυτῷ λέγων οὐκ αἰσχύνεται. καίτοι πολλάκις ὑμεῖς
ἓν μόνον σκευώρημα συνιδόντες, τούτῳ κατὰ τῶν ἄλ-
λων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ· τούτῳ
δ' ἅπανθ' ὑφ' αὐτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι. καί
μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν ὡς ὡμολογεῖτο τότε τὰ σημεῖα
τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς τούτου γυναικός, καὶ νῦν
ὑπὸ Σπουδίου κατασημανθέντα κεῖται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

25 Τούτων τοίνυν σαφῶς οὕτως ἀποδεδειγμένων, ἡγοῦ-
μαι μὲν οὐδὲν ἔτι δεῖν πλείω λέγειν· ὁπότε γὰρ καὶ
νόμους ἔχω παρασχέσθαι καὶ μάρτυρας ἁπάντων τῶν
εἰρημένων, καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ὁμολογοῦντά μοι,
τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων; ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς

προικὸς ἀγανακτῇ καὶ φάσκῃ πλεονεκτεῖσθαι ταῖς χι-
λίαις δραχμαῖς, ψεύσεται· οὐδὲν γὰρ ἔχων ἔλαττον ἀμ-
φισβητεῖ πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ πλέον, ὡς αὐτίχ' ὑμῖν ἔσται
26 φανερόν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ πάντα ταῦθ' ὡς ἀληθῶς συν- 1030
έβη, οὐ δήπου δίκαιον ἐμὲ τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα
μὴ λαβεῖν, εἴπερ ὄφελός τι τῶν νόμων ἐστίν, οὐδέ γε
τὸν Πολύευκτον, εἰ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο τῇ μὲν
ἐλάττω, τῇ δὲ πλείω προῖκ' ἐπιδοῦναι, διακωλυθῆναι
νῦν· σοὶ γὰρ αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐξῆν ὦ Σπουδία,
μὴ προστιθεμένων ὥσπερ ἐμοὶ τῶν χιλίων. ἀλλ' οὐδὲν
ἔλαττον εἶχες, ὡς ἐγὼ διδάξω. πρῶτον δ' ἐφ' οἷς ἐξέ-
δοτο τούτῳ, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27 Πῶς οὖν οὐδὲν ἔλαττον ἔχει, φήσει τις, εἰ τούτῳ
μὲν ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο τὰ χρυσία
καὶ τὰ ἱμάτια τῶν χιλίων, ἐμοὶ δ' αἱ δέκα μναῖ χωρὶς
προσαπεδίδοντο; τοῦτο δὴ καὶ μέλλω λέγειν. ὁ μὲν
γὰρ Σπουδίας ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρὰ τοῦ Λεωκρά-
τους ἔχουσαν τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τὴν γυναῖκ'
ἔλαβεν, ὧν ὁ Πολύευκτος προσαπέτεισε τῷ Λεωκράτει
πλεῖν ἢ χιλίας· ἐγὼ δ', ἅπερ ἔπεμψέ μοι χωρὶς τῆς
προικὸς, ὅσ' ἔχω μόνον, πρὸς τὰ τούτῳ δοθέντ' ἐὰν
ἀντιθῇ τις, εὑρήσει παραπλήσια, χωρὶς τῶν εἰς τὰς
28 χιλίας ἀποτιμηθέντων. ὥστ' εἰκότως ἐν ταῖς τετταρά-
κοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο ταῦθ', ἅπερ ἀπετετείκει τῷ
Λεωκράτει καὶ πλείω τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἦν. καί
μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὴν ἀπογραφὴν ταυτηνὶ καὶ
λέγ' αὐτοῖς, ἅπερ ἑκάτερος ἡμῶν ἔχει, μετὰ δὲ
ταῦτα τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν, ἵν' ἴδωσιν ὅτι
καὶ πολλῷ πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ

Λεωκράτης ἐνεκάλει, καὶ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί. λέγε.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1037

29 *Ἆρ' οὖν οὐ φανερῶς οὗτος μὲν ἔχει τετταράκοντα μνᾶς πάλαι τὴν προῖκα, ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τριάκοντα καθάπερ οὗτος, τὰς δὲ χιλίας οὐ μόνον ὕστερον οὐκ ἐκομισάμην, ἀλλὰ καὶ νυνὶ κινδυνεύω περὶ αὐτῶν ὡς ἀδίκως ἔχων; διὰ ταῦτα μέντοι Σπουδίας ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς φίλοις οὐκ ἐβούλετ' ἐπιτρέψας ἀπαλλαγῆναι τῶν πρὸς ἔμ' ἐγκλημάτων, ὅτι συνέβαινεν αὐτῷ πάντα ταῦτ' ἐλέγχεσθαι· πᾶσι γὰρ τούτοις παραγεγενημένοι καὶ σαφῶς εἰδότες, οὐκ ἐπέτρεπον ἂν αὐτῷ λέγειν ὅ τι τύχοι· παρ' ὑμῖν δ' οἴεται ψευδόμενος*
30 *ἐμοῦ τἀληθῆ λέγοντος περιγενήσεσθαι. καίτοι περὶ ὧν ἐγκαλῶ, πάνθ' ὑμῖν ἀπέδειξα σαφῶς, ὡς οἷός τ' ἦν αὐτός. τοὺς δ' εἰδότας οὗτος ἔφευγεν, οὐχ ἡγούμενος εἶναι παραλογίσασθαι. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μηδ' ὑμεῖς ἐπιτρέπετ' αὐτῷ ψεύδεσθαι καὶ διαβάλλειν, μεμνημένοι τῶν εἰρημένων· ἴστε γὰρ πάνθ' ὡς ἐγένετο, πλὴν εἴ τι παρέλιπον ἐγὼ πρὸς ὀλίγον ὕδωρ ἀναγκαζόμενος λέγειν.*

XLII.

ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ μὲν λόγος οὐκ ἀναφέρεται παρά τινων εἰς τὸν Δημοσθένην, ὑπόθεσιν δ' ἔχει ταύτην. ἦν σύνταγμα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξειλεγμένων, οἷς ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες. νόμος δ' 1038

ἐδίδου τῷ πεπονηκότι τούτων ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγμα-
τος, εἴ τιν᾽ ἑαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντ᾽ ἐπεδείκνυε. καὶ
εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὡμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς
τριακοσίους ἀντικαθίστατο· εἰ δ᾽ ἠρνεῖτο, τὴν οὐσίαν ἀντε-
2 δίδοσαν. νῦν τοίνυν εἷς τῶν τριακοσίων πεπονηκέναι λέγων
καὶ εἶναι πένης ἐπὶ Φαίνιππον ἐλήλυθε, καὶ τῆς οὐσίας εἰς
ἀντίδοσιν ἥκουσι. περὶ δὲ τούτων ἐγκαλεῖ τῷ Φαινίππῳ,
ὡς οὔτε τὴν ἀπογραφὴν τῆς οὐσίας δεδωκότι κατὰ τὸν προσ-
ήκοντα χρόνον, ἀλλ᾽ ὕστερον πολλῷ, τά τε σημεῖα τῶν
οἰκημάτων ἀφῃρηκότι, ὑπὲρ τοῦ ἐκφορῆσαι τῶν ἔνδον τινά,
καὶ ψευδῶς ὀφείλειν πολλὰ πλαττομένῳ.

Πολλὰ κἀγαθὰ γένοιτ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον
μὲν ὑμῖν ἅπασιν, ἔπειτα δὲ καὶ Σόλωνι τῷ νομοθε-
τήσαντι τὸν περὶ τῶν ἀντιδόσεων νόμον. εἰ μὴ γὰρ
οὗτος ἡμῖν σαφῶς διώρισε, τί πρῶτον δεῖ ποιεῖν τοὺς
ἀντιδεδωκότας καὶ τί δεύτερον καὶ τἄλλα δ᾽ ἐφεξῆς,
οὐκ οἶδ᾽ ὅποι προῆλθεν ἂν ἡ τουτουὶ Φαινίππου τόλμα,
ὅπου γε καὶ νῦν ἅπαντα ταῦτα προλέγοντος ἡμῖν τοῦ
νόμου, ὅμως οὐδὲν φροντίσας τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμ- 1039
μένων δικαίων, ἀντὶ μὲν τοῦ τριῶν ἡμερῶν ἀφ᾽ ἧς
ὤμοσε τὴν ἀπόφασιν δοῦναί μοι τῆς οὐσίας τῆς αὑτοῦ
κατὰ τὸν νόμον, ἢ εἰ μὴ τότ᾽ ἐβούλετο, τῇ γ᾽ ἕκτῃ
δοῦναι τοῦ βοηδρομιῶνος μηνός, ἣν δεηθεὶς [μου]
ἔθετο καὶ ἐν ᾗ ὡμολόγησε δώσειν τὴν ἀπόφασιν, οὐ-
2 δέτερα τούτων ἐποίησεν, ἀλλὰ καταφρονήσας ἀμφοτέ-
ρων, καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ νόμου, δευτέρῳ μηνὶ δέδωκε,
δυοῖν ἢ τρισὶν ἡμέραις πρότερον τῆς εἰς τὸ δικαστή-
ριον εἰσόδου, τὸν δ᾽ ἄλλον ἅπαντ᾽ ἐκποδὼν ἦν χρόνον·
ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ σημεῖ᾽ ἐᾶν τῶν οἰκημάτων ἃ παρεση-
μηνάμην, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν ἀνέῳξε καὶ τὰς κριθὰς ἐξ-

εφόρησε καὶ τἄλλα, ὥσπερ ἐξουσίαν δεδωκότος αὐτῷ
τοῦ νόμου ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται καὶ μὴ ὡς δίκαιόν
3 ἐστιν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἥδιστα μὲν ἂν ἐμαυ-
τὸν εἶδον εὐτυχοῦνθ' ὥσπερ πρότερον τῇ οὐσίᾳ καὶ
μένοντ' ἐν τοῖς τριακοσίοις· ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν τῆς
κοινῆς ἀτυχίας μετασχὼν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐργαζομένοις
ἐν τοῖς ἔργοις, τὰ δ' ἰδίᾳ μεγάλαις περιπεπτωκὼς ζημίαις
ἀπολώλεκα τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ τελευταῖον νυνί με δεῖ τῇ
πόλει τρία τάλαντα καταθεῖναι, τάλαντον κατὰ τὴν με-
ρίδα (μετέσχον γὰρ, ὡς μή ποτ' ὤφελον, κἀγὼ τοῦ
δημευθέντος μετάλλου), ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὴν ἐμὴν
τάξιν πειρᾶσθαι καθιστάναι τὸν οὐ μόνον [ἐμοῦ] νῦν
ὄντα πλουσιώτερον, ἀλλὰ καὶ πρότερον, καὶ οὐδεπώ-
ποτ' οὐδὲν λελῃτουργηκόθ' ὑμῖν οὐδ' εἰσενηνοχότα τῇ
4 πόλει. δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἐὰν ἐπιδεικνύω Φαίνιππον τουτονὶ καὶ παραβεβηκότα
τὰ ἐν τοῖς νόμοις δίκαια καὶ πλουσιώτερον ὄντ' ἐμαυτοῦ. 1040
βοηθῆσαί μοι καὶ τοῦτον εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντ'
ἐμοῦ καταστῆσαι· διὰ τοῦτο γὰρ οἱ νόμοι καθ' ἕκα-
στον ἔτος ποιοῦσι τὰς ἀντιδόσεις, ὅτι τὸ διευτυχεῖν
συνεχῶς τῇ οὐσίᾳ, οὐ πολλοῖς τῶν πολιτῶν διαμένειν
εἴθισται. ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν ἅπαντα τὰ γενόμενα περὶ
τὴν ἀντίδοσιν διηγήσομαι.
5 Τοῦ γὰρ μεταγειτνιῶνος μηνὸς ὦ ἄνδρες δικασταὶ,
τῇ δευτέρᾳ ἱσταμένου, ἐποίουν οἱ στρατηγοὶ τοῖς τρια-
κοσίοις τὰς ἀντιδόσεις. ἐν ταύταις ἐκάλεσα κατὰ τὸν
νόμον Φαίνιππον τουτονί. καλέσας δὲ καὶ παραλαβὼν
τῶν οἰκείων τινὰς καὶ φίλων, ἐπορευόμην Κύθηρόνδ'
εἰς τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ. καὶ πρῶτον μὲν περιαγαγὼν
τὴν ἐσχατιὰν πλέον ἢ σταδίων οὖσαν τετταράκοντα
κύκλῳ, ἔδειξα καὶ διεμαρτυράμην ἐναντίον Φαινίππου,

ὅτι οὐδεὶς ὅρος ἔπεστιν ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ· εἰ δέ φησιν, εἰπεῖν ἐκέλευον αὐτὸν ἤδη καὶ δεῖξαι, ὅπως μὴ ὕστερον ἐνταῦθα χρέως γενόμενον [ἐπὶ τῷ χωρίῳ] ἀναφα-
6 νήσεται. ἔπειτα παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα, καὶ τοῦτον ἐκέλευον εἰς τἀμὰ βαδίζειν. μετὰ δὲ ταῦτ' ἠρόμην, ὅπου ὁ σῖτος εἴη ὁ ἀπηλοημένος· ἦσαν γὰρ νὴ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἄνδρες δικασταὶ δύ' ἅλως αὐτόθι, μικροῦ πλέθρου ἑκατέρα. ὁ δ' ἀπεκρίνατό μοι, ὅτι ὁ μὲν πεπραμένος εἴη τοῦ σίτου, ὁ δ' ἔνδον ἀποκείμενος.
7 τέλος δ', ἵνα μὴ μακρολογῶ, καταστήσας φυλάττειν ἔνδον τινάς, καὶ νὴ Δί' ἀπειπὼν καὶ κωλύσας τοὺς ὀνηλάτας μὴ ἐξάγειν τὴν ὕλην ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς (πρὸς γὰρ τῇ ἄλλῃ οὐσίᾳ τῇ Φαινίππου ὦ ἄνδρες δικασταί, 1041
καὶ αὕτη πρόσοδος μεγάλη ἐστὶν αὐτῷ· ἓξ ὄνοι δι' ἐνιαυτοῦ ὑλαγωγοῦσι, καὶ λαμβάνει οὗτος πλέον ἢ δώδεκα δραχμὰς τῆς ἡμέρας) τούτοις ἀπειπών, ὥσπερ λέγω, τῆς ὕλης μὴ ἅπτεσθαι, καὶ ἐπαγγείλας ἐπὶ τὰ ἱερὰ Φαινίππῳ κατὰ τὸν νόμον ἀπαντᾶν, ᾠχόμην
8 ἀπιὼν εἰς ἄστυ. πρῶτον μὲν οὖν τῶν εἰρημένων τὰς μαρτυρίας ὑμῖν παρέξομαι, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀκούσεσθε πάσας τὰς ἀληθείας· τουτονὶ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ Φαίνιππον εὑρήσετ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀρξάμενον τοῦ μηδὲν δίκαιον ποιεῖν. παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα, τοῦ νόμου μοι δεδωκότος· οὗτος ἀνέῳξε. καὶ τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ σημεῖον ὁμολογεῖ, τὸ δ' ἀνοῖξαι τὴν θύραν οὐχ ὁμολογεῖ, ὥσπερ ἄλλου τινὸς ἕνεκα τὰ σημεῖ' ἀφαιροῦντας, ἢ τοῦ τὰς θύρας
9 ἀνοῖξαι. ἔπειτ' ἀπεῖπον τὴν ὕλην μὴ ἐξάγειν· ἐξῆγεν οὗτος ἁπάσας τὰς ἡμέρας, πλὴν ἐκείνης ἐν ᾗ ἐγὼ ἀπεῖπον. χρέως οὐδ' ὁτιοῦν ὠφείλετ' ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ· νῦν οὗτος ἀποφαίνει πολλά. ἁπλῶς ποιεῖ ὅ τι ἂν βού-

*ληται, οὐχ ὅ τι οἱ νόμοι κελεύουσιν. λέγε τὰς μαρτυ-
ρίας, πρῶτον μὲν τὰς περὶ τοῦ μετάλλου, ἔπειτα καὶ
τὰς ἄλλας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 *Ἃ μὲν τοίνυν εὐθὺς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὰς ἀν-
τιδόσεις ἤρξατό με Φαίνιππος ἀδικεῖν, ἀκηκόατ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων. τὰ δὲ
μετὰ ταῦτα γεγενημέν' οὐκέτ' εἰς ἐμὲ μόνον αὐτῷ
ἡμάρτηται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νόμους, ὑπὲρ ὧν ὑμῖν
11 ἅπασι σπουδαστέον ἐστίν. ὀμόσας γὰρ τῇ ἑνδεκάτῃ* 1042
*τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς ἀποφανεῖν ὀρθῶς καὶ δικαί-
ως τὴν οὐσίαν, τοῦ νόμου διαρρήδην λέγοντος τριῶν
ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ διδόναι τὴν ἀπόφασιν, ἐδεῖτό
μου προσελθὼν πρὸ τῶν δικαστηρίων μετὰ Πολυεύκτου
τοῦ Κριωέως καὶ ἑτέρων τινῶν, πρῶτον μὲν περὶ δια-
λύσεως συνελθεῖν αὐτῷ· πάντα γάρ μοι τὰ δίκαια
ποιήσειν· ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν τῆς οὐσίας ἀναβαλέ-
σθαι μὴ πολλὰς ἡμέρας· οὐ γὰρ ἀγνοεῖν μου τὰ πρά-
12 γματα. ἡγησάμενος δ' ἐγὼ καὶ μετρίου καὶ ἀπράγμονος
εἶναι πολίτου, μὴ εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν εἰς τὸ δικαστή-
ριον βαδίζειν, ἐπείσθην (τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν;) τὴν
μὲν σύνοδον τὴν περὶ τῶν διαλύσεων τῇ ὀγδόῃ φθί-
νοντος τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς ὁμολογῆσαι ποιήσα-
σθαι, τὴν δ' ἀπόφασιν τῆς οὐσίας τῇ ἕκτῃ φθίνοντος.
τυχὼν δὲ τούτων ἀμφοτέρων παρ' ἐμοῦ Φαίνιππος,
οὐδ' εἰς ἑτέραν τῶν ἡμερῶν ἀπήντησεν· ἀλλ' ἀνθ'
ἑνὸς δύο νόμους ἥκει πρὸς ὑμᾶς παραβεβηκώς, ἕνα
μὲν τὸν κελεύοντα τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ
τὴν οὐσίαν ἀποφαίνειν, ἕτερον δὲ τὸν κελεύοντα κυ-
ρίας εἶναι τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας, ἃς ἂν ἐναν-
13 τίον ποιήσωνται μαρτύρων. καίτοι ὦ ἄνδρες δικα-*

σταὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν, ὅτι ὁμοίως ἥ τ' ἐν τῷ νόμῳ
γεγραμμένη κυρία ἐστὶν ἡμέρα, καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἀντιδί-
κων συγχωρηθεῖσα; πολλάκις γὰρ ἔν τε τοῖς νόμοις
γεγραμμένης τριακοστῆς ἡμέρας ἑτέραν ἡμῖν αὐτοῖς
συγχωρήσαντες ἐθέμεθα, παρά τε ταῖς ἀρχαῖς ἁπάσαις
καὶ δίκας καὶ κρίσεις ἀναβάλλονται τοῖς ἀντιδίκοις οἱ 1048
ἄρχοντες συγχωρησάντων ἐκείνων ἀλλήλοις· ὧν εἴ τις
ἄκυρον ἡγήσαιτο δεῖν εἶναι τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμο-
λογίαν, μισήσαιτ' ἂν αὐτὸν ὡς ὑπερβάλλοντα συκο-
14 φαντίᾳ. Φαίνιππος τοίνυν, ὥσπερ τοῦ νόμου προσ-
τάττοντος μηδὲν ποιεῖν ὧν ἂν ὁμολογήσῃ τις, ἀπ'
ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ὡμολόγησεν ἐπί τε τὰς
διαλύσεις ἀπαντήσεσθαι καὶ τὴν ἀπόφασίν μοι τὴν
αὑτοῦ δώσειν καὶ τὴν παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι, οὐδεπώποτ'
ἀπήντησεν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ τοῦτον ἑώρων οὐ
προσέχοντά μοι τὸν νοῦν οὐδὲ τοῖς νόμοις, εἰς τὸ
στρατήγιον ἔδωκα τὴν ἀπόφασιν, οὗτος δ', ὅπερ καὶ
μικρῷ πρότερον εἶπον, πρώην ἔδωκέ μοι βιβλίον, οὐ-
δὲν ἄλλο βουλόμενος, ἢ δοκεῖν μὲν δεδωκέναι τὴν
ἀπόφασιν, μὴ ἔχειν δέ με τοῖς ἐν αὐτῇ γεγραμμένοις
15 ὅ τι χρήσομαι. χρὴ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ μὴ τοῖς
ἰσχυροτέραν νομίζουσι τῶν νόμων τὴν αὑτῶν βδελυ-
ρίαν εἶναι, πλέον τούτοις τοῦ δικαίου νέμειν· εἰ δὲ
μή, πολλοὺς ποιήσετε τοὺς καταγελῶντας τῶν ἐν τοῖς
νόμοις δικαίων γεγραμμένων· ἀλλ' ἐκείνοις βοηθεῖν,
οἵτινες ἂν τὴν τῶν νόμων φωνὴν ὑμετέραν εἶναι νομί-
ζωσι, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν εἰς τὸ δικαστήριον,
ὑπὲρ τῶν ἠδικημένων εἶναι [νομίζωσι], μὴ τῶν ἠδι-
16 κηκότων. λέγε τῶν ἀρτίως εἰρημένων τὰς μαρτυρίας
καὶ τοὺς νόμους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΙ.

Τοιαῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πεπονθὼς [ἐγὼ] ὑπὸ Φαινίππου, ἀπεγραψάμην πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ταυτηνὶ τὴν ἀπογραφήν. λέγε.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. 1044

17 *Πῶς οὖν ἄλλως, πρὸς τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεικνύειν ὑμῖν δεῖ Φαίνιππον ἔνοχον ὄντα τοῖς ἀνεγνωσμένοις, ἢ ὅνπερ τρόπον ἐγὼ νῦν ἐπιδεικνύω; ἀλλ' ὅμως ἔμ' ἀντεγράψατο Φαίνιππος μὴ δικαίως ἀποφαίνειν τὴν οὐσίαν· οὕτω τὸ πρὸς ὑμᾶς ψεύδεσθαι τοῖς τοιούτοις ῥᾴδιόν ἐστι· καὶ κατηγορεῖ τοῦ ὅρκου, ὃν ὤμοσα πρὸ τῆς ἀποφάσεως, λέγων ὅτι πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις ὑπεσχόμην ἀποφανεῖν τὴν ἄλλην οὐσίαν, ὥσπερ τὸ κατὰ τοὺς νόμους ὀμνύ-*
18 *ειν, τοῦτ' ἄξιον κατηγορίας ὄν. ὑμεῖς δ' ἴστ' ὦ ἄνδρες δικασταί (ὑμεῖς γὰρ ἔθεσθε) τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην οὕτω λέγει, τοὺς δ' ἀντιδιδόντας ἀλλήλοις, ὅταν ὀμόσαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν, προσομνύειν τόνδε τὸν ὅρκον 'ἀποφανῶ τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ ὀρθῶς καὶ δικαίως, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυρείοις,*
19 *ὅσα οἱ νόμοι ἀτελῆ πεποιήκασιν.' μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν. μικρὸν μὲν οὖν ἱκετεύω ἐπίσχες. ἐγὼ γὰρ καὶ πρότερον προεκαλεσάμην Φαίνιππον, καὶ νῦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ δίδωμ' αὐτῷ δωρειὰν καὶ ἀφίσταμαι μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας καὶ τῶν ἐν τοῖς ἔργοις. ἐάν μοι τὴν ἐσχατιὰν μόνην ἐλευθέραν παραδῷ, ὥσπερ ἦν ὅτ' ἐγὼ τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς αὐτὴν μετὰ μαρτύρων, καὶ ἐάν, ὃν ἐξῆγεν ἐκ τῶν οἰκημάτων σῖτον καὶ οἶνον καὶ τἄλλα, ἀφελὼν ἀπὸ τῶν θυρῶν τὰ σημεῖα, ταῦτα πάλιν εἰς ταὐτὸ καταστήσῃ. καὶ τί λέγεις ἔτι*

καὶ βοᾶς; πόλλ' ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων ἐγὼ
Φαίνιππε πρότερον αὐτὸς τῷ ἐμαυτοῦ σώματι πονῶν 1045
καὶ ἐργαζόμενος συνελεξάμην· ὁμολογῶ. νυνὶ δὲ πλὴν
ὀλίγων ἅπαντ' ἀπολώλεκα. σὺ δ' ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς νῦν
πωλῶν τὰς κριθὰς ὀκτωκαιδεκαδράχμους καὶ τὸν οἶνον
δωδεκάδραχμον, πλουτεῖς εἰκότως, ἐπειδὰν ποιῇς σίτου
μὲν μεδίμνους πλέον ἢ χιλίους, οἴνου δὲ μετρήτας
21 ὑπὲρ ὀκτακοσίους. ἔτ' οὖν τὴν αὐτὴν ἡμᾶς τάξιν ἔχειν
δεῖ, μὴ τῆς αὐτῆς τύχης ἡμῖν παρακολουθούσης νῦν
τε καὶ πρότερον; μηδαμῶς· οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλὰ
διάδεξαι καὶ σὺ καὶ μετάλαβε μικρὸν χρόνον τῆς τοῦ
λητουργοῦντος τάξεως, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐν τοῖς ἔργοις
ἠτυχήκασιν, ὑμεῖς δ' οἱ γεωργοῦντες εὐπορεῖτε μᾶλλον
ἢ προσῆκεν. ἱκανὸν γὰρ χρόνον δύ' οὐσίας καρπού-
μενος διατελεῖς, τὴν μὲν τοῦ φύσει πατρὸς Καλλίπ-
που, τὴν δὲ τοῦ ποιησαμένου σε, Φιλοστράτου τοῦ
22 ῥήτορος, καὶ οὐδὲν πώποτε τουτοισὶ πεποίηκας. καίτοι
ὁ μὲν ἐμὸς πατὴρ πέντε καὶ τετταράκοντα μνῶν μόνων
ἑκατέρῳ, ἐμοὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ, τὴν οὐσίαν κατέλιπεν,
ἀφ' ἧς ζῆν οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν· οἱ δὲ σοὶ πατέρες τοσού-
των ἦσαν κύριοι χρημάτων, ὥσθ' ἑκατέρου τρίπους
ἀνάκειται, νικησάντων αὐτῶν Διονύσια χορηγούντων.
καὶ οὐ φθονῶ· δεῖ γὰρ τοὺς εὐπόρους χρησίμους αὐ-
τοὺς παρέχειν τοῖς πολίταις. σὺ τοίνυν δεῖξον χαλκοῦν
ἕνα μόνον εἰς τὴν πόλιν ἀνηλωκώς, ὁ τὰς δύο λητουρ-
23 γούσας οὐσίας παρειληφώς. ἀλλ' οὐ δείξεις· ἀποκρύ-
πτεσθαι γὰρ καὶ διαδύεσθαι καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν
μὴ λητουργήσεις τουτοισὶ μεμάθηκας. ἀλλ' ἐγὼ δείξω
πόλλ' ἀνηλωκώς, ὁ τὴν μικρὰν οὐσίαν παραλαβὼν
παρὰ τοῦ πατρός. πρῶτον δέ μοι τὸν νόμον ἐκεῖνον 1046
ἀνάγνωθι τὸν οὐκ ἐῶντα τῶν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲν

ἀποφαίνειν καὶ τὴν πρόκλησιν, ἔπειτα τὰς μαρτυρίας,
ὡς δύ' οἴκων λητουργούντων οὑτοσὶ Φαίνιππος κεκλη-
ρονόμηκεν.

ΝΟΜΟΣ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24 Ἓν μόνον ἄν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον
πεφιλοτιμημένον εἰς ὑμᾶς ἄνδρες δικασταί· ἱπποτρόφος
ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος, ἅτε νέος καὶ πλούσιος καὶ
ἰσχυρὸς ὤν. τί τούτου μέγα σημεῖον; ἀποδόμενος τὸν
πολεμιστήριον ἵππον καταβέβηκεν ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ
ἀντ' ἐκείνου ὄχημ' αὑτῷ τηλικοῦτος ὢν ἐώνηται, ἵνα
μὴ πεζῇ πορεύηται· τοσαύτης οὗτος τρυφῆς ἐστι με-
στός. καὶ τοῦτ' ἀπογέγραφέ μοι, τῶν δὲ κριθῶν καὶ
τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς γιγνο-
25 μένων οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος. ἄξιόν γ' ἀφεῖναι νῦν
αὐτόν ἐστιν, ἐπειδὴ χρήσιμος καὶ φιλότιμος καὶ τῇ
οὐσίᾳ καὶ τῷ σώματι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. καλῶν γὰρ
κἀγαθῶν ἐστι δικαστῶν, τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ἐθέ-
λοντας, ὅταν εὐπορῶσι, λητουργοῦντας καὶ ἐν τοῖς
τριακοσίοις ὄντας ἀναπαύειν, ὅταν τούτου δεόμενοι
τυγχάνωσι, τοὺς δὲ νομίζοντας ἀπολλύειν, ὅταν εἰς τὸ
κοινόν τι δαπανήσωσιν, ἄγειν εἰς τοὺς προεισφέρον-
τας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν δραπετεύειν. λέγε πρῶτον μὲν
τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

26 Ἔα ταῦτα. καίτοι πολλὰ τῶν ἔνδοθεν ἐκφορήσας
ὦ ἄνδρες δικασταὶ Φαίνιππος, ἀνοίξας τὰ παρασεση-
μασμένα τῶν οἰκημάτων, ὡς ὑμῖν μεμαρτύρηται, καὶ 1047
καταλιπὼν ὅσ' ἔδοξεν αὑτῷ, δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπό-
φασιν ἔδωκέ μοι τῆς οὐσίας. ἀλλ' ὅμως ἔα ταῦτα.
λέγε δ' ἐντευθενί 'ἐπὶ τούτοις τάδε ὀφείλω.'

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

27 *Ἐπίσχες. αὕτη ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἡ Ἀριστονόη τοῦ Φιλοστράτου θυγάτηρ, μήτηρ δὲ τουτουί. ταύτῃ χρέως φησὶν ὀφείλεσθαι Φαίνιππος τὴν προῖκα, ἧς οἱ νόμοι κύριον τοῦτον ποιοῦσι, ψευδόμενος καὶ οὐ δικαίως χρώμενος τῇ ἀποφάσει. διὰ τί γὰρ ἐγὼ Φαίνιππε, μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ζώσης καὶ προῖκ' ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν προῖκα χρέως αὐτῇ, οὐδὲ παρακρούομαι τοὺς δικαστάς, ἀλλ' ἐῶ μετέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἄν τε τὴν Φαινίππου ἄν τε τὴν ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσίαν; ὅτι οἱ νόμοι ταῦτα κελεύουσιν ὦ βέλτιστε· σὺ δὲ πάντα ποιεῖς παρὰ τοὺς νόμους. λέγ' ἕτερον.*

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

28 *Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες δικασταί· Παμφίλῳ φησὶ καὶ Φειδόλεῳ Ῥαμνουσίοις κοινῇ τάλαντον ἐνοφείλειν καὶ Αἰαντίδῃ Φλυεῖ τετρακισχιλίας καὶ Ἀριστομένει Ἀναγυρασίῳ τέτταρας καὶ δέκα μνᾶς. διὰ τί οὖν Φαίνιππε, ὅτε μὲν ἐγὼ μάρτυρας ἔχων ἠρώτων σ' εἴ τι ὀφείλεις ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ, καὶ ἐκέλευον δεῖξαι ὅρον εἴ που ἔπεστι, καὶ διεμαρτυρόμην ὅπως μή μοι ὕστερον κατεσκευασμένοι δανεισταὶ φανήσονται, τότε μὲν οὐδὲν ἀπέφηνας τῶν χρεῶν, ἐπειδὴ δὲ δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπόφασιν ἔδωκάς μοι, τοῦ νόμου κελεύοντος τριῶν ἡμερῶν, νῦν ἥκουσι δανεισταὶ καὶ ὀφειλήματα πλέον ἢ τριῶν ταλάντων;*

29 *ὅτι ὦ βέλτιστ' οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζεις, ἢ ὅσονπερ κοινῇ γέγονέ μοι πρὸς τὴν πόλιν ὄφλημα, τοσοῦτο καὶ σοὶ ἰδίᾳ νῦν εἶναι. ὅτι δ' ὦ Φαίνιππε* 1048 *ψευδῆ καὶ ἐπιωρκηκὼς ἥκεις πρὸς τούτους, ἤδη φανερῶς ἐλέγξω. λαβέ μοι γραμματεῦ τὴν τοῦ Αἰαντίδου*

καὶ Θεοτέλους μαρτυρίαν, οἷς οὗτος ἀπογέγραφεν ὀφείλονθ' αὑτὸν τετρακισχιλίας δραχμὰς ψευδόμενος καὶ πάλαι ἀποδεδωκώς, οὐχ ἑκών, ἀλλὰ δίκην ὀφλών. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30 Ἔπειτ' ἄνδρες δικασταὶ τὸν οὕτω καταφανῶς ἐν ἅπασιν ἀδίκως πεποιημένον τὴν ἀπόφασιν, καὶ μήτε τῶν νόμων φροντίσαντα μηδέν, οἳ διωρίκασιν ἐν οἷς δεῖ τὴν ἀπόφασιν ποιεῖσθαι χρόνοις, μήτε τῶν ἰδίων ὁμολογιῶν, ἃς ὁμοίως ὑπολαμβάνομεν ἰσχυράς, χωρὶς δὲ τούτων ἀνεῳχότα τὰ σημεῖα τῶν οἰκημάτων καὶ ἐκπεφορηκότα τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον ἔνδοθεν, πρὸς δὲ τούτοις τὴν ὕλην τὴν τετμημένην πεπρακότα μετὰ τὴν ἀντίδοσιν, πλέον ἢ τριάκοντα μνῶν οὖσαν ἀξίαν, καὶ τὸ πάντων μέγιστον, χρέα ψευδῆ κατεσκευακότα τῆς ἀντιδόσεως ἕνεκα, τοῦτον δικαίως ψηφιεῖσθε πεποιῆσθαι τὴν ἀπόφασιν; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί.
31 ποῖ γὰρ τραπέσθαι δεήσει διαμαρτόντα τῆς ὑμετέρας γνώμης, ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ μηδὲν ὑμῖν πώποτε χρήσιμοι γεγενημένοι, πολὺν καὶ σῖτον καὶ οἶνον ποιοῦντες καὶ τοῦτον τριπλασίας τιμῆς ἢ πρότερον διατιθέμενοι, πλεονεκτῶσι παρ' ὑμῖν; ὃ μηδαμῶς νυνὶ γενέσθω, ἀλλ' ὥσπερ καὶ κοινῇ πᾶσι βεβοηθήκατε τοῖς ἐν τοῖς ἔργοις ἐργαζομένοις, οὕτω καὶ ἰδίᾳ βοηθήσατέ
32 μοι νῦν. καὶ γὰρ εἰ οἰκέτης ὑμῶν, μὴ πολίτης ἦν, ὁρῶντες ἄν μου τὴν φιλεργίαν καὶ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν, 1048
ἀνεπαύσατ' ἄν με τῶν ἀναλωμάτων καὶ ἐπὶ τὸν δραπετεύοντα τῶν ἄλλων ἤλθετε. τὸν αὐτὸν τρόπον [καὶ νῦν], ἐπειδὰν ἀποτείσω τὰ τρία τάλανθ' ὑμῖν ἃ ὦφλον καὶ ἀναλάβω ἐμαυτόν, πάλιν ἀναπαύσαντες τῶν τεταλαιπωρηκότων ἕτερον ἐπ' ἔμ' ἥξετε· νῦν δ' ἄφετε,

ἱκετεύω πάντας ὑμᾶς ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ δίκαι' εἰρηκὼς δέομαι βοηθῆσαί μοι καὶ μή με περιελαθέντα περιιδεῖν ὑπὸ τούτων.

XLIII.

ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΓΝΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης ἦσαν ἀνεψιοί. τούτων δ' Ἁγνίας ἐτελεύτησεν ἄπαις· ὁ δ' Εὐβουλίδης θυγατέρα κατέλιπε Φυλομάχην, ἥτις ἐπεδικάζετο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, ὡς οὖσα ἐγγύτατα τῷ γένει. ἠμφισβήτουν δ' αὐτῇ Γλαῦκός τις καὶ Γλαύκων, οὐκ ἀγχιστείᾳ γένους, ἀλλὰ διαθήκαις ἰσχυριζόμενοι. ὧν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ψευδῶν ἐλεγχθεισῶν, παραλαμβάνει τὸν κλῆρον ἡ Φυλομάχη. εἰσιὼν δ' ὁ Θεόπομπος, αὐτούς τε τούτους τοὺς ἡττημένους παραλαβὼν καὶ πρὸς τούτοις Εὐπόλεμον, προσεκαλέσατ' εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τὴν Φυλομάχην· ἐδίδου γὰρ ὁ νόμος τῷ βουλομένῳ προσκαλεῖσθαι τὸν νενικηκότα καὶ ἔχοντα τὸν κλῆρον. κατασκευασθείσης δὲ πρὸς ἀπάτην τῆς δίκης, ὥς φησι Σωσίθεος,
2 ἐνίκησεν ὁ Θεόπομπος. κἀκεῖνος μὲν ἐτελεύτησεν υἱὸν καταλι- 1050
πὼν Μακάρτατον· τῇ δὲ Φυλομάχῃ γίγνεται παῖς, ὃν ὠνόμασεν Εὐβουλίδην καὶ εἰσεποίησεν υἱὸν Εὐβουλίδῃ τῷ ἑαυτῆς μὲν πατρί, ἀνεψιῷ δὲ Ἁγνίου τοῦ τὸν κλῆρον καταλελοιπότος. εἰσποιήσασα δ' εἰσήγαγεν εἰς τοὺς φράτερας τοῦ Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου, καὶ οἱ φράτερες ἐδέξανθ' ὡς δικαίως εἰσαγόμενον. τούτων δὲ πραχθέντων ὁ παῖς εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου προσκέκληται Μακάρτατον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοπόμπου. καὶ λέγει τὸν λόγον Σωσίθεος ὁ φύσει πατὴρ τοῦ παιδός.

Ἐπειδὴ καὶ πρότερον ἀγῶνες ἐγένοντο ἡμῖν ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους περὶ τοῦ κλή-
ρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ οὐδὲν παύονται παρανομοῦντες
καὶ βιαζόμενοι, ὥστ' ἐκ παντὸς τρόπου τὰ μὴ προσή-
κονθ' ἑαυτοῖς ἔχειν, ἀνάγκη ἴσως ἐστὶ τὰ πραχθέντ'
ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι· ὑμεῖς τε γὰρ ὦ ἄνδρες δικα-
2 σταὶ ῥᾷον παρακολουθήσετε ἅπασι τοῖς λεγομένοις, καὶ
οὗτοι ἐπιδειχθήσονται οἷοί εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ ὅτι
πάλαι ἤδη ἀρξάμενοι οὐδὲν παύονται κακοτεχνοῦντες
καὶ οἰόμενοι δεῖν διαπράττεσθαι ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ τού-
τοις. δεόμεθα οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐνοϊκῶς 1051
ἀκροάσασθαι τῶν λεγομένων καὶ παρακολουθεῖν προσ-
έχοντας τὸν νοῦν. πειράσομαι δὲ κἀγὼ διδάσκειν
ὡς ἂν οἷός τε ὦ σαφέστατα περὶ τῶν πεπραγμένων.

3 Τουτουὶ γὰρ τοῦ παιδὸς ἡ μήτηρ ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, γένει οὖσα ἐγγυτάτω Ἁγνίᾳ τῷ ἐξ Οἴου, ἐπεδι-
κάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ τοὺς νόμους τοὺς
ὑμετέρους· καὶ τῶν τότε ἀμφισβητησάντων αὐτῇ τοῦ
κλήρου τουτουί, γένει μὲν ὡς ἐγγυτέρω τις εἴη αὐτῶν
τῆς γυναικός, οὐδ' ἐπεχείρησεν οὐδεὶς ἀντομόσαι (ὡμο-
λογεῖτο γὰρ παρὰ πάντων τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ κληρο-
4 νομία κατὰ τὴν ἀγχιστείαν), διαθήκας δὲ ψευδεῖς ἧκον
κατασκευάσαντες Γλαῦκός τε ὁ ἐξ Οἴου καὶ Γλαύκων
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
Μακαρτάτου ἐκείνοις συγκατεσκεύαζεν ἅπαντα ταῦτα
καὶ ἐμαρτύρει τὰς πλείστας μαρτυρίας. αἱ δὲ διαθῆκαι,
ἃς τότε παρέσχοντο, ἐξηλέγχθησαν ψευδεῖς οὖσαι· καὶ
οὐ μόνον ἡττήθησαν, ἀλλὰ καὶ πονηρότατοι δόξαντες
5 εἶναι ἀπηλλάττοντο ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου. καὶ ἐπιδη-
μῶν τότε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου,
τοῦ κήρυκος κηρύττοντος, εἴ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρα-

καταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἢ κατὰ
γένος ἢ κατὰ διαθήκας, οὐκ ἐτόλμησε παρακαταβαλεῖν,
ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ ἐδίκασεν ὅτι οὐδαμόθεν αὐτῷ προσ-
6 ῆκεν οὐδὲν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου. ἐχούσης δὲ τῆς
μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουὶ τὸν κλῆρον, ἐπειδὴ ἐνίκη-
σεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητήσαντας
ἑαυτῇ, οὕτως εἰσὶ μιαροὶ οὗτοι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν
οὔτε τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι οὔτε τοῖς 1052
γνωσθεῖσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλὰ πάντα τρόπον
ἐπιχειροῦντες ἀφελέσθαι πάλιν τὴν γυναῖκα τὸν κλῆ-
7 ρον ὃν ὑμεῖς αὐτῇ ἐψηφίσασθε, συνομόσαντες καὶ
συνθήκας γράψαντες πρὸς ἀλλήλους καὶ καταθέμενοι
παρὰ Μηδείῳ Ἁγνουσίῳ, Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
Μακαρτάτου καὶ Γλαύκων καὶ Γλαῦκος ὁ ἡττηθεὶς τὸ
πρότερον, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ἐπιτηδείων τέταρτον
προσλαβόντες (Εὐπόλεμος ἦν αὐτῷ ὄνομα), οὗτοι ἅπαν-
τες κοινῇ ἐπιβουλεύσαντες προσεκαλέσαντο τὴν γυναῖκα
πρὸς τὸν ἄρχοντα εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τοῦ
Ἁγνίου, φάσκοντες τὸν νόμον κελεύειν παρὰ τοῦ ἐπι-
δεδικασμένου καὶ ἔχοντος τὸν κλῆρον προσκαλεῖσθαι,
8 ἐάν τις βούληται ἀμφισβητεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἦγεν ὁ
ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τά τε
ἄλλα ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κατεσκευασμένα εἰς τὸν ἀγῶνα,
καὶ τὸ ὕδωρ, πρὸς ὃ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τετραπλάσιον
ἡμῶν ἔλαβον. ἐξ ἀνάγκης γὰρ ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
τῷ ἄρχοντι ἀμφορέα ἑκάστῳ ἐγχέαι τῶν ἀμφισβητούν-
9 των, καὶ τρεῖς χοᾶς τῷ ὑστέρῳ λόγῳ. ὥστε συνέβαινεν
ἐμοὶ τῷ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἀγωνιζομένῳ, μὴ ὅτι περὶ
τοῦ γένους καὶ τῶν ἄλλων ὧν μοι προσῆκε διηγήσα-
σθαι τοῖς δικασταῖς ὡς ἐγὼ ἐβουλόμην, ἀλλ' οὐδ'
ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγένετο οὐδὲ πολλοστὸν μέρος

*ὧν κατεψεύδοντο ἡμῶν· πέμπτον γὰρ μέρος εἶχον τοῦ
ὕδατος. καὶ τὸ σόφισμα ἦν τοῦτο, αὐτοὺς μὲν ἑαυτοῖς
συναγωνίζεσθαι καὶ ὁμολογεῖν ἅπαντα, περὶ ἡμῶν δὲ* 1053
10 *λέγειν τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα. καὶ τοῦτον τὸν τρό-
πον ἐπιβουλευσάντων καὶ συναγωνιζομένων ἀλλήλοις
ἐφ' ἡμᾶς, καδίσκων τεττάρων τεθέντων κατὰ τὸν νόμον,
εἰκότως οἶμαι οἱ δικασταὶ ἐξηπατήθησαν καὶ ἐστασίασαν
ἀλλήλοις καὶ παρακρουσθέντες ὑπὸ τῆς παρασκευῆς
ἐψηφίζοντο ὅ τι ἔτυχεν ἕκαστος. καὶ αἱ ψῆφοι ὀλίγαις
πάνυ ἐγένοντο πλείους, ἢ τρισὶν ἢ τέτταρσιν, ἐν τῷ
Θεοπόμπου καδίσκῳ ἢ ἐν τῷ τῆς γυναικός.*
11 *Καὶ τότε μὲν ταῦτα ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἦν τὰ πρα-
χθέντα. ἐπειδὴ δ' οὑτοσὶ ὁ παῖς ἐγένετο καὶ ἐδόκει
καιρὸς εἶναι, οὐκ ὀργισθεὶς ἐγὼ τοῖς γενομένοις, ἀλλ'
ἡγούμενος εἰκός τι παθεῖν τοὺς τότε δικάζοντας, εἰσή-
γαγον εἰς τοὺς φράτερας τοὺς τοῦ Ἁγνίου Εὐβουλίδη
τὸν παῖδα τουτονί, ἐκ τῆς θυγατρὸς ὄντα τῆς ἐκείνου.*
12 *ἵνα μὴ ἐξερημωθῇ ὁ οἶκος. ἐκεῖνος γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταὶ ὁ Εὐβουλίδης, ὁ τῷ Ἁγνίᾳ γένει ὢν ἐγγυ-
τάτω, μάλιστα μὲν ηὔχετο τοῖς θεοῖς υἱὸν αὐτῷ γενέ-
σθαι, ὥσπερ καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ τουτουὶ μήτηρ τοῦ
παιδὸς αὐτῷ ἐγένετο· ἐπειδὴ δὲ τούτου ἀπέτυχε καὶ
οὐκ ἐγένετο παῖς ἄρρην αὐτῷ οὐδὲ εἷς, μετὰ ταῦτ'
ἤδη ἐσπούδαζεν ὅπως ἐκ τῆς θυγατρὸς εἰσποιηθῇ αὐτῷ
υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ἁγνίου, καὶ
εἰς τοὺς φράτερας εἰσαχθῇ τοὺς ἐκείνου, ἡγούμενος ὦ
ἄνδρες δικασταὶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων τοῦτον εἶναι ἑαυτῷ
οἰκειότατον, καὶ οὕτως ἂν μάλιστα τὸν οἶκον τὸν ἑαυ-*
13 *τῶν διασῴζεσθαι καὶ οὐκ ἂν ἐξερημωθῆναι. καὶ ἐγὼ
ταῦτα ὑπηρέτησ' αὐτῷ, ὁ τὴν Εὐβουλίδου θυγατέρα
ἔχων ἐπιδικασάμενος γένει ὢν ἐγγυτάτω, καὶ εἰσήγαγον* 1054

τὸν παῖδα τουτονὶ εἰς τοὺς Ἁγνίου καὶ Εὐβουλίδου φράτερας, μεθ' ὧν καὶ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
14 Μακαρτάτου, ἕως ἔζη, ἐφράτριζε καὶ αὐτὸς οὗτος. καὶ οἱ φράτερες ὦ ἄνδρες δικασταὶ οἱ τουτουὶ Μακαρτάτου, οἱ ἄριστα εἰδότες περὶ τοῦ γένους, ὁρῶντες αὐτὸν μὲν τοῦτον οὐ θέλοντα κινδυνεύειν οὐδ' ἀπάγοντα τὸ ἱερεῖον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, εἰ μὴ προσηκόντως εἰσήγετο ὁ παῖς οὑτοσί, αὐτοὺς δ' ἀξιοῦντα ἐπιορκεῖν, λαβόντες τὴν ψῆφον καομένων τῶν ἱερείων, ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες τοῦ Διὸς τοῦ φρατρίου, παρόντος τουτουὶ Μακαρτάτου, ἐψηφίσαντο τὰ δίκαια ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀρθῶς καὶ προσηκόντως τὸν παῖδα τουτονὶ εἰσάγεσθαι
15 Εὐβουλίδῃ υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου. ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν φρατέρων τῶν τουτουὶ Μακαρτάτου, υἱὸς ὢν Εὐβουλίδου ὁ παῖς οὑτοσὶ προσεκαλέσατο Μακάρτατον τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου εἰς διαδικασίαν, καὶ ἔλαχε πρὸς τὸν ἄρχοντα, κύριον ἐπιγραψάμενος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ· ἐμοὶ γὰρ οὐκέτι οἷόν τ' ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ κυρίῳ ἐπιγεγράφθαι, εἰσπεποιηκότι τὸν παῖδα εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου. καὶ ἡ πρόσκλησις ἐγένετο τῷ παιδὶ τουτῳὶ κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὅνπερ καὶ οὗτοι προσεκαλέσαντο τὴν τουτουὶ μητέρα. τὴν νενικηκυῖαν πρότερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἔχου-
16 σαν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησίς ἐστι παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸν κλῆρον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δ' ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐπικλήρου, προσκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν· παρακαταβολὰς 1055
δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος

ἐπιδικάσηται, ἀτελὴς ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταὐτά, ᾧ ἂν ἡ προθεσμία μήπω ἐξήκῃ. τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ ἔχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.

17 Τοῦ μὲν νόμου ἀκηκόατε, δέομαι δ' ὑμῶν δικαίαν δέησιν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξω Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου γένει ὄντας Ἁγνίᾳ ἐγγυτέρω Εὐβουλίδην τε τὸν παῖδα τουτονὶ καὶ Φυλομάχην, ἥ ἐστι μήτηρ τῷ παιδί, Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ, καὶ οὐ μόνον γένει ἐγγυτάτω ὄντας, ἀλλὰ τὸ παράπαν οὐδὲ ὄντα οὐδένα ἀνθρώπων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου ἄλλον ἢ τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς τουτουὶ καὶ αὐτὸν τουτονὶ τὸν παῖδα, ταῦτ' ἐὰν ἐπιδείξω, δέομαι ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοηθεῖν ἡμῖν.

18 Τὸ μὲν οὖν πρῶτον διενοήθην ὦ ἄνδρες δικασταί, γράψας ἐν πίνακι ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς τοὺς Ἁγνίου, οὕτως ἐπιδεικνύειν ὑμῖν καθ' ἕκαστον· ἐπειδὴ δ' ἐδόκει οὐκ ἂν εἶναι ἐξ ἴσου ἡ θεωρία ἅπασι τοῖς δικασταῖς, ἀλλ' οἱ πόρρω καθήμενοι ἀπολείπεσθαι, ἀναγκαῖον ἴσως τῷ λόγῳ διδάσκειν ὑμᾶς· τοῦτο γὰρ ἅπασι κοινόν ἐστιν. πειρασόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὡς ἂν μάλιστα δυνώμεθα διὰ βραχυτάτων ἐπιδεῖξαι περὶ τοῦ γένους τοῦ Ἁγνίου.

19 Βούσελος γὰρ ἦν ἐξ Οἴου ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τούτῳ ἐγένοντο πέντε υἱεῖς, Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης καὶ Στρατίος καὶ Ἅβρων καὶ Κλεόκριτος. καὶ οὗτοι ἅπαντες οἱ τοῦ Βουσέλου υἱεῖς ἄνδρες ἐγένοντο, καὶ διένειμεν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν ὁ πατὴρ ὁ Βούσελος ἅπασι καλῶς καὶ δικαίως, ὥσπερ προσῆκεν. νειμάμενοι δὲ τὴν οὐσίαν, γυναῖκα αὐτῶν ἕκαστος ἔγημε κατὰ τοὺς 1056

νόμους τοὺς ὑμετέρους, καὶ παῖδες ἐγένοντο αὐτοῖς ἅπασι καὶ παίδων παῖδες, καὶ ἐγένοντο πέντε οἶκοι ἐκ τοῦ Βουσέλου οἴκου ἑνὸς ὄντος, καὶ χωρὶς ἕκαστος ᾤκει τὸν ἑαυτοῦ ἔχων καὶ ἐκγόνους ἑαυτοῦ ποιούμενος.
20 περὶ μὲν οὖν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν τοῦ Βουσέλου υἱέων, καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν τούτοις γενομένων, τί ἂν ἐγὼ ἢ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυτῷ, ἐξηγούμενος περὶ ἑκάστου; ὄντες γὰρ ἐν ταὐτῷ γένει Θεοπόμπῳ καὶ προσήκοντες ὁμοίως τῷ Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, οὐδεὶς αὐτῶν οὔτε πρότερον πώποτ' οὔτε νῦν ἠνώχλησεν ἡμῖν, οὐδ' ἠμφεσβήτησεν οὔτι τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῆς γυναικὸς τῆς ἐπικλήρου, ἣν ἐγὼ ἔχω ἐπιδικασάμενος, ἡγούμενοι οὐδ' ὁτι-
21 οῦν προσήκειν ἑαυτοῖς οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου. περίεργον δή μοι δοκεῖ εἶναι λέγειν περὶ τούτων, πλὴν ὅσ' ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἐπιμνησθῆναι. περὶ δὲ Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου καὶ αὐτοῦ τουτουὶ Μακαρτάτου, περὶ τούτων μοί ἐστιν ἐξ ἀνάγκης λέγειν. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος ὦ ἄνδρες δικασταί. ὥσπερ γὰρ ὀλίγον τι πρότερον ἀκηκόατε ὅτι τῷ Βουσέλῳ πέντε υἱεῖς ἐγένοντο, τούτων εἷς ἦν Στρατίος ὁ τουτουὶ πρόγονος Μακαρτάτου, καὶ ἕτερος Ἁγνίας ὁ του-
22 τουὶ πρόγονος τοῦ παιδός. ἐγένετο δὴ υἱὸς τῷ Ἁγνίᾳ Πολέμων καὶ θυγάτηρ Φυλομάχη, ἀδελφὴ τοῦ Πολέμωνος ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία· τοῦ δὲ Στρατίου ἐγένοντο τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἁγνίου Φανόστρατος καὶ Χαρίδημος ὁ τουτουὶ πάππος Μακαρτάτου. ἐρωτῶ δὴ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει μᾶλλον τῷ Ἁγνίᾳ, ὁ υἱὸς ὁ Πολέμων καὶ ἡ 1057
θυγάτηρ ἡ Φυλομάχη, ἢ Χαρίδημος ὁ υἱὸς ὁ Στρατίου, ἀδελφιδοῦς δ' Ἁγνίου; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸν

υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα οἰκειότερον εἶναι ἑκάστῳ ἡμῶν
μᾶλλον ἢ τὸν ἀδελφιδοῦν· καὶ οὐ μόνον παρ' ἡμῖν
τοῦτο νενόμισται, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασι
23 καὶ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦθ' ὁμο-
λογεῖται, ῥᾳδίως ἤδη τοῖς ἄλλοις ὦ ἄνδρες δικασταὶ
παρακολουθήσετε, καὶ αἰσθήσεσθε τούτους ὅτι εἰσὶ
βίαιοι καὶ ἀσελγεῖς ἄνθρωποι. τοῦ Πολέμωνος γὰρ τοῦ
υἱέος τοῦ Ἁγνίου ἐγένετο υἱὸς Ἁγνίας, τὸ τοῦ πάππου
τοῦ ἑαυτοῦ ὄνομ' ἔχων, τοῦ Ἁγνίου. καὶ οὗτος μὲν
24 ἄπαις ἐτελεύτησεν ὁ Ἁγνίας ὁ ὕστερος. τῆς Φυλομά-
χης δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέμωνος, καὶ Φιλάγρου, ᾧ
ἔδωκεν αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς Πολέμων ἀνεψιῷ ὄντι ἑαυ-
τοῦ (ὁ γὰρ Φίλαγρος υἱὸς ἦν Εὐβουλίδου τοῦ αδελ-
φοῦ τοῦ Ἁγνίου), τοῦ δὴ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ
Πολέμωνος καὶ τῆς Φυλομάχης τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέ-
μωνος ἐγένετο υἱὸς Εὐβουλίδης, ὁ πατὴρ ὁ τῆς μητρὸς
τοῦ παιδὸς τουτουί. καὶ οὗτοι μὲν υἱεῖς ἐγένοντο Πολέ-
μωνι καὶ τῇ ἀδελφῇ τῇ Πολέμωνος Φυλομάχῃ. τοῦ δὲ
Χαριδήμου ἐγένετο, τοῦ υἱέος τοῦ Στρατίου, Θεόπομ-
25 πος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου. πάλιν δὴ ἐρωτῶ ὦ
ἄνδρες δικασταί, πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει
μᾶλλον Ἁγνίᾳ τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ, ὁ Πολέμωνος υἱὸς
Ἁγνίας, καὶ Εὐβουλίδης ὁ Φυλομάχης υἱὸς καὶ Φιλα-
γρου, ἢ Θεόπομπος ὁ Χαριδήμου υἱός, Στρατίου δὲ
υἱϊδοῦς; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ
καὶ ὁ υἱὸς οἰκειότατός ἐστι καὶ ἡ θυγάτηρ, πάλιν ὁ
υἱϊδοῦς καὶ ὁ ἐκ τῆς θυγατρὸς υἱός, οὗτοι οἰκειότεροί 1058
εἰσι μᾶλλον ἢ ὁ τοῦ ἀδελφιδοῦ υἱὸς καὶ ὁ ἑτέρου ὢν
26 οἴκου. τῷ μὲν οὖν Θεοπόμπῳ ἐγένετο υἱὸς Μακάρτα-
τος οὑτοσί, τῷ δὲ Εὐβουλίδῃ τῷ τῆς Φυλομάχης υἱεῖ,
ἀνεψιῷ δ' Ἁγνίου ὄντι πρὸς πατρός, οὑτοσὶ ὁ παῖς,

ἀνεψιοῦ παῖς ὢν Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ἐπειδὴ ἡ Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου καὶ ὁ Πολέμων ὁ πατὴρ ὁ Ἁγνίου ἀδελφοὶ ἦσαν ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι. τῷ δέ γε Μακαρτάτῳ τῳδί, τῷ υἱεῖ τῷ Θεοπόμπου, οὐδὲν ἐγένετο ἔκγονον ὅ τι ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ τού-
27 του καὶ τῷ Στρατίου. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τῷ μὲν παιδὶ τουτῳί ἐστιν ὄνομα τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων, καὶ μέχρι ὧν ὁ νόμος κελεύει τὴν ἀγχιστείαν εἶναι· ἀνεψιοῦ γὰρ Ἁγνίου παῖς ἐστιν· ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ Εὐβουλίδης ἀνεψιὸς ἦν Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. ὁ δέ γε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου οὐκ ἂν εἶχεν ὄνομα θέσθαι ἑαυτῷ τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων οὐδέν· ἐξ ἑτέρου γὰρ οἴκου ἦν τοῦ Στρα-
28 τίου. οὐ προσήκει δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐδένα ἀνθρώπων ἔχειν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντα, ἕως ἄν τις λείπηται τῶν γενομένων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, οὐδ' ἐκβάλλειν βίᾳ, ὅπερ οὗτοι διαπράττονται, γένει τε ἀπωτέρω ὄντες καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ παρεκρούσατο Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτά-
29 του. τίνες οὖν οἱ λοιποὶ ἔτι νῦν ὄντες ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου; Φυλομάχη τε ἡ ἐμὴ γυνή, Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ οὖσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, καὶ οὑτοσὶ ὁ παῖς ὁ εἰσηγμένος εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου. Θεόπομπος δ' ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, 1059
οὐκ ὢν τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου, ἐψεύσατο πρὸς τοὺς δικαστὰς ὑπερμέγεθες ψεῦδος περί τε τῆς Φυλομάχης τῆς τοῦ Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἁγνίου, ὅτι οὐκ εἴη τῷ Πολέμωνι τῷ τοῦ Ἁγνίου υἱεῖ ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία ἀδελφή, καὶ πάλιν προσποιούμενος τοῦ αὐτοῦ οἴκου εἶναι Ἁγνίᾳ, ὁ οὐδεπώποτε γενόμενος.

30 ταῦτα δὲ πάντ' ἀδεῶς ἔλεγεν ὁ Θεόπομπος, μάρτυρα
μὲν οὐδένα παρασχόμενος, ὅστις ἔμελλεν ὑπεύθυνος
ἡμῖν ἔσεσθαι, συνομολογοῦντας δ' ἑαυτῷ ἔχων τοὺς
κοινωνούς, οἳ ἦσαν ἀλλήλοις συναγωνισταὶ καὶ ἅπαντα
ἔπραττον κοινῇ, ὅπως ἀφέλωνται τὴν γυναῖκα τὴν του-
τουὶ μητέρα τοῦ παιδὸς τὸν κλῆρον, ὃν ὑμεῖς αὐτῇ
31 ἐψηφίσασθε. βούλομαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ
ὧν εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, μαρτυρίας παρασχέσθαι, πρῶ-
τον μὲν ὡς ἐνίκησε τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἡ Εὐ-
βουλίδου θυγάτηρ Φυλομάχη, γένει οὖσα ἐγγυτάτω,
ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἀναγίγνωσκε τὴν
μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ ἐπὶ Νικοφήμου ἄρχοντος, ὅτε ἐνίκησε Φυλομάχη ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τοὺς ἀμφισβητοῦντας αὐτῇ πάντας.

32 Ὅτι μὲν ἐνίκησε Φυλομάχη ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ
τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί,
καὶ αὕτη ἐνίκησεν οὐδεμιᾷ παρασκευῇ ἀδίκῳ οὐδὲ συν-
ωμοσίᾳ, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιότατα, ἐπιδειξάντων ἡμῶν
ὅτι γένει ἐγγυτάτω ἦν Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, ἀνε-
ψιοῦ παῖς οὖσα πρὸς πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα
33 τοῦ Ἁγνίου. ἐπειδὰν οὖν λέγῃ Μακάρτατος, ὅτι ἐνίκη- 1060
σεν αὐτοῦ ὁ πατὴρ Θεόπομπος τοῦ κλήρου τούτου, ὑπο-
λαμβάνετε αὐτῷ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι καὶ ἡ
γυνὴ ἐνίκησε πρότερον ἢ Θεόπομπος ὁ τούτου πατήρ,
καὶ ὅτι δικαίως ἐνίκησεν ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα
τοῦ Ἁγνίου, Εὐβουλίδου θυγάτηρ οὖσα, τοῦ ἀνεψιοῦ
τοῦ Ἁγνίου, ὁ δὲ Θεόπομπος ὅτι οὐκ ἐνίκησεν, ἀλλὰ
παρεκρούσατο. οὐδ' ὢν ἐκ τοῦ οἴκου τὸ παράπαν τοῦ

34 Ἁγνίου. ταῦτα αὐτῷ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὑπο-
λαμβάνετε, καὶ ὅτι τὸν παῖδα τουτονὶ Εὐβουλίδην,
τὸν Εὐβουλίδου υἱόν, Ἁγνίου δ', οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος,
ἀνεψιοῦ παῖδα πρὸς πατρός, οὔτε Θεόπομπος ὁ Μακαρ-
τάτου πατὴρ οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐνί-
κησεν. νυνὶ δ' ἐστὶν ὁ ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία περὶ
τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τῷ Εὐβουλίδου υἱεῖ τουτῳὶ
καὶ Μακαρτάτῳ τουτῳὶ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ· καὶ ὁπό-
τερος τούτων δικαιότερα λέγειν δόξει καὶ κατὰ τοὺς
νόμους μᾶλλον, δῆλον ὅτι τούτῳ ὑμεῖς οἱ δικασταὶ
35 προσθήσεσθε. Ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας τὰς ὑπο-
λοίπους, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ Φυλομάχη ἡ τοῦ Ἁγνίου
τηθὶς ἀδελφὴ ἦν ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία τῷ Πολέ-
μωνι τῷ Ἁγνίου πατρί· ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀνα-
γνώσεται τὰς περὶ τοῦ γένους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μαρτυροῦσι δημόται εἶναι Φιλάγρῳ τῷ Εὐβουλίδου πατρὶ καὶ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ εἰδέναι Φυλομάχην τὴν μητέρα τὴν Εὐβουλίδου νομιζομένην ἀδελφὴν εἶναι Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν
καὶ ὁμομητρίαν, καὶ μηδενὸς πώποτ' ἀκοῦσαι ὡς γένοιτο 1061
ἀδελφὸς Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου.

ΑΛΛΗ.

36 Μαρτυροῦσιν Οἰνάνθην, τὴν μητέρα τοῦ πάππου τοῦ ἑαυτῶν Στρατωνίδου, ἀνεψιὰν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν, ὅτι Πολέμωνι ἀδελφὸς οὐδεὶς γένοιτο πώποτε, τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δὲ Φυλομάχη ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία, ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τοῦ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

ΑΛΛΗ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι καὶ φράτηρ καὶ δημότης Ἁγνίᾳ καὶ Εὐβουλίδῃ, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς ἐγένετο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τοῦ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

ΑΛΛΗ.

37 *Μαρτυρεῖ πάππον εἶναι ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον καὶ ποιήσασθαι ἑαυτὸν υἱόν, καὶ εἶναι αὐτὸν συγγενῆ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν Ἀρχιμάχου καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτ' ἐγένετο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τοῦ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.*

ΑΛΛΗ.

Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Καλλίστρατον ἀνεψιὸν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, τὴν δὲ μητέρα τὴν ἑαυτοῦ ἀνεψιοῦ παῖδα εἶναι Πολέμωνι, καὶ λέγειν τὴν μητέρα τὴν αὑτῶν πρὸς αὑτοὺς πολλάκις, 1062
ὅτι Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου ἀδελφὴ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία, καὶ ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτε γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου.

38 Τὸ πρότερον ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτε συνώμοσαν ἀλλήλοις οὗτοι καὶ συστάντες ἠγωνίζοντο πολλοὶ ὄντες πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὔτε μαρτυρίας ἐγράψαμεν περὶ τῶν ὁμολογουμένων,

οὔτε μάρτυρας προσεκαλεσάμεθα, ἀλλ' ᾠόμεθα ταῦτά γε ἀδεῶς ὑπάρχειν ἡμῖν· οὗτοι δὲ τά τ' ἄλλα πολλὰ καὶ ἀναίσχυντα παρεσκευάσαντο εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἔμελεν αὐτοῖς οὐδενὸς πλὴν τοῦ ἐξαπατῆσαι ἐν τῷ
39 παρόντι τότε καιρῷ τοὺς δικαστάς, οἵτινες κατεχρῶντο, ὡς τῷ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου τὸ παράπαν οὐδεμία γένοιτο ἀδελφὴ ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία· οὕτως ἦσαν ἀναίσχυντοι καὶ βδελυροί, τηλικουτονὶ πρᾶγμα παρακρουόμενοι τοὺς δικαστὰς καὶ οὑτωσὶ περιφανές, καὶ ἐσπούδαζον καὶ ἠγωνίζοντο περὶ τούτου μάλιστα. ἡμεῖς δέ γε νυνὶ μάρτυρας ὑμῖν τοσουτουσὶ παρεσχήμεθα περὶ τῆς Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἁγνίου.
40 τούτῳ δ' ὁ βουλόμενος μαρτυρησάτω, ἢ ὡς οὐκ ἦσαν ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι Πολέμων καὶ Φυλομάχη, ἢ ὅτι οὐκ ἦν ὁ μὲν Πολέμων υἱός, ἡ δὲ Φυλομάχη θυγάτηρ Ἁγνίου τοῦ Βουσέλου υἱέος, ἢ ὅτι ὁ Πολέμων οὐκ ἦν πατὴρ Ἁγνίου, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος,
41 οὐδ' ἡ ἀδελφὴ ἡ Πολέμωνος Φυλομάχη τηθίς, ἢ ὡς ὁ Εὐβουλίδης οὐκ ἦν Φυλομάχης υἱὸς οὐδὲ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, ἢ ἐκεῖνο ὅτι Εὐβουλίδου τοῦ 1063
ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἔστι Φυλομάχη θυγάτηρ ἡ νῦν ἔτι οὖσα, οὐδ' υἱὸς οὑτοσὶ ὁ παῖς, εἰσπεποιημένος κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους εἰς τὸν Εὐβουλίδου οἶκον, ἢ ὡς ὁ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου ἐκ τοῦ οἴκου ἦν τοῦ Ἁγνίου. τούτων ὅ τι βούλεταί τις μαρτυρησάτω αὐτῷ. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδεὶς οὕτω τολμηρὸς ἔσται οὐδ' ἀπονενοημένος ἄνθρωπος.
42 ὡς δὲ μᾶλλον καταφανὲς ὑμῖν ἔσται ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τὸ πρότερον ἀναισχυντοῦντες περιεγένοντο, δίκαιον δ' οὐδὲν ἔλεγον, ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας ὅσαι εἰσὶν ἔτι ὑπόλοιποι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου πατρί, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτοῦ ἀνεψιοὺς εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι Φίλαγρόν τε τὸν Εὐβουλίδου πατέρα καὶ Φανόστρατον τὸν Στρατίου πατέρα καὶ Καλλίστρατον τὸν πατέρα τῆς Σωσίου γυναικὸς καὶ Εὐκτήμονα τὸν βασιλεύσαντα καὶ Χαρίδημον τὸν πατέρα τὸν Θεοπόμπου καὶ Στρατοκλέους, καὶ εἶναι τοῖς τούτων υἱέσι καὶ Ἁγνίᾳ ἐν τῷ αὐτῷ γένει Εὐβουλίδην κατὰ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Φίλαγρον, κατὰ δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ Φυλομάχην νομιζόμενον ἀνεψιὸν εἶναι Εὐβουλίδην Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ἐκ τηθίδος γεγονότα Ἁγνίᾳ τῆς πρὸς πατρός.

ΑΛΛΗ.

43 *Μαρτυροῦσι συγγενεῖς εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου καὶ Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι, καὶ εἰδέναι Εὐκτήμονα ἀδελφὸν ὄντα ὁμοπάτριον Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου· καὶ ὁπότε ἡ ἐπιδικασία ἦν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου Εὐβου-* 1064 *λίδῃ πρὸς Γλαύκωνα, ἔτι ζῆν Εὐκτήμονα, ἐκ πατραδέλφων ἀνεψιὸν ὄντα Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ μὴ ἀμφισβητῆσαι Εὐκτήμονα Εὐβουλίδῃ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος τότε.*

ΑΛΛΗ.

44 *Μαρτυροῦσι τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν Στράτωνα συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ ἑαυτῶν πατρός, ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ μὲν τῆς Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα*

Φίλαγρον Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδῃ Μενεσθέα, ὁμομήτριον δὲ μή· καὶ Εὐβουλίδου ἀμφισβητήσαντος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ γένος, Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, μηδ' Εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

45 Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον συγγενῆ
εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ
πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβου-
λίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν, ὅτι Φίλαγρος
λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέ-
μωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομη-
τρίαν, καὶ γενέσθαι ἐκ μὲν Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀπο-
θανούσης δὲ Φυλομάχης ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον 1065
Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ Τελεσίππης Μενε-
σθέα, ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδῃ, ὁμομήτριον δὲ
μή· ἀμφισβητήσαντος δὲ Εὐβουλίδου τοῦ κλήρου τοῦ
Ἁγνίου κατὰ γένος, Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλή-
ρου, μηδ' Εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου, μηδ'
ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

46 Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς Καλλίστρατον ἀδελφὸν εἶναι Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, ἀνεψιοὺς δ' εἶναι τούτους Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, καὶ ἀκούειν τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ, ὅτι ἀδελφὸς οὐ γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δὲ γένοιτο ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη, καὶ ταύτην λάβοι τὴν Φυλομάχην Φίλαγρος, καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν Εὐβουλίδης ὁ πατὴρ ὁ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

47 Ἀναγνῶναι μὲν τὰς μαρτυρίας ταύτας ἐξ ἀνάγκης
ἦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάθοιμεν ὅπερ
τὸ πρότερον, ἀπαράσκευοι ληφθέντες ὑπὸ τούτων. πολὺ
δὲ σαφέστερον ἔτι αὐτὸς ἑαυτοῦ Μακάρτατος οὑτοσὶ
καταμαρτυρήσει, ὅτι οὔτε Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ αὐ-
τοῦ οὔτε αὐτῷ τούτῳ προσήκει οὐδενὸς κληρονομεῖν
τῶν Ἁγνίου, γένει ἀπωτέρω ὄντος τοῦ Θεοπόμπου καὶ
48 οὐδ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ παράπαν. εἰ γάρ τις ἀνα-
κρίνοι ὦ ἄνδρες δικασταί, οὑτοσὶ τίς ἐστιν ὁ ἀμφισ-
βητῶν τῷ παιδὶ τουτῳὶ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου; εὖ
οἶδ' ὅτι ἀποκρίναιτ' ἄν, Μακάρτατος. τίνος ὢν πατρός;
Θεοπόμπου. μητρὸς δὲ τίνος; Ἀπολήξιδος θυγατρὸς 1066
Προσπαλτίου, ἀδελφῆς δὲ Μακαρτάτου Προσπαλτίου.
ὁ δὲ Θεόπομπος τίνος ἦν πατρός; Χαριδήμου. ὁ δὲ
Χαρίδημος τίνος; Στρατίου. ὁ δὲ Στρατίος τίνος; Βου-
σέλου. οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί ἐστιν ὁ Στρατίου
οἶκος, ἑνὸς τῶν Βουσέλου υἱέων, καὶ ἔκγονοι οὗτοί
εἰσι Στρατίου, οὓς ὑμεῖς ἀκηκόατε· καὶ ἐνταῦθα οὐδα-
μοῦ ἐστιν οὐδὲν ὄνομα τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου,
49 ἀλλ' οὐδὲ παραπλήσιον. πάλιν δὴ ἀνακρινῶ τὸν παῖδα
τουτονί, τίς ὢν ἀμφισβητεῖ Μακαρτάτῳ τοῦ κλήρου
τοῦ Ἁγνίου. οὐκ ἂν ἔχοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἄλλ' οὐδ'
ὁτιοῦν ἀποκρίνασθαι ὁ παῖς, ἢ ὅτι Εὐβουλίδης. τίνος
ὢν πατρός; Εὐβουλίδου τοῦ Ἁγνίου ἀνεψιοῦ. μητρὸς
δὲ τίνος; Φυλομάχης, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνεψιοῦ παῖς πρὸς
πατρός. ὁ Εὐβουλίδης δὲ τίνος ἦν πατρός; Φιλάγρου
τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου. μητρὸς δὲ τίνος; Φυλομά-
χης τῆς τηθίδος τῆς Ἁγνίου. ὁ δ' Ἁγνίας τίνος ἦν
50 υἱός; Πολέμωνος. ὁ δὲ Πολέμων τίνος; Ἁγνίου. ὁ δ'
Ἁγνίας τίνος; Βουσέλου. οὑτοσὶ ἕτερος οἶκός ἐστιν ὁ
Ἁγνίου, ἑνὸς τῶν Βουσέλου υἱέων, καὶ ἐνταῦθ' οὐδ'

ὁτιοῦν ἔνεστι τὸ αὐτὸ ὄνομα τῶν ἐν τῷ Στρατίου οἴκῳ ὄντων ἐκγόνων, ἀλλ᾽ οὐδὲ παραπλήσιον· ἀλλ᾽ αὐτοὶ δι᾽ αὑτῶν πορεύονται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, τὰ ὀνόματα παρ᾽ ἀλλήλων παραλαμβάνοντες. πανταχῇ δὴ καὶ πάντα τρόπον ἐξελέγχονται ἐξ ἑτέρου οἴκου καὶ γένει ἀπωτέρω ὄντες, καὶ οὐ προσῆκον αὐτοῖς κληρονομεῖν οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου. οἷς γὰρ δίδωσιν ὁ νομοθέτης τὴν ἀγχιστείαν καὶ τὴν κληρονομίαν, τούτους ἀναγνώσεται ὑμῖν τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΣ. 1067

51 Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλίπῃ θηλείας, σὺν ταύτῃσιν, ἐὰν δὲ μή, τούσδε κυρίους εἶναι τῶν χρημάτων. ἐὰν μὲν ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμοπάτορες· καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ πατρὸς μοῖραν λαγχάνειν· ἐὰν δὲ μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες, * * * ἐξ αὐτῶν κατὰ ταὐτὰ λαγχάνειν· κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρω. ἐὰν δὲ μὴ ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρι ἀνεψιῶν παίδων, τοὺς πρὸς μητρὸς [τοῦ ἀνδρὸς] κατὰ ταὐτὰ κυρίους εἶναι. ἐὰν δὲ μηδετέρωθεν ᾖ ἐντὸς τούτων, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτω κύριον εἶναι. νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστείαν μήθ᾽ ἱερῶν μήθ᾽ ὁσίων, ἀπ᾽ Εὐκλείδου ἄρχοντος.

52 Διαρρήδην λέγει ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς δεῖ τὴν κληρονομίαν εἶναι· οὐ μὰ Δί᾽ οὐ Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ, τοῖς μηδὲ τὸ παράπαν ἐν τῷ οἴκῳ οὖσι τῷ Ἁγνίου. ἀλλὰ τίνι καὶ δίδωσιν; τοῖς ἐκγόνοις τοῖς Ἁγνίου, τοῖς οὖσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐκείνου. ταῦτα καὶ ὁ νόμος λέγει, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει.

53 Οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταῦτα μὲν ἔδωκεν

ὁ νομοθέτης τοῖς προσήκουσιν, ἕτερα δ' οὐ προσέταξε
πολλὰ πάνυ ἐν τῷ νόμῳ, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς προσήκον-
τας ἐπάναγκες· ἀλλὰ πάνυ πολλά ἐστιν ἃ προστάττει
ποιεῖν τοῖς προσήκουσι, καὶ πρόφασιν οὐδεμίαν δίδω-
σιν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ ποιεῖν. μᾶλλον δὲ λέγε αὐ-
τὸν τὸν νόμον τὸν πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

54 *Τῶν ἐπικλήρων ὅσαι θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βού-
ληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γένους, ἐκδιδότω ἐπιδοὺς ὁ μὲν
πεντακοσιομέδιμνος πεντακοσίας δραχμάς, ὁ δ' ἱππεὺς* 1068
*τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα, πρὸς τοῖς
αὐτῆς. ἐὰν δὲ πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, τῇ ἐπι-
κλήρῳ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον. ἐὰν δ' αἱ γυναῖκες
πλείους ὦσι, μὴ ἐπάναγκες εἶναι πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι
τῷ γ' ἑνί, ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα ἀεὶ ἐκδιδόναι ἢ αὐτὸν ἔχειν.
ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἐγγυτάτω γένους ἢ μὴ ἐκδῷ, ὁ ἄρχων
ἐπαναγκαζέτω ἢ αὐτὸν ἔχειν ἢ ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ
ἐπαναγκάσῃ ὁ ἄρχων, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ
Ἥρᾳ. ἀπογραφέτω δὲ τὸν μὴ ποιοῦντα ταῦτα ὁ βουλό
μενος πρὸς τὸν ἄρχοντα.*

55 Ἃ μὲν λέγει ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀκούετε.
ὅτε δὲ τῆς ἐπικλήρου ἔδει ἐπιδικάζεσθαι Φυλομάχης
τῆς τουτουὶ μητρὸς τοῦ παιδός, Ἁγνίου δ' ἀνεψιοῦ
παιδὸς οὔσης πρὸς πατρός, ἐγὼ μὲν ἧκον φοβούμενος
τὸν νόμον καὶ ἐπεδικαζόμην γένει ὢν ἐγγυτάτω, Θεό-
πομπος δ' ὁ Μακαρτάτου πατὴρ οὐδὲ προσῆλθε τὸ
παράπαν οὐδ' ἠμφεσβήτησε, διὰ τὸ μηδ' ὁτιοῦν αὐτῷ
56 προσήκειν, καὶ ταῦτ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὢν τῇ αὐτῇ. καίτοι
πῶς οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἄτοπον εἶναι, τῆς μὲν
ἐπικλήρου, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνεψιοῦ παῖς πρὸς πατρός, ταύ-
της μὲν μηδεπώποτ' ἀμφισβητῆσαι Θεόπομπον, τὸν

δὲ κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἀξιοῦν ἔχειν παρὰ τοὺς νόμους; τούτων γένοιντ' ἂν ἄνθρωποι ἀναισχυντότεροι ἢ μιαρώτεροι; ἀναγίγνωσκε καὶ τοὺς ἑτέρους νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

57 Προειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιοῦ, συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψιοὺς καὶ ἀνεψιῶν παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ πενθεροὺς καὶ φράτερας. αἰδέ- 1069
σασθαι δὲ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ ἢ ἀδελφὸς ἢ υἱεῖς, ἅπαντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν. ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δὲ ἄκων, γνῶσι δὲ οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἢ οἱ ἐφέται ἄκοντα κτεῖναι, ἐσέσθων οἱ φράτερες, ἐὰν θέλωσι, δέκα· τούτους δὲ οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων. καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷδε τῷ θεσμῷ ἐνεχέσθων. — Τοὺς δ' ἀπογιγνομένους ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῆται, ἐπαγγελλέτω ὁ δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον, τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν απο-
58 γένηται ἕκαστος αὐτῶν. ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρήματ' ἔχουσιν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ χρήματα τῷ ἀποθανόντι, τοῖς προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος ἐπαγγέλλειν. ἐὰν δὲ τοῦ δημάρχου ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, ὁ μὲν δήμαρχος ἀπομισθωσάτω ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθῆραι τὸν δῆμον αὐθημερόν, ὅπως ἂν δύνηται ὀλιγίστου· ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ὅ τι δ' ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πραξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων· ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ, αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. Τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας τὰς μισθώσεις τῶν τεμενῶν τῶν τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων ἀτίμους εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ γένος καὶ κληρονόμους τοὺς τούτων, ἕως ἂν ἀποδῶσιν.

59 Ταῦτα πάνθ', ὅσα οἱ νόμοι προστάττουσι τοὺς 1070
προσήκοντας ποιεῖν, ἡμῖν προστάττουσι καὶ ἀναγκά-

ζουσι ποιεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί. Μακαρτάτῳ δὲ τουτῳὶ οὐδὲ διαλέγονται, οὐδὲ Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ τούτου· οὐδὲ γάρ εἰσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τὸ παράπαν· πῶς ἂν οὖν τούτοις τι προστάττοιεν;

60 *Ἀλλ' οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς μὲν τοὺς νόμους καὶ τὰς μαρτυρίας, ἃς ἡμεῖς παρεχόμεθα, δίκαιον οὐδ' ὁτιοῦν ἔχει λέγειν, ἀγανακτεῖ δὲ καὶ δεινά φησι πάσχειν, ὅτι τοῦ πατρὸς τετελευτηκότος ἀγωνίζεται. ἐκεῖνο δ' οὐκ ἐνθυμεῖται [Μακάρτατος] ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄνθρωπος ἦν θνητός, καὶ τετελεύτηκε μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ νεωτέρων καὶ πρεσβυτέρων. ἀλλ' εἰ Θεόπομπος τετελεύτηκεν ὁ τούτου πατήρ, οἱ νόμοι οὐ τετελευτήκασιν, οὐδὲ τὸ δίκαιον τετελεύτηκεν, οὐδ' οἱ δικασταὶ οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες.*

61 *ἔστι δ' ὁ νῦν ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία, οὐκ εἴ τις ἕτερος ἑτέρου πρότερος ἢ ὕστερος τετελεύτηκεν, ἀλλ' εἰ μὴ προσήκει ἐξελαθῆναι ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τοὺς οἰκείους τοὺς Ἁγνίου, ἀνεψιοὺς ὄντας καὶ ἀνεψιῶν παῖδας Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου καὶ μηδὲν προσηκόντων ὥστε κληρονομεῖν τῶν Ἁγνίου, ἀλλὰ γένει ἀπωτέρω ὄντων. περὶ τούτου νῦν ἐστιν ὁ ἀγών.*

62 *Ἔτι δὲ σαφέστερον γνώσεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Σόλων ὁ νομοθέτης σπουδάζει περὶ τοὺς οἰκείους, καὶ οὐ μόνον δίδωσι τὰ καταλειφθέντα, ἀλλὰ καὶ τὰ προστάγματα ποιεῖται τὰ δυσχερῆ ἅπαντα τοῖς προσήκουσιν. λέγε τὸν νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

Τὸν ἀποθανόντα προτίθεσθαι ἔνδον, ὅπως ἂν βούληται. ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθανόντα τῇ ὑστεραίᾳ ᾗ ἂν προ- 1073

θῶνται, πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας πρόσθεν, ὅταν ἐκφέρωνται, τὰς δὲ γυναῖκας ὄπισθεν. γυναῖκα δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος μηδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι, ὅταν εἰς τὰ σήματα ἄγηται, ἐντὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν γεγονυῖαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσι· μηδ' εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος εἰσιέναι, ἐπειδὰν ἐξενεχθῇ ὁ νέκυς, γυναῖκα μηδεμίαν πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσιν.

63 Οὐκ ἐᾷ εἰσιέναι οὗ ἂν ᾖ ὁ τετελευτηκὼς οὐδεμίαν γυναῖκα ἄλλην ἢ τὰς προσηκούσας μέχρι ἀνεψιότητος, καὶ πρὸς τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν τὰς αὐτὰς ταύτας. Φυλομάχη τοίνυν ἡ Πολέμωνος ἀδελφὴ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἀνεψιὰ ἦν Ἁγνίᾳ, ἀλλὰ τηθίς· ἀδελφὴ γὰρ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου. Εὐβουλίδης δὲ ὁ υἱὸς ταύτης τῆς γυναικὸς ἀνεψιὸς ἦν πρὸς πατρὸς Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. τοῦ δ' Εὐβουλίδου ἦν
64 θυγάτηρ ἡ τουτουὶ τοῦ παιδὸς μήτηρ. ταύτας κελεύει τὰς προσηκούσας καὶ παρεῖναι τῇ προθέσει τοῦ τετελευτηκότος καὶ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν, οὐ τὴν Μακαρτάτου μητέρα οὐδὲ τὴν Θεοπόμπου γυναῖκα· οὐδὲν γὰρ προσῆκεν Ἁγνίᾳ αὕτη, ἀλλ' ἦν ἐξ ἑτέρας φυλῆς Ἀκαμαντίδος καὶ ἐξ ἑτέρου δήμου Προσπαλτόθεν, ὥστε τὸ παράπαν οὐδ' ᾔσθετο, ὅτε ἦν τετελευτηκὼς Ἁγνίας.
65 ὑπεραναίσχυντον δὴ οὗτοι κατασκευάζουσι πρᾶγμα, ὡς ἄρα δεῖ ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἡμετέρας τοῦ μὲν σώματος τοῦ Ἁγνίου, ὅτ' ἐτετελευτήκει, κληρονόμους 1072
εἶναι καὶ ποιεῖν ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, ὡς προσήκοντας καὶ γένει ὄντας ἐγγυτάτω· τὸν δὲ κλῆρον οἴεσθαι δεῖν ἔχειν τὸν Ἁγνίου τοῦ τετελευτηκότος Μακάρτατον, ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου ὄντα καὶ ἐκ τῆς Ἀπολήξιδος τοῦ Προσπαλτίου θυγατρός, Μακαρτάτου δ' ἀδελφῆς.

ἀλλ' οὔτε δίκαιον οὔθ' ὅσιον τοῦτ' ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί.

66 Ἀνάγνωθι δέ μοι τὰ ἐκ τῆς μαντείας τῆς ἐκ Δελφῶν κομισθείσης παρὰ τοῦ θεοῦ, ἵν' αἴσθησθε ὅτι ταὐτὰ λέγει περὶ τῶν προσηκόντων τοῖς νόμοις τοῖς τοῦ Σόλωνος.

ΜΑΝΤΕΙΑ

Ἀγαθῇ τύχῃ. ἐπερωτᾷ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου, ὅ τι ἂν δρῶσιν Ἀθηναίοις ἢ ὅτῳ θεῷ θύουσιν ἢ εὐχομένοις εἴη ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ σημείου. συμφέρει Ἀθηναίοις περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου θύοντας καλλιερεῖν Διὶ ὑπάτῳ, Ἀθηνᾷ ὑπάτῃ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι σωτῆρι, καὶ ἀποπέμπειν Ἀμφιόνεσσι· περὶ τύχας ἀγαθᾶς Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι, καὶ τὰς ἀγυιὰς κνισῆν, καὶ κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χορούς, καὶ στεφαναφορεῖν καττὰ πάτρια θεοῖς Ὀλυμπίοις καὶ Ὀλυμπίαις πάντεσσι καὶ πάσαις, δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας, μνασιδωρεῖν καττὰ πάτρια· ἥρῳ ἀρχαγέτᾳ, οὗ ἐπώνυμοί ἐστε, θύειν καὶ δωροτελεῖν καττὰ πάτρια· τοῖς ἀποφθιμένοις ἐν ἱκνουμένᾳ ἁμέρᾳ τελεῖν τοὺς ποθίκοντας καττὰ ἀγημένα.

67 Ἀκούετε ἄνδρες δικασταί, ὅτι ταὐτὰ λέγει ὅ τε Σόλων ἐν τοῖς νόμοις καὶ ὁ θεὸς ἐν τῇ μαντείᾳ, κελεύων 1073 τοῖς κατοιχομένοις ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐν ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἔμελε Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τουτῳί, ἀλλὰ τούτου μόνον, τὰ μὴ προσήκοντα ἑαυτοῖς ἔχειν, καὶ ἐγκαλεῖν ὅτι πολὺν χρόνον ἐχόντων ἑαυτῶν τὸν κλῆρον νυνὶ ἀγωνίζονται. ἐγὼ δ' ᾤμην ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκειν τὸν τἀλλότρια ἀδίκως ἔχοντα οὐκ ἐγκαλεῖν, εἰ πλείω χρόνον εἶχεν, ἀλλὰ χάριν εἰδέναι, μὴ ἡμῖν, ἀλλὰ τῇ

τύχῃ, ὅτι πολλαὶ καὶ ἀναγκαῖαι διατριβαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ὥστε νῦν περὶ τούτων ἀγωνίζεσθαι.

68 Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν ἄνθρωποι ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ μέλει αὐτοῖς οὐδὲν οὔτε τοῦ οἴκου ἐξερη-
μουμένου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῶν ἄλλων ὅσα παρανο-
μοῦσιν· οἵτινές γε, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τὰ μὲν ἄλλα τί
ἄν τις λέγοι περὶ τούτων; πολλὰ γὰρ ἂν εἴη λέγειν·
ἓν δὲ παρανομώτατον καὶ μιαρώτατον διαπεπραγμένοι
εἰσί, καὶ μάλιστ' ἐνδεικνύμενοι ὅτι οὐδενὸς αὐτοῖς μέ-
69 λει πλὴν τοῦ πλεονεκτεῖν· οὐ γὰρ ἔφθη Θεόπομπος
τὴν ἐπιδικασίαν ποιησάμενος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου
τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ὑμεῖς ἀκηκόατε, καὶ εὐθὺς ἐνε-
δείξατο ὅτι τὰ οὐδὲν προσήκονθ' ἑαυτῷ ἔχειν ἐνόμι-
ζεν. ὃ γὰρ ἦν πλείστου ἄξιον ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς
Ἁγνίου καὶ ἐθαυμάζετο μάλιστα καὶ ὑπὸ τῶν προσχώ-
ρων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, αἱ ἐλᾶαι, ταύτας
ἐξώρυττον καὶ ἐξεπρέμνιζον, πλεῖν ἢ χίλια στελέχη,
ὅθεν ἔλαιον πολὺ ἐγίγνετο. ταύτας οὗτοι ἀπέδοντο
ἐκπρεμνίσαντες, καὶ ἀργύριον ὑπέρπολυ ἔλαβον. καὶ 1074
ταῦτ' ἐποίουν οὗτοι ἐπιδίκου ὄντος τοῦ κλήρου τοῦ
Ἁγνίου κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὅνπερ οὗτοι τὴν του-
70 τουὶ μητέρα προσεκαλέσαντο. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
καὶ ἐξεπρέμνισαν τὰς ἐλάας ἐκ τῶν χωρίων ὧν Ἁγνίας
κατέλιπε, μάρτυρας ὑμῖν τούτων παρεξόμεθα τούς τε
προσχώρους καὶ τῶν ἄλλων οὓς παρεκαλέσαμεν, ὅτ'
ἐπεμαρτυρόμεθα περὶ τούτων. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μαρτυροῦσιν ἀκολουθῆσαι Ἀραφῆνάδε παρακληθέντες ὑπὸ Σωσιθέου εἰς τοὺς Ἁγνίου ἀγρούς, ἐπειδὴ Θεό-

πομπος ἐπεδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἐπιδεικνύναι αὐτοῖς Σωσίθεον τὰς ἐλάας πρεμνιζομένας ἐκ τοῦ Ἁγνίου ἀγροῦ.

71 Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸν τετελευτηκότα μόνον ὕβριζον ταῦτα διαπραξάμενοι, δεινὰ μὲν ἂν ἐποίουν, ἧττον δέ· νῦν δὲ καὶ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ταυτηνὶ ὑβρίκασι καὶ παρανενομήκασιν. γνώσεσθε δέ, ἐπειδὰν τοῦ νόμου ἀκούσητε. ἀναγίγνωσκε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις ἐλάαν Ἀθήνησιν ἐξορύττῃ, ἐὰν μὴ εἰς ἱερὸν Ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτικόν, ἢ ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν ἐλάαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, ἢ ἐπὶ ἀποθανόντα δέῃ χρήσασθαι, ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλάας ἑκάστης, τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου τῆς θεοῦ εἶναι. ὀφειλέτω δὲ καὶ τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι ἑκατὸν δραχμὰς καθ' ἑκάστην ἐλάαν. τὰς δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι. πρυτανεῖα δὲ τιθέτω ὁ διώκων τοῦ αὑτοῦ μέρους. ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῇ, ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες, πρὸς οὓς ἂν ᾖ ἡ δίκη, τοῖς πράκτορσιν, ὃ τῷ δημοσίῳ γίγνεται· ⟨ὃ δὲ τῇ 1075
θεῷ γίγνεται⟩, τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐγγράφωσιν, αὐτοὶ ὀφειλόντων.

72 Ὁ μὲν νόμος οὕτως ἰσχυρός. ἐκεῖνο δ' ἐνθυμεῖσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὦ ἄνδρες δικασταί, τί ποτ' οἴεσθ' ἡμᾶς πάσχειν ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ τῆς ὕβρεως τῆς τούτων, ὅπου ὑμῶν, πόλεως τηλικαυτησί, κατεφρόνησαν καὶ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, καὶ ἃ διαρρήδην ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιεῖν, οὑτωσὶ καταφρονητικῶς ἠκίσαντο τὰ χωρία ἃ κατέλιπεν Ἁγνίας. ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύει μηδ' ἐκ

τοῦ αὐτοῦ χωρίου τοῦ πατρῴου μηδὲν τούτων ποι-
εῖν. πολύ γε αὐτοῖς μέλει ἢ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέ-
ροις πείθεσθαι, ἢ ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται ὁ οἶκος ὁ
73 Ἁγνίου. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ βούλομαι περὶ ἐμαυ-
τοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν διὰ βραχέων, καὶ δεῖξαι ὅτι οὐχ
ὁμοίως τούτοις ἐπιμέλειαν ἐποιησάμην τοῦ οἴκου τοῦ
Ἁγνίου, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται. καὶ αὐτὸς γάρ εἰμι
τοῦ γένους τοῦ Βουσέλου. Ἅβρωνος γὰρ τοῦ Βουσέ-
λου υἱέος ἔλαβε τὴν θυγατριδῆν Καλλίστρατος, Εὐ-
βουλίδου μὲν υἱὸς ὤν, Βουσέλου δ' υἱϊδοῦς· καὶ ἐκ
τῆς Ἅβρωνος θυγατριδῆς καὶ ἐκ Καλλιστράτου τοῦ
74 ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἅβρωνος ἐγένετο ἡ μήτηρ ἡ ἡμετέρα.
ἐγὼ δ' ἐπειδὴ ἐπεδικασάμην τῆς τουτουὶ μητρὸς καὶ
ἐγένοντό μοι υἱεῖς μὲν τέτταρες, θυγάτηρ δὲ μία, τὰ
ὀνόματα ἐθέμην τούτοις ὦ ἄνδρες δικασταί, τῷ μὲν
πρεσβυτάτῳ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ὄνομα, Σω-
σίαν, ὥσπερ καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ ἀπέδωκα τῷ πρε-
σβυτάτῳ τοῦτο τὸ ὄνομα· τῷ δὲ μετ' αὐτὸν γενομένῳ 1076
τουτῳὶ ἐθέμην Εὐβουλίδην, ὅπερ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ
τῷ τῆς μητρὸς τῆς τοῦ παιδὸς τουτουί· τῷ δὲ μετὰ
τοῦτον Μενεσθέα ἐθέμην· καὶ γὰρ ὁ Μενεσθεὺς οἰ-
κεῖος ἦν τῆς ἐμῆς γυναικός· τῷ δὲ νεωτάτῳ ἐθέμην
ὄνομα Καλλίστρατον, ὃ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ τῆς
ἐμῆς μητρός. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν θυγατέρ'
ἔδωκα οὐδαμόσε ἔξω, ἀλλὰ τῷ ἀδελφιδῷ τῷ ἐμαυτοῦ,
ὅπως, ἐὰν ὑγιαίνωσι, καὶ οἱ ἐκ τούτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ
75 γένους ὦσιν Ἁγνίᾳ. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον
διῴκησα, ὅπως ἂν διασῴζωνται ὅτι μάλιστα οἱ οἶκοι
οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου· τούτους δ' ἐξετάσωμεν πάλιν.
καὶ πρώτιστον μὲν τὸν νόμον τουτονὶ ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

Ὁ ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν οἴκων τῶν ἐξερημουμένων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀνδρῶν τῶν τεθνηκότων φάσκουσαι κυεῖν. τούτων ἐπιμελείσθω καὶ μὴ ἐάτω ὑβρίζειν μηδένα περὶ τούτους. ἐὰν δέ τις ὑβρίζῃ ἢ ποιῇ τι παράνομον, κύριος ἔστω ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. ἐὰν δὲ μείζονος ζημίας δοκῇ ἄξιος εἶναι, προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τίμημα ἐπιγραψάμενος, ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτῷ, εἰσαγέτω εἰς τὴν ἡλιαίαν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ τοῦ ἁλόντος, ὅ τι χρὴ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι.

76 Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον ἐξερημώσειεν ἄνθρωποι οἶκον, ἢ εἴ τινες τούς τε γένει ὄντας ἐγγυτάτω Ἁγνίᾳ, τούτους ἐξελαύνοιεν ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντες τοῦ Στρατίου, καὶ πάλιν εἰ τὸν μὲν κλῆρον ἀξιοῖ ἔχειν τὸν Ἁγνίου ὡς γένει προσήκων, τὸ δ' ὄνομά ἐστιν αὐτῷ μὴ ὅτι ἐκ τοῦ Ἁγνίου οἴκου, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοῦ Στρατίου ἐστὶ 1077
τοῦ ἑαυτοῦ προγόνου, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀπογόνων τῶν Βουσέλου, τοσούτων γενομένων, οὐδενὸς ἔχει τὸ ὄνομα.
77 ἀλλὰ πόθεν δή ἐστι τὸ ὄνομα ὁ Μακάρτατος; ἐκ τῶν πρὸς μητρός. εἰσεποιήθη γὰρ οὗτος εἰς τὸν οἶκον τὸν Μακαρτάτου τοῦ Προσπαλτίου, ἀδελφοῦ ὄντος τῆς μητρὸς τῆς τούτου, καὶ ἔχει καὶ ἐκεῖνον τὸν οἶκον. καὶ οὕτως ἐστὶν ὑβριστής, ὥστε γενομένου αὐτῷ υἱέος τοῦ μὲν εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου υἱὸν τῷ Ἁγνίᾳ ἐπελάθετο, καὶ ταῦτ' ἔχων τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου καὶ φάσκων πρὸς ἀνδρῶν αὐτῷ προσήκειν·
78 τοῦτον δὲ τὸν υἱὸν τὸν γενόμενον τῷ Μακαρτάτῳ εἰσπεποίηκε τῷ πρὸς μητρὸς εἰς τοὺς Προσπαλτίους, τὸν δὲ Ἁγνίου οἶκον εἴακεν ἔρημον εἶναι τὸ τούτου

μέρος· φησὶ δὲ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Θεόπομπον προσήκειν Ἁγνίᾳ. ὁ δὲ νόμος κελεύει ὁ τοῦ Σόλωνος κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· οὗτος δ' οὑτωσὶ ῥᾳδίως κατεφρόνησε καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ Ἁγνίου, καὶ εἰσεποίησε τὸν υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν πρὸς μητρός. πῶς ἂν γένοιντο τούτων ἄνθρωποι παρανομώτεροι ἢ βιαιότεροι;

79 Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ καὶ μνήματος ὄντος κοινοῦ ἅπασι τοῖς ἀπὸ τοῦ Βουσέλου γενομένοις (καὶ καλεῖται τὸ μνῆμα Βουσελιδῶν, πολὺς τόπος περιβεβλημένος, ὥσπερ οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον) ἐν τούτῳ τῷ μνήματι οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου κεῖνται, καὶ ὁ Ἁγνίας καὶ ὁ Εὐβουλίδης καὶ ὁ Πολέμων καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες τοσοῦτοι ὄντες συγγενεῖς, οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου, ἅπαντες οὗτοι
80 κοινωνοῦσι τοῦ μνήματος τούτου· ὁ δὲ τουτουὶ πατὴρ 1078
Μακαρτάτου καὶ ὁ πάππος οὐ κεκοινωνήκασι τούτου, ἀλλ' αὑτοῖς ἰδίᾳ ἐποιήσαντο μνῆμα ἄπωθεν τοῦ Βουσελιδῶν μνήματος. δοκοῦσιν ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκειν τι τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, πλὴν τοῦ ἔχειν ἁρπάσαντες τὰ μὴ προσήκοντα; εἰ δ' ἐξερημωθήσεται ἢ ἀνώνυμος ἔσται ὁ οἶκος ὁ Ἁγνίου καὶ ὁ Εὐβουλίδου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, οὐδὲ κατὰ τοὐλάχιστον πώποτ' αὐτοῖς ἐμέλησεν.

81 Ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοηθῶ μὲν ὡς οἷός τ' εἰμὶ μάλιστα τοῖς τετελευτηκόσιν ἐκείνοις· οὐ πάνυ δ' ἐστὶ ῥᾴδιον ταῖς τούτων παρασκευαῖς ἀνταγωνίζεσθαι. παραδίδωμι οὖν ὑμῖν τὸν παῖδα τουτονὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ἂν ὑμῖν δοκῇ δικαιότατον εἶναι. οὗτος εἰσπεποίηται εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου, καὶ εἰσῆκται εἰς τοὺς φράτερας, οὐκ εἰς τοὺς

ἐμούς, ἀλλ' εἰς τοὺς Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου καὶ Μα-
32 καρτάτου τουτουί. καὶ ὅτε εἰσήγετο, οἱ μὲν ἄλλοι
φράτερες κρύβδην ἔφερον τὴν ψῆφον, οὑτοσὶ δὲ Μα-
κάρτατος φανερᾷ ψήφῳ ἐψηφίσατο ὀρθῶς εἰσάγεσθαι
Εὐβουλίδῃ υἱὸν τὸν παῖδα τουτονί, οὐκ ἐθελήσας ἅψα-
σθαι τοῦ ἱερείου οὐδ' ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὑπεύ-
θυνον αὑτὸν ποιήσας· ἀλλὰ καὶ τὴν μερίδα τῶν κρεῶν
ᾤχετο λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τουτουί, ὥσπερ καὶ οἱ
33 ἄλλοι φράτερες. νομίζετε δὴ τὸν παῖδα τουτονὶ ὦ
ἄνδρες δικασταὶ ἱκετηρίαν ὑμῖν προκεῖσθαι ὑπὲρ τῶν
τετελευτηκότων Ἁγνίου καὶ Εὐβουλίδου καὶ τῶν ἄλλων
τῶν ἀπὸ τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἱκετεύειν αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς
δικαστάς, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται αὐτῶν ὁ οἶκος ὑπὸ
τῶν μιαρῶν τούτων θηρίων, οἳ εἰσιν ἐκ τοῦ Στρατίου 1079
οἴκου, ἐν δὲ τῷ Ἁγνίου οὐδεπώποτ' ἐγένοντο· μηδ'
ἐπιτρέψητε τούτοις ἔχειν τὰ μὴ προσήκοντα, ἀλλ' ἀπο-
δοῦναι ἀναγκάσατε εἰς τὸν Ἁγνίου οἶκον τοῖς προσή-
34 κουσι τοῖς Ἁγνίου. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνοις τε βοηθῶ
τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τούτων
κειμένοις, δέομαι δὲ καὶ ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ
ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, μὴ περιίδητε μήτε τὸν παῖδα
τουτονὶ ὑβρισθέντα ὑπὸ τούτων, μήτε τοὺς προγόνους
τοὺς τουτουὶ ἔτι μᾶλλον καταφρονουμένους ἢ νῦν
καταπεφρόνηνται, ἐὰν διαπράξωνται οὗτοι ἃ βούλονται·
ἀλλὰ τοῖς τε νόμοις βοηθεῖτε καὶ τῶν τετελευτηκότων
ἐπιμελεῖσθε, ὅπως μὴ ἐξερημωθῇ αὐτῶν ὁ οἶκος. καὶ
ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ εὔορκα
καὶ τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

XLIV.

ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΑΔΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρχιάδου τελευτήσαντος ἄπαιδος Λεωκράτης κατέσχε τὸν κλῆρον, συγγενής τ' ὢν αὐτοῦ καὶ εἰσπεποιῆσθαι λέγων ὑπ' Ἀρχιάδου. καὶ μέχρι μέν τινος αὐτὸς κατεῖχεν, ἔπειτα τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Λεώστρατον εἰσποιήσας ἀνθ' αὑτοῦ τῷ Ἀρχιάδῃ, ἐξίσταται τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἀνεχώρησεν, ὡς ἄδειαν δεδωκότος τούτων τοῦ νόμου. ἐποίησε δὲ ταὐτὸ καὶ ὁ Λεώστρατος, καὶ ἀνθ' αὑτοῦ καταλιπὼν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρχιάδου παῖδα Λεωκράτην καλούμενον, ἐπα- 108
2 *νῆλθεν αὐτὸς εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ φύσει πατρός. ὁ μὲν δὴ Λεωκράτης, ὁ τελευταῖος εἰσποιηθεὶς τῷ Ἀρχιάδῃ, τέθνηκεν ἄπαις, προσελήλυθε δὲ τῷ κλήρῳ Ἀριστόδημος, λέγων ἐγγύτατα τοῦ γένους εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗπερ ἦν ὁ κλῆρος ἐξ ἀρχῆς, καὶ δι' ἐκεῖνον τῷ Λεωκράτει τῷ τελευταίῳ τῶν εἰσποιηθέντων. Λεωχάρης δ' ὁ ἀδελφὸς τοῦ τεθνηκότος ἀμφισβητεῖ τοῦ κλήρου, τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενος ποιήσει, ὡς υἱὸς ποιητὸς ὢν τοῦ Λεωκράτους, φάσκων δ' εἶναι καὶ*
3 *συγγενὴς Ἀρχιάδου. ὁ δ' ὑπὲρ Ἀριστοδήμου λέγων ἐπιδείκνυσι τὴν μὲν τοῦ γένους ἀγχιστείαν Ἀριστοδήμῳ διδοῦσαν τὸν κλῆρον, τὴν δὲ ποίησιν παραπλησίαν οὖσαν· οὐ γὰρ ζῶν, φησίν, ὁ Λεωκράτης ἐποιήσατο παῖδα τὸν Λεωχάρη, καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπ' ἀποστερήσει τῆς οὐσίας παρὰ τοὺς νόμους ἡ εἰσποίησις γίνεται. λέγει δὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀριστοδήμου ὁ υἱός.*

Αἴτιος μέν ἐστι Λεωχάρης οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ καὶ αὐτὸς κρίνεσθαι καὶ ἐμὲ νεώτερον ὄντα λέγειν ἐν ὑμῖν, ἀξιῶν κληρονομεῖν ὧν οὐ προσῆκεν

αὐτῷ, καὶ ὑπὲρ τούτων ψευδῆ διαμαρτυρίαν πρὸς τῷ
2 ἄρχοντι ποιησάμενος. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀναγκαῖον ἦν, 1081
τοῦ νόμου τὰς ἀγχιστείας τοῖς ἐγγυτάτω γένους ἀπο-
διδόντος, οὖσιν οἰκείοις Ἀρχιάδου τοῦ ἐξ ἀρχῆς κατα-
λιπόντος τὸν κλῆρον, μήτε τὸν οἶκον ἐξερημωθέντα
τὸν ἐκείνου περιιδεῖν, μήτε τῆς οὐσίας ἑτέρους κληρο-
νομήσαντας, οἷς οὐδ᾽ ὁτιοῦν προσήκει· οὗτος δ᾽ οὔτε
γένει τοῦ τετελευτηκότος υἱὸς ὤν, οὔτ᾽ εἰσποιηθεὶς
κατὰ τοὺς νόμους, ὡς ἐγὼ δείξω, διαμεμαρτύρηκεν
οὕτω τὰ ψευδῆ προπετῶς, ἀφαιρούμενος ἡμῶν τὴν
3 κληρονομίαν. δέομαι δ᾽ ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοη-
θῆσαι τῷ τε πατρὶ τουτῳὶ καὶ ἐμοί, ἐὰν λέγωμεν τὰ
δίκαια, καὶ μὴ περιιδεῖν πένητας ἀνθρώπους καὶ ἀσθε-
νεῖς καταστασιασθέντας ὑπὸ παρατάξεως ἀδίκου. ἡμεῖς
μὲν γὰρ ταῖς ἀληθείαις πιστεύοντες εἰσεληλύθαμεν,
καὶ ἀγαπῶντες, ἄν τις ἡμᾶς ἐᾷ τῶν νόμων τυγχάνειν·
οὗτοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ τοῖς ἀναλώμασιν ἰσχυριζό-
μενοι διατετελέκασιν, εἰκότως οἶμαι· ἐκ γὰρ τῶν ἀλλο-
τρίων ῥαδίως ἀναλίσκουσιν, ὥστε καὶ τοὺς συνεροῦντας
ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοὺς μαρτυρήσοντας τὰ ψευδῆ πολ-
4 λοὺς πεπορίσθαι. ὁ δὲ πατὴρ οὗτος (εἰρήσεται γάρ)
ἅμα τῆς πενίας, ἧς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ τοῦ ἰδιώ-
της εἶναι φανερὰς ἔχων τὰς μαρτυρίας ἀγωνίζεται·
διατελεῖ γὰρ ἐν Πειραιεῖ κηρύττων· τοῦτο δ᾽ ἐστὶν
οὐ μόνον ἀπορίας ἀνθρωπίνης τεκμήριον, ἀλλὰ καὶ
ἀσχολίας τῆς εἰς τὸ πραγματεύεσθαι· ἀνάγκη γὰρ ἡμε-
ρεύειν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸν τοιοῦτον. ἃ δεῖ λογιζομένους
ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι, εἰ μὴ τῷ δικαίῳ ἐπιστεύομεν, οὐκ
ἄν ποτ᾽ εἰσήλθομεν εἰς ὑμᾶς.

5 Περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων καὶ προϊόντος τοῦ 1082
λόγου σαφέστερον ἀκούσεσθε· ὑπὲρ αὐτῆς δὲ τῆς δια-

μαρτυρίας καὶ τοῦ ἀγῶνος ἤδη νομίζω δεῖν διδάσκειν.
εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐκ τῆς διαμαρτυρίας
αὐτῆς Λεωχάρης ἤμελλεν ἀπολογούμενος δείξειν ὡς
ἔστιν υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδου, οὐδὲν ἂν ἔδει πολλῶν
λόγων, οὐδ' ἄνωθεν ὑμᾶς ἐξετάζειν τὸ γένος τὸ ἡμέ-
6 τερον· ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν διαμεμαρτυρημένα ἕτερον
τρόπον ἔχει, ὁ δὲ πολὺς τοῦ λόγου τούτοις ἔσται ὡς
εἰσεποιήθησαν, καὶ κατὰ τὴν ἀγχιστείαν γνήσιοι ὄντες
δικαίως ἂν τῆς οὐσίας κληρονομοῖεν, ἀναγκαῖον ὦ
ἄνδρες δικασταὶ διὰ ταῦτα μικρῷ ἄνωθεν τὰ περὶ τοῦ
γένους ὑμῖν διεξελθεῖν· ἐὰν γὰρ τοῦτο σαφῶς μάθητε,
7 οὐ μὴ παρακρουσθῆθ' ὑπ' αὐτῶν τῷ λόγῳ. ἔστι γὰρ
ὁ μὲν ἀγὼν οὑτοσὶ κλήρου διαδικασίας, ἀμφισβητεῖται
δὲ παρὰ μὲν ἡμῶν κατὰ γένος ἡ ἀγχιστεία, παρὰ δὲ
τούτων κατὰ ποίησιν· ὁμολογοῦμεν δ' ἐναντίον ὑμῶν
δεῖν τὰς ποήσεις κυρίας εἶναι, ὅσαι ἂν κατὰ τοὺς νό-
μους δικαίως γένωνται. ὥστε ταύτας τὰς ὑποθέσεις
μεμνημένοι, ἂν δείξωσιν ὑμῖν διδόντας τοὺς νόμους
αὐτοῖς ἃ διαμεμαρτυρήκασι, ψηφίσασθε αὐτοῖς τὸν
8 κλῆρον. καὶ ἐὰν ἐκ μὲν τῶν νόμων μὴ ὑπάρχῃ, δίκαια
δὲ καὶ φιλάνθρωπα φαίνωνται λέγοντες, καὶ οὕτω
συγχωροῦμεν. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι κατὰ γένος ἐγγύτατα
ὄντες οὐ μόνον τούτῳ ἐνισχυριζόμεθα, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἄλλοις ἅπασι, πρῶτον μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ γένους
ὑμᾶς διδάξομεν, ὅθεν ἐστὶν ὁ κλῆρος· νομίζω γάρ, 1088
ἂν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ ἀγῶνος σαφῶς παρακολουθή-
σητε, καὶ τῶν ἄλλων ὑμᾶς οὐδενὸς ἀπολειφθήσεσθαι.
9 Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ γίγνονται
Εὐθυμάχῳ τῷ Ὀτρυνεῖ υἱεῖς τρεῖς, Μειδυλίδης καὶ
Ἄρχιππος καὶ Ἀρχιάδης, καὶ θυγάτηρ ᾗ ὄνομα ἦν
Ἀρχιδίκη. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς, τὴν

*μὲν Ἀρχιδίκην ἐκδιδόασι Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ, αὐ-
τῶν δὲ τριῶν ὄντων ὁ μὲν Ἄρχιππος τριηραρχῶν ἐτε-
λεύτησε τὸν βίον ἐν Μηθύμνῃ, ὁ δὲ Μειδυλίδης οὐ
πολλῷ χρόνῳ γαμεῖ ὕστερον Μνησιμάχην Λυσίππου
10 τοῦ Κριωέως θυγατέρα. καὶ γίγνεται αὐτῷ θυγάτηρ
ὄνομα Κλειτομάχη, ἣν ἠβουλήθη μὲν ἐκεῖνος ἀγάμῳ
τῷ ἀδελφῷ ὄντι τῷ ἑαυτοῦ ἐκδοῦναι· ἐπειδὴ δ' ὁ
Ἀρχιάδης οὐκ ἔφη προαιρεῖσθαι γαμεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν
οὐσίαν ἀνέμητον διὰ ταῦτα συγχωρήσας εἶναι ᾤκει
καθ' αὑτὸν ἐν τῇ Σαλαμῖνι, οὕτως ἤδη ὁ Μειδυλίδης
ἐκδίδωσι τὴν αὑτοῦ θυγατέρα Ἀριστοτέλει Παλληνεῖ,
τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ. καὶ γίγνονται ἐξ αὐτοῦ υἱεῖς
τρεῖς, Ἀριστόδημός τε οὑτοσὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς καὶ
Ἁβρώνιχος ὁ θεῖος καὶ Μειδυλίδης, ὃς νῦν τετελευ-
11 τηκὼς τυγχάνει. καὶ ἡ μὲν τοῦ γένους ἀγχιστεία τοῦ
ἡμετέρου, ἐν ᾧ ἐστιν ὁ κλῆρος, σχεδὸν οὕτως ἔχει ὦ
ἄνδρες δικασταί. Ἀρχιάδῃ γὰρ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς
μὲν γένει ἐγγυτάτω, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀξιοῦν-
τες τῆς ἐκείνου οὐσίας κληρονομεῖν καὶ τὸ γένος μὴ
περιιδεῖν ἐξερημωθέν, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ
κλήρου· οὗτοι δ' ἔχοντες οὐ δικαίως τὰ χρήματα δια-
μεμαρτυρήκασι νυνί, τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενοι ποιή- 1084
12 σει, φάσκοντες δὲ καὶ συγγενεῖς εἶναι. περὶ μὲν οὖν
ταύτης τῆς ποιήσεως, ὃν τρόπον ἔχει, σαφῶς ὑμᾶς
ὕστερον διδάξομεν· περὶ δὲ τοῦ γένους, ὡς οὐκ εἰσὶν
ἡμῶν ἐγγυτέρω, τοῦτο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. ἓν μὲν οὖν
ὁμολογεῖται, τὸ κρατεῖν τῶν κληρονομιῶν τοὺς ἄρρε-
νας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· ἁπλῶς γὰρ τοῖς ἐγγυ-
τάτω πρὸς ἀνδρῶν, ὅταν μὴ παῖδες ὦσιν, ὁ νόμος τὰς
κληρονομίας ἀποδίδωσιν. οὗτοι δ' ἐσμὲν ἡμεῖς· ἄπαις
μὲν γὰρ ὁ Ἀρχιάδης ὁμολογεῖται τετελευτηκέναι, τούτῳ*

13 δὲ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς ἐσμεν ἐγγυτάτω. πρὸς δὲ καὶ ἐκ γυναικῶν οἱ αὐτοὶ οὗτοι· ὁ γὰρ Μειδυλίδης ἀδελφὸς ἦν τοῦ Ἀρχιάδου, τοῦ δὲ Μειδυλίδου θυγάτηρ ἡ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς μήτηρ, ὥστε γίγνεται Ἀρχιάδης, ὑπὲρ οὗ τοῦ κλήρου τὴν ἐπιδικασίαν ποιούμεθα νυνί, θεῖος τῇ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ μητρὶ ἐκ πατραδέλφων, πρὸς ἀνδρῶν ἔχων τὴν συγγένειαν ταύτην καὶ οὐ πρὸς γυναικῶν. Λεώστρατος δ' οὑτοσὶ γένει τε ἀπωτέρω ἐστὶ καὶ πρὸς γυναικῶν οἰκεῖος Ἀρχιάδῃ· ἡ γὰρ [τοῦ] Λεωκράτους μήτηρ τοῦ τούτου πατρὸς ἀδελφιδῆ ἦν τῷ Ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ καὶ τῷ Μειδυλίδῃ, ἀφ' ὧν ἡμεῖς ὄντες ἀξιοῦμεν τῆς κληρονομίας τυχεῖν.

14 Πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸ γένος ἡμῶν
ὅτι οὕτως ἔχει, ὥσπερ καὶ λέγομεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν
τὰς μαρτυρίας, ἔπειτα μετὰ ταῦτα τὸν νόμον αὐτὸν
τὸν τοῖς τε γένεσι καὶ τοῖς ἐγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν
τὰς κληρονομίας ἀποδιδόντα· τὰ γὰρ κεφάλαια τοῦ
ἀγῶνος, καὶ ὑπὲρ ὧν ὀμωμοκότες οἴσετε τὴν ψῆφον, 1085
σχεδόν τι ταῦτ' ἔστιν. καί μοι κάλει τούς τε μάρτυρας δευρὶ καὶ τὸν νόμον ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. ΝΟΜΟΣ.

15 Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τὸ γένος τό τε τούτων καὶ τὸ ἡμέτερον οὕτως ἔχει ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥστε τοὺς ἐπιδεδειχότας ἐξ αὐτῶν τῶν μαρτυριῶν ὡς εἰσὶ γένει ἐγγυτέρω προσήκει κληρονομεῖν, καὶ μὴ τὴν τοῦ διαμαρτυρήσαντος ἀπόνοιαν κρείττω τῶν ὑμετέρων νόμων γενέσθαι. καὶ γὰρ εἰ τῇ ποιήσει ἰσχυρίζονται, ἣν ὡς ἐγένετο ἡμεῖς δείξομεν, τετελευτηκότος γε τοῦ εἰσποιηθέντος δήπου ἄπαιδος καὶ τοῦ οἴκου μέχρι τῆς ἡμετέρας λήξεως ἐξηρημωμένου. πῶς οὐ προσήκει τοὺς

ἐγγυτάτω γένει ὄντας, τούτους τὴν κληρονομίαν κομί-
σασθαι, καὶ ὑμᾶς μὴ τοῖς δυναμένοις ἄριστα παρα-
σκευάσασθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις τῶν πολιτῶν
16 βοηθεῖν; εἰ μὲν οὖν ἐφ' ἡμῖν ἦν, ὥστε δεῖξασι τὰ
περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς καταβῆναι
καὶ μηδενὸς ἔτι πλείονος λόγου προσδεῖσθαι, σχεδόν
τι τῶν μεγίστων εἰρημένων· οὐκ ἂν ἠνωχλοῦμεν τὰ
πλείω. ἐπειδὴ δὲ οὗτοι τοῖς μὲν νόμοις οὐκ ἐνισχυ-
ριοῦνται, τῷ δὲ προειληφέναι τι τῶν πραγμάτων ἐκ
τοῦ ἄνωθεν χρόνου καὶ τῷ ἐμβεβατευκέναι εἰς τὴν
οὐσίαν, τούτοις τεκμηρίοις χρώμενοι φήσουσι κληρονο-
μεῖν, ἀναγκαῖον ἴσως καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν,
καὶ δεῖξαι τούτους πάντων ἀνθρώπων βιαιοτάτους
ὄντας.

17 Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐκδιδόασι τὴν
ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν ὁ Μειδυλίδης καὶ ὁ Ἀρχιάδης
Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ θυγατρὸς 1086
τῆς ἐκδοθείσης ἀδελφῆς ταύτης αὐτῶν γίγνεται Λεω-
κράτης ὁ πατὴρ Λεωστράτου τουτουί, σκέψασθε ὡς
πολλοστὸς εἰς τὴν τοῦ Ἀρχιάδου συγγένειαν προσ-
ήκων, ὑπὲρ οὗ τὴν διαμαρτυρίαν πεποίηνται. τούτων
δ' οὕτως ἐχόντων, ὁ μὲν Ἀρχιάδης οὐκ ἐγάμει, ὁ δὲ
Μειδυλίδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, πάππος δὲ τουτουὶ ἔγη-
18 μεν. καὶ οὐδέπω τὴν οὐσίαν ἐνέμοντο, ἀλλ' ἑκάτερος
ἔχων τὰ ἱκανὰ ὁ μὲν Μειδυλίδης ἐν τῷ ἄστει διέμε-
νεν, ὁ δ' Ἀρχιάδης ἐν Σαλαμῖνι ᾤκει. οὐ πολλῷ δὲ
χρόνῳ ὕστερον ἀποδημίας τινὸς εἰς τὴν ὑπερορίαν
συμβάσης τῷ Μειδυλίδῃ τῷ πάππῳ τῷ τοῦ πατρός,
ἠρρώστησεν ὁ Ἀρχιάδης, καὶ τελευτᾷ τὸν βίον ἀπόν-
τος τοῦ Μειδυλίδου ἄγαμος ὤν. τί τούτου σημεῖον;
λουτροφόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου τάφῳ.

ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἔχων τὴν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς γυναικῶν πρόφασιν Λεωκράτης ὁ τουτουὶ πατὴρ Λεωστράτου, εἰσποιεῖ αὑτὸν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ, καὶ ἐνεβάτευσεν εἰς τὴν οὐσίαν ὡς ὑπ' ἐκείνου ζῶντος ἔτι εἰσποιηθείς. ἀφικόμενος δ' ὁ Μειδυλίδης ἠγανάκτει τε τῷ γεγενημένῳ καὶ οἷος ἦν ἐπεξιέναι τῷ Λεωκράτει· πειθόντων δὲ τῶν οἰκείων καὶ δεομένων ἐᾶν ἐν τῷ οἴκῳ εἶναι τὸν Λεωκράτην υἱὸν εἰσποιητὸν τῷ Ἀρχιάδῃ, συνεχώρησεν ὁ Μειδυλίδης, οὐχ ἡττηθεὶς ἐν δικαστηρίῳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ὑπὸ τούτων ἀπατηθείς, ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις πιθόμενος. καὶ ὁ μὲν Μειδυλίδης ταῦτα πράξας τελευτᾷ τὸν βίον, ὁ δὲ Λεωκράτης εἶχε τὴν τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίαν καὶ ἐκληρονόμει πολλὰ ἔτη ὡς ὢν ἐκείνου υἱὸς ποητός· ἡμεῖς δὲ παρὰ 1087
τὸ τὸν Μειδυλίδην ταῦτα συγχωρῆσαι ἡσυχίαν εἴχομεν. χρόνῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ—τοῖς γὰρ μετὰ ταῦτα λόγοις ἤδη σφόδρα τὸν νοῦν προσέχετε ὦ ἄνδρες δικασταί· ὁ γὰρ Λεωκράτης ὁ εἰσποητὸς γενόμενος τῷ Ἀρχιάδῃ, ἐγκαταλιπὼν τουτονὶ Λεώστρατον ἐν τῷ οἴκῳ υἱὸν γνήσιον, ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους, ὅθεν ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδέπω ἡμεῖς οὐδὲν τῶν [πραγμάτων] περὶ τὸν κλῆρον ἐκινοῦμεν, ἀλλ' ἐμένομεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν. πάλιν τοίνυν Λεώστρατος αὐτὸς οὑτοσί, εἰσποιητὸς ὢν υἱὸς καὶ ἐγκαταλειφθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ἀρχιάδου οἴκῳ, ἐπανέρχεται, ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Ἐλευσινίους, ἐγκαταλιπὼν υἱὸν γνήσιον καὶ διὰ τριῶν σωμάτων κυρίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς πόησιν παρὰ τοὺς νόμους καταστήσας. πῶς γὰρ οὐ παρὰ τοὺς νόμους, ὁπότ' εἰσποητὸς αὐτὸς ὢν εἰσποητοὺς υἱοὺς ἐγκαταλείπων ἐπανήει; καὶ τοῦτο διατετέλεκε ποιῶν μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, καὶ διὰ

τούτου τοῦ τρόπου τὴν κληρονομίαν ἡμῶν ἀποστερή-
σειν οἴονται, ἐνεργαζόμενοι μὲν καὶ ἐμπαιδοτροφού-
μενοι τῇ τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίᾳ, ἐπανιόντες δ' ἐπὶ τὴν
πατρῴαν οὐσίαν ἐκεῖθεν ἀεί, κἀκείνην μὲν ἀκέραιον
24 φυλάττοντες, ταύτην δ' ἀναλίσκοντες. ἀλλ' ὅμως τού-
των τοιούτων ὄντων, ὅπερ εἶπον, ἡμεῖς ὑπεμένομεν
ἅπαντα. μέχρι τίνος; ἕως ὁ Λεωκράτης ὁ ὑπὸ Λεω-
στράτου ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ἐγκαταλειφθεὶς υἱὸς
τετελεύτηκεν ἄπαις. τούτου δὲ ἄπαιδος τετελευτηκότος, 1068
ἀξιοῦμεν ἡμεῖς οἱ γένει ἐγγυτάτω ὄντες Ἀρχιάδῃ κλη-
ρονομεῖν τῆς οὐσίας, καὶ μὴ τοῦτον τῷ τετελευτηκότι
τῷ αὐτῷ εἰσποητῷ ὄντι υἱὸν εἰσποιεῖν ἐπ' ἀποστε-
25 ρήσει τῶν ἡμετέρων. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ζῶν ἐποήσατο,
καίπερ ὄντος παρὰ τὸν νόμον τοῦ ἔργου, οὐκ ἂν ἀν-
τελέγομεν· ἐπειδὴ δ' οὔτε γόνῳ ἦν αὐτῷ υἱὸς οὐδεὶς
οὔτ' ἐποήσατο ζῶν, ὁ δὲ νόμος τοῖς ἐγγυτάτω γένους
τὰς κληρονομίας ἀποδίδωσι, πῶς οὐ δίκαιοί ἐσμεν
26 ἡμεῖς τούτων μὴ ἀποστερηθῆναι κατ' ἀμφότερα; καὶ
γὰρ τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗ ἦν ἡ οὐσία τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐγγυ-
τάτω γένει ἐσμὲν καὶ τῷ εἰσποιητῷ Λεωκράτει· τοῦ
μὲν γὰρ ὁ πατὴρ ἐπανεληλυθὼς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους
οὐκέτι τὴν κατὰ τὸν νόμον οἰκειότητα ἔλιπεν αὐτῷ,
ἡμεῖς δὲ, παρ' οἷς ἦν ἐν τῷ γένει, τὴν ἀναγκαιοτάτην
συγγένειαν εἴχομεν, ὄντες ἀνεψιαδοῖ ἐκείνῳ. ὥστ' εἰ
μὲν βούλει, τοῦ Ἀρχιάδου συγγενεῖς ὄντες ἀξιοῦμεν
κληρονομεῖν, εἰ δὲ βούλει, τοῦ Λεωκράτους· τετελευ-
τηκότος γὰρ ἄπαιδος αὐτοῦ, οὐδεὶς ἡμῶν γένει ἐγγυ-
27 τέρω ἐστί. καὶ διὰ μὲν σὲ ὦ Λεώστρατε ὁ οἶκος ἐξη-
ρήμωται· τῆς γὰρ οὐσίας τὴν οἰκειότητα, οὐ τῶν ἀνδρῶν
τῶν ποησαμένων διετήρεις. ἕως μέν γε τελευτήσαντος
τούτου οὐδεὶς ἠμφεσβήτει τοῦ κλήρου, οὐδένα εἰσεπόεις

τῷ Ἀρχιάδῃ υἱόν· ἐπειδὴ δ' ἡμεῖς συγγενεῖς ὄντες ἥκομεν εἰς τὸ μέσον, τηνικαῦτα εἰσποεῖς, ἵνα τὴν οὐσίαν κατάσχῃς. καὶ φῂς μὲν οὐδὲν εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ, πρὸς ὃν εἰσεποιήθης, διαμαρτυρεῖς δὲ πρὸς ἡμᾶς, τὸ ὁμολογούμενον γένος ἐξελαύνων· εἰ γὰρ μηδέν ἐστιν 1089
ἐν τῷ οἴκῳ, τί σὺ ἐλαττοῖ τοῦ μηδενὸς ἡμῶν κληρο-
28 νομησάντων; ἀλλὰ γὰρ ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ πλεονεξία τοιαύτη ἐστὶν αὐτοῦ ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥσθ' ἡγεῖσθαι δεῖν ἐν Ἐλευσινίοις τε τὴν πατρῴαν οὐσίαν ἐπανελθὼν ἔχειν, ἐφ' ἅ τ' εἰσεποιήθη, μὴ ὄντος ἐν τῷ οἴκῳ υἱοῦ, καὶ τούτων κύριος γενέσθαι. καὶ ταῦτα πάντα ῥαδίως διοικεῖται· πρὸς γὰρ ἀνθρώπους ἡμᾶς πένητας καὶ ἀδυνάτους ἔχων ἀναλίσκειν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πολὺ περίεστιν. διόπερ οἶμαι ὑμᾶς δεῖν βοηθεῖν τοῖς μὴ πλεονεκτῆσαί τι βουλομένοις, ἀλλ' ἀγαπῶσιν ἐάν
29 τις ἡμᾶς τῶν νόμων ἐᾷ τυγχάνειν. τί γὰρ δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί; διὰ τριῶν τῆς ποήσεως ἐμμενούσης, καὶ τοῦ τελευταίου ἐγκαταλειφθέντος, τούτου ἄπαιδος τετελευτηκότος, μὴ κομίσασθαι τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν χρόνῳ ποτέ; τοῦτο τοίνυν ἔχοντες τὸ δίκαιον ἐλάχομεν τοῦ κλήρου πρὸς τὸν ἄρχοντα. οὑτοσὶ δὲ Λεωχάρης προπετῶς διαμαρτυρήσας τὰ ψευδῆ, οἴεται δεῖν παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἀποστερῆσαι ἡμᾶς τῆς κληρονομίας.

30 Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι τά τε περὶ τὰς ποήσεις καὶ τὸ γένος τὸ τούτων ἀληθῆ εἰρήκαμεν, καὶ ἡ λουτροφόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου μνήματι, ταύτας ὑμῖν τὰς μαρτυρίας βουλόμεθ' ἀναγνῶναι· ἔπειτ' ἤδη καὶ τὰ λοιπὰ σαφῶς διδάξομεν ὑμᾶς, ὥστ' ἐξελέγξαι τούτους τὰ ψευδῆ διαμεμαρτυρηκότας. καί μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας ἃς λέγω.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

31 Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ πράγματος λόγος καὶ τὸ ἁπλοῦν
δίκαιον περὶ τῆς κληρονομίας οὕτως ἔχει ὦ ἄνδρες
δικασταί, τῶν τε πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς αὐτὰ τὰ 1090
κεφάλαια σχεδόν τι ἀκηκόατε. ἃ δὲ μετὰ τὴν τοῦ κλή-
ρου λῆξιν πεποιήκασι καὶ ὃν τρόπον ἡμῖν κεχρημένοι
εἰσίν, ἀναγκαῖον νομίζω εἰπεῖν· οἶμαι γὰρ περὶ κλήρου
32 ἀγῶνα μηδένας ἄλλους παρανενομῆσθαι οἷα ἡμᾶς. ἐπειδὴ
γὰρ ἐτελεύτησεν ὁ Λεωκράτης καὶ ἡ ταφὴ ἐγένετο αὐ-
τῷ, πορευομένων ἡμῶν εἰς τὰ κτήματα διὰ τὸ ἄπαιδά
τε τὸν ἄνδρα καὶ ἄγαμον τετελευτηκέναι, ἐξήγαγε
Λεώστρατος οὑτοσὶ φάσκων αὑτοῦ εἶναι. καὶ τὸ μὲν
ποιεῖν τι τῶν νομιζομένων κωλῦσαι ἡμᾶς τῷ τετελευ-
τηκότι, πατὴρ ὢν αὐτὸς ἐκείνου, ἔχει λόγον, καίπερ
ὄντος παρανόμου τοῦ ἔργου· τῷ γὰρ φύσει πατρὶ τῆς
ταφῆς τὴν ἐπιμέλειαν παραδίδοσθαι εἰκός ἐστιν, ἔπειτα
μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις ἡμῖν, ὧν ἦν συγγενὴς κατὰ
33 τὴν ποίησιν ὁ τετελευτηκώς. ἐπεὶ δὲ τὰ νομιζόμενα
ἐγένετο, κατὰ ποῖον νόμον φανεῖται ἐρήμου ὄντος τοῦ
οἴκου τοὺς ἐγγυτάτω γένους ἡμᾶς ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς
οὐσίας; ὅτι νὴ Δία πατὴρ ἦν τοῦ τετελευτηκότος.
ἀπεληλυθώς γ' εἰς τὸν πατρῷον οἶκον καὶ οὐκέτι τῆς
οὐσίας, ἐφ' ᾗ ἐγκατέλιπε τὸν υἱόν, κύριος ὤν· εἰ δὲ
34 μή, τί τῶν νόμων ὄφελος; γενομένης οὖν τῆς ἐξαγω-
γῆς, ἵνα τὰ πλεῖστα παραλίπω, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρ-
χοντα τοῦ κλήρου, οὔτε γόνῳ, ὥσπερ εἶπον, υἱέος
οὐδενὸς ὄντος τῷ τετελευτηκότι, οὔτ' εἰσποιητοῦ γεγε-
νημένου κατὰ τοὺς νόμους. μετὰ δὲ ταῦτα Λεώστρατος
οὑτοσὶ παρακαταβάλλει ὡς υἱὸς Ἀρχιάδου ἐκείνου, οὐκ 1091
ἐπιλογισάμενος οὐδ' ὅτι ἐπανεληλύθει εἰς τοὺς Ἐλευ-
σινίους, οὐδ' ὅτι οἱ εἰσποιητοὶ οὐκ αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν,

35 ἀλλ' ὑπὸ τῶν εἰσποιουμένων καθίστανται· ἀλλὰ γὰρ
οἶμαι ἁπλοῦν τι διελογίσατο, δεῖν αὐτὸν καὶ δικαίως
καὶ ἀδίκως ἀμφισβητεῖν τῶν ἀλλοτρίων. καὶ πρῶτον
μὲν ἐλθὼν οἷός ἦν εἰς τὸν Ὀτρυνέων πίνακα τὸν
ἐκκλησιαστικὸν ἐγγράφειν αὑτὸν Ἐλευσίνιος ὤν, καὶ
τοῦτο διῳκεῖτο, ἔπειτα, πρὶν ἐγγραφῆναι καὶ ἐν τῷ
ληξιαρχικῷ γραμματείῳ τῷ τῶν Ὀτρυνέων, μετέχειν
τῶν κοινῶν, τηλικαύτην παρανομίαν προαιρούμενος
36 παρανομεῖν ἕνεκα πλεονεξίας. αἰσθόμενοι δ' ἡμεῖς
μαρτύρων ἐναντίον ἐκωλύσαμεν τὸ γιγνόμενον, καὶ
ᾠόμεθα δεῖν κριθῆναι πρῶτον τὴν κληρονομίαν παρ'
ὑμῖν, πρὶν ἐπὶ τὸ ὄνομά τινα τὸ τοῦ Ἀρχιάδου εἰσποιη-
θῆναι. κωλυθεὶς δὲ καὶ ἐξελεγχθεὶς πρὸς τῷ πίνακι
καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀγορᾷ ὅτι ἠδίκει πολλῶν
ἐναντίον, ᾤετο δεῖν μηδὲν ἧττον βιάζεσθαι καὶ κρείτ-
των ταῖς παρασκευαῖς τῶν ὑμετέρων νόμων γενέσθαι.
37 τί τούτου τεκμήριον; συναγαγών τινας τῶν Ὀτρυνέων
ὀλίγους καὶ τὸν δήμαρχον πείθει, ἐπειδὰν ἀνοιχθῇ τὸ
γραμματεῖον, ἐγγράψαι αὑτόν. καὶ μετὰ ταῦτα ἧκε
Παναθηναίων ὄντων τῶν μεγάλων τῇ διαδόσει πρὸς
τὸ θεωρικόν, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι δημόται ἐλάμβανον,
ἠξίου καὶ αὑτῷ δίδοσθαι καὶ ἐγγραφῆναι εἰς τὸ γραμ-
ματεῖον ἐπὶ τὸ τοῦ Ἀρχιάδου ὄνομα. διαμαρτυρομένων
δὲ ἡμῶν, καὶ τῶν ἄλλων δεινὸν φασκόντων εἶναι τὸ
γιγνόμενον, ἀπῆλθεν οὔτ' ἐγγραφεὶς οὔτε τὸ θεωρικὸν
38 λαβών. τὸν δὲ παρὰ τὸ ψήφισμα τὸ ὑμέτερον ἀξιοῦντα 1092
τὸ θεωρικὸν λαμβάνειν, πρὶν ἐγγραφῆναι εἰς τοὺς
Ὀτρυνέας, ὄντα ἐξ ἑτέρου δήμου, τοῦτον οὐκ οἴεσθε
τοῦ κλήρου παρὰ τοὺς νόμους ἀμφισβητεῖν; ἢ τὸν
πρὸ τῆς τοῦ δικαστηρίου γνώσεως οὕτως ἀδίκους πλεο-
νεξίας διοικούμενον, τοῦτον πῶς εἰκὸς τῷ πράγματι

πιστεύειν; ὁ γὰρ τὸ θεωρικὸν ἀδίκως ἀξιώσας λαμβάνειν καὶ περὶ τοῦ κλήρου τῇ αὐτῇ διανοίᾳ δῆλον
39 ὅτι κέχρηται νυνί. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἄρχοντά γ' ἐξηπάτησε παρακαταβάλλων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀντεγράψατο Ὀτρυνεὺς εἶναι ἐν Ἐλευσινίοις δημοτευόμενος. ἐπειδὴ τοίνυν τούτων πάντων ἀπετύγχανε, ταῖς παρελθούσαις ἀρχαιρεσίαις ταύταις παρασκευασάμενός τινας τῶν δημοτῶν ἠξίου οὗτος ἐγγράφεσθαι ποιητὸς υἱὸς τῷ Ἀρχι-
40 άδῃ. ἀντιλεγόντων δ' ἡμῶν καὶ ἀξιούντων, ἐπειδὰν τοῦ κλήρου ἡ διαδικασία γένηται, τηνικαῦτα τοὺς δημότας τὴν ψῆφον φέρειν, πρότερον δὲ μή, τοῦτο μὲν ἐπείσθησαν οὐ δι' αὐτούς, ἀλλὰ διὰ τοὺς νόμους· δεινὸν γὰρ ἐδόκει εἶναι τὸν παρακαταβεβληκότα τοῦ κλήρου εἰσποιεῖν αὐτὸν ἔτι τῶν πραγμάτων ἀκρίτων ὄντων· ὃ δὲ μετὰ ταῦτα διοικεῖται Λεώστρατος οὑτοσί,
41 τοῦτο πάντων δεινότατόν ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἀπετύγχανε τοῦ ἐγγραφῆναι, εἰσποιεῖ Λεωχάρην τὸν αὑτοῦ υἱὸν Ἀρχιάδῃ παρὰ πάντας τοὺς νόμους, πρὶν τοῦ δήμου τὴν δοκιμασίαν γενέσθαι, οὐκ εἰσηγμένου δ' εἰς τοὺς φράτεράς πω τοὺς Ἀρχιάδου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνεγράφη, τηνικαῦτα πείσας ἕνα τινὰ τῶν φρατέρων
42 ἐνέγραψεν εἰς τὸ φρατερικὸν γραμματεῖον. καὶ μετὰ 1093
ταῦτα τῇ διαμαρτυρίᾳ τῇ πρὸς τῷ ἄρχοντι τοῦτον ἐπιγράφεται, ὡς υἱὸν ὄντα γνήσιον τοῦ τετελευτηκότος ἔτη πολλά, τὸν πρώην καὶ χθὲς ἐγγραφέντα. καὶ συμβαίνει ἀμφοτέρους αὐτοὺς τῆς κληρονομίας ἀμφισβητεῖν· ὅ τε γὰρ Λεώστρατος οὑτοσὶ παρακατέβαλε τοῦ κλήρου ὡς υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδῃ, ὅ τε Λεωχάρης οὑτοσὶ διαμεμαρτύρηκεν ὡς υἱὸς ὢν γνήσιος τοῦ αὐτοῦ πατρός,
43 οὐδέτερος δ' αὐτῶν ζῶντι, ἀλλὰ τετελευτηκότι εἰσποιεῖ αὐτόν. ἡμεῖς δ' οἰόμεθα δεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί,

ἐπειδὰν περὶ τούτου τοῦ ἀγῶνος ὑμεῖς τὴν ψῆφον ἐνέγκητε, τηνικαῦτα ἐκ τῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω ἡμῶν εἰσποιεῖν υἱὸν τῷ τετελευτηκότι, ὅπως ἂν ὁ οἶκος μὴ ἐξερημωθῇ.

44 Πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους ἐκ τῶν Ὀτρυνέων Λεώστρατος οὑτοσὶ καταλιπὼν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ γνήσιον, καὶ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔτι πρότερον τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἐπεποιήκει, καὶ ὡς ὁ καταλειφθεὶς ἄπαις τετελεύτηκε, καὶ ὡς ὁ νῦν διαμεμαρτυρηκὼς πρότερον εἰς τοὺς δημότας ἢ εἰς τοὺς φράτερας ἐνεγράφη, τούτων ὑμῖν τὰς τῶν φρατέρων καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας ἀναγνώσεται, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν εἰρημένων, ὧν οὗτοι πεποήκασιν, ἁπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας καθ' ἓν ἕκαστον παρέξομαι. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας δευρί.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

45 Τῶν μὲν τοίνυν πραγμάτων ἁπάντων ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς γεγενημένων περὶ τὸν κλῆρον τοῦτον καὶ τῶν ὕστερον συμβάντων, ἐπειδὴ τάχιστα τὴν λῆξιν ἡμεῖς ἐποιησάμεθα. λοιπὸν δ' ἐστὶ 1094
περί τε τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν νόμων, καθ' οὓς ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν· ἔτι δέ, ἂν ἐγχωρῇ τὸ ὕδωρ καὶ μὴ μέλλωμεν ὑμῖν ἐνοχλεῖν, ἐξελέγξαι τὰ ὑπὸ τούτων ῥηθησόμενα, ὅτι οὔτε δίκαια οὔθ' ὑγιῆ ἐστιν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν διαμαρτυρίαν ἀναγνώτω, καὶ σφόδρα τὸν νοῦν αὐτῇ προσέχετε· περὶ γὰρ ταύτης ἡ ψῆφος οἰσθήσεται νυνί.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

46 Οὐκοῦν δήπου διαμεμαρτύρηκεν οὗτος, ὡς ἀκηκόατε, 'μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον τὸν Ἀρχιάδου, ὄντων

αὐτῷ παίδων γνησίων καὶ κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν.'
ἐξετάσωμεν τοίνυν, εἰ εἰσὶν ἢ τὰ ψευδῆ διαμεμαρτύρη-
κεν οὗτος. ὁ γὰρ Ἀρχιάδης ἐκεῖνος, οὗ ἐστιν ὁ κλῆ-
ρος, ἐποιήσατο υἱὸν τὸν τοῦ διαμεμαρτυρηκότος νυνὶ
πάππον· ἐκεῖνος δ' ἐγκαταλιπὼν υἱὸν γνήσιον τὸν τού-
του πατέρα Λεώστρατον ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσι-
17 νίους. μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὸς οὑτοσὶ Λεώστρατος πάλιν
ἐγκαταλιπὼν υἱὸν ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὸν πατρῷον οἶκον·
ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τούτου τελευταῖος ἁπάντων
τῶν εἰσποιηθέντων τετελεύτηκεν ἄπαις, ὥστε γίγνεται
ἔρημος ὁ οἶκος, καὶ ἐπανελήλυθεν ἡ κληρονομία πάλιν
18 εἰς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγγύτατα γένους ὄντας. πῶς ἂν οὖν
εἴησαν κατὰ τὴν διαμαρτυρίαν υἱεῖς ἔτι τινὲς τῷ Ἀρ-
χιάδῃ, ᾧ οἱ μὲν εἰσποιηθέντες ὁμολογοῦνται ἐπανεληλ-
λυθέναι, ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς τελευταῖος ἄπαις τετε-
λεύτηκεν; οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν οἶκον ἐρημωθῆναι. ὁπότε
δ' ἔρημος ὁ οἶκος, οὐκ ἂν εἴησαν υἱεῖς ἔτι ἐκείνῳ
γνήσιοι. οὗτος τοίνυν διαμεμαρτύρηκε τοὺς οὐκ ὄντας 1095
εἶναι, καὶ γέγραφεν ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ 'ὄντων παί-
19 δων,' ἕνα φάσκων αὐτὸν εἶναι. ἀλλὰ μὴν 'γνησίων'
γ' ὅταν λέγῃ 'καὶ κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν', παρα-
κρούεται παρὰ τοὺς νόμους. τὸ μὲν γὰρ γνήσιόν
ἐστιν, ὅταν ᾖ γόνῳ γεγονός· καὶ ὁ νόμος ταῦτα μαρ-
τυρεῖ λέγων, 'ἣν ἂν ἐγγυήσῃ πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ἢ πάπ-
πος, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους.' τὸ δὲ 'κυρίως'
κατὰ τῶν ποιήσεων ὁ νομοθέτης ἔλαβεν, ὑπολαμβάνων
δεῖν, ὅταν τις ὢν ἄπαις καὶ κύριος τῶν ἑαυτοῦ ποιή-
σηται υἱόν, ταῦτα κύρια εἶναι. οὗτος τοίνυν γόνῳ μὲν
οὐδένα φησὶν Ἀρχιάδῃ γενέσθαι υἱόν, διαμεμαρτύρηκε
δὲ 'γνησίων ὄντων,' ἐναντίαν τῷ πράγματι τὴν δια-
μαρτυρίαν ποιησάμενος. ποιητὸς δ' ὁμολογῶν εἶναι,

φαίνεται οὐκ εἰσποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ τετελευτηκότος αὐτοῦ, ὥστε πῶς ἔτι σοι κύρια ταῦτ' ἂν εἴη κατὰ τὸν θεσμόν; ὅτι νὴ Δί' ἐγγέγραπται Ἀρχιάδῃ υἱός. ὑπό γε τούτων πρώην βιασαμένων, ἤδη τῆς τοῦ κλήρου διαδικασίας ἐνεστηκυίας· οὐ δὴ δίκαιον ἐν τεκμηρίου
51 μέρει ποιεῖσθαι τἀδίκημα. καὶ γὰρ ἐκεῖνο πῶς οὐ δεινόν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ μὲν τοῦ λόγου αὐτίκα μάλα φήσειν ποητὸν εἶναι, ἐν δὲ τῇ διαμαρτυρίᾳ τοῦτο μὴ τολμῆσαι γράψαι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ταύτῃ διαμεμαρτυρημένα εἶναι ὡς ὑπὲρ υἱοῦ γόνῳ γεγονότος, τὰ δ' αὐτίκα μάλα ῥηθησόμενα ὡς εἰσποητοῦ; εἰ δὲ τὴν ἀπολογίαν ἐναντίαν τῇ διαμαρτυρίᾳ ποιήσονται, πῶς οὐκ ἢ τὸν λόγον ἀνάγκη ἢ τὴν διαμαρτυρίαν ψευδῆ εἶναι; εἰκότως δ' οὐ προσέγραψαν τὴν πόησιν τῇ διαμαρτυρίᾳ. ἔδει γὰρ ἐγγράψαι αὐτοὺς 'εἰσποιη- 1096
σαμένου τοῦ δεῖνος'· ὁ δ' οὐκ εἰσεποιήσατο, ἀλλ' ἑαυτοὺς εἰσποιοῦντες ἀποστεροῦσιν ἡμᾶς τῆς κληρονομίας.
52 τὸ μετὰ ταῦτα τοίνυν πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ δεινόν ἐστιν, ἅμα παρακαταβεβληκέναι τοῦ κλήρου πρὸς τῷ ἄρχοντι ὡς ὄντα αὐτὸν Ἀρχιάδου Λεώστρατον τουτονί, τὸν Ἐλευσίνιον τοῦ Ὀτρυνέως, διαμεμαρτυρηκέναι δ' ἕτερον, ὡς αὐτοὶ ὁρᾶτε, φάσκοντα καὶ τοῦτον Ἀρχιάδου υἱὸν εἶναι; καὶ ποτέρῳ δεῖ προσέχειν ὑμᾶς
53 ὡς ἀληθῆ λέγοντι; αὐτὸ γὰρ τοῦτο τεκμήριον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι τοῦ ψευδῆ τὴν διαμαρτυρίαν γεγενῆσθαι, τὸ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος μὴ τὸν αὐτὸν ἀμφισβητεῖν. εἰκότως· ὅτε γὰρ οἶμαι Λεώστρατος οὑτοσὶ παρακατέβαλλε τοῦ κλήρου πρὸς ἡμᾶς, οὔπω ὁ διαμεμαρτυρηκὼς νῦν ἐνεγέγραπτο [ὡς] δημότης εἶναι. ὥστε πάντων ἂν δεινότατα πάθοιμεν, εἰ τῇ ὕστερον τῶν πραγμάτων γεγενημένῃ διαμαρτυρίᾳ πιστεύσαιτε ὑμεῖς.

54 Ἀλλὰ μὴν καὶ πρεσβύτερά γε αὐτοῦ διαμεμαρτύρη-
κεν. ὁ γὰρ μήπω ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ὤν, ὅθ'
ἡ λῆξις αὕτη τοῦ κλήρου ἐγένετο, πῶς ἂν εἰδείη τι
τούτων; ἔπειτ' εἰ μὲν αὐτὸν διεμεμαρτυρήκει, εἶχεν ἂν
λόγον αὐτῷ τὸ πρᾶγμα· ἀδίκως μὲν ἂν ἔγραφεν, οὐ-
δὲν δ' ἧττον ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν γ' ὄντος.
νῦν δὲ γνησίους υἱοὺς γέγραφε τῷ Ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ
εἶναι, τόν τε αὑτοῦ πατέρα δηλονότι καὶ τὸν κατὰ τὴν
ἐξ ἀρχῆς ποίησιν, οὐκ ἐπιλογισάμενος ὅτι ἐπανεληλυθό-
τες ἦσαν. οὐκοῦν ἀνάγκη πρεσβυτέρας πράξεις αὐτὸν
καὶ μὴ τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ γεγενημένας διαμεμαρτυρηκέ-
ναι. εἶθ' ὑμεῖς τῷ τοῦτο τετολμηκότι πιστεύσετε ὡς 1097
55 ἀληθῆ λέγοντι; νὴ Δί', ἀλλ' ἀκηκοὼς τοῦ αὑτοῦ πα-
τρὸς διαμεμαρτύρηκεν. ὁ δέ γε νόμος ἀκοὴν ⟨πλὴν⟩
τῶν τετελευτηκότων κωλύει ⟨μαρτυρεῖν· οὗτος δὲ
τετόλμηκε⟩ διαμαρτυρεῖν ζῶντος τοῦ πατρὸς τὰ ὑπ'
ἐκείνου πραχθέντα· ἐπεὶ κἀκεῖνο. διὰ τί ποτε Λεώ-
στρατος οὑτοσὶ οὐχ αὑτὸν, ἀλλὰ τοῦτον ἐπεγρά-
ψατο τῇ διαμαρτυρίᾳ; τὰ γὰρ πρεσβύτερα τῶν πρα-
γμάτων τὸν πρεσβύτερον ἔδει διαμαρτυρεῖν. ὅτι νὴ
Δί', ἂν εἴποι, τοῦτον εἰσπεποίηκα υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ.
56 οὐκοῦν σὲ τὸν εἰσποιοῦντα καὶ κατασκευάζοντα τὰ
πράγματα καὶ λόγον ἔδει διδόναι, γενόμενον ὑπεύθυ-
νον ὧν πεποίηκας· πολλή γ' ἀνάγκη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
ἔφυγες, τῇ διαμαρτυρίᾳ δὲ τοῦτον τὸν οὐδὲν εἰδότ'
ἐπεγράψω. ὥστε φανερὸν ὑμῖν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, τὰ διαμαρτυρούμενα μὴ εἶναι ἀληθῆ, καὶ παρ'
αὐτοῖς γε τούτοις ὁμολογεῖται. καὶ μὴν κἀκεῖνο δίκαιόν
ἐστι, μὴ λέγοντος αὐτίκα μάλ' ἀκούειν Λεωστράτου
τουτουί, ὑπὲρ ὧν γε διαμαρτυρῆσαι οὐκ ἐτόλμησεν.
57 Ὡς δὲ καὶ τῶν ἀγώνων ἀδικώτατοι καὶ πλείστης

ὀργῆς ἄξιοι τοῖς ἀγωνιζομένοις αἱ διαμαρτυρίαι εἰσί,
μάλιστ' ἄν τις ἐκεῖθεν καταμάθοι. πρῶτον μὲν γὰρ
οὐκ ἀναγκαίως ἔχουσιν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐκ προ-
αιρέσεως καὶ βουλήσεως τῆς τοῦ διαμαρτυροῦντος γί-
γνονται. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν διαμφισβητουμένων μὴ
ἔστιν ἄλλον τρόπον δίκην λαβεῖν ἢ διαμαρτυρήσαντα,
58 ἴσως ἀναγκαῖον τὸ διαμαρτυρεῖν· εἰ δὲ καὶ ἄνευ δια-
μαρτυρίας πρὸς ἅπασι τοῖς συνεδρίοις ἔστι λόγου μὴ
ἀποστερηθῆναι, πῶς οὐ προπετείας καὶ τῆς μεγίστης
ἀπονοίας σημεῖον τὸ διαμαρτυρεῖν ἐστιν; οὐδὲ γὰρ ὁ
νομοθέτης ἀναγκαῖον αὐτὸ ἐποίησε τοῖς ἀντιδίκοις,
ἀλλ' ἂν βούλωνται διαμαρτυρεῖν, ἔδωκεν, ὥσπερ διά- 1098
πειραν ποιούμενος τῶν τρόπων ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν,
59 πῶς ποτ' ἔχοιμεν πρὸς τὸ προπετῶς τι πράττειν. ἔτι
τοίνυν ἐπὶ τὸ τῶν διαμαρτυρούντων μέρος οὔτε δικα-
στήρια ἦν ἂν οὔτε ἀγῶνες ἐγίγνοντο· κωλύει γὰρ πάντα
ταῦτα τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος καὶ ἀποκλείει εἰσα-
γωγῆς ἕκαστα τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατά γε τὴν τοῦ
διαμαρτυροῦντος βούλησιν. διόπερ οἶμαι δεῖν κοινοὺς
ἐχθροὺς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπολαμβάνειν πᾶ-
σιν εἶναι, καὶ μηδέποτε τυγχάνειν αὐτοὺς συγγνώμης
ἀγωνιζομένους παρ' ὑμῖν· προελόμενος γὰρ ἕκαστος
αὐτῶν τὸν ἐκ τοῦ διαμαρτυρῆσαι κίνδυνον, οὐκ ἀναγ-
κασθεὶς εἰσέρχεται.

60 Ὅτι μὲν οὖν ἡ διαμαρτυρία ψευδής ἐστι, καὶ ἐκ
τῶν γεγραμμένων καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων σχε-
δὸν ἀκριβῶς μεμαθήκατε. ὅτι δὲ καὶ οἱ νόμοι ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἀποδιδόασι, τοῦθ'
ὑμᾶς διὰ βραχέων βούλομαι διδάξαι, οὐχ ὡς οὐ μεμα-
θηκότας καὶ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ εἰρημένοις, ἀλλ' ἵνα μᾶλ-
λον πρὸς τὴν τούτων ψευδολογίαν τὰ δίκαια μνημο-

61 νεύητε. τὸ μὲν γὰρ σύνολον, ὄντες Ἀρχιάδῃ, οὗ ἐστιν
ὁ κλῆρος οὑτοσί, πρὸς ἀνδρῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω,
καὶ τῆς ποιήσεως, ἧς ἐκεῖνος ἐποιήσατο, τῶν μὲν ἐπα-
νεληλυθότων εἰς τὸν πατρῷον οἶκον, τοῦ δ' ἐγκατα-
λειφθέντος ἄπαιδος τετελευτηκότος, τούτων δ' οὕτως
62 ἐχόντων ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, οὐδεμίαν οὐσίαν Λεω-
στράτου ἀφελόμενοι (οὗτοι μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἔχουσι),
τῆς ὑπ' Ἀρχιάδου δὲ καταλειφθείσης καὶ οὔσης ἐκ τῶν
νόμων ἡμετέρας. ὁ γὰρ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ κε-
λεύει κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· 1099
οὗτοι δ' ἡμεῖς ἐσμεν. οὐκ ἦσαν τοίνυν παῖδες ἐκείνῳ·
63 οἱ δ' * * ὄντες ἡμεῖς ἐσμεν. ἔπειτ' οὐ δίκαιον δήπου
τὸν ποιητὸν υἱὸν ποιητοὺς ἑτέρους εἰσάγειν, ἀλλ' ἐγ-
καταλείπειν μὲν γιγνομένους, ὅταν δὲ τοῦτ' ἐπιλίπῃ,
τοῖς γένεσιν ἀποδιδόναι τὰς κληρονομίας· ταῦτα γὰρ
οἱ νόμοι κελεύουσιν. ἐπεὶ πῶς οὐκ ἐκκλείεται εἷς ἕκα-
στος ὑμῶν τῆς κατὰ γένος ἀγχιστείας, ὅταν τοῖς ποιη-
τοῖς ἡ ἄδεια αὕτη δοθῇ; ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ταῖς κολα-
κείαις οἱ πλεῖστοι ψυχαγωγούμενοι καὶ ταῖς πρὸς τοὺς
οἰκείους διαφοραῖς πολλάκις φιλονικοῦντες ποιητοὺς
υἱεῖς ποιοῦνται· εἰ δ' ἔσται τῷ εἰσποιηθέντι παρὰ τὸν
νόμον εἰσποιεῖν ὃν ἂν βούληται, οὐδέποτε τοῖς γένε-
64 σιν αἱ κληρονομίαι δοθήσονται. ἃ καὶ προνοηθεὶς ὁ
νομοθέτης ἀπεῖπε τῷ ποιητῷ αὐτῷ ὄντι ποητὸν υἱὸν
μὴ ποεῖσθαι, τίνα τρόπον διορίσας περὶ τούτων; ὅταν
εἴπῃ 'υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπόντα ἐπανιέναι', δηλοῖ
δήπου φανερῶς ὅτι οὐ δεῖ ποιεῖσθαι· ἀδύνατον γάρ
ἐστιν υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπεῖν, ἐὰν μὴ γόνῳ γεγο-
νὼς ᾖ τινι. σὺ τοίνυν ὦ Λεώστρατε ἀξιοῖς τῷ τετε-
λευτηκότι εἰσποητῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὄντι ποιητὸν
ἐπὶ τὸν κλῆρον εἰσαγαγεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τὰ σαυτοῦ κτή-

ματα καὶ οὐκ εἰς τὰ κατὰ νόμον τῷ προσήκοντι δοθη-
65 σόμενα βαδίζων. ἡμεῖς δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν
ὁ τετελευτηκὼς ἐποιήσατό τινα, καίπερ οὐ διδόντος
τοῦ νόμου, συνεχωροῦμεν ἂν αὐτῷ, ἢ εἰ διαθήκας
κατελελοίπει, καὶ ταύταις ἂν ἐνεμείναμεν, ἐπεὶ καὶ τὸ
ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτοι ὄντες διετελοῦμεν, οὐκ ἐναντιούμε-
νοι τούτοις ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἐπανιοῦσιν ἄνω,
66 καθ' ὃν δήποτε τρόπον ἐβούλοντο. ἐπεὶ δὲ νυνί ποτε 1100
ὑπὸ τούτων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τὸ πρᾶγμ' ἐξ-
ελήλεγκται, οἰόμεθα δεῖν κληρονομεῖν τῶν Ἀρχιάδου,
καὶ παρ' ἡμῶν εἶναι τὸν υἱὸν τὸν εἰσποιούμενον τῶν
μὴ πεποιημένων πρότερον, μὴ παρὰ τούτων. δικαίως
γὰρ ὁ νομοθέτης, οἶμαι, ὥσπερ καὶ τὰς ἀτυχίας τῶν
οἰκείων καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν γυναικῶν τοῖς ἐγγυτάτω
γένους προσέταττε ποιεῖσθαι, οὕτως καὶ τὰς κληρονο-
μίας καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀπο-
67 δέδωκεν. τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ γνωριμώτατον
ὑμῖν· ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος οὐδὲ διαθέσθαι τὸν
ποιητὸν ἐᾷ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, οἷ ἂν ποιηθῇ. εἰκότως οἶ-
μαι· τῷ γὰρ κατὰ νόμον εἰσποιηθέντι ἐπὶ τὰ ἑτέρου
οὐχ οὕτως, ὡς περὶ τῶν ἰδίων κτημάτων, βουλευτέον
ἐστίν, ἀλλὰ τοῖς νόμοις ἀκολούθως, περὶ ἑκάστου τῶν
68 γεγραμμένων ὡς ὁ νόμος λέγει. 'ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο'
φησίν 'ὅτε Σόλων εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξεῖναι αὐτοῖς
διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσιν', ὡς τοῖς γε ποιηθεῖσιν
οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν
γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν
κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησα-
μένου.

XLV.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ὅτ' Ἀπολλόδωρος ἔκρινε Φορμίωνα τῆς τραπέζης ἀφορ-
μὴν ἐγκαλῶν, ὁ δὲ τὴν δίκην παρεγράψατο, Στέφανος μετ'
ἄλλων τινῶν ἐμαρτύρησε Φορμίωνι, ὡς ἄρ' ὁ μὲν Φορμίων
προὐκαλεῖτ' Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφ' εἶναι τῶν* 1101
*διαθηκῶν τῶν τοῦ πατρὸς Πασίωνος, ἃ Φορμίων παρέσχεν,
ἀνοῖξαι τὰς διαθήκας αὐτάς, ἃς ἔχει καὶ παρέχεται Ἀμφίας,
Ἀπολλόδωρος δ' ἀνοίγειν οὐκ ἠθέλησεν, ἔστι δ' ἀντίγραφα
τάδε τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος. ταύτην ἐμαρτύρησαν
τὴν μαρτυρίαν οἱ περὶ Στέφανον. τοῦ Ἀπολλοδώρου λέγον-
τος κατὰ τοῦ Φορμίωνος, ὡς ἄρα τὰς διαθήκας πέπλακε
καὶ τὸ ὅλον πρᾶγμα σκευώρημ' ἐστίν. ἡττηθεὶς τοίνυν τὴν
δίκην Ἀπολλόδωρος, ὑπὲρ τῆς μαρτυρίας ὡς ψευδοῦς οὔσης
τῷ Στεφάνῳ δικάζεται.*

---

*Καταψευδομαρτυρηθεὶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
παθὼν ὑπὸ Φορμίωνος ὑβριστικὰ καὶ δεινά, δίκην
παρὰ τῶν αἰτίων ἥκω ληψόμενος παρ' ὑμῖν. δέομαι
δὲ πάντων ὑμῶν καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, πρῶτον
μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου· μέγα γὰρ τοῖς ἠτυχηκόσιν,
ὥσπερ ἐγώ, δυνηθῆναι περὶ ὧν πεπόνθασιν εἰπεῖν καὶ
εὐμενῶς ἐχόντων ὑμῶν ἀκροατῶν τυχεῖν· εἶτ' ἂν ἀδι-*
2 *κεῖσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐπιδείξω δ'
ὑμῖν τουτονὶ Στέφανον καὶ μεμαρτυρηκότα τὰ ψευδῆ,
καὶ δι' αἰσχροκέρδειαν τοῦτο πεποιηκότα, καὶ κατήγορον* 1102
*αὐτὸν αὑτοῦ γιγνόμενον· τοσαύτη περιφάνεια τοῦ πρά-
γματός ἐστιν. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἂν οἷός τ' ὦ διὰ βρα-*

χυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι τὰ πεπραγμένα μοι πρὸς
Φορμίωνα, ἐξ ὧν ἀκούσαντες τήν τ' ἐκείνου πονηρίαν
καὶ τούτους, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, γνώσεσθε.
3 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ πολλῶν χρημάτων ὑπὸ
τοῦ πατρὸς καταλειφθέντων μοι, καὶ ταῦτα Φορμίω-
νος ἔχοντος, κἄτι πρὸς τούτοις τὴν μητέρα γήμαντος
τὴν ἐμὴν ἀποδημοῦντος ἐμοῦ δημοσίᾳ τριηραρχοῦντος
ὑμῖν (ὃν τρόπον δ', οὐκ ἴσως καλὸν υἱεῖ περὶ μητρὸς
ἀκριβῶς εἰπεῖν), ἐπειδὴ καταπλεύσας ᾐσθόμην καὶ τὰ
πεπραγμέν' εἶδον, πόλλ' ἀγανακτήσας καὶ χαλεπῶς
4 ἐνεγκών, δίκην μὲν οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδίαν λαχεῖν (οὐ
γὰρ ἦσαν ἐν τῷ τότε καιρῷ δίκαι, ἀλλ' ἀνεβάλλεσθ'
ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον), γραφὴν δ' ὕβρεως γράφομαι
πρὸς τοὺς θεσμοθέτας αὐτόν. χρόνου δὲ γιγνομένου,
καὶ τῆς μὲν γραφῆς ἐκκρουομένης, δικῶν δ' οὐκ οὐ-
σῶν, γίγνονται παῖδες ἐκ τούτου τῇ μητρί. καὶ μετὰ
ταῦτ' (εἰρήσεται γὰρ ἅπασα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθει' ὦ
ἄνδρες δικασταί) πολλοὶ μὲν καὶ φιλάνθρωποι λόγοι
παρὰ τῆς μητρὸς ἐγίγνοντο καὶ δεήσεις ὑπὲρ Φορμίω-
νος τουτουί, πολλοὶ δὲ καὶ μέτριοι καὶ ταπεινοὶ παρ'
5 αὐτοῦ τούτου. ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι συντέμω
ταῦτα, ἐπειδὴ ποιεῖν τ' οὐδὲν ᾤετο δεῖν ὧν τόθ' ὡμο-
λόγησε, καὶ τὰ χρήματ' ἀποστερεῖν ἐνεχείρησεν ἃ τῆς
τραπέζης εἶχεν ἀφορμήν, δίκην ἠναγκάσθην αὐτῷ λα-
χεῖν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἐξουσία ἐγένετο. γνοὺς δ' οὗτος 1103
ὅτι πάντ' ἐξελεγχθήσεται καὶ κάκιστος ἀνθρώπων περὶ
ἡμᾶς γεγονὼς ἐπιδειχθήσεται, μηχανᾶται καὶ κατα-
σκευάζει ταῦτα, ἐφ' οἷς οὑτοσὶ Στέφανος τὰ ψευδῆ
μου κατεμαρτύρησεν. καὶ πρῶτον μὲν παρεγράψατο
τὴν δίκην, ἣν ἔφευγε [Φορμίων], μὴ εἰσαγώγιμον
εἶναι· ἔπειτα μάρτυρας, ὡς ἀφῆκα αὐτὸν τῶν ἐγκλη-

μάτων, παρέσχετο ψευδεῖς, καὶ μισθώσεώς τινος
ἐσκευωρημένης καὶ διαθήκης οὐδεπώποτε γενομένης.
6 προλαβὼν δέ μου πρότερος λέγειν, διὰ τὸ παραγρα-
φὴν εἶναι καὶ μὴ εὐθυδικίᾳ εἰσιέναι, καὶ ταῦτ' ἀνα-
γνοὺς καὶ τἄλλ' ὡς αὐτῷ συμφέρειν ἡγεῖτο ψευσά-
μενος, οὕτω διέθηκε τοὺς δικαστάς, ὥστε φωνὴν μηδ'
ἡντινοῦν ἐθέλειν ἀκούειν ἡμῶν· προσοφλὼν δὲ τὴν
ἐπωβελίαν καὶ οὐδὲ λόγου τυχεῖν ἀξιωθείς, ἀλλ' ὑβρι-
σθεὶς ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις πώποτ' ἄλλος ἀνθρώπων,
ἀπῄειν βαρέως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ χαλεπῶς φέ-
7 ρων. λόγον δ' ἐμαυτῷ διδοὺς εὑρίσκω τοῖς δικάσασι
μὲν τότε πολλὴν συγγνώμην οὖσαν (ἐγὼ γὰρ αὐτὸς
οὐκ ἂν οἶδ' ὅ τι ἄλλ' εἶχον ψηφίσασθαι, τῶν πεπρα-
γμένων μὲν μηδὲν εἰδώς, τὰ δὲ μαρτυρούμεν' ἀκούων),
τούτους δ' ἀξίους ὄντας ὀργῆς, οἳ τῷ τὰ ψευδῆ μαρ-
τυρεῖν αἴτιοι τούτων ἐγένοντο. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων
τῶν μεμαρτυρηκότων, ὅταν πρὸς ἐκείνους εἰσίω, τότ'
ἐρῶ· περὶ ὧν δ' οὑτοσὶ Στέφανος μεμαρτύρηκεν, ἤδη
8 πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν μαρ-
τυρίαν καὶ ἀνάγνωθί μοι, ἵν' ἐξ αὐτῆς ἐπιδεικνύω.
λέγε· σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1104

Στέφανος Μενεκλέους Ἀχαρνεύς, Ἔνδιος Ἐπιγένους Λαμπτρεύς, Σκύθης Ἁρματέως Κυδαθηναιεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ Ἀχαρνεῖ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὸ γραμματεῖον ὃ ἐνεβάλετο Φορμίων εἰς τὸν ἐχῖνον, ἀνοίγειν τὰς διαθήκας τὰς Πασίωνος, ἃς παρεῖχε πρὸς τὸν διαιτητὴν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφῶντος κηδεστής· Ἀπολλόδωρον δὲ οὐκ ἐθέλειν

ἀνοίγειν· εἶναι δὲ τάδ' ἀντίγραφα τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

9 Ἠκούσατε μὲν τῆς μαρτυρίας ὦ ἄνδρες δικασταί,
νομίζω δ' ὑμᾶς, εἰ καὶ μηδὲν τῶν ἄλλων αἰσθάνεσθέ
πω, τοῦτό γ' αὐτὸ θαυμάζειν, τὸ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς
μαρτυρίας εἶναι πρόκλησιν, τὴν δὲ τελευτὴν διαθήκην.
οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἶμαι δεῖν, ἐπειδὰν, ὃ τῶν μεμαρ-
τυρημένων ὡσπερεὶ κεφάλαιόν ἐστ', ἐπιδείξω ψεῦδος
ὄν, τηνικαῦτ' ἤδη καὶ περὶ τῶν τοιούτων ποιεῖσθαι
10 τοὺς λόγους. ἔστι δὴ μεμαρτυρημένον αὐτοῖς, προκα-
λεῖσθαι Φορμίων' ἀνοίγειν τὰς διαθήκας, ἃς παρέχειν
πρὸς τὸν διαιτητὴν Τεισίαν Ἀμφίαν τὸν Κηφισοφῶν-
τος κηδεστήν· ἐμὲ δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν· εἶναι δ'
ἃς αὐτοὶ μεμαρτυρήκασιν διαθήκας ἀντιγράφους ἐκεί-
11 νων. εἶθ' ἡ διαθήκη γέγραπται. ἐγὼ τοίνυν περὶ μὲν
τοῦ προκαλεῖσθαί μ' ἢ μὴ ταῦτα Φορμίων' οὐδέν πω
λέγω, οὐδ' ὑπὲρ τοῦ τὰς διαθήκας ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς
εἶναι, ἀλλ' αὐτίχ' ὑμᾶς περὶ τούτων διδάξω· ἀλλ' ἃ
μεμαρτυρήκασιν, μή μ' ἐθέλειν τὸ γραμματεῖον ἀνοί-
γειν. ὡδὶ δὴ σκοπεῖτε, τοῦ τις ἂν εἵνεκ' ἔφευγεν ἀνοί-
γειν τὸ γραμματεῖον. ἵν' ἡ διαθήκη νὴ Δία μὴ φα- 1105
12 νερὰ γένοιτο τοῖς δικασταῖς. εἰ μὲν τοίνυν μὴ προσ-
εμαρτύρουν τῇ προκλήσει τὴν διαθήκην οὗτοι, λόγον
εἶχέν τιν' ἂν τὸ φεύγειν ἔμ' ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον·
προσμαρτυρούντων δὲ τούτων καὶ τῶν δικαστῶν ὁμοίως
ἀκουσομένων, τί ἦν μοι κέρδος τὸ μὴ ἐθέλειν; οὐδὲ
ἓν δήπου. αὐτὸ γὰρ τοὐναντίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
κἂν εἰ μηδὲν προὐκαλοῦνθ' οὗτοι, λόγῳ δ' ἐχρῶντο
μόνον, καὶ παρεῖχέν τις αὐτοῖς γραμματεῖον ὡς διαθή-
13 κην, ἐμὸν ἦν τὸ προκαλεῖσθαι καὶ κελεύειν ἀνοίγειν
ταύτην, ἵν' εἰ μὲν ἄλλ' ἄττα τῶν ὑπὸ τούτων μεμαρ-

τυρημένων ἦν τἀκεῖ γεγραμμένα, μάρτυρας εὐθὺς τῶν
περιεστηκότων πολλοὺς ποιησάμενος, τεκμηρίῳ τούτῳ
καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς κατασκευάζουσιν. ἐχρώμην· εἰ
δὲ ταῦτ' ἐνῆν, τὸν παρασχόντ' αὐτὸν ἠξίουν μαρτυ-
ρεῖν. ἐθελήσαντος μέν γ' ὑπεύθυνον ἐλάμβανον, εἰ δ'
ἔφευγεν, πάλιν αὐτὸ τοῦθ' ἱκανὸν τεκμήριον ἦν μοι
τοῦ πεπλάσθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ δὴ καὶ συνέβαινεν ἐκεί-
νως μὲν ἕν' εἶναι, πρὸς ὃν τὰ πράγματ' ἐγίγνετό
μοι, ὡς δ' οὗτοι μεμαρτυρήκασι, πρὸς πολλούς. ἔστιν
οὖν ὅστις ἂν ὑμῶν ταῦθ' εἵλετο; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἡγοῦ-
14 μαι. οὐ τοίνυν οὐδὲ κατ' ἄλλου πιστεύειν ἐστὲ δίκαιοι.
καὶ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοις μὲν πρόσεστιν ὀργὴ
τῶν πραττομένων ἢ λῆμμά τι κέρδους ἢ παροξυσμὸς
ἢ φιλονικία, ταῦτα μὲν ἄλλος ἂν ἄλλως πράξειε πρὸς
τὸν αὑτοῦ τρόπον· ὅσοις δὲ τούτων μὲν μηδέν, λογι-
σμὸς δ' ἐφ' ἡσυχίας τοῦ συμφέροντος, τίς οὕτως ἄφρων
ὅστις ἂν τὰ συνοίσοντ' ἀφείς, ἐξ ὧν κάκιον ἤμελλεν
ἀγωνιεῖσθαι, ταῦτ' ἔπραξεν; ἃ γὰρ οὔτ' εἰκότ' οὔτ' 1106
εὔλογ' οὔτ' ἂν ἔπραξ' οὐδὲ εἷς, ταῦθ' οὗτοι μεμαρ-
τυρήκασιν περὶ ἡμῶν.

15 Οὐ τοίνυν μόνον ἐξ ὧν ἐμὲ μὴ θέλειν τὸ γραμ-
ματεῖον ἀνοίγειν μεμαρτυρήκασι, γνοίη τις ἂν αὐτοὺς
ὅτι ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πρόκλησιν ὁμοῦ δια
θήκῃ μαρτυρεῖν. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι
ὅσα μὴ δυνατὸν πρὸς ὑμᾶς ἀγαγεῖν ἐστι τῶν πεπρα-
16 γμένων, τούτων προκλήσεις εὑρέθησαν. οἷον βασανίζειν
οὐκ ἔστιν ἐναντίον ὑμῶν· ἀνάγκη τούτου πρόκλησιν
εἶναι. οἷον εἴ τι πέπρακται καὶ γέγον' ἔξω που τῆς
χώρας, ἀνάγκη καὶ τούτου πρόκλησιν εἶναι, πλεῖν ἢ
βαδίζειν οὗ τὸ πρᾶγμ' ἐπράχθη· καὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων. ὅπου δ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐφ' αὑτῶν ἔστιν

ὑμῖν ἐμφανῆ ποιῆσαι, τί ἦν ἁπλούστερον ἢ ταῦτ' ἄγειν
17 εἰς μέσον; Ἀθήνησι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ἐτελεύτησεν
οὑμός, ἐγίγνετο δ' ἡ δίαιτ' ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ, μεμαρ-
τυρήκασι δ' οὗτοι παρέχειν τὸ γραμματεῖον Ἀμφίαν
πρὸς τὸν διαιτητήν. οὐκοῦν εἴπερ ἀληθὲς ἦν, ἐχρῆν
αὐτὸ τὸ γραμματεῖον εἰς τὸν ἐχῖνον ἐμβαλεῖν καὶ τὸν
παρέχοντα μαρτυρεῖν, ἵν' ἐκ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ τὰ
σημεῖ' ἰδεῖν, οἱ μὲν δικασταὶ τὸ πρᾶγμ' ἔγνωσαν, ἐγὼ
18 δ' εἴ τις ἠδίκει μ', ἐπὶ τοῦτον ᾖα. νῦν δ' εἷς μὲν οὐ-
δεὶς ὅλον τὸ πρᾶγμ' ἀνεδέξατο, οὐδὲ μεμαρτύρηκεν
ἁπλῶς, ὡς ἄν τις τἀληθῆ μαρτυρήσειε, μέρος δ' ἕκα-
στος, ὡς δὴ σοφὸς καὶ διὰ τοῦτ' οὐ δώσων δίκην, ὁ
μὲν γραμματεῖον ἔχειν ἐφ' ᾧ γεγράφθαι διαθήκη Πα-
σίωνος, ὁ δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τούτου παρέχειν τοῦτ', εἰ
19 δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, οὐδὲν εἰδέναι. οἱ δὲ τῇ προ- 1107
κλήσει χρησάμενοι παραπετάσματι, διαθήκας ἐμαρτύρη-
σαν, ὡς ἂν μάλισθ' οἱ μὲν δικασταὶ ταύτην τὴν δια-
θήκην ἐπίστευσαν τοῦ πατρὸς εἶναι, ἐγὼ δ' ἀπεκλείσθην
τοῦ λόγου τυχεῖν ὑπὲρ ὧν ἀδικοῦμαι, οὗτοι δὲ φωρα-
θεῖεν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότες. καίτοι τό γ' ἐναντίον
ᾤοντο τούτου. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
λαβὲ τὴν τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Κηφισοφῶν Κεφαλίωνος Ἀφιδναῖος μαρτυρεῖ κατα-
λειφθῆναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς γραμματεῖον, ἐφ' ᾧ ἐπι-
γεγράφθαι διαθήκη Πασίωνος.

20 Οὐκοῦν ἦν ἁπλοῦν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ταῦτα
μαρτυροῦντα προσμαρτυρῆσαι 'εἶναι δὲ τὸ γραμματεῖον,
ὃ αὐτὸς παρέχει, τοῦτο', καὶ τὸ γραμματεῖον ἐμβαλεῖν.
ἀλλὰ τοῦτο μὲν οἶμαι τὸ ψεῦδος ἡγεῖτ' ὀργῆς ἄξιον,

καὶ δίκην ἂν ὑμᾶς παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, γραμματεῖον
δ' αὐτῷ καταλειφθῆναι μαρτυρῆσαι φαῦλον καὶ οὐδέν.
ἔστι δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δηλοῦν καὶ κατηγοροῦν ὅτι πᾶν
21 τὸ πρᾶγμα κατεσκευάκασιν. εἰ μὲν γὰρ ἐπῆν ἐπὶ τῆς
διαθήκης 'Πασίωνος καὶ Φορμίωνος', ἢ 'πρὸς Φορ-
μίων'' ἢ τοιοῦτό τι, εἰκότως ἂν αὐτὴν ἐτήρει τούτῳ·
εἰ δ', ὥσπερ μεμαρτύρηκεν, ἐπῆν 'διαθήκη Πασίω-
νος', πῶς οὐκ ἂν ἀνῃρήμην αὐτὴν ἐγώ, συνειδὼς μὲν
ἐμαυτῷ μέλλοντι δικάζεσθαι, συνειδὼς δ' ὑπεναντίαν
οὖσαν, εἴπερ ἦν τοιαύτη, τοῖς ἐμαυτῷ συμφέρουσι, κλη-
ρονόμος δ' ὢν καὶ ταύτης, εἴπερ ἦν τοὐμοῦ πατρός,
22 καὶ τῶν ἄλλων τῶν πατρῴων ὁμοίως; οὐκοῦν τῷ πα-
ρέχεσθαι μὲν Φορμίωνι, γεγράφθαι δὲ Πασίωνος, εἰᾶ-
σθαι δ' ὑφ' ἡμῶν, ἐξελέγχεται κατεσκευασμένη μὲν ἡ 1108
διαθήκη, ψευδὴς δ' ἡ τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρία.
ἀλλ' ἐῶ Κηφισοφῶντα· οὔτε γὰρ νῦν μοι πρὸς ἐκεῖνόν
ἐστιν, οὔτ' ἐμαρτύρησεν ἐκεῖνος περὶ τῶν ἐν ταῖς δια-
23 θήκαις ἐνόντων οὐδέν. καίτοι καὶ τοῦτο σκοπεῖτε, ὅσον
ἐστὶ τεκμήριον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ τούτους τὰ
ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν αὐτὸς ἔχειν τὸ
γραμματεῖον μαρτυρῶν, οὐκ ἐτόλμησ' ἀντίγραφ' εἶναι
ἃ παρείχετο Φορμίων τῶν παρ' αὐτῷ μαρτυρῆσαι, οὗ-
τοι δ' οὔτ' ἐξ ἀρχῆς ὡς παρῆσαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν,
οὔτ' ἀνοιχθὲν εἶδον πρὸς τῷ διαιτητῇ τὸ γραμματεῖον,
ἀλλὰ καὶ μεμαρτυρήκασιν αὐτοὶ μὴ θέλειν ἔμ' ἀνοί-
γειν, ταῦθ' ὡς ἀντίγραφ' ἐστὶν ἐκείνων μεμαρτυρη-
κότες, τί ἄλλ' ἢ σφῶν αὐτῶν κατήγοροι γεγόνασιν
ὅτι ψεύδονται;

24 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πῶς γέγραπταί τις
ἂν ἐξετάσας τὴν μαρτυρίαν, γνοίη παντελῶς τοῦτο με-
μηχανημένους αὐτούς, ὅπως καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως

δόξει ταῦθ' ὁ πατὴρ οὑμὸς διαθέσθαι. λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν, καὶ λέγ' ἐπισχὼν οὗ ἂν σε κελεύω, ἵν' ἐξ αὐτῆς δεικνύω.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος —

23 Ἐπίσχες. ἐνθυμεῖσθ' ὅτι 'τῶν διαθηκῶν' γέγραπται 'τῶν Πασίωνος'. καίτοι χρῆν τοὺς βουλομένους τἀληθῆ μαρτυρεῖν, εἰ τὰ μάλιστ' ἐγίγνεθ' ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο, ἐκείνως μαρτυρεῖν. λέγε τὴν μαρτυρίαν ἀπ' ἀρχῆς πάλιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1109

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ —

Μαρτυροῦμεν· παρῆμεν γὰρ δή· λέγε.

ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον —

Καὶ τοῦτ', εἴπερ προὐκαλεῖτ', ὀρθῶς ἂν ἐμαρτύρουν.

εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος —

25 Ἔχ' αὐτοῦ. οὐδ' ἂν εἷς ἔτι δήπου τοῦτ' ἐμαρτύρησεν, εἰ μή τις καὶ παρῆν διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τὠμῷ· ἀλλ' εὐθὺς ἂν εἶπε 'τί δ' ἡμεῖς ἴσμεν, εἴ τινές εἰσιν διαθῆκαι Πασίωνος;' καὶ γράφειν ἂν αὐτὸν ἠξίωσεν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς προκλήσεως 'εἰ μή φημ' ἐγὼ ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν', οὕτως 'ὧν φησι Φορμίων Πασίωνα καταλιπεῖν', οὐ 'τῶν Πασίωνος.' τοῦτο μὲν γὰρ ἦν εἶναι διαθήκας μαρτυρεῖν, ὅπερ ἦν τούτοις βούλημα, ἐκεῖνο δὲ φάσκειν Φορμίωνα· πλεῖστον δὲ δήπου κεχώρισται τό τ' εἶναι καὶ τὸ τοῦτον φάσκειν.

27 Ἵνα τοίνυν εἰδῆθ᾽ ὑπὲρ ἡλίκων καὶ ὅσων ἦν τὸ κατασκεύασμα τὸ τῆς διαθήκης, μίκρ᾽ ἀκούσατέ μου. ἦν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν διεφθάρκει, ἣν ἐμοὶ μὲν οὐ καλὸν λέγειν, ὑμεῖς δ᾽ ἴστε, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω, ἔπειθ᾽ ὑπὲρ τοῦ κατασχεῖν ὅσ᾽ ἦν τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ χρήματα παρὰ τῇ μητρί, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὲρ τοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρων ἁπάντων κυρίῳ γενέσθαι. ὅτι δ᾽ οὕτω ταῦτ᾽ ἔχει, τῆς διαθήκης αὐτῆς ἀκούσαντες γνώσεσθε· φανήσεται γὰρ οὐ πατρὸς ὡς ὑπὲρ υἱέων γράφοντος ἐοικυῖα [διαθήκη], ἀλλὰ δούλου λελυμασμένου τὰ τῶν δεσποτῶν, ὅπως μὴ δώσει δίκην σκοποῦντος.

28 λέγε δ᾽ αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτήν, ἣν οὗτοι μετὰ τῆς 1110 προκλήσεως μεμαρτυρήκασιν· ὑμεῖς δ᾽ ἐνθυμεῖσθ᾽ ἃ λέγω.

ΔΙΑΘΗΚΗ.

Τάδε διέθετο Πασίων Ἀχαρνεύς· δίδωμι τὴν ἐμαυτοῦ γυναῖκα Ἀρχίππην Φορμίωνι, καὶ προῖκα ἐπιδίδωμι Ἀρχίππῃ τάλαντον μὲν τὸ ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον δὲ τὸ αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία, καὶ τἄλλ᾽ ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἔνδον, ἅπαντα ταῦτα Ἀρχίππῃ δίδωμι.

Ἠκούσατ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ πλῆθος τῆς προικός, τάλαντον ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία, καὶ τἄλλα, φησίν, ὅσ᾽ ἔστ᾽ αὐτῇ, δίδωμι, τούτῳ τῷ γράμματι καὶ τοῦ ζητῆσαί τι τῶν καταλειφθέντων ἀποκλείων ἡμᾶς.

29 Φέρε δὴ δείξω τὴν μίσθωσιν ὑμῖν, καθ᾽ ἣν ἐμεμίσθωτο τὴν τράπεζαν παρὰ τοῦ πατρὸς οὗτος. καὶ γὰρ ἐκ ταύτης, καίπερ ἐσκευωρημένης, ὄψεσθ᾽ ὅτι πλάσμ᾽

ὅλον ἐστὶν ἡ διαθήκη. δείξω δ' ἣν οὗτος παρέσχετο
μίσθωσιν, οὐκ ἄλλην τινά, ἐν ᾗ προσγέγραπται ἕνδεκα
τάλαντα ὁ πατὴρ ὀφείλων εἰς τὰς παρακαταθήκας τού-
30 τῳ. ἔστι δ' οἶμαι ταῦτα τοιαῦτα. τῶν μὲν οἴκοι χρη-
μάτων ὡς ἐπὶ τῇ μητρὶ δοθέντων διὰ τῆς διαθήκης
αὐτὸν ἐποίησε κύριον, ὥσπερ ἀκηκόατ' ἄρτι, τῶν δ'
ἐπὶ τῆς τραπέζης ὄντων, ἃ πάντες ᾔδεσαν καὶ λαθεῖν
οὐκ ἦν, διὰ τοῦ προσοφείλοντ' ἀποφῆναι τὸν πατέρ'
ἡμῶν, ἵν', ὅσ' ἐξελέγχοιτο ἔχων, κεκομίσθαι φαίη.
ὑμεῖς δ' ἴσως αὐτὸν ὑπειλήφατε, ὅτι σολοικίζει τῇ
φωνῇ, βάρβαρον καὶ εὐκαταφρόνητον εἶναι. ἔστι δὲ 1111
βάρβαρος οὗτος τῷ μισεῖν οὓς αὐτῷ προσῆκεν τιμᾶν·
τῷ δὲ κακουργῆσαι καὶ διορύξαι πράγματ' οὐδενὸς
31 λείπεται. λαβὲ δὴ τὴν μίσθωσιν καὶ λέγε, ἣν τὸν
αὐτὸν τρόπον διὰ προκλήσεως ἐνεβάλοντο.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.

Κατὰ τάδε ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν Φορμίωνι· μίσθωσιν φέρειν Φορμίωνα τῆς τραπέζης τοῖς παισὶ τοῖς Πασίωνος δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, χωρὶς τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως· μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεῦσαι χωρὶς Φορμίωνι, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς παῖδας τοὺς Πασίωνος. ὀφείλει δὲ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακαταθήκας.

32 Ἃς μὲν τοίνυν παρέσχετο συνθήκας ὡς κατὰ ταύτας μισθωσάμενος τὴν τράπεζαν, αὗταί εἰσιν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀκούετε δ' ἐν ταύταις ἀναγιγνωσκομέναις, μίσθωσιν μὲν φέρειν τοῦτον, ἄνευ τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως, δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν αὐτῷ, ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ. προσγέγραπται δὲ τελευταῖον

ὀφείλει δὲ Πασίων ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακατα-
33 θήκας.' ἔστιν οὖν ὅστις ἂν τοῦ ξύλου καὶ τοῦ χωρίου
καὶ τῶν γραμματείων τοσαύτην ὑπέμεινε φέρειν μί-
σθωσιν; ἔστι δ' ὅστις ἄν, δι' ὃν ὠφειλήκει τοσαῦτα
χρήμαθ' ἡ τράπεζα, τούτῳ τὰ λοίπ' ἐπέτρεψεν; εἰ γὰρ
ἐνεδέησε τοσούτων χρημάτων, τούτου διοικοῦντος ἐνε-
δέησεν. ἴστε γὰρ πάντες, καὶ ὅτ' ἦν ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ
τραπεζιτεύειν, τοῦτον καθήμενον καὶ διοικοῦντ' ἐπὶ
τῇ τραπέζῃ, ὥστ' ἐν τῷ μύλωνι προσῆκεν αὐτὸν εἶναι
34 μᾶλλον ἢ τῶν λοιπῶν κύριον γενέσθαι. ἀλλ' ἐῶ ταῦτα 1112
καὶ τἄλλ' ὅσ' ἂν περὶ τῶν ἕνδεκα ταλάντων ἔχοιμ'
εἰπεῖν, ὡς οὐκ ὤφειλ' ὁ πατήρ, ἀλλ' οὗτος ὑφῄρηται.
ἀλλ' οὗ ἀνέγνων εἵνεκα, τοῦ τὴν διαθήκην ψευδῆ
δεῖξαι, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναμνήσω. γέγραπται γὰρ αὐτόθι,
μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν Φορμίωνι, ἐὰν μὴ ἡμᾶς
πείσῃ. τοῦτο τοίνυν τὸ γράμμα παντελῶς δηλοῖ ψευδῆ
τὴν διαθήκην οὖσαν. τίς γὰρ ἂν ἀνθρώπων, ἃ μὲν
ἤμελλε τραπεζιτεύων οὗτος ἐργάζεσθαι, ταῦθ' ὅπως
ἡμῖν τοῖς αὑτοῦ παισίν, ἀλλὰ μὴ τούτῳ γενήσεται
προὐνοήθη, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐξεῖναι τούτῳ τραπε-
ζιτεύειν ἔγραψεν, ἵνα μὴ ἀφιστῆται ἀφ' ἡμῶν· ἃ δ'
αὐτὸς εἰργασμένος ἔνδον κατέλειπε, ταῦθ' ὅπως οὗτος
35 λήψεται παρεσκεύασεν; καὶ τῆς μὲν ἐργασίας ἐφθό-
νησεν, ἧς οὐδὲν αἰσχρὸν ἦν μεταδοῦναι· τὴν δὲ γυ-
ναῖκ' ἔδωκεν, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν κατέλειπεν ὄνειδος;
τυχών γε τῆς παρ' ὑμῶν δωρειᾶς, εἶθ' ὥσπερ ἂν
δοῦλος δεσπότῃ διδούς, ἀλλ' οὐ τοὐναντίον, εἴπερ
ἐδίδου, δεσπότης οἰκέτῃ, προστιθεὶς προῖκα ὅσην οὐ-
36 δεὶς τῶν ἐν τῇ πόλει φαίνεται. καίτοι τούτῳ μὲν αὐτὸ
τοῦτ' ἀγαπητὸν ἦν, τὸ τῆς δεσποίνης ἀξιωθῆναι· τῷ
πατρὶ δ' οὐδὲ λαμβάνοντι τοσαῦτα χρήματα, ὅσα φασὶ

διδόνθ' οὗτοι, εὔλογον ἦν πρᾶξαι ταῦτα. ἀλλ' ὅμως
ἃ τοῖς εἰκόσι, τοῖς χρόνοις, τοῖς πεπραγμένοις ἐξελέγ-
χεται ψευδῆ, ταῦτα μαρτυρεῖν οὐκ ὤκνησεν οὑτοσὶ
Στέφανος.

37 *Εἶτα λέγει περιιών, ὡς ἐμαρτύρησε μὲν Νικοκλῆς*
ἐπιτροπεῦσαι κατὰ τὴν διαθήκην, ἐμαρτύρησε δὲ Πα-
σικλῆς ἐπιτροπευθῆναι κατὰ τὴν διαθήκην. ἐγὼ δ'
αὐτὰ ταῦτ' οἶμαι τεκμήρι' εἶναι, τοῦ μήτ' ἐκείνους
τἀληθῆ μήτε τούσδε μεμαρτυρηκέναι. ὁ γὰρ ἐπιτρο- 1115
πεῦσαι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν, δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας
ἂν εἰδείη, καὶ ὁ ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκας μαρ-
38 *τυρῶν, δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας ἂν εἰδείη. τί οὖν μα-*
θόντες ἐμαρτυρεῖθ' ὑμεῖς ἐν προκλήσει διαθήκας, ἀλλ'
οὐκ ἐκείνους εἰᾶτε; εἰ γὰρ αὖ μὴ φήσουσιν εἰδέναι
τὰ γεγραμμέν' ἐν αὐταῖς, πῶς ὑμᾶς οἷόν τ' εἰδέναι
τοὺς μηδαμῇ μηδαμῶς τοῦ πράγματος ἐγγύς; τί ποτ'
οὖν οἱ μὲν ἐκεῖνα, οἱ δὲ ταῦτ' ἐμαρτύρησαν; ὅπερ
εἴρηκα καὶ πρότερον, διείλοντο τἀδικήματα, καὶ ἐπιτρο-
πεῦσαι μὲν κατὰ διαθήκην οὐδὲν δεινὸν ἡγεῖτο μαρτυ-
ρεῖν ὁ μαρτυρῶν, οὐδ' ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκην,
39 *ἀφαιρῶν ἑκάτερος τὸ μαρτυρεῖν τὰ ἐν ταῖς διαθήκαις*
ὑπὸ τούτου γεγραμμένα, οὐδὲ καταλιπεῖν τὸν πατέρ'
αὐτῷ ἐπιγεγραμμένον γραμματεῖον διαθήκην, οὐδὲ τὰ
τοιαῦτα· διαθήκας δὲ μαρτυρεῖν, ἐν αἷς χρημάτων
τοσούτων κλοπή, γυναικὸς διαφθορά, γάμοι δεσποίνης,
πράγματ' αἰσχύνην καὶ ὕβριν τοσαύτην ἔχοντα, οὐ-
δεὶς ἤθελεν πλὴν οὗτοι, πρόκλησιν κατασκευάσαντες,
παρ' ὧν δίκαιον τῆς ὅλης τέχνης καὶ κακουργίας δί-
κην λαβεῖν.

40 *Ἵνα τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ μόνον ἐξ ὧν*
ἐγὼ κατηγορῶ καὶ ἐλέγχω, δῆλος ὑμῖν γένηται τὰ

ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς οὑτοσὶ Στέφανος, ἀλλὰ καὶ ἐξ
ὧν πεποίηχ' ὁ παρασχόμενος αὐτόν, τὰ πεπραγμέν'
ἐκείνῳ βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὅπερ δ' εἶπον
ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω κατηγόρους γιγνομένους
αὐτοὺς ἑαυτῶν. τὴν γὰρ δίκην, ἐν ᾗ ταῦτ' ἐμαρτυρήθη,
παρεγράψατο Φορμίων πρός με μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι,
41 ὡς ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. τοῦτο τοί- 1114
νυν ἐγὼ μὲν οἶδα ψεῦδος ὄν, καὶ ἐλέγξω δ', ὅταν
εἰσίω πρὸς τοὺς ταῦτα μεμαρτυρηκότας· τούτῳ δ' οὐχ
οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν. εἰ τοίνυν ἀληθῆ πιστεύσαιτ'
εἶναι τὴν ἄφεσιν, οὕτω καὶ μάλιστ' ἂν οὗτος φανείη
ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς καὶ κατεσκευασμένης διαθήκης
μάρτυς γεγονώς. τίς γὰρ οὕτως ἄφρων, ὥστ' ἄφεσιν
μὲν ἐναντίον μαρτύρων ποιήσασθαι, τοῦ βεβαίαν αὐ-
τῷ τὴν ἀπαλλαγὴν εἶναι, τὰς δὲ συνθήκας καὶ τὰς
διαθήκας καὶ τἄλλ', ὑπὲρ ὧν ἐποιεῖτο τὴν ἄφεσιν,
42 σεσημασμέν' ἐᾶσαι καθ' αὑτοῦ κεῖσθαι; οὐκοῦν ἐναν-
τία μὲν ἡ παραγραφὴ πᾶσι τοῖς μεμαρτυρημένοις,
ἐναντία δ', ἣν ἀνέγνων ὑμῖν ἄρτι, μίσθωσις, τῇδε τῇ
διαθήκῃ· οὐδὲν δὲ τῶν πεπραγμένων οὔτ' εὔλογον
οὔθ' ἁπλοῦν οὔθ' ὁμολογούμενον αὐτὸ ἑαυτῷ φαίνεται.
ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πάντα πεπλασμένα καὶ κα-
τεσκευασμέν' ἐλέγχεται.

43 Ὡς μὲν τοίνυν ἐστὶν ἀληθῆ τὰ μεμαρτυρημένα,
οὔτ' αὐτὸν τοῦτον οὔτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου δεῖξαι δυ-
νήσεσθαι νομίζω. ἀκούω δ' αὐτὸν τοιοῦτόν τι παρε-
σκευάσθαι λέγειν, ὡς προκλήσεώς ἐστιν ὑπεύθυνος,
οὐχὶ μαρτυρίας, καὶ δυοῖν αὐτῷ προσήκει δοῦναι λό-
γον, οὐ πάντων τῶν γεγραμμένων, εἴτε προὐκαλεῖτό
με ταῦτα Φορμίων ἢ μή, καὶ εἰ μὴ ἐδεχόμην ἐγώ·
ταῦτα μὲν γὰρ ἁπλῶς αὐτὸς μεμαρτυρηκέναι φήσει,

τὰ δ' ἄλλ' ἐκεῖνον προκαλεῖσθαι, εἰ δ' ἐστὶν ἢ μὴ
44 ταῦτα, οὐδὲν προσήκειν αὐτῷ σκοπεῖν. πρὸς δὴ τὸν
λόγον τοῦτον καὶ τὴν ἀναίδειαν βέλτιόν ἐστι μικρὰ
προειπεῖν ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητ' ἐξαπατηθέντες. πρῶτον 1115
μὲν, ὅταν ἐγχειρῇ λέγειν τοῦθ', ὡς ἄρ' οὐ πάντων
ὑπεύθυνός ἐστιν, ἐνθυμεῖσθ' ὅτι διὰ ταῦθ' ὁ νόμος
μαρτυρεῖν ἐν γραμματείῳ κελεύει, ἵνα μήτ' ἀφελεῖν
ἐξῇ μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις μηδέν. τότ'
οὖν αὐτὸν ἔδει ταῦτ' ἀπαλείφειν κελεύειν, ἃ νῦν οὐ
φήσει μεμαρτυρηκέναι, οὐ νῦν ἐνόντων ἀναισχυντεῖν.
45 ἔπειτα καὶ τόδε σκοπεῖτε, εἰ ἐάσαιτ' ἂν ἐναντίον ὑμῶν
ἐμὲ προσγράψαι τι λαβόντα τὸ γραμματεῖον. οὐ δήπου.
οὔκουν οὐδὲ τοῦτον ἀφαιρεῖν τῶν γεγραμμένων ἐᾶν
προσήκει. τίς γὰρ ἁλώσεταί ποτε ψευδομαρτυριῶν, εἰ
μαρτυρήσει θ' ἃ βούλεται, καὶ λόγον ὧν βούλεται
δώσει; ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' οὔθ' ὁ νόμος διεῖλεν οὔθ'
ὑμῖν ἀκούειν προσήκει· ἀλλ' ἐκεῖν' ἁπλοῦν καὶ δίκαιον.
τί γέγραπται; τί μεμαρτύρηκας; ταῦθ' ὡς ἀληθῆ δείκνυε.
καὶ γὰρ ἀντιγέγραψαι ταῦτ' 'ἀληθῆ μεμαρτύρηκα, μαρ-
τυρήσας τἀν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα,' οὐ τὸ καὶ
46 τὸ τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει,
λαβὲ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτήν μοι. λέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ.

Ἀπολλόδωρος Πασίωνος Ἀχαρνεὺς Στεφάνῳ Μενεκλέους Ἀχαρνεῖ ψευδομαρτυριῶν, τίμημα τάλαντον.

Τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε Στέφανος μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα.

Τἀληθῆ ἐμαρτύρησα μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα.

Ταῦθ' οὗτος αὐτὸς ἀντεγράψαθ', ἃ χρὴ μνημο- 1116
νεύειν ὑμᾶς, καὶ μὴ τοὺς ἐπ' ἐξαπάτῃ νῦν λόγους [ὑπὸ

τούτου] ῥηθησομένους, πιστοτέρους ποιεῖσθαι τῶν
νόμων καὶ τῶν ὑπὸ τούτου γραφέντων εἰς τὴν ἀντι-
γραφήν.

47 Πυνθάνομαι τοίνυν αὐτοὺς καὶ περὶ ὧν ἔλαχον
τὴν ἐξ ἀρχῆς δίκην, ἐρεῖν καὶ κατηγορήσειν, ὡς συκο-
φαντήματ᾽ ἦν. ἐγὼ δ᾽ ὃν μὲν τρόπον ἐσκευωρήσατο
τὴν μίσθωσιν, ὅπως τὴν ἀφορμὴν τῆς τραπέζης κατά-
σχοι, εἶπον καὶ διεξῆλθον ὑμῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων
οὐκ ἂν οἷός τ᾽ εἴην λέγειν ἅμα καὶ τούτους ἐλέγχειν
περὶ τῆς μαρτυρίας· οὐ γὰρ ἱκανόν μοι τὸ ὕδωρ ἐστίν.
48 ὅτι δ᾽ οὐδ᾽ ὑμεῖς ἐθέλοιτ᾽ ἂν εἰκότως ἀκούειν περὶ
τούτων αὐτῶν, ἐκεῖθεν εἴσεσθ᾽, ἂν λογίσησθε πρὸς
ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι οὔτε νῦν ἐστιν χαλεπὸν περὶ ὧν μὴ
κατηγόρηται λέγειν, οὔτε ψευδεῖς ἀναγνόντα μαρτυρίας
ἀποφεύγειν. ἀλλ᾽ οὐδέτερόν γε δίκαιον τούτων οὐδ᾽
ἂν εἷς φήσειεν εἶναι, ἀλλ᾽ ὃ ἐγὼ προκαλοῦμαι νῦν.
49 σκοπεῖτε δ᾽ ἀκούσαντες. ἐγὼ γὰρ ἀξιῶ, οὓς μὲν ἀφεί-
λοντό μ᾽ ἐλέγχους περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὓς προσῆ-
κον ἦν ῥηθῆναι, μὴ ζητεῖν αὐτοὺς νῦν, αἷς δ᾽ ἀφεί-
λοντο μαρτυρίαις, ὡς εἰσὶν ἀληθεῖς, δεικνύναι. εἰ δ᾽
ὅταν μὲν τὴν δίκην εἰσίω, τὰς μαρτυρίας μ᾽ ἐλέγχειν
ἀξιώσουσιν, ὅταν δὲ ταύταις ἐπεξίω, περὶ τῶν ἐξ
ἀρχῆς ἐγκλημάτων λέγειν με κελεύσουσιν, οὔτε δίκαι᾽
50 οὔτε ὑμῖν συμφέροντ᾽ ἐροῦσιν. δικάσειν γὰρ ὀμωμό-
καθ᾽ ὑμεῖς οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ᾽ ὑπὲρ
αὐτῶν ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ. ταύτην δ᾽ ἀνάγκη τῇ τοῦ
διώκοντος λήξει δηλοῦσθαι, ἣν ἐγὼ τούτῳ ψευδομαρ-
τυριῶν εἴληχα. μὴ δὴ τοῦτ᾽ ἀφεὶς περὶ ὧν οὐκ ἀγω-
νίζεται λεγέτω· μηδ᾽ ὑμεῖς ἐᾶτ᾽, ἂν ἄρ᾽ οὗτος ἀναι- 1117
σχυντῇ.

51 Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲν οὐδαμῇ δίκαιον ἔχοντα

λέγειν ἥξειν κἀπὶ τοῦτο, ὡς ἄτοπον ποιῶ, παραγραφὴν
ἡττημένος, τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας διώκων, καὶ
τοὺς δικαστὰς τοὺς τότε φήσειν διὰ τοὺς ἀφεῖναι με-
μαρτυρηκότας, ἀποψηφίσασθαι μᾶλλον ἢ διὰ τοὺς δια-
θήκην μαρτυρήσαντας. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
νομίζω πάντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι οὐχ ἧττον τὰ πεπρα-
γμέν' εἰώθατε σκοπεῖν ἢ τὰς ὑπὲρ τούτων παραγραφάς·
περὶ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτῶν τὰ ψευδῆ καταμαρτυ-
ρήσαντες οὗτοί μου, ἀσθενεῖς τοὺς περὶ τῆς παραγρα-
52 φῆς ἐποίησαν λόγους. χωρὶς δὲ τούτων ἄτοπον, πάντων
τὰ ψευδῆ μαρτυρησάντων, τίς μάλιστ' ἔβλαψ' ἀποφαί-
νειν, ἀλλ' οὐχ ὡς αὐτὸς ἕκαστος ἀληθῆ μεμαρτύρηκε
δεικνύναι. οὐ γὰρ, ἂν ἕτερον δείξῃ δεινότερ' εἰργα-
σμένον, ἀποφεύγειν αὐτῷ προσήκει, ἀλλ' ἂν αὐτὸς ὡς
ἀληθῆ μεμαρτύρηκ' ἀποφήνῃ.

53 Ἐφ' ᾧ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μάλιστ' ἀπολω-
λέναι δίκαιός ἐστιν οὑτοσὶ Στέφανος, τοῦτ' ἀκούσατέ
μου. δεινὸν μὲν γάρ ἐστιν εἰ καὶ καθ' ὅτου τις οὖν
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖ, πολλῷ δὲ δεινότερον καὶ πλείονος
ὀργῆς ἄξιον, εἰ κατὰ τῶν συγγενῶν· οὐ γὰρ τοὺς
γεγραμμένους νόμους ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνους,
ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖ' ἀναιρεῖ. τοῦτο τοίνυν
54 ἐπιδειχθήσεται πεποιηκὼς οὗτος. ἔστι γὰρ ἡ τούτου
μήτηρ καὶ ὁ τῆς ἐμῆς γυναικὸς πατὴρ ἀδελφοί, ὥστε
τὴν μὲν γυναῖκα τὴν ἐμὴν ἀνεψιὰν εἶναι τούτῳ, τοὺς
δὲ παῖδας τοὺς ἐκείνης καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀνεψιαδοῦς. ἆρ' 1118
οὖν δοκεῖ ποτ' ἂν ὑμῖν οὗτος, εἴ τι δι' ἔνδειαν εἶδε
ποιούσας ὧν οὐ χρὴ τὰς αὑτοῦ συγγενεῖς, ὅπερ ἤδη
πολλοὶ πεποιήκασι, παρ' ἑαυτοῦ προῖκ' ἐπιδοὺς ἐκδοῦ-
ναι, ὃς ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἃ προσήκει κομίσασθαι ταύτας
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησε, καὶ περὶ πλείονος ἐποιή-

σατο τὸν Φορμίωνος πλοῦτον ἢ τὰ τῆς συγγενείας
55 ἀναγκαῖα; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν
μαρτυρίαν τὴν Δεινίου κἀναγίγνωσκε, καὶ κάλει Δεινίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Δεινίας Θεομνήστου Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ τὴν θυγατέρα ⟨τὴν⟩ αὑτοῦ ἐκδοῦναι Ἀπολλοδώρῳ κατὰ τοὺς νόμους γυναῖκα ἔχειν, καὶ μηδεπώποτε παραγενέσθαι μηδὲ αἰσθέσθαι, ὅτι Ἀπολλόδωρος ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων Φορμίωνα.

56 Ὅμοιός γ' ὁ Δεινίας ὦ ἄνδρες δικασταὶ τούτῳ, ὅς
ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῶν θυγατριδῶν καὶ ἐμοῦ τοῦ
κηδεστοῦ διὰ τὴν συγγένειαν οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυρεῖν
ἐθέλει κατὰ τούτου. ἀλλ' οὐχ οὑτοσὶ Στέφανος, οὐκ
ὤκνησε καθ' ἡμῶν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐδ', εἰ μη-
δένα τῶν ἄλλων, τὴν αὑτοῦ μητέρα ᾐσχύνθη τοῖς ἀπ'
ἐκείνης οἰκείοις τῆς ἐσχάτης ἐνδείας αἴτιος γενόμενος.
57 Ὃ τοίνυν ἔπαθον δεινότατον καὶ ἐφ' ᾧ μάλιστ'
ἐξεπλάγην ὅτ' ἠγωνιζόμην ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦθ'
ὑμῖν εἰπεῖν βούλομαι· τήν τε γὰρ τούτου πονηρίαν
ἔτι μᾶλλον ὑμεῖς ὄψεσθε, καὶ ἐγὼ τῶν γεγενημένων
ἀποδυράμενος τὰ πλεῖστα πρὸς ὑμᾶς ὡσπερεὶ ῥᾴων
ἔσομαι. τὴν γὰρ μαρτυρίαν, ἣν ᾤμην εἶναι καὶ δι' ἧς 1119
ἦν ὁ πλεῖστος ἔλεγχός μοι, ταύτην οὐχ εὗρον ἐνοῦσαν
58 ἐν τῷ ἐχίνῳ. τότε μὲν δὴ τῷ κακῷ πληγεὶς οὐδὲν
ἄλλ' εἶχον [ποιῆσαι] πλὴν ὑπολαμβάνειν, τὴν ἀρχὴν
ἠδικηκέναι με καὶ τὸν ἐχῖνον κεκινηκέναι. νῦν δ' ἀφ'
ὧν ὕστερον πέπυσμαι, πρὸς αὐτῷ τῷ διαιτητῇ Στέ-
φανον τουτονὶ ταύτην ὑφῃρημένον εὑρίσκω, πρὸς μαρ-
τυρίαν τιν', ἵν' ἐξορκώσαιμ', ἀναστάντος ἐμοῦ. καὶ
ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν ὑμῖν μαρτυρήσουσι

τῶν τούτοις παρόντων οἱ ἰδόντες. οὐ γὰρ ἐξομνύναι
59 θελήσειν αὐτοὺς οἴομαι. ἐὰν δ' ἄρα τοῦτο ποιήσωσ'
ὑπ' ἀναιδείας, πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνώσεται, ἐξ ἧς
τούτους τ' ἐπιορκοῦντας ἐπ' αὐτοφώρῳ λήψεσθε, καὶ
τοῦτον ὁμοίως ὑφῃρημένον τὴν μαρτυρίαν εἴσεσθε.
καίτοι ὅστις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κακῶν ἀλλοτρίων
κλέπτης ὑπέμειν' ὀνομασθῆναι, τί ἂν ἡγεῖσθε [ποιῆσαι
60 τοῦτον] ὑπὲρ αὐτοῦ; λέγε τὴν μαρτυρίαν, εἶτα τὴν πρό-
κλησιν ταύτην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι φίλοι εἶναι καὶ ἐπιτήδειοι Φορμίωνι, καὶ παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ, ὅτε ἦν ἀπόφασις τῆς διαίτης Ἀπολλοδώρῳ πρὸς Φορμίωνα, καὶ εἰδέναι τὴν μαρτυρίαν ὑφῃρημένον Στέφανον, ἣν αἰτιᾶται αὐτὸν Ἀπολλόδωρος ὑφελέσθαι.

Ἢ μαρτυρεῖτ', ἢ ἐξομόσασθε.

ΕΞΩΜΟΣΙΑ.

61 Οὐκ ἄδηλον ἦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοῦτ' ἔμελλον ποιήσειν, προθύμως ἐξομεῖσθαι. ἵνα τοίνυν παραχρῆμ' ἐξελεγχθῶσ' ἐπιωρκηκότες, λαβέ μοι ταύτην τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν. ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. 1120

Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν ἀκόλουθον εἰς βάσανον περὶ τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ γραμματείου, καὶ γράμματα ἦν ἕτοιμος γράφειν Ἀπολλόδωρος, καθ' ὅ τι ἔσται ἡ βάσανος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου, οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι Στέφανον, ἀλλ' ἀποκρίνασθαι Ἀπολλοδώρῳ δικάζεσθαι, εἰ βούλοιτο, εἴ τί φησιν ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ.

62 Τίς ἂν οὖν ὑπὲρ τοιαύτης αἰτίας ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἐπίστευεν αὑτῷ, οὐκ ἐδέξατο τὴν βάσανον; οὐκοῦν τῷ φεύγειν τὴν βάσανον, ὑφῃρημένος ἐξελέγχεται. ἆρ' οὖν ἂν ὑμῖν αἰσχυνθῆναι δοκεῖ τὴν τοῦ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν δόξαν, ὁ τὴν τοῦ κλέπτης φανῆναι μὴ φυγών; ἢ δεηθέντος ὀκνῆσαι τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, ὃς ἃ μηδεὶς ἐκέλευ' ἐθελοντὴς πονηρὸς ἦν;

63 Δικαίως τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτων ἁπάντων δοὺς ἂν δίκην, πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως διὰ τἄλλα κολασθείη παρ' ὑμῖν. σκοπεῖτε δὲ, τὸν βίον ὃν βεβίωκεν ἐξετάζοντες. οὗτος γὰρ, ἡνίκα μὲν συνέβαινεν εὐτυχεῖν Ἀριστολόχῳ τῷ τραπεζίτῃ, ἴσα βαίνων ἐβάδιζ' ὑποπεπτωκὼς ἐκείνῳ, καὶ ταῦτ' ἴσασι πολλοὶ τῶν ἐν-
64 θάδ' ὄντων ὑμῶν. ἐπειδὴ δ' ἀπώλετ' ἐκεῖνος καὶ τῶν ὄντων ἐξέστη, οὐχ ἥκισθ' ὑπὸ τούτου καὶ τῶν τοιούτων διαφορηθείς, τῷ μὲν υἱεῖ τῷ τούτου πολλῶν πραγμάτων ὄντων οὐ παρέστη πώποτε, οὐδ' ἐβοήθησ', ἀλλ' Ἀπόληξις καὶ Σόλων καὶ πάντες ἄνθρωποι μᾶλλον βοηθοῦσι· Φορμίωνα δὲ [πάλιν] ἑώρακεν καὶ τούτῳ γέγον' οἰκεῖος, ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων τοῦτον ἐκλεξάμενος, καὶ ὑπὲρ τούτου πρεσβευτὴς μὲν ᾤχετ' εἰς 1121
Βυζάντιον πλέων, ἡνίκ' ἐκεῖνοι τὰ πλοῖα τὰ τούτου κατέσχον, τὴν δὲ δίκην ἔλεγεν τὴν πρὸς Καλχηδονίους, τὰ ψευδῆ δ' ἐμοῦ φανερῶς οὕτω καταμεμαρτύρηκεν.
65 εἶθ' ὃς εὐτυχούντων ἐστὶ κόλαξ, κἂν ἀτυχῶσι, τῶν αὐτῶν τούτων προδότης, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πολιτῶν πολλῶν καὶ καλῶν κἀγαθῶν ὄντων μηδενὶ μηδ' ἐξ ἴσου χρῆται, τοῖς δὲ τοιούτοις ἐθελοντὴς ὑποπίπτει, καὶ μήτ' εἴ τινα τῶν οἰκείων ἀδικήσει, μήτ' εἰ παρὰ τοῖς ἄλλοις φαύλην δόξαν ἕξει ταῦτα ποιῶν, μήτ' ἄλλο μηδὲν σκοπεῖ, πλὴν ὅπως πλέον ἕξει, τοῦτον οὐ

μισεῖν ὡς κοινὸν ἐχθρὸν τῆς φύσεως ὅλης τῆς ἀνθρω-
66 πίνης προσήκει; ἔγωγ' ἂν φαίην. ταῦτα μέντοι τὲ τοσαύτην ἔχοντ' αἰσχύνην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῷ τὴν πόλιν φεύγειν καὶ τὰ ὄντ' ἀποκρύπτεσθαι προῄρηται πράττειν, ἵν' ἐργασίας ἀφανεῖς διὰ τῆς τραπέζης ποιῆται, καὶ μήτε χορηγῇ μήτε τριηραρχῇ μήτ' ἄλλο μηδὲν ὧν προσήκει ποιῇ. καὶ κατείργασται τοῦτο. τεκμήριον δέ· ἔχων γὰρ οὐσίαν τοσαύτην ὥσθ' ἑκατὸν μνᾶς ἐπιδοῦναι τῇ θυγατρί, οὐδ' ἡντινοῦν ἑώραται λητουργίαν ὑφ' ὑμῶν λητουργῶν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην. καίτοι πόσῳ κάλλιον φιλοτιμούμενον ἐξετάζεσθαι καὶ προθυμούμενον εἰς ἃ δεῖ τῇ πόλει, ἢ κολακεύοντα καὶ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντα; ἀλλ' ἐπὶ τῷ
67 κερδαίνειν πᾶν ἂν οὗτος ποιήσειεν. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἄξιον ὀργίλως ἔχειν τοῖς μετ' εὐπο-
ρίας πονηροῖς ἢ τοῖς μετ' ἐνδείας. τοῖς μὲν γὰρ ἡ τῆς 1122
χρείας ἀνάγκη φέρει τινὰ συγγνώμην παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνως λογιζομένοις· οἱ δ' ἐκ περιουσίας ὥσπερ οὗτος πονηροί, οὐδεμίαν πρόφασιν δικαίαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ἀλλ' αἰσχροκερδείᾳ καὶ πλεονεξίᾳ καὶ ὕβρει καὶ τῷ τὰς αὑτῶν συστάσεις κυριωτέρας τῶν νόμων ἀξιοῦν εἶναι ταῦτα φανήσονται πράττοντες. ὑμῖν δ' οὐδὲν τούτων συμφέρει, ἀλλὰ τὸν ἀσθενῆ παρὰ τοῦ πλουσίου δίκην, ἂν ἀδικῆται, δύνασθαι λαβεῖν. ἔσται δὲ τοῦτ', ἐὰν κολάζητε τοὺς φανερῶς οὕτως ἐξ εὐπορίας πονηρούς.

68 Οὐ τοίνυν οὐδ' ἃ πέπλασται καὶ βαδίζει παρὰ τοὺς τοίχους οὗτος ἐσκυθρωπακώς, σωφροσύνης ἄν τις ἡγήσαιτ' εἰκότως εἶναι σημεῖα, ἀλλὰ μισανθρωπίας. ἐγὼ γάρ, ὅστις αὐτῷ μηδενὸς συμβεβηκότος δεινοῦ, μηδὲ τῶν ἀναγκαίων σπανίζων, ἐν ταύτῃ τῇ σχέσει

διάγει τὸν βίον, τοῦτον ἡγοῦμαι συνεωρακέναι καὶ λε-
λογίσθαι παρ' αὑτῷ, ὅτι τοῖς μὲν ἁπλῶς, ὡς πεφύκασι,
βαδίζουσι καὶ φαιδροῖς, καὶ προσέλθοι τις ἂν καὶ δε-
ηθείη καὶ ἐπαγγείλειεν οὐδὲν ὀκνῶν, τοῖς δὲ πεπλα-
σμένοις καὶ σκυθρωποῖς ὀκνήσειεν τις ἂν προσελθεῖν
69 πρῶτον. οὐδὲν οὖν ἄλλ' ἢ πρόβλημα τοῦ τρόπου τὸ
σχῆμα τοῦτ' ἔστι, καὶ τὸ τῆς διανοίας ἄγριον καὶ πι-
κρὸν ἐνταῦθα δηλοῖ. σημεῖον δέ· τοσούτων γὰρ ὄντων
τὸ πλῆθος Ἀθηναίων, πράττων πολὺ βέλτιον ἢ σὲ
προσῆκον ἦν, τῷ πώποτ' εἰσήνεγκας, ἢ τίνι συμβέβλη-
σαί πω, ἢ τίν' εὖ πεποίηκας; οὐδέν' ἂν εἰπεῖν ἔχοις·
70 ἀλλὰ τοκίζων καὶ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς καὶ χρείας
εὐτυχήματα σαυτοῦ νομίζων, ἐξέβαλες μὲν τὸν σαυτοῦ
θεῖον Νικίαν ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας, ἀφῄρησαι δὲ τὴν 1124
σαυτοῦ πενθερὰν ταῦτ' ἀφ' ὧν ἔζη, ἀοίκητον δὲ τὸν
Ἀρχεδήμου παῖδα τὸ σαυτοῦ μέρος πεποίηκας. οὐδεὶς
δὲ πώποθ' οὕτω πικρῶς οὐδ' ὑπερήμερον εἰσέπραξεν
ὡς σὺ τοὺς ὀφείλοντας τοὺς τόκους. εἶθ' ὃν ὁρᾶτ'
ἐπὶ πάντων οὕτως ἄγριον καὶ μιαρόν, τοῦτον ὑμεῖς
ἠδικηκότ' ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβόντες οὐ τιμωρήσεσθε;
δείν' ἄρ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ποιήσετε κοὐχὶ δίκαια.
71 Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ Φορμίωνι τῷ
παρασχομένῳ τουτονὶ νεμεσῆσαι τοῖς πεπραγμένοις, τὴν
ἀναίδειαν τοῦ τρόπου καὶ τὴν ἀχαριστίαν ἰδόντας. οἶ-
μαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι τοῦτον, ἡνίκ' ὤνιος
ἦν, εἰ συνέβη μάγειρον ἢ τινος ἄλλης τέχνης δημιουρ-
γὸν πρίασθαι, τὴν τοῦ δεσπότου τέχνην ἂν μαθὼν
72 πόρρω τῶν νῦν παρόντων ἦν ἀγαθῶν. ἐπειδὴ δ' ὁ
πατὴρ ὁ ἡμέτερος τραπεζίτης ὢν ἐκτήσατ' αὐτὸν καὶ
γράμματ' ἐπαίδευσεν καὶ τὴν τέχνην ἐδίδαξε καὶ χρη-
μάτων ἐποίησε κύριον πολλῶν, εὐδαίμων γέγονεν, τὴν

τύχην, ᾗ πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετ᾽, ἀρχὴν λαβὼν πάσης τῆς
73 νῦν παρούσης εὐδαιμονίας. οὐκοῦν δεινὸν ὦ γῆ καὶ
θεοὶ καὶ πέρα δεινοῦ, τοὺς Ἕλληνα μὲν ἀντὶ βαρβάρου
ποιήσαντας, γνώριμον δ᾽ ἀντ᾽ ἀνδραπόδου, τοσούτων
δ᾽ ἀγαθῶν ἡγεμόνας, τούτους περιορᾶν ἐν ταῖς ἐσχά-
ταις ἀπορίαις ὄντας ἔχοντα καὶ πλουτοῦντα, καὶ εἰς
τοῦθ᾽ ἥκειν ἀναιδείας, ὥσθ᾽, ἧς παρ᾽ ἡμῶν τύχης με-
74 τέσχε, ταύτης ἡμῖν μὴ τολμᾶν μεταδοῦναι. ἀλλ᾽ αὐτὸς
μὲν οὐκ ὤκνησε τὴν δέσποιναν γῆμαι, καὶ ἣ τὰ κατα-
χύσματ᾽ αὐτοῦ κατέχεεν τόθ᾽ ἡνίκ᾽ ἐωνήθη, ταύτῃ 1124
συνοικεῖ, οὐδὲ προῖκα πέντε τάλανθ᾽ αὑτῷ γράψαι,
χωρὶς ὧν οὔσης τῆς μητρὸς κυρίας οὗτος ἐγκρατὴς
γέγονεν πολλῶν χρημάτων (τί γὰρ αὐτὸν οἴεσθ᾽ εἰς
τὰς διαθήκας ἐγγράψαι ‘καὶ τἄλλα, ὅσα ἐστὶν, Ἀρχίππῃ
δίδωμι;’) τὰς δ᾽ ἡμετέρας θυγατέρας μελλούσας δι᾽
75 ἔνδειαν ἀνεκδότους ἔνδον γηράσκειν περιορᾷ. καὶ εἰ
μὲν πένης οὗτος ἦν, ἡμεῖς δ᾽ εὐποροῦντες ἐτυγχάνο-
μεν, καὶ συνέβη τι παθεῖν, οἷα πόλλ᾽, ἐμοί, οἱ παῖδες
ἂν οἱ τούτου τῶν ἐμῶν θυγατέρων ἐπεδικάζοντο, οἱ
τοῦ δούλου τῶν τοῦ δεσπότου· θεῖοι γάρ εἰσιν αὐταῖς
διὰ τὸ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν τοῦτον λαβεῖν· ἐπειδὴ δ᾽
ἀπόρως ἡμεῖς ἔχομεν, τηνικαῦτα δ᾽ οὐ συνεκδώσει ταύ-
τας, ἀλλὰ λέγει καὶ λογίζεται τὸ πλῆθος ὧν ἐγὼ χρη-
76 μάτων ἔχω. καὶ γὰρ τοῦτ᾽ ἀτοπώτατον πάντων. ὧν
μὲν ἀπεστέρηκεν ἡμᾶς χρημάτων, οὐδέπω καὶ τήμερον
ἠθέλησεν ὑποσχεῖν τὸν λόγον, ἀλλὰ μηδ᾽ εἰσαγωγίμους
εἶναι τὰς δίκας παραγράφεται· ἃ δὲ τῶν πατρῴων
ἐνειμάμην ἐγὼ, ταῦτα λογίζεται. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους
ἄν τις ἴδοι τοὺς οἰκέτας ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐξεταζομέ-
νους· οὗτος δ᾽ αὐτὸ τοὐναντίον τὸν δεσπότην ὁ δοῦ-
λος ἐξετάζει, ὡς δῆτα πονηρὸν καὶ ἄσωτον ἐκ τούτων

77 ἐπιδείξων. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς μὲν ὄψεως
τῇ φύσει καὶ τῷ ταχέως βαδίζειν καὶ λαλεῖν μέγα, οὐ
τῶν εὐτυχῶς πεφυκότων ἐμαυτὸν κρίνω· ἐφ' οἷς γὰρ
οὐδὲν ὠφελούμενος λυπῶ τινας, ἔλαττον ἔχω πολλα-
χοῦ· τῷ μέντοι μέτριος κατὰ πάσας τὰς εἰς ἐμαυτὸν
δαπάνας εἶναι, πολὺ τούτου καὶ τοιούτων ἑτέρων εὐ- 1125
78 τακτότερον ζῶν ἂν φανείην. τὰ δ' εἰς τὴν πόλιν καὶ
ὅσ' εἰς ὑμᾶς, ὡς δύναμαι λαμπρόταθ', ὡς ὑμεῖς σύν-
ιστε, ποιῶ· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι τοῖς μὲν γένει
πολίταις ὑμῖν ἱκανόν [ἐστι] λῃτουργεῖν ὡς οἱ νόμοι
προστάττουσι, τοὺς δὲ ποιητοὺς ἡμᾶς, ὡς ἀποδιδόντας
χάριν, οὕτω προσήκει φαίνεσθαι λῃτουργοῦντας. μὴ
οὖν μοι ταῦτ' ὀνείδιζε, ἐφ' οἷς ἐπαίνου τύχοιμ' ἂν δι-
79 καίως. ἀλλὰ τίν' ὦ Φορμίων τῶν πολιτῶν ἑταιρεῖν,
ὥσπερ σύ, μεμίσθωμαι; δεῖξον. τίνα τῆς πόλεως, ἧς
αὐτὸς ἠξιώθην, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ παρρησίας ἀπεστέρηκα,
ὥσπερ σὺ τοῦτον ὃν κατῄσχυνας; τίνος γυναῖκα διέ-
φθαρκα, ὥσπερ σὺ πρὸς πολλαῖς ἄλλαις ταύτην, ᾗ τὸ
μνῆμ' ᾠκοδόμησ' ὁ θεοῖς ἐχθρὸς οὗτος πλησίον τοῦ
τῆς δεσποίνης, ἀνηλωκὼς πλέον ἢ τάλαντα δύο; καὶ
οὐκ ᾐσθάνετο, ὅτι οὐχὶ τοῦ τάφου μνημεῖον ἔσται τὸ
οἰκοδόμημα τοιοῦτον ὄν, ἀλλὰ τῆς ἀδικίας ἧς τὸν
80 ἄνδρ' ἠδίκηκεν ἐκείνη διὰ τοῦτον. εἶτα τοιαῦτα ποιῶν
καὶ τηλικαύτας μαρτυρίας ἐξενηνοχὼς τῆς ὕβρεως τῆς
σεαυτοῦ σύ, τὸν ἄλλου του βίον ἐξετάζειν τολμᾷς; μεθ'
ἡμέραν εἶ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτ' ἐφ' οἷς θάνατος
[ἡ] ζημία, ταῦτα ποιεῖς. πονηρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πονηρὸς οὗτος ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἀνακείου κἄδικος. ση-
μεῖον δέ· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, πένης ἂν ἦν τὰ τοῦ δε-
σπότου διοικήσας. νῦν δὲ τοσούτων χρημάτων τὸ πλῆ-
θος κύριος καταστάς, ὥστε τοσαῦτα λαθεῖν ἀπ' αὐτῶν

κλέψας ὅσα νῦν κέκτηται, οὐκ ὀφείλειν ταῦτ', ἀλλὰ
81 πατρῷ' ἔχειν ἡγεῖται. καίτοι πρὸς θεῶν, εἰ κλέπτην σ'
ἀπῆγον ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ [εἰληφώς], τὴν οὐσίαν ἣν 1126
ἔχεις, εἴ πως οἷόν τ' ἦν, ἐπιθείς σοι, εἶτά σ' ἠξίουν,
εἰ μὴ φῂς ὑφῃρημένος ταῦτ' ἔχειν, ἀναγαγεῖν ὅθεν εἴλη-
φας, εἰς τίν' ἂν αὔτ' ἀνήγαγες; οὔτε γάρ σοι πατὴρ
παρέδωκεν, οὔθ' εὗρες, οὔτε λαβὼν ποθεν ἄλλοθεν
ἦλθες ὡς ἡμᾶς· βάρβαρος γὰρ ἐωνήθης. εἶθ' ᾧ δημο-
σίᾳ προσῆκ' ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις τεθνάναι, σύ, τὸ
σῶμα σεσωκὼς καὶ πόλιν ἐκ τῶν ἡμετέρων σαυτῷ κτη-
σάμενος, καὶ παῖδας ἀδελφοὺς τοῖς σεαυτοῦ δεσπόταις
ἀξιωθεὶς ποιήσασθαι, παρεγράψω μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι
τὴν δίκην τῶν ἐγκαλουμένων χρημάτων ὑφ' ἡμῶν;
82 εἶτα κακῶς ἡμᾶς ἔλεγες, καὶ τὸν ἡμέτερον πατέρ' ἐξή-
ταζες ὅστις ἦν; ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
χαλεπῶς ἤνεγκεν; ἐγὼ γάρ, εἰ πάντων τῶν ἄλλων
ὑμῶν ἔλαττον προσήκει μοι φρονεῖν, τούτου γε μεῖζον
οἶμαι, καὶ τούτῳ γ' εἰ μηδενὸς τῶν ἄλλων ἔλαττον,
ἐμοῦ γ' ἔλαττον· ὄντων γὰρ ἡμῶν τοιούτων, ὁποίους
τινὰς ἂν [καὶ] σὺ κατασκευάσῃς τῷ λόγῳ, σὺ δοῦ-
λος ἦσθα.

83 Τάχα τοίνυν ἂν ἴσως καὶ τοῦτό τις αὐτῶν εἴποι,
ὡς ἀδελφὸς ὢν ἐμὸς Πασικλῆς οὐδὲν ἐγκαλεῖ τῶν αὐ-
τῶν τούτῳ πραγμάτων. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
καὶ περὶ Πασικλέους, παραιτησάμενος καὶ δεηθεὶς ὑμῶν
συγγνώμην ἔχειν, εἰ προεληλυθὼς εἰς τοῦθ' ὥσθ' ὑπὸ
τῶν ἐμαυτοῦ δούλων ὑβρισθεὶς οὐ δύναμαι κατασχεῖν,
ἃ τέως οὐδὲ τῶν ἄλλων λεγόντων ἀκούειν ἐδόκουν,
84 ἐρῶ καὶ οὐ σιωπήσομαι. ἐγὼ γὰρ ὁμομήτριον μὲν
ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ Πασικλέα νομίζω, ὁμοπάτριον δ' οὐκ
οἶδα, δέδοικα μέντοι μὴ τῶν Φορμίωνος ἁμαρτημάτων 1127

εἰς ἡμᾶς ἀρχὴ Πασικλῆς ᾖ. ὅταν γὰρ τῷ δούλῳ συνδικῇ τὸν ἀδελφὸν ἀτιμῶν, καὶ παραπεπτωκὼς θαυμάζῃ τούτους ὑφ' ὧν αὐτῷ θαυμάζεσθαι προσῆκε, τίν' ἔχει δικαίαν ταῦθ' ὑποψίαν; ἄνελ' οὖν ἐκ μέσου μοι Πασικλέα, καὶ σὸς μὲν υἱὸς ἀντὶ δεσπότου καλείσθω, ἐμὸς δ' ἀντίδικος (βούλεται γὰρ) ἀντ' ἀδελφοῦ.

85 *Ἐγὼ δὲ τούτῳ μὲν χαίρειν λέγω, οὓς δ' ὁ πατήρ μοι παρέδωκε βοηθοὺς καὶ φίλους, εἰς τούτους ἥκω, εἰς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ καὶ ἱκετεύω, μὴ ὑπερίδητέ με καὶ τὰς θυγατέρας δι' ἔνδειαν τοῖς ἐμαυτοῦ δούλοις καὶ τοῖς τούτου κόλαξιν ἐπίχαρτον γενόμενον. οὑμὸς ὑμῖν πατὴρ χιλίας ἔδωκεν ἀσπίδας, καὶ πολλὰ χρήσιμον αὑτὸν παρέσχε, καὶ πέντε [τριήρεις] ἐθελοντὴς ἐπιδοὺς καὶ παρ' ἑαυτοῦ πληρώσας ἐτριηράρχησε τριηραρχίας. καὶ ταῦτ', οὐκ ὀφείλειν ὑμᾶς νομίζων χάριν ἡμῖν, ὑπομιμνήσκω· ἡμεῖς γὰρ ὀφείλομεν ὑμῖν· ἀλλ' ἵνα μὴ λάθω τι παθὼν τούτων ἀνάξιον· οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἂν γένοιτο καλόν.*

86 *Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν περὶ ὧν ὕβρισμαι, οὐχ ἱκανὸν [ὂν] τὸ ὕδωρ ὁρῶ μοι. ὡς οὖν μάλιστ' ἂν ἅπαντας ὑμᾶς ἡγοῦμαι γνῶναι τὴν ὑπερβολὴν ὧν ἠδικήμεθ' ἡμεῖς, φράσω· εἰ σκέψαιτο πρὸς αὑτὸν ἕκαστος ὑμῶν τίν' οἴκοι κατέλιπεν οἰκέτην, εἶθ' ὑπὸ τούτου πεπονθόθ' ἑαυτὸν θείη ταῦθ' ἅπερ ἡμεῖς ὑπὸ τούτου. μὴ γὰρ εἰ Σύρος ἢ Μάνης ἢ τίς ἕκαστος ἐκείνων, οὗτος δὲ Φορμίων· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ταὐτό· δοῦλοι μὲν ἐκεῖνοι, δοῦλος δ' οὗτος ἦν, δεσπόται δ' ὑμεῖς, δεσπότης*
87 *δ' ἦν ἐγώ. ἣν τοίνυν ὑμῶν ἂν ἕκαστος δίκην ἀξιώσειε λαβεῖν, ταύτην νομίζετε κἀμοὶ προσήκειν νῦν· καὶ τὸν ἀφῃρημένον τῷ μαρτυρῆσαι τὰ ψευδῆ, καὶ* | 12
ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ ὑπὲρ τῶν ὅρκων, οὓς ὀμωμοκό-

τες δικάζετε, τιμωρήσασθε καὶ παράδειγμα ποιήσατε
τοῖς ἄλλοις, μνημονεύοντες πάνθ' ὅσ' ἀκηκόαθ' ἡμῶν,
καὶ φυλάττοντες, ἐὰν παράγειν ἐπιχειρῶσιν ὑμᾶς, πρὸς
ἕκαστον ἀπαντῶντες· ἐὰν μὴ φῶσιν ἅπαντα μεμαρτυ-
ρηκέναι, 'τί οὖν ἐν τῷ γραμματείῳ γέγραπται; τί οὖν
οὐ τότ' ἀπηλείφου; τίς ἡ παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἀντι-
88 γραφή;' ἐὰν μεμαρτυρηκέναι τὸν μὲν ἐπιτροπευθῆναι
κατὰ διαθήκας, τὸν δ' ἐπιτροπεῦσαι, τὸν δ' ἔχειν,
ποίας; ἐν αἷς τί γέγραπται; ταῦτ' ἐρωτᾶτε· ἃς γὰρ οὗ-
τοι μεμαρτυρήκασιν, οὐδεὶς ἐκείνων προσμεμαρτύρηκεν.
ἐὰν δ' ὀδύρωνται, τὸν πεπονθότ' ἐλεινότερον τῶν δω-
σόντων δίκην ἡγεῖσθε. ταῦτα γὰρ ἂν ποιῆτ', ἐμοί τε
βοηθήσετε, καὶ τούτους τῆς ἄγαν κολακείας ἐπισχήσετε,
καὶ αὐτοὶ τὰ εὔορκ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι.

XLVI.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Β

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῶν φθασάντων τιν' ἐπικατασκευάζεται, καὶ ἕτερα προσεισάγεται, ὡς καὶ παράνομοι αἱ διαθῆκαι.

Ὅτι μὲν οὐκ ἀπορήσειν ἔμελλε Στέφανος οὑτοσί, 1129
ὅ τι ἀπολογήσεται περὶ τῆς μαρτυρίας, παράγων τῷ
λόγῳ, ὡς οὐ πάντα μεμαρτύρηκε τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ
γεγραμμένα, καὶ ἐξαπατῶν ὑμᾶς, καὶ αὐτὸς σχεδόν τι
ὑπενόουν ὦ ἄνδρες δικασταί. πανοῦργός τε γάρ ἐστι,
καὶ οἱ γράφοντες καὶ οἱ συμβουλεύοντες ὑπὲρ Φορ-

*μίωνος πολλοί· ἅμα τ' εἰκός ἐστι τοὺς ἐγχειροῦντας
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, καὶ τὴν ἀπολογίαν εὐθέως ὑπὲρ
2 αὑτῶν μελετᾶν. ὅτι δ' ἐν τοσούτῳ λόγῳ οὐδαμοῦ μάρ-
τυρας παρέσχεθ' ὑμῖν, ὡς ἢ διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ παρεγένετό που αὐτὸς ταύτην τὴν διαθήκην, ὥστ'
εἰδέναι ταῦθ' ὅτι ἀντίγραφ' ἐστὶν ὧν ὁ πατήρ μου
διέθετο, ἢ ἀνοιχθὲν εἶδε τὸ γραμματεῖον ὅ φασι δια-
θέμενον ἐκεῖνον καταλιπεῖν, ταῦτα συμμέμνησθέ μοι.
3 ἀλλὰ μὴν ὁπότε μεμαρτύρηκεν ἀντίγραφ' εἶναι τῶν
διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γε-
γραμμένα, τὰς δὲ διαθήκας μὴ ἔχει ἐπιδεῖξαι μήθ' ὡς
ὁ πατὴρ διέθεθ' ἡμῶν, μήθ' ὡς αὐτὸς εἶδε παραγενό-
μενος αὐτὰς διατιθεμένου τοῦ πατρός, πῶς οὐ περι-
φανῶς οὗτος ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκώς;
4 Εἰ τοίνυν πρόκλησίν φησιν εἶναι καὶ μὴ μαρτυ-
ρίαν, οὐκ ἀληθῆ λέγει. ἅπαντα γὰρ ὅσα παρέχονται
εἰς τὸ δικαστήριον προκαλούμενοι ἀλλήλους οἱ ἀντίδι- 1130
κοι, διὰ μαρτυρίας παρέχονται. οὐ γὰρ ἂν εἰδείηθ'
ὑμεῖς εἴτ' ἐστὶν ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ ἅ φασιν ἑκάτεροι,
εἰ μή τις καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχοιτο. ὅταν δὲ πα-
ράσχηται, τούτοις πιστεύοντες ὑποδίκοις οὖσι, ψηφίζεσθε
ἐκ τῶν λεγομένων καὶ μαρτυρουμένων ἃ ἂν ὑμῖν δοκῇ
5 δίκαια εἶναι. βούλομαι τοίνυν καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐξ-
ελέγξαι, ὅτι οὐ πρόκλησίς ἐστι, καὶ ὡς ἔδει μαρτυρεῖν
αὐτούς, εἴπερ ἐγίγνετο ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο.
'μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ, ὅτε
προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον ἀνοίγειν τὸ γραμ-
ματεῖον, ὃ παρεῖχεν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφῶντος κηδεστης,
Ἀπολλόδωρον δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν.' οὕτω μὲν ἂν
μαρτυροῦντες ἐδόκουν ἀληθῆ μαρτυρεῖν· ἀντίγραφα δὲ
τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος μαρτυρεῖν εἶναι τὰ ἐν*

*τῷ γραμματείῳ ὃ παρείχετο Φορμίων, μήτε παραγενο-
μένους ἐκείνῳ διατιθεμένῳ, μήτ' εἰδότας εἰ διέθετο,
πῶς οὐ περιφανῶς ἀναισχυντία δοκεῖ ὑμῖν εἶναι;*
6 *Ἀλλὰ μὴν εἰ φησὶ Φορμίωνος λέγοντος πιστεύειν
ταῦτ' ἀληθῆ εἶναι, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι πιστεύειν
τε λέγοντι τούτῳ ταῦτα καὶ κελεύοντι μαρτυρεῖν. οἱ
δέ γε νόμοι οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἃ ἂν εἰδῇ τις
καὶ οἷς ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν
κελεύουσιν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα, ἵνα μήτ' ἀφε-
λεῖν ἐξῇ μηδὲν μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις.
7 ἀκοὴν δ' οὐκ ἐῶσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶ-
τος, τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων ἐκμαρτυρίαν γε-
γραμμένην ἐν τῷ γραμματείῳ· καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπι-
σκήψεως τήν τε μαρτυρίαν καὶ ἐκμαρτυρίαν ἀγωνίζεσθαι* 1132
*ἅμα, ἵν' ἐὰν μὲν ἀναδέχηται ὁ ἐκμαρτυρήσας, ἐκεῖνος
ὑπόδικος ᾖ τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἐὰν δὲ μὴ ἀναδέχη-*
8 *ται, οἱ μαρτυρήσαντες τὴν ἐκμαρτυρίαν. Στέφανος τοί-
νυν οὑτοσὶ, οὔτ' εἰδὼς διαθήκας καταλιπόντα τὸν πα-
τέρα ἡμῶν, οὔτε παραγενόμενος πώποτε διατιθεμένῳ
τῷ πατρὶ ἡμῶν, ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, μεμαρτύρηκεν
ἀκοὴν τὰ ψευδῆ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον. καὶ ταῦθ'
ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.*

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκοὴν εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεῶτος, ἐκμαρτυρίαν δὲ ὑπερορίου καὶ ἀδυνάτου.

9 *Ὡς τοίνυν καὶ παρ' ἕτερον νόμον μεμαρτύρηκεν,
ἐπιδεῖξαι ὑμῖν βούλομαι, ἵνα εἰδῆτε ὅτι μεγάλων ἀδι-
κημάτων οὐκ ἔχων καταφυγὴν ὁ Φορμίων, πρόφασιν
λαβὼν λόγῳ τὴν πρόκλησιν, ἔργῳ αὐτὸς αὑτῷ μεμαρ-
τύρηκε προστησάμενος τούτους, δι' ὧν οἱ μὲν δικασταὶ*

ἐξηπατήθησαν ὡς ἀληθῆ τούτων μαρτυρούντων, ἐγὼ δὲ ἀπεστερήθην ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπε χρημάτων καὶ τοῦ δίκην λαβεῖν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι. μαρτυρεῖν γὰρ οἱ νόμοι οὐκ ἐῶσιν αὐτὸν αὑτῷ οὔτ' ἐπὶ ταῖς γραφαῖς οὔτ' ἐπὶ ταῖς δίκαις οὔτ' ἐν ταῖς εὐθύναις. ὁ τοίνυν Φορμίων αὐτὸς αὑτῷ μεμαρτύρηκεν, ὁπότε φασὶν οὗτοι ἀκούσαντες ἐκείνου ταῦτα μεμαρτυρηκέναι.
10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ἀκριβῶς, αὐτὸν τὸν νόμον μοι ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.

Σκέψασθε τοίνυν τουτονὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει ὑποδίκους εἶναι τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ κατ' αὐτὸ 1132
τοῦτο, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἔστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν ὁ μαρτυρήσας αὐτοῦ τούτου, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον· καὶ ὁ προβαλόμενος κατὰ ταὐτά.

11 Ἔτι τοίνυν κἂν ἀπὸ τοῦ γραμματείου γνοίη τις, ἐν ᾧ ἡ μαρτυρία γέγραπται, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτύρηκεν. λελευκωμένον τε γάρ ἐστι καὶ οἴκοθεν κατεσκευασμένον. καίτοι τοὺς μὲν τὰ πεπραγμένα μαρτυροῦντας προσήκει οἴκοθεν τὰς μαρτυρίας κατεσκευασμένας μαρτυρεῖν, τοὺς δὲ τὰς προκλήσεις μαρτυροῦντας, τοὺς ἀπὸ ταὐτομάτου προστάντας, ἐν μάλθῃ γεγραμμένην τὴν μαρτυρίαν, ἵν' εἴ τι προσγράψαι ἢ ἀπαλεῖψαι ἐβουλήθη ῥᾴδιον ᾖν.

12 Οὐκοῦν κατὰ μὲν ταῦτα πάντα ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς καὶ παρὰ τὸν νόμον· βούλομαι δ' ὑμῖν

καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὡς οὔτε διέθετο ὁ πατὴρ ἡμῶν διαθήκην οὐδεμίαν, οὔθ᾽ οἱ νόμοι ἐῶσιν. εἰ γάρ τις ἔροιτο ὑμᾶς, καθ᾽ ὁποίους νόμους δεῖ πολιτεύεσθαι ἡμᾶς, δῆλον ὅτι ἀποκρίναισθ᾽ ἂν κατὰ τοὺς κειμένους. ἀλλὰ μὴν οἵ γε νόμοι ἀπαγορεύουσι ‘μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ᾽ ἀνδρὶ θεῖναι, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ᾽
13 ἅπασιν Ἀθηναίοις.’ οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος οὑτοσὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις πολιτεύεσθαι ἡμᾶς κελεύει καὶ οὐκ ἄλλους ἄλλοις. ὁ δὲ πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ Δυσνικήτου ἄρχοντος, ὁ δὲ Φορμίων Ἀθηναῖος ἐγένετο ἐπὶ Νικοφήμου ἄρχοντος, δεκάτῳ ἔτει ὕστερον ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπέθανεν. πῶς ἂν οὖν μὴ εἰδὼς ὁ πατὴρ αὐτὸν Ἀθηναῖον ἐσόμενον, ἔδωκεν ἂν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ
προεπηλάκισε μὲν ἂν ἡμᾶς, κατεφρόνησε δ᾽ ἂν τῆς 1133
δωρειᾶς ἧς παρ᾽ ὑμῶν ἔλαβε, παρεῖδε δ᾽ ἂν τοὺς νόμους; πότερα δὲ κάλλιον ἦν αὐτῷ ζῶντι πρᾶξαι ταῦτα, εἴπερ ἐβούλετο, ἢ ἀποθανόντα διαθήκας καταλιπεῖν, ἃς
14 οὐ κύριος ἦν; ἀλλὰ μὴν αὐτῶν τῶν νόμων ἀκούσαντες γνώσεσθε, ὡς οὐ κύριος ἦν διαθέσθαι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ὥστε μήτε ἀπειπεῖν μήτ᾽ ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῄει τὴν ἀρχήν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν ἢ γήρως ἢ φαρμάκων ἢ νόσου ἕνεκα, ἢ γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων του παρανοῶν, ἢ ὑπ᾽ ἀνάγκης ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθείς.

15 Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὃς οὐκ ἐᾷ διαθήκας διαθέσθαι, ἐὰν παῖδες ὦσι γνήσιοι. οὗτοι δέ φασι ταῦτα διαθέσθαι τὸν πατέρα, ὡς δὲ παρεγένοντο οὐκ ἔχουσιν ἐπιδεῖξαι. ἄξιον δὲ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆ-

ναι, ὅτι ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ἀλλ' ἦσαν πεφυκότες γνήσιοι, τούτοις ὁ νόμος δίδωσιν, ἐὰν ἄπαιδες ὦσι, διαθέσθαι τὰ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν πατὴρ ἡμῶν ἐπεποίητο ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης, ὥστε οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἐξῆν αὐτῷ διαθέσθαι διαθήκην, ἄλλως τε καὶ περὶ τῆς γυναικός, ἧς οὐδὲ κύριος ἐκ τῶν νόμων ἦν, παῖδές τε
16 ἦσαν αὐτῷ. σκέψασθε δὲ καὶ διότι οὐδ' ἂν ἄπαις τις ᾖ, κύριός ἐστι τὰ αὑτοῦ διαθέσθαι, ἐὰν μὴ εὖ φρονῇ· νοσοῦντα δὲ ἢ φαρμακῶντα ἢ γυναικὶ πειθόμενον ἢ ὑπὸ γήρως ἢ ὑπὸ μανιῶν ἢ ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς καταληφθέντα ἄκυρον κελεύουσιν εἶναι οἱ νόμοι. σκοπεῖτε δή, εἰ δοκοῦσιν ὑμῖν εὖ φρονοῦντος ἀνδρὸς εἶναι αἱ 1134
17 διαθῆκαι, ἅς φασι διαθέσθαι οὗτοι τὸν πατέρα. μὴ πρὸς ἄλλο δέ τι παράδειγμα σκέψησθε ἢ πρὸς τὴν μίσθωσιν, εἰ δοκεῖ ὑμῖν ἀκόλουθον εἶναι τῷ τὴν τέχνην μὴ ἐξουσίαν δοῦναι εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμῖν ἐργάζεσθαι, τούτῳ τὴν γυναῖκα δοῦναι τὴν αὑτοῦ καὶ τῶν παίδων ἐᾶσαι κοινωνὸν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ μὴ θαυμάζετε, εἰ τἄλλα σκευωρουμένους αὐτοὺς τὰ ἐν τῇ μισθώσει τοῦτο παρέλαθεν. ἴσως μὲν γὰρ οὐδὲ προσεῖχον ἄλλῳ οὐδενί, ἢ τῷ τὰ χρήματα ἀποστερῆσαι καὶ τῷ προσοφείλοντα τὸν πατέρα ἐγγράψαι· εἶτα οὐδὲ ἐδόκουν ἐμὲ οὕτω δεινὸν ἔσεσθαι, ὥστε ταῦτα ἀκριβῶς ἐξετάσαι.

18 Σκέψασθε τοίνυν καὶ τοὺς νόμους, παρ' ὧν κελεύουσι τὰς ἐγγύας ποιεῖσθαι, ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ τούτων ὡς κατεσκευασμένης διαθήκης ψευδὴς μάρτυς γέγονε Στέφανος οὑτοσί.

ΝΟΜΟΣ.

Ἣν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. ἐὰν δὲ μηδεὶς ᾖ τούτων, ἐὰν

μὲν ἐπίκληρός τις ᾖ, τὸν κύριον ἔχειν, ἐὰν δὲ μὴ ᾖ, ὅτῳ
ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον κύριον εἶναι.

19 *Οὗτος μὲν τοίνυν ὁ νόμος οὓς ἐποίησε κυρίους εἶ-*
ναι, ἀκηκόατε· ὅτι δ' οὐδεὶς ἦν τούτων τῇ μητρί, οἱ
ἀντίδικοί μοι αὐτοὶ μεμαρτυρήκασιν. εἰ γὰρ ἦν, παρεί-
χοντ' ἄν. ἢ μάρτυρας μὲν ψευδεῖς οἴεσθ' ἂν παρα-
σχέσθαι καὶ διαθήκας οὐκ οὔσας, ἀδελφὸν δὲ ἢ πάπ-
πον ἢ πατέρα οὐκ ἄν, εἴπερ ἦν δυνατὸν ἕνεκα χρημά-
των; ὁπότε τοίνυν μηδεὶς φαίνεται ζῶν τούτων, τότε
ἀνάγκη ἐπίκληρον τὴν μητέρα ἡμῶν εἶναι. τῆς τοίνυν
ἐπικλήρου σκοπεῖτε τίνας κελεύουσιν οἱ νόμοι κυρίους 1135
20 *εἶναι. λέγε τὸν νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

Καὶ ἐὰν ἐξ ἐπικλήρου τις γένηται, καὶ ἅμα ἡβήσῃ ἐπὶ δίετες, κρατεῖν τῶν χρημάτων, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί.

Οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος κελεύει τοὺς παῖδας ἡβήσαν-
τας κυρίους τῆς μητρὸς εἶναι, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ
μητρί. ἐγὼ δὲ φαίνομαι στρατευόμενος καὶ τριηραρ-
21 *χῶν ὑμῖν, ὅτε οὗτος συνῴκησε τῇ μητρί. ἀλλὰ μὴν*
ὅτι ἐγὼ μὲν ἀπεδήμουν τριηραρχῶν, ἐτετελευτήκει δ'
ὁ πατὴρ πάλαι, ὅτε οὗτος ἔγημε, τὰς δὲ θεραπαίνας
αὐτὸν ἐξῄτουν καὶ ἠξίουν περὶ αὐτοῦ τούτου βασανί-
ζεσθαι αὐτάς, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστι, καὶ ὡς προεκαλού-
μην, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα, ὅτε ἠξίου παραδοῦναι Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα τὰς θεραπαίνας εἰς βάσανον, εἰ μή φησι Φορμίων καὶ

πρότερον διεφθαρκέναι τὴν μητέρα τὴν ἐμήν, πρὶν οὗ ἀποφαίνει Φορμίων γῆμαι ἐγγυησάμενος αὐτὴν παρὰ Πασίωνος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἠθέλησε Φορμίων παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας.

22 Τὸν τοίνυν νόμον ἐπὶ τούτοις ἀνάγνωθι, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἁπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν μήτε κλῆρον μήτε ἐπίκληρον.

ΝΟΜΟΣ. 1136

Κληροῦν δὲ τὸν ἄρχοντα κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ σκιροφοριῶνος. ἀνεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν.

23 Οὐκοῦν αὐτὸν, εἴπερ ἠβούλετο ὀρθῶς διαπράττεσθαι, λαχεῖν ἔδει τῆς ἐπικλήρου, εἴτε κατὰ δόσιν αὐτῷ προσῆκεν εἴτε κατὰ γένος, εἰ μὲν ὡς ὑπὲρ ἀστῆς, πρὸς τὸν ἄρχοντα, εἰ δ᾽ ὡς ὑπὲρ ξένης, πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ τότε, εἴπερ τι λέγειν εἶχε δίκαιον, πείσαντα ὑμῶν τοὺς λαχόντας μετὰ τῶν νόμων καὶ τῆς ψήφου κύριον εἶναι, καὶ μὴ αὐτὸν αὑτῷ νόμους ἰδίους θέμενον διαπράξασθαι ἃ ἐβούλετο.

24 Σκέψασθε δὴ καὶ τονδὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὴν διαθήκην, ἣν ἂν παίδων ὄντων γνησίων ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ παῖδες πρὶν ἡβῆσαι, κυρίαν εἶναι.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅ τι ἂν γνησίων ὄντων υἱέων ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ υἱεῖς πρὶν ἐπὶ δίετες ἡβᾶν, τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην κυρίαν εἶναι.

25 *Οὐκοῦν ὁπότε ζῶσιν, ἄκυρος μὲν ἡ διαθήκη ἐστίν, ἥν φασιν οὗτοι τὸν πατέρα καταλιπεῖν, παρὰ πάντας δὲ τοὺς νόμους μεμαρτύρηκε Στέφανος οὑτοσὶ τὰ ψευδῆ, ὡς ἀντίγραφά ἐστι τῆς διαθήκης τῆς Πασίωνος· πῶς γὰρ σὺ οἶσθα, καὶ ποῦ παραγενόμενος διατιθεμένῳ τῷ πατρί; κακοτεχνῶν δὲ φαίνει περὶ τὰς δίκας, τὰ ψευδῆ μὲν αὐτὸς μαρτυρῶν ἑτοίμως, κλέπτων δὲ τὰς ἀληθεῖς μαρτυρίας, ἐξαπατῶν δὲ τοὺς δικαστάς, συνιστάμενος δ' ἐπὶ ταῖς δίκαις. οἱ δὲ νόμοι καὶ περὶ*
26 *τῶν τοιούτων γραφὴν πεποιήκασιν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.*

ΝΟΜΟΣ. 1137

Ἐάν τις συνιστῆται, ἢ συνδεκάζῃ τὴν ἡλιαίαν ἢ τῶν δικαστηρίων τι τῶν Ἀθήνησιν ἢ τὴν βουλὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα διδοὺς ἢ δεχόμενος, ἢ ἑταιρείαν συνιστῇ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὢν λαμβάνῃ χρήματα ἐπὶ ταῖς δίκαις ταῖς ἰδίαις ἢ δημοσίαις, τούτων εἶναι τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας.

27 *Ἡδέως ἂν τοίνυν ὑμᾶς ἐροίμην ἐπὶ τούτοις ἅπασι, κατὰ ποίους νόμους ὀμωμοκότες δικάζετε, πότερα κατὰ τοὺς τῆς πόλεως ἢ καθ' οὓς Φορμίων αὑτῷ νομοθετεῖ. ἐγὼ μὲν τοίνυν τούτους παρέχομαι ὑμῖν, καὶ ἐξελέγχω αὐτοὺς ἀμφοτέρους παραβεβηκότας, Φορμίωνα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικήσαντα ἡμᾶς καὶ ἀποστερήσαντα τὰ χρήματα, ἃ ὁ πατὴρ ἡμῖν κατέλιπε καὶ ἐμίσθωσε τούτῳ μετὰ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἐργαστηρίου, Στέφανον δὲ τουτονὶ τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα καὶ παρὰ τὸν νόμον.*

28 *Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι διαθήκης οὐδεὶς πώποτε ἀντίγραφα ἐποιήσατο, ἀλλὰ συγγραφῶν μέν, ἵνα εἰδῶσι καὶ μὴ παρα-*

βαίνωσι, διαθηκῶν δὲ οὔ. τούτου γὰρ ἕνεκα καταλείπουσιν οἱ διατιθέμενοι, ἵνα μηδεὶς εἰδῇ ἃ διατίθενται. πῶς οὖν ὑμεῖς ἴστε ὅτι ἀντίγραφά ἐστι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα;

Δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἱκετεύω βοηθῆσαι μὲν ἐμοί, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἑτοίμως οὕτως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας, ὑπέρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν νόμων.

XLVII.

ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ. 1138

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐπειγομένων Ἀθηναίων εἰς στρατείαν ναυτικὴν ἐνέδει σκεύη τριηρικά. καὶ γράφεται ψήφισμα, κατὰ τάχος εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας σκεύη τριηρικὰ τῇ πόλει· οὗτοι δ' ἦσαν τῶν τετριηραρχηκότων τινές. ἄλλος μὲν οὖν ἄλλους εἰσπράττειν ἐτάχθη, ὁ δὲ νῦν τὸν λόγον λέγων Θεόφημον καὶ Δημοχάρην. ἀγνωμονοῦσι δ' αὐτοῖς δίκην ἔλαχε καὶ εἷλε. καὶ ὁ μὲν Δημοχάρης ἀποδέδωκεν, ὁ δὲ Θεόφημος ἔτι
2 μεθοδευόμενος ἦν. ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς ὅτῳ τις ἂν δύνηται τρόπῳ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ἧκεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου οὗτος ὁ νῦν δικαζόμενος. ἐκ δ' ἀψιμαχίας πληγὰς ἀλλήλοις ἐνέτειναν, καὶ αἰκείας κατ' ἀλλήλων δίκας ἀπήνεγκαν, ἑκάτερος φάσκων τὸν ἕτερον ἄρξαι τῶν πληγῶν· τοῦτο γὰρ ἦν ἡ αἴκεια. πρότερος οὖν εἰσελθὼν ὁ Θεόφημος παρέσχετο μάρτυρας Εὔεργον καὶ Μνησίβουλον,
3 τὸν μὲν ἀδελφὸν ὄνθ' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ κηδεστήν. οἱ δ' ἐμαρτύρησαν, ὅτι Θεόφημος μὲν ἐβούλετο παραδοῦναι τὴν ἄνθρω-

πον εἰς βάσανον τὴν παροῦσαν τῇ μάχῃ, ἵν᾽ εἴπῃ βασανιζομένη πότερος ἤρξατο τῶν πληγῶν, ταῦτα δὲ προκαλουμένου τοῦ Θεοφήμου καὶ παραδιδόντος τὴν θεράπαιναν οὐκ ἐδέξατο. τέλος οἱ μὲν δικασταὶ τῇ μαρτυρίᾳ πεισθέντες ὑπὲρ
Θεοφήμου τὴν ψῆφον ἔθεντο, ὁ δ᾽ ἡττηθεὶς τοῖς μάρτυσιν 1139
ὡς ψευσαμένοις δικάζεται.

Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, οἱ ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδόντες ταῖς δίκαις
τὸν τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἵν᾽ εἴ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ
μαρτυροῦντας παρασχόμενος ἢ προκλήσεις μὴ γενομέ-
νας ἢ μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας ἐξη-
πάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλέον γένηται, ἀλλ᾽
ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδικηθεὶς καὶ εἰσελ-
θὼν εἰς ὑμᾶς καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος τοὺς
μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρά τε τούτων
δίκην λάβῃ καὶ τὸν προβαλόμενον ὑπόδικον ἔχῃ τῶν
2 κακοτεχνιῶν. καὶ διὰ τοῦτο τῷ μὲν διώκοντι ἐλάττω
ἐποίησαν τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν ἡττηθῇ, ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆ-
θος ἀποτρέπωνται διώκειν τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδο-
μαρτυριῶν οἱ ἀδικούμενοι, τῷ δὲ φεύγοντι μεγάλας
ἐπέθηκαν τιμωρίας, ἐὰν ἁλῷ καὶ δόξῃ ὑμῖν τὰ ψευδῆ
3 μεμαρτυρηκέναι. δικαίως ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς
γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας βλέψαντες, καὶ πιστεύσαντες
οἷς ἂν οὗτοι μαρτυρήσωσι, ψηφίζεσθε· ἵνα οὖν μήθ᾽
ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε μήθ᾽ οἱ εἰσιόντες εἰς ὑμᾶς ἀδικῶν-
ται, διὰ ταῦτ᾽ αὐτοὺς ὑποδίκους ἐποίησεν ὁ νομοθέ-
της. δέομαι δ᾽ ὑμῶν κἀγὼ μετ᾽ εὐνοίας μου ἀκροάσα- 1140
σθαι περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα, ἵν᾽ ἐκ
τούτων εἰδῆτε ὅσ᾽ ἐγώ τ᾽ ἠδικήθην καὶ ἐξηπατήθησαν
οἱ δικασταὶ καὶ οὗτοι τὰ ψευδῆ ἐμαρτύρησαν.

4 Μάλιστα μὲν οὖν ἂν ἠβουλόμην μὴ ἔχειν πρά-
γματα· εἰ δ' οὖν ἀναγκάζοι τις, πρὸς τοιούτους ἡδύ
ἐστιν εἰσιέναι, οἳ μὴ ἀγνῶτές εἰσιν ὑμῖν. νῦν δὲ
πλείων μοι λόγος ἔσται ἐξελέγχοντι τὸν τρόπον αὐ-
τῶν, ἢ τὴν μαρτυρίαν ψευδῆ οὖσαν. περὶ μὲν γὰρ
τῆς μαρτυρίας, ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν, αὐτοί μοι
δοκοῦσιν ἔργῳ ἐξελέγχειν αὐτούς, καὶ οὐκ ἄλλους με
5 δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι ἢ αὐτοὺς τούτους· ἐξὸν γὰρ
αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι πραγμάτων καὶ μὴ κινδυνεύειν εἰσ-
ιόντας εἰς ὑμᾶς, ἔργῳ βεβαιώσαντας ὡς ἀληθής ἐστιν
ἡ μαρτυρία, οὐκ ἠθελήκασι παραδοῦναι τὴν ἄνθρω-
πον, ἣν μεμαρτυρήκασι προκαλέσασθαι πρὸς τῷ διαι-
τητῇ Πυθοδώρῳ ἐκ Κηδῶν παραδιδόναι ἕτοιμον εἶναι
Θεόφημον, ἠξίουν δ' ἐγὼ παραλαμβάνειν, ὡς οἱ μάρ-
τυρες ὑμῖν οἱ τότε παραγενόμενοι ἐμαρτύρησαν ἐν τῷ
δικαστηρίῳ, καὶ νυνὶ δὲ μαρτυρήσουσι. καὶ Θεόφημος
αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ μεμαρτυρηκόσιν οὐκ ἐπεσκήψατο, οὐδ'
6 ἐπεξέρχεται τῶν ψευδομαρτυριῶν. σχεδὸν μὲν οὖν τι
καὶ αὐτοί μοι ὁμολογοῦσιν ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἐθέλειν με
παραλαμβάνειν τὴν ἄνθρωπον, Θεόφημον δὲ ἀναβάλ-
λεσθαι κελεύειν, ἐμὲ δὲ οὐκ ἐθέλειν. ἣν δ' ἐγὼ μὲν
ἠξίωσα παραλαβεῖν, Θεόφημος δὲ προὐκαλέσατο παρα-
δοῦναι, ὡς οὗτοί φασι, τὸ δὲ σῶμα οὐδεὶς εἶδε παρόν, 1141
οὔτε τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὕστερον πρὸς τῷ δι-
καστηρίῳ οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ παραδιδόμενον, ἐμαρ-
τύρησαν δὲ οἱ μάρτυρες οὗτοι ὡς ἐθέλοι παραδοῦναι
7 Θεόφημος καὶ πρόκλησιν προκαλοῖτο, ᾠήθησαν δὲ οἱ
δικασταὶ ἀληθῆ εἶναι τὴν μαρτυρίαν, φεύγειν δ' ἐμὲ
τὸν ἔλεγχον τὸν ἐκ τῆς ἀνθρώπου περὶ τῆς αἰκείας,
ὁπότερος ἡμῶν ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν
ἡ αἴκεια· πῶς οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι τούτους τοὺς μάρ-

τυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι; οἵ γε οὐδὲ νῦν πω
τολμῶσι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου παραδοῦναι, καθὰ
ἔφασαν προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον καὶ ἐμαρτύρη-
σαν αὐτῷ, καὶ τὴν μὲν μαρτυρίαν ἔργῳ βεβαιῶσαι ὡς
8 ἀληθής ἐστι, καὶ τοὺς μάρτυρας ἀπηλλάχθαι τοῦ ἀγῶ-
νος, παραδόντος τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, τὴν δ' ἄν-
θρωπον περὶ τῆς αἰκείας βασανίζεσθαι, ἐφ' ᾗ ἐγὼ
διώκω δίκῃ τὸν Θεόφημον, ἐπειδὴ τότε οὐ παρέσχε,
καὶ τὸν ἔλεγχον ἐξ ὧν ὁ Θεόφημος ἔλεγε τότε ἐξαπα-
τῶν τοὺς δικαστάς, ἐκ τούτων γίγνεσθαι; ἔφη γὰρ ἐν
τῇ δίκῃ τῆς αἰκείας, τοὺς μὲν μάρτυρας τοὺς παραγε-
νομένους καὶ μαρτυροῦντας τὰ γενόμενα ἐν γραμμα-
τείῳ κατὰ τὸν νόμον, ψευδεῖς εἶναι καὶ ὑπ' ἐμοῦ παρε-
σκευασμένους, τὴν δ' ἄνθρωπον τὴν παραγενομένην
ἐρεῖν τἀληθῆ, οὐκ ἐκ γραμματείου μαρτυροῦσαν, ἀλλ'
ἐκ τῆς ἰσχυροτάτης μαρτυρίας, βασανιζομένην, ὁπότε-
9 ρος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ἃ δή, τῷ λόγῳ τότε κατα-
χρώμενος καὶ μάρτυρας παρεχόμενος τούτων, ἠπάτα
τοὺς δικαστάς, νῦν ἐξελέγχεται ψευδῆ ὄντα· τὸ γὰρ
σῶμα τῆς ἀνθρώπου οὐ τολμᾷ παραδοῦναι, ὃ μεμαρ- 1142
τυρήκασιν αὐτὸν ἐθέλειν παραδοῦναι, ἀλλὰ μᾶλλον
προῄρηται τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν κηδεστὴν ψευδομαρ-
τυριῶν ἀγωνίζεσθαι, ἢ παραδοῦναι τὸ σῶμα τῆς ἀν-
θρώπου καὶ δικαίως ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ διὰ λόγων
καὶ δεήσεως, ἐὰν δύνωνται, ἐξαπατήσαντες ὑμᾶς ἀπο-
10 φεύγειν, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαν-
τος τὴν ἄνθρωπον, καὶ τότε τ' ἀξιοῦντος παραλαμβά-
νειν καὶ μετὰ τὴν δίκην, καὶ ὅτε ἐξέτινον αὐτοῖς, καὶ
ἐφ' ᾗ ἐγὼ δίκῃ τὸν Θεόφημον διώκω τῆς αἰκείας, καὶ
ἐν τῇ ἀνακρίσει τῶν ψευδομαρτυριῶν· καὶ τούτων οὐ
προσποιουμένων, ἀλλὰ λόγῳ μὲν μαρτυρούντων τὰ

ψευδῆ, ἔργῳ δὲ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον· εὖ
γὰρ ᾔδεσαν ὅτι βασανιζομένης αὐτῆς ἐξελεγχθήσονται
ἀδικοῦντες, οὐκ ἀδικούμενοι. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω,
τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

21 Ὅτι μὲν τοίνυν πολλάκις προκαλεσαμένῳ καὶ ἀξι-
οῦντι παραλαβεῖν τὴν ἄνθρωπον οὐδεὶς παρεδίδου,
μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων εἰδῆτε
ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, δηλώσω ὑμῖν. οὗτοι γάρ,
εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἅ φασι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον
καὶ παραδιδόναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἂν δή-
που δύο μόνους μάρτυρας ἐποιήσαντο κηδεστὴν καὶ
ἀδελφόν, τοὺς τἀληθῆ μαρτυροῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους
22 ἂν πολλούς. ἡ μὲν γὰρ δίαιτα ἐν τῇ ἡλιαίᾳ ἦν· οἱ
γὰρ τὴν Οἰνῇδα καὶ τὴν Ἐρεχθῇδα διαιτῶντες ἐνταῦθα
κάθηνται· τῶν δὲ τοιούτων προκλήσεων, ὅταν τις τὸ
σῶμα παραδιδῷ κομίσας, πολλοὶ προΐστανται ἐπακούον-
τες τῶν λεγομένων, ὥστε οὐκ ἂν ἠπόρησαν μαρτύρων,
εἴπερ καὶ ὁπωστιοῦν ἀληθὴς ἦν ἡ μαρτυρία. 1143
23 Μεμαρτυρήκασι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐν τῇ
αὐτῇ μαρτυρίᾳ, ὡς ἐγὼ οὐκ ἐθέλοιμι ἀναβαλέσθαι, ὁ
δὲ Θεόφημος κελεύοι, ἵνα μοι παραδοίη τὴν ἄνθρωπον.
ὡς δὲ οὐκ ἀληθὲς τοῦτ' ἔστιν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. εἰ
μὲν γὰρ ἐγὼ τὸν Θεόφημον ταύτην τὴν πρόκλησιν
προὐκαλούμην, ἣν μεμαρτυρήκασιν αὐτῷ, ἀξιῶν αὐτὸν
24 τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, εἰκότως ἄν μοι τούτους
τοὺς λόγους ἀπεκρίνατο, ἀναβαλέσθαι κελεύων τὴν
δίαιταν εἰς τὴν ὑστέραν σύνοδον, ἵνα κομίσῃ τὴν
ἄνθρωπον καὶ παραδῷ μοι· νῦν δὲ σὲ αὐτὸν μεμαρτυ-
ρήκασιν ὦ Θεόφημε ἐθέλειν παραδιδόναι τὴν ἄνθρω-

που, καὶ ἐμὲ μὴ θέλειν παραλαβεῖν. πῶς οὖν σὺ
κύριος μὲν ὢν τῆς ἀνθρώπου, μέλλων δὲ προκαλεῖ-
σθαι ταύτην τὴν πρόκλησιν ἣν μεμαρτυρήκασί σοι,
καταφεύγων δὲ εἰς τὴν ἄνθρωπον περὶ τοῦ δικαίου,
15 ἄλλου δέ σοι οὐδενὸς ὄντος μάρτυρος ὡς ἐπλήγης ὑπ'
ἐμοῦ ἄρχοντος χειρῶν ἀδίκων, οὐχ ἧκες ἔχων τὴν
ἄνθρωπον πρὸς τὸν διαιτητὴν καὶ παρεδίδους τὸ σῶμα
παρούσης τῆς ἀνθρώπου, κύριός γε ὢν αὐτῆς; ἀλλὰ
τὴν μὲν πρόκλησιν φῂς προκαλέσασθαι, τὴν δ' ἄνθρω-
πον οὐδεὶς εἶδε, δι' ἧς ἐξηπάτησας τοὺς δικαστάς, ψευ-
δεῖς μάρτυρας παρασχόμενος ὡς ἐθέλων παραδοῦναι.
16 Ἐπειδὴ τοίνυν σοι τότε οὐ παρῆν ἡ ἄνθρωπος,
ἀλλὰ πρότερον ἐσημάνθησαν οἱ ἐχῖνοι, ὕστερον ἔστιν
ὅπου ἤγαγες τὴν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὸ
δικαστήριον; εἰ γὰρ μὴ τότε σοι παρεγένετο, ὕστερον
δήπου ἔδει παραδιδόναι, καὶ μάρτυρας ποιεῖσθαι ὡς
ἐθέλεις ἐν τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, καθά-
περ προὐκαλέσω, προκλήσεώς τε ἐμβεβλημένης σοι καὶ 1144
μαρτυρίας ὡς ἤθελες παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον. μέλ-
λων τοίνυν εἰσιέναι τὴν δίκην ἔστιν ὅπου τὴν ἄνθρω-
17 πον εἰσήγαγες πρὸς τὸ δικαστήριον; καίτοι ἔδει αὐτόν,
εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἃ φασιν αὐτὸν προκαλεῖσθαι, κληρου-
μένων τῶν δικαστηρίων κομίσαντα τὴν ἄνθρωπον,
λαβόντα τὸν κήρυκα, κελεύειν ἐμέ, εἰ βουλοίμην, βα-
σανίζειν, καὶ μάρτυρας τοὺς δικαστὰς εἰσιόντας ποι-
εῖσθαι ὡς ἕτοιμός ἐστι παραδοῦναι. νυνὶ δὲ λόγῳ
ἐξαπατήσας, ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενος, οὐδέπω
καὶ νῦν τολμᾷ τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, πολλάκις
ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος, ὡς οἱ μάρτυ-
ρες ὑμῖν οἱ παραγενόμενοι μεμαρτυρήκασιν. καί μοι
ἀνάγνωθι πάλιν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

18 *Βούλομαι δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν δί-*
κην διηγήσασθαι, ὅθεν ἐγένετό μοι πρὸς Θεόφημον,
ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ἐμοῦ ἀδίκως κατεδικάσατο,
ἐξαπατήσας τοὺς δικαστάς, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς ἅμα
τῶν πεντακοσίων τῇ αὐτῇ ψήφῳ, καὶ ἄκυρα μὲν ἐποί-
ησε τὰ δικαστήρια τὰ ὑμέτερα, ἄκυρα δὲ τὰ ψηφί-
σματα καὶ τοὺς νόμους, ἀπίστους δὲ τὰς ἀρχὰς κατέ-
στησεν ὑμῖν καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν ταῖς στήλαις. ὃν
19 *δὲ τρόπον, ἐγὼ ὑμᾶς περὶ ἑνὸς ἑκάστου διδάξω. ἐμοὶ*
γὰρ πρὸς Θεόφημον συμβόλαιον μὲν οὐδὲν πώποτε
πρότερον ἐν τῷ βίῳ ἐγένετο, οὐδ' αὖ κῶμος ἢ ἔρως
ἢ πότος, ὥστε διαφερόμενον περί τινος πλεονεκτήματος
ἢ παροξυνόμενον ὑπὸ ἡδονῆς τινὸς ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν τὴν τούτου. ψηφισμάτων δὲ ὑμετέρων δήμου
καὶ βουλῆς καὶ νόμου ἐπιτάξαντος, εἰσέπραξα τοῦτον 114
ὀφείλοντα τῇ πόλει σκεύη τριηρικά. διότι δέ, ἐγὼ
2 *ὑμῖν διηγήσομαι. ἔτυχεν ἐκπλεουσῶν τριήρων [καὶ]*
βοήθεια ἀποστελλομένη διὰ τάχους. σκεύη οὖν ἐν τῷ
νεωρίῳ οὐχ ὑπῆρχε ταῖς ναυσίν, ἀλλ' ἔχοντες οἱ ὀφεί-
λοντες οὐκ ἀπεδίδοσαν· πρὸς δὲ τούτοις οὐδ' ἐν τῷ
Πειραιεῖ ὄντα ἄφθονα ὀθόνια καὶ στυππεῖον καὶ σχοι-
νία, οἷς κατασκευάζεται τριήρης, ὥστε πρίασθαι. γρά-
φει οὖν Χαιρέδημος τὸ ψήφισμα τουτί, ἵνα εἰσπραχθῇ
τὰ σκεύη ταῖς ναυσὶ καὶ σῶα γένηται τῇ πόλει. καί
μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

21 *Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γεγενημένου, ἡ μὲν*
ἀρχὴ ἐπεκλήρωσε καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας τὰ
σκεύη τῇ πόλει, οἱ [δὲ] τῶν νεωρίων ἐπιμεληταί, τοῖς

τριηράρχοις τοῖς ἐκπλέουσι τότε καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς τοῖς ἐν ταῖς συμμορίαις. ὁ δὲ νόμος ὁ τοῦ Περιάνδρου ἠνάγκαζε καὶ προσέταττε παραλαβεῖν τοὺς ὀφείλοντας τὰ σκεύη, καθ' ὃν αἱ συμμορίαι συνετάχθησαν. πρὸς δὲ τούτοις ἕτερον ψήφισμα δήμου ἠνάγκαζε τὸ πρὸς μέρος ἡμῖν διδόναι τῶν ὀφειλόντων ἕκαστον εἰσπράξασθαι. ἔτυχον δὴ ἐγὼ μὲν τριηραρχῶν καὶ ἐπιμελητὴς ὢν τῆς συμμορίας, Δημοχάρης δὲ ὁ Παιανιεὺς ἐν τῇ συμμορίᾳ ὢν καὶ ὀφείλων τῇ πόλει σκεύη μετὰ Θεοφήμου τουτουί, συντριήραρχος γενόμενος. γεγραμμένους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ πόλει, ἡ ἀρχὴ παραλαβοῦσα παρὰ τῆς προτέρας ἀρχῆς, ἡμῖν παρέδωκε κατά τε τὸν νόμον καὶ τὰ ψηφίσματα. ἐξ ἀνάγκης οὖν ἦν μοι παραλαβεῖν. ἐπεὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ πολλὰς τριηραρχίας τετριη- 1146
ραρχηκὼς ὑμῖν, οὐδεπώποτε ἔλαβον σκεύη ἐκ τοῦ νεωρίου, ἀλλ' αὐτὸς ἰδίᾳ παρεσκεύαζον, ὁπότε δέοι, ἵνα ὡς ἐλάχιστα πράγματα ἔχοιμι πρὸς τὴν πόλιν· τότε δὲ κατά τε τὰ ψηφίσματα καὶ τὸν νόμον ἠναγκαζόμην παραλαβεῖν. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι τό τε ψήφισμα καὶ τὸν νόμον, ἔπειτα τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τὴν παραδοῦσαν καὶ εἰσαγαγοῦσαν εἰς τὸ δικαστήριον, εἶτα τοὺς ἐκ τῆς συμμορίας, ἧς ἦν ἐπιμελητὴς καὶ τριήραρχος. καί μοι ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ. ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὡς μὲν τοίνυν πολλή μοι ἀνάγκη ἦν παραλαβεῖν τους ὀφείλοντας τῇ πόλει, τοῦ τε νόμου ἀκούετε καὶ τῶν ψηφισμάτων· ὡς δὲ καὶ παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς, ὁ παραδοὺς ὑμῖν μεμαρτύρηκεν. σκέψασθαι οὖν

ὑμᾶς εἰκός ἐστιν ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτο
πρῶτον, πότερον ἐγὼ ἠδίκουν ὁ ἀναγκαζόμενος εἰσ-
πρᾶξαι τὸν Θεόφημον, ἢ Θεόφημος, ὃς ὀφείλων τῇ
26 πόλει τὰ σκεύη πολὺν χρόνον οὐκ ἀπεδίδου. ἐὰν γὰρ
καθ' ἕκαστον σκοπῆτε, εὑρήσετε τὸν Θεόφημον ἅπαντα
ἀδικοῦντα, καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἐμοῦ μόνον λόγῳ εἰρη-
μένα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δικαστηρίου
ψήφῳ κεκριμένα. ἐπειδὴ γὰρ παρέλαβον αὐτὸν παρὰ
τῆς ἀρχῆς, προσελθὼν αὐτῷ πρῶτον μὲν ἀπῄτουν τὰ
σκεύη· ὡς δὲ τοῦτό μου εἰπόντος οὐκ ἀπεδίδου, ὕστε-
ρον αὐτῷ περιτυχὼν περὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν πρὸς τῇ
πυλίδι, προσεκαλεσάμην πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ
πρὸς τοὺς τῶν νεωρίων ἐπιμελητάς· οὗτοι γὰρ εἰσῆγον 1147
τότε τὰς διαδικασίας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τῶν
27 σκευῶν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας
τοὺς κλητεύσαντας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν προσεκλήθη ὑπ' ἐμοῦ, οἱ κλητῆρές μοι μεμαρτυρήκασιν· ὡς δὲ εἰσήχθη εἰς τὸ δικαστήριον, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποστολέων καὶ τῆς ἀρχῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

28 Ὃν μὲν τοίνυν ᾤμην πράγματα παρέξειν μοι Δη-
μοχάρην τὸν Παιανιέα, πρὶν μὲν εἰσαχθῆναι εἰς τὸ
δικαστήριον, ἦν ἀηδής, ἐπειδὴ δὲ εἰσήχθη καὶ ἑάλω,
ἀπέδωκε τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος τῶν σκευῶν. ὃν δ'
οὐκ ἂν ᾠήθην εἰς τοσοῦτον πονηρίας ἐλθεῖν, ὥστε
τολμῆσαι ἄν ποτε τὴν πόλιν ἀποστερῆσαι τὰ σκεύη,
εἰς τοσοῦτο δικῶν καὶ πραγμάτων προβέβηκεν. καὶ
παρὼν μὲν πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, ὅτε εἰσήγετο, οὐδα-

μοῦ ἠντεδίκησεν, οὐδὲ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς οὐδένα, εἴ τινά φησιν ἕτερον ἔχειν τὰ σκεύη καὶ μὴ προσήκειν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀλλ' εἴασε καθ' αὑτοῦ ψῆφον ἐπαχθῆναι· ἐπειδὴ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, οὐδὲν μᾶλλον ἀπεδίδου, ἀλλ' ᾤετο ἐν μὲν τῷ παρόντι αὐτὸς ἐκποδὼν γενόμενος ἡσυχίαν ἕξειν, ἕως ἂν ἐγώ τε ἐκπλεύσω καὶ αἱ νῆες καὶ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἐμὲ, ἃ οὗτος ὤφειλε σκεύη τῇ πόλει, ἀναγκασθήσεσθαι ἀποδοῦναι ἥκοντα ἐνθάδε ἢ τῷ διαδόχῳ, ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ τῆς συμμορίας ἐπὶ τὴν ναῦν. τί γὰρ ἂν καὶ ἀντέλεγον αὐτῷ ψηφίσματα καὶ νόμους παρεχομένῳ, ὡς προσῆκεν ἐμὲ εἰσπρᾶξαι τὰ σκεύη; ὁ δὲ 1148
Θεόφημος χρόνου ἐγγεγενημένου, ὁπότε αὐτὸν ἥκων ἀπαιτοίην, ἔμελλε φήσειν ἀποδεδωκέναι, καὶ τούτοις τεκμηρίοις καταχρήσεσθαι ὡς ἀποδέδωκε, τῷ καιρῷ, τῇ χρείᾳ, ὡς οὐκ ἠλίθιος ἦν οὐδ' αὖ φίλος αὐτῷ γενόμενος οὐδεπώποτε, ὥστ' ἐπισχεῖν· ὥστε τί ἄν ποτε βουλόμενος ἐγώ, τριηραρχῶν μὲν τῇ πόλει, ἐπιμελητὴς δὲ ὢν τῆς συμμορίας, ψηφισμάτων δὲ τοιούτων καὶ νόμου ὄντος, περὶ τὴν εἴσπραξιν ἐπέσχον ἂν τούτῳ; ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων ὁ Θεόφημος, τότε μὲν οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐκποδὼν ἦν, ὕστερον δὲ ᾤετό με ἀποστερήσειν, πρὸς δὲ τούτοις εἰς ὅρκον καταφυγὼν ῥᾳδίως ἐπιορκήσειν, ὅπερ καὶ ἄλλοις πεποίηκεν. δεινὴ γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου περὶ τὰ διάφορα, ὡς ἐγὼ ἔργῳ ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα γὰρ τὰ σκεύη ὀφείλων ὁ Θεόφημος τῇ πόλει, εἰς Ἀφαρέα ἀνέφερε λόγῳ, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν, εὖ εἰδὼς ὅτι ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον. ὁ γὰρ Ἀφαρεὺς ἐξήλεγχεν αὐτὸν τιμὴν λογισάμενον αὐτῷ τῶν σκευῶν καὶ λαβόντα παρ' αὐτοῦ,

ὅτε παρελάμβανε τὴν τριηραρχίαν. νῦν δέ φησι Δημοχάρει παραδοῦναι, καὶ δικάζεται τοῖς παιδίοις τοῖς Δημοχάρους τετελευτηκότος τοῦ Δημοχάρους. ὅτε δ' ἔζη ὁ Δημοχάρης, οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν ὁ Θεόφημος, εἰσπραττόμενος ὑπ' ἐμοῦ τὰ σκεύη, ἀλλ' ἠβούλετο ἐπὶ προφάσει χρόνου ἐγγενομένου ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν τὰ σκεύη. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 1149

33 Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάντα ἐνθυμούμενος, καὶ ἀκούων τὸν Θεόφημον τῶν πεπλησιακότων οἷος εἴη περὶ τὰ διάφορα, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνων τὰ σκεύη παρ' αὐτοῦ, προσῄειν πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλὴν [καὶ τὸν δῆμον], λέγων ὅτι οὐκ ἀποδίδωσί μοι τὰ σκεύη ὁ Θεόφημος, ἃ ὦφλεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. προσῆσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τριήραρχοι τῇ βουλῇ, ὅσοι μὴ παρελάμβανον παρὰ τῶν ὀφειλόντων τὰ σκεύη. καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψηφίσματι, ὃ ἀναγνώσεται ὑμῖν, εἰσπράττεσθαι τρόπῳ ᾧ ἂν δυνώμεθα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

34 Γενομένου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐν τῇ βουλῇ, καὶ οὐδενὸς γραφομένου παρανόμων, ἀλλὰ κυρίου ὄντος, προσελθὼν Εὐέργῳ τουτῳὶ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Θεοφήμου, ἐπειδὴ τὸν Θεόφημον οὐχ οἷός τε ἦν ἰδεῖν, ἔχων τὸ ψήφισμα πρῶτον μὲν ἀπῄτησα τὰ σκεύη καὶ ἐκέλευσα αὐτὸν φράσαι τῷ Θεοφήμῳ, ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τινάς, ὡς οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐχλεύαζέ με, παραλαβὼν μάρτυρας ἠρόμην αὐτὸν

πότερα νενεμημένος εἴη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἢ κοινὴ ἡ
35 οὐσία εἴη αὐτοῖς. ἀποκριναμένου δέ μοι Εὐέργου, ὅτι
νενεμημένος εἴη καὶ χωρὶς οἰκοίη ὁ Θεόφημος, αὐτὸς
δὲ παρὰ τῷ πατρί, πυθόμενος οὗ ᾤκει ὁ Θεόφημος,
λαβὼν παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπηρέτην ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν
τοῦ Θεοφήμου. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν οὐκ ἔνδον ὄντα,
ἐκέλευσα τὴν ἄνθρωπον τὴν ὑπακούσασαν μετελθεῖν
αὐτὸν ὅπου εἴη, ταύτην ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι
προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον παραδοῦναι, ἐγὼ δὲ 1150
ἐξαιτῶν οὐ δύναμαι παραλαβεῖν, ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀλή-
36 θειαν πύθησθε, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ὡς δὲ
ἀφικνεῖται ὁ Θεόφημος μετελθούσης αὐτὸν τῆς ἀνθρώ-
που, ἀπῄτουν αὐτὸν τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν, λέγων
ὅτι ἤδη περὶ ἀναγωγὴν εἴην, καὶ ἐδείκνυον τὸ ψήφι-
σμα τῆς βουλῆς. ὡς δὲ ταῦτά μου λέγοντος οὐκ ἀπε-
δίδου, ἀλλ' ἠπείλει καὶ ἐλοιδορεῖτο, ἐκέλευσα τὸν
παῖδα καλέσαι εἴ τινας ἴδοι τῶν πολιτῶν παριόντας
ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἵνα μάρτυρές μοι εἴησαν τῶν λεγομένων,
37 καὶ ἠξίουν πάλιν τὸν Θεόφημον, ἢ αὐτὸν ἀκολουθεῖν
πρὸς τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλήν, καὶ εἰ μή φησιν
ὀφείλειν, ἐκείνους πείθειν τοὺς παραδόντας καὶ ἀναγ-
κάζοντας εἰσπράττειν, ἢ ἀποδιδόναι τὰ σκεύη· εἰ δὲ
μή, ἐνέχυρα ἔφην λήψεσθαι κατά τε τοὺς νόμους καὶ
τὰ ψηφίσματα. οὐδὲν δ' ἐθέλοντος αὐτοῦ τῶν δικαίων
ποιεῖν, ἦγον τὴν ἄνθρωπον ἑστηκυῖαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ,
38 τὴν μετελθοῦσαν αὐτόν. καὶ ὁ Θεόφημός με ἀφῃρεῖτο,
καὶ ἐγὼ τὴν μὲν ἄνθρωπον ἀφῆκα, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν
εἰσῄειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λάβοιμι τῶν σκευῶν· ἔτυχε
γὰρ ἡ θύρα ἀνεῳγμένη, ὡς ἦλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ
ἔτι ἔμελλεν εἰσιέναι· καὶ ἐπεπύσμην αὐτὸν ὅτι οὐκ
εἴη γεγαμηκώς. εἰσιόντος δέ μου παίει πὺξ ὁ Θεόφημος

τὸ στόμα, καὶ ἐγὼ ἐπιμαρτυράμενος τοὺς παρόντας
39 ἠμυνάμην. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ἦρξε χειρῶν ἀδί-
κων ὁ Θεόφημος, οὐκ ἄλλοθεν δεῖν οἶμαι τὸν ἔλεγχον
γενέσθαι ἢ ἐκ τῆς ἀνθρώπου, ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗ-
τοι οἱ μάρτυρες ὡς ἤθελεν ὁ Θεόφημος παραδιδόναι.
ταύτῃ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ, πρότερος εἰσελθὼν εἰς τὸ δικα- 1151
στήριον, οὐ παραγραφομένου ἐμοῦ οὐδ' ὑπομνυμένου,
διὰ τὸ καὶ πρότερόν ποτε ἐφ' ἑτέραις δίκαις ταὐτά με
βλάψαι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστὰς λέγων, οὓς μὲν ἐγὼ
παρειχόμην μάρτυρας, τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, τὴν δὲ
40 ἄνθρωπον ἐρεῖν τὰς ἀληθείας βασανιζομένην. οἷς δὲ
τότε κατεχρῶντο λόγοις, νῦν αὐτοῖς ἐξελέγχονται ὑπε-
ναντία ποιοῦντες· τὴν γὰρ ἄνθρωπον οὐ δύναμαι πα-
ραλαβεῖν πολλάκις ἐξαιτήσας, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν.
ἐπειδὴ τοίνυν τὴν ἄνθρωπον οὐ παραδιδόασιν, ἣν
αὐτοὶ ἔφασαν προκαλέσασθαι, βούλομαι ὑμῖν καὶ τοὺς
μάρτυρας παρασχέσθαι, οἳ εἶδόν με πρότερον πλη-
γέντα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου. ἡ δ' αἴκεια τοῦτ' ἔστιν, ὃς
ἂν ἄρξῃ χειρῶν ἀδίκων [πρότερος], ἄλλως τε καὶ κατὰ
τὸν νόμον καὶ κατὰ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα εἰσπράτ-
τοντα. καί μοι ἀνάγνωθι τὰ ψηφίσματα καὶ τὴν
μαρτυρίαν.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφῃρέθην τὰ ἐνέχυρα ὑπὸ τοῦ Θεο-
φήμου καὶ συνεκόπην, ἐλθὼν εἰς τὴν βουλὴν τάς τε
πληγὰς ἔδειξα καὶ ἃ πεπονθὼς ἦν εἶπον, καὶ ὅτι εἰσ-
πράττων τῇ πόλει τὰ σκεύη. ἀγανακτήσασα δ' ἡ βουλὴ
ἐφ' οἷς ἐγὼ ἐπεπόνθειν, καὶ ἰδοῦσά με ὡς διεκείμην,
καὶ ἡγησαμένη ὑβρίσθαι οὐκ ἐμέ, ἀλλ' ἑαυτὴν καὶ
τὸν δῆμον τὸν ψηφισάμενον καὶ τὸν νόμον τὸν ἀναγ-

42 κάσαντα εἰσπράττειν τὰ σκεύη, ἐκέλευεν εἰσαγγέλλειν με, καὶ τοὺς πρυτάνεις προγράφειν αὐτῷ τὴν κρίσιν ἐπὶ δύο ἡμέρας ὡς ἀδικοῦντι καὶ διακωλύοντι τὸν 1152
ἀπόστολον, διότι τὰ σκεύη οὐκ ἀπεδίδου καὶ τὰ ἐνέχυρα ἀφείλετο καὶ ἐμὲ συνέκοψε τὸν εἰσπράττοντα καὶ ὑπηρετοῦντα τῇ πόλει. γενομένης τοίνυν τῆς κρίσεως τῷ Θεοφήμῳ ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τὴν εἰσαγγελίαν ἣν ἐγὼ εἰσήγγειλα, καὶ ἀποδοθέντος λόγου ἑκατέρῳ, καὶ κρύβδην διαψηφισαμένων τῶν βουλευτῶν, ἑάλω ἐν τῷ
43 βουλευτηρίῳ καὶ ἔδοξεν ἀδικεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ διαχειροτονεῖν ἦν ἡ βουλή, πότερα δικαστηρίῳ παραδοίη ἢ ζημιώσειε ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία κατὰ τὸν νόμον, δεομένων τούτων ἁπάντων καὶ ἱκετευόντων καὶ τίνα οὐ προσπεμπόντων, καὶ τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν ἀποδιδόντων εὐθὺς ἐν τῇ βουλῇ, καὶ περὶ τῶν πληγῶν φασκόντων ἐπιτρέψειν ᾧ ἂν κελεύσω Ἀθηναίων, συνεχώρησα ὥστε τῷ Θεοφήμῳ πέντε καὶ
44 εἴκοσι δραχμῶν προστιμηθῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ λέγω, ὑμῶν τε δέομαι ὅσοι ἐβούλευον ἐπ' Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος φράζειν τοῖς παρακαθημένοις, καὶ ὅσους ἠδυνάμην ἐγὼ ἐξευρεῖν τῶν τότε βουλευόντων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὕτως ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπιεικὴς ἐγενόμην πρὸς τούτους. καίτοι τό γε ψήφισμα δημοσίαν τὴν οὐσίαν ἐκέλευεν εἶναι, οὐ μόνον ὃς ἂν ἔχων σκεύη μὴ ἀποδιδῷ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ὃς ἂν ἰδίᾳ κτησάμενος μὴ πωλῇ· τοιαύτη γὰρ [ἡ] ἀπορία οὖσα συνέβαινε τότε ἐν τῇ πόλει σκευῶν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

45 *Καταπλεύσας τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐ-*
δενὶ ἤθελεν ἐπιτρέπειν ὁ Θεόφημος περὶ τῶν πληγῶν 1153
ὧν τότ' ἔλαβον ὑπ' αὐτοῦ, προσεκαλεσάμην αὐτὸν
καὶ ἔλαχον αὐτῷ δίκην τῆς αἰκείας. ἀντιπροσκαλεσα-
μένου δὲ κἀκείνου ἐμέ, καὶ διαιτητῶν ἐχόντων τὰς
δίκας, ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις ἦν τῆς διαίτης, ὁ μὲν Θεό-
φημος παρεγράφετο καὶ ὑπώμνυτο, ἐγὼ δὲ πιστεύων
46 *ἐμαυτῷ μηδὲν ἀδικεῖν εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς. παρασχόμενος*
δὲ ἐκεῖνος ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἄλλος μὲν οὐδεὶς
μεμαρτύρηκεν, ὁ δ' ἀδελφὸς καὶ ὁ κηδεστής, ὡς ἐθέλοι
τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, καὶ προσποιούμενος ἄκα-
κος εἶναι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς. δέομαι δ' ὑμῶν
νυνὶ δικαίαν δέησιν, ἅμα μὲν δικάσαι περὶ τῆς μαρτυ-
ρίας, πότερα ψευδής ἐστιν ἢ ἀληθής, ἅμα δὲ περὶ τοῦ
47 *πράγματος ἐξ ἀρχῆς σκέψασθαι. ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἰς*
ἃ οὗτος κατέφυγε τότε δίκαια, ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν
τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανιζομέ-
νης, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν
ἡ αἴκεια. καὶ τοὺς μάρτυρας διὰ τοῦτο διώκω τῶν
ψευδομαρτυριῶν, ὅτι ἐμαρτύρησαν ἐθέλειν παραδιδόναι
τὸν Θεόφημον τὴν ἄνθρωπον, οὐδαμοῦ τὸ σῶμα παρα-
διδόντος οὔτε τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὕστερον,
48 *πολλάκις ἐμοῦ ἐξαιτήσαντος. διπλῆν οὖν αὐτοὺς δεῖ*
δίκην δοῦναι, ὅτι τε ἐξηπάτησαν τοὺς δικαστὰς ψευ-
δεῖς μαρτυρίας παρασχόμενοι, κηδεστοῦ καὶ ἀδελφοῦ,
καὶ ὅτι ἐμὲ ἠδίκησαν, λητουργοῦντα μὲν ὑμῖν προθύ-
μως, ποιοῦντα δὲ τὰ προσταττόμενα, ὑπηρετοῦντα δὲ
τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς ὑμετέροις. ὡς δ'
οὐκ ἐγὼ μόνος παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς τοῦτον
εἰσπράξασθαι σκεύη ὀφείλοντα τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ 1154

ἄλλοι τῶν τριηράρχων ἑτέρους εἰσεπράξαντο οὓς παρέλαβον, ἀνάγνωθί μοι αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49 Βούλομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἃ πέπονθα ὑπ' αὐτῶν διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ ὦφλον αὐτοῖς τὴν δίκην, ἐφ' ᾗ τοὺς μάρτυρας τούτους διώκω τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ μελλούσης μοι ἤδη ἐξήκειν τῆς ὑπερημερίας, ἐδεήθην αὐτοῦ ἐπισχεῖν μοι ὀλίγον χρόνον, λέγων τὰς ἀληθείας, ὅτι πεπορισμένου τοῦ ἀργυρίου ὃ ἔμελλον αὐτῷ ἐκτί-
50 νειν συμβέβηκέ μοι τριηραρχία, καὶ ἀποστέλλειν διὰ τάχους δεῖ τὴν τριήρη, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀλκίμαχος αὐτῷ παρασκευάζειν κελεύει ταύτην τὴν ναῦν· τὸ οὖν ἀργύριον τὸ πεπορισμένον τῷ Θεοφήμῳ ἀποδοῦναι ἐνταῦθα κατεχρησάμην. ἐδεόμην δ' αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι τὴν ὑπερημερίαν, ἕως ἂν τὴν ναῦν ἀποστείλω. ὁ δὲ ῥᾳδίως μοι καὶ ἀκάκως ἀποκρίνεται· 'οὐδὲν κωλύει', ἔφη· 'ἀλλ' ἐπειδὰν τὴν ναῦν ἀποστείλῃς, πόριζε καὶ
51 ἐμοί.' ἀποκριναμένου δέ μοι ταῦτα τοῦ Θεοφήμου καὶ ἀναβαλομένου τὴν ὑπερημερίαν, καὶ μάλιστά μου πιστεύσαντος τῇ τε ἐπισκήψει τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ τῷ μὴ ἐθέλειν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, ὡς οὐδὲν ἂν νεωτερίσαντος περὶ τἀμά, ἐγὼ μὲν τὴν τριήρη ἀποστείλας, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον πορίσας τὸ ἀργύριον, προσελθὼν αὐτῷ ἐκέλευον ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντα κομίζεσθαι τὴν καταδίκην. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 1155

52 Ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ τὴν καταδίκην ἀπολαβεῖν ἀκολουθήσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐλθών μου τὰ πρό-

βατα λαμβάνει ποιμαινόμενα πεντήκοντα μαλακὰ καὶ
τὸν ποιμένα μετ' αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἀκόλουθα τῇ
ποίμνῃ, ἔπειτα παῖδα διάκονον ὑδρίαν χαλκῆν ἀποφέ-
ροντα ἀλλοτρίαν ᾐτημένην, πολλοῦ ἀξίαν. καὶ ταῦτα
53 ἔχουσιν οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς· ἀλλ' ἐπεισελθόντες εἰς
τὸ χωρίον (γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ οἰκῶ
ἐνταῦθ' ἐκ μειρακίου) πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας
ᾖξαν, ὡς δὲ οὗτοι διαφεύγουσιν αὐτοὺς καὶ ἄλλος ἄλλῃ
ἀπεχώρησαν, ἐλθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκβαλόντες
τὴν θύραν τὴν εἰς τὸν κῆπον φέρουσαν Εὔεργός τε
οὑτοσὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Θεοφήμου καὶ Μνησίβουλος ὁ κη-
δεστὴς αὐτοῦ, οἷς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν οὐδὲ προσ-
ῆκεν αὐτοὺς ἅπτεσθαι τῶν ἐμῶν οὐδενός, εἰσελθόν-
τες ἐπὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία ἐξεφορήσαντο
54 ὅσα ἔτι ὑπόλοιπά μοι ἦν σκεύη ἐν τῇ οἰκίᾳ. ᾤοντο
μὲν γὰρ οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ
πλείω, τὴν γὰρ οὖσάν μοι ποτὲ κατασκευὴν τῆς οἰκίας
καταλήψεσθαι· ἀλλ' ὑπὸ τῶν λῃτουργιῶν καὶ τῶν εἰσ-
φορῶν καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας τὰ μὲν ἐνέχυρα
κεῖται αὐτῶν, τὰ δὲ πέπραται. ὅσα δ' ἦν ἔτι ὑπόλοιπα,
55 πάντα λαβόντες ᾤχοντο. πρὸς δὲ τούτοις ὦ ἄνδρες
δικασταὶ ἔτυχεν ἡ γυνή μου μετὰ τῶν παιδίων ἀρι-
στῶσα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μετ' αὐτῆς τιτθή τις ἐμὴ γε-
νομένη πρεσβυτέρα ἄνθρωπος εὔνους καὶ πιστὴ καὶ
ἀφειμένη ἐλευθέρα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. συνῴ- 1155
κησε δὲ ἀνδρί, ἐπειδὴ ἀφείθη ἐλευθέρα· ὡς δὲ οὗτος
ἀπέθανε καὶ αὐτὴ γραῦς ἦν καὶ οὐκ ἦν αὐτὴν ὁ θρέ-
56 ψων, ἐπανῆκεν ὡς ἐμέ. ἀναγκαῖον οὖν ἦν μὴ περιιδεῖν
ἐνδεεῖς ὄντας μήτε τιτθὴν γενομένην μήτε παιδαγω-
γόν· ἅμα δὲ καὶ τριηραρχῶν ἐξέπλεον, ὥστε καὶ τῇ
γυναικὶ βουλομένῃ ἦν τοιαύτην οἰκουρὸν μετ' αὐτῆς

με καταλιπεῖν. ἀριστώντων δὲ ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς ἐπεισ-
πηδῶσιν οὗτοι καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὰς καὶ ἥρπα-
ζον τὰ σκεύη, αἱ μὲν ἄλλαι θεράπαιναι (ἐν τῷ πύργῳ
γὰρ ἦσαν, οὗπερ διαιτῶνται) ὡς ἤκουσαν κραυγῆς,
57 κλείουσι τὸν πύργον, καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐκ εἰσῆλθον,
τὰ δ' ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας ἐξέφερον σκεύη, ἀπαγορευού-
σης τῆς γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι αὐτοῖς, καὶ λεγούσης
ὅτι αὐτῆς εἴη ἐν τῇ προικὶ τετιμημένα καὶ ὅτι 'τὰ
πρόβατα ἔχετε πεντήκοντα καὶ τὸν παῖδα καὶ τὸν ποι-
μένα, πλείονος ἄξια ἢ κατεδικάσασθε·' ἀπήγγειλε γάρ
τις αὐταῖς τῶν γειτόνων κόψας τὴν θύραν. ἔτι δὲ ἔφη
τὸ ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ·
ἠκηκόει γὰρ ἐμοῦ· 'κἂν περιμείνητε', ἔφη, 'ἢ μετέλθῃ
τις ὑμῶν αὐτόν, ἔχοντες ἄπιτε τὸ ἀργύριον ἤδη· τὰ
δὲ σκεύη ἐᾶτε, καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φέρετε, ἄλλως τε
58 καὶ ἔχοντες ἄξια τῆς καταδίκης.' ταῦτα δὲ λεγούσης
τῆς γυναικὸς οὐχ ὅπως ἐπέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς τιτθῆς
τὸ κυμβίον λαβούσης παρακείμενον αὐτῇ, ἐξ οὗ ἔπινε,
καὶ ἐνθεμένης εἰς τὸν κόλπον, ἵνα μὴ οὗτοι λάβοιεν,
ἐπειδὴ εἶδεν ἔνδον ὄντας αὐτούς, κατιδόντες αὐτὴν
οὕτω διέθεσαν ἀφαιρούμενοι τὸ κυμβίον Θεόφημος καὶ 1157
59 Εὔεργος ἀδελφὸς αὐτοῦ οὑτοσί, ὥστε ὕφαιμοι μὲν οἱ
βραχίονες καὶ οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐγένοντο
ἀποστρεφομένης τὼ χεῖρε καὶ ἑλκομένης ὑπὸ τούτων
ἀφαιρουμένων τὸ κυμβίον, ἀμυχὰς δ' ἐν τῷ τραχήλῳ
εἶχεν ἀγχομένη, πελιὸν δὲ τὸ στῆθος. εἰς τοῦτο δ'
ἦλθον πονηρίας, ὥστε, ἕως ἀφείλοντο τὸ κυμβίον ἐκ
τοῦ κόλπου αὐτῆς, οὐκ ἐπαύσαντο ἄγχοντες καὶ τύ-
60 πτοντες τὴν γραῦν. ἀκούοντες δὲ οἱ θεράποντες τῶν
γειτόνων τῆς κραυγῆς καὶ ὁρῶντες τὴν οἰκίαν πορθου-
μένην τὴν ἐμήν, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τεγῶν τῶν ἑαυτῶν

ἐκαλίστρουν τοὺς παριόντας, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν ὁδὸν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες Ἁγνόφιλον παριόντα ἐκέλευσαν παραγενέσθαι. προσελθὼν δὲ ὁ Ἁγνόφιλος προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεράποντος τοῦ Ἀνθεμίωνος, ὅς ἐστί μοι γείτων, εἰς μὲν τὴν οἰκίαν οὐκ εἰσῆλθεν (οὐ γὰρ ἡγεῖτο δίκαιον εἶναι μὴ παρόντος γε τοῦ κυρίου), ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἀνθεμίωνος χωρίῳ ὢν ἑώρα τά τε σκεύη ἐκφερόμενα καὶ Εὔεργον καὶ Θεόφημον ἐξιόντας ἐκ
61 τῆς ἐμῆς οἰκίας. οὐ μόνον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ λαβόντες μου τὰ σκεύη ᾤχοντο, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν ἦγον ὡς οἰκέτην, ἕως τῶν γειτόνων ἀπαντήσας αὐτοῖς Ἑρμογένης εἶπεν ὅτι υἱός μου εἴη. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

62 Ἐπειδὴ τοίνυν μοι ἀπηγγέλθη εἰς Πειραιᾶ τὰ γεγενημένα ὑπὸ τῶν γειτόνων, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν τούτους μὲν οὐκέτι καταλαμβάνω, ἰδὼν δὲ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκπεφορημένα καὶ τὴν γραῦν ὡς διέκειτο, καὶ ἀκούων τῆς γυναικὸς τὰ γενόμενα, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ 1158
τῇ ὑστεραίᾳ ἕωθεν ἐν τῇ πόλει μάρτυρας ἔχων, ἐκέλευον αὐτὸν πρῶτον μὲν τὴν καταδίκην ἀπολαμβάνειν καὶ ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἔπειτα τὴν ἄνθρωπον θεραπεύειν ἣν συνέκοψαν, καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν ὃν
63 αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦτα δέ μου λέγοντος καὶ διαμαρτυρομένου, κακά με πολλὰ εἰπόντες ὁ μὲν Θεόφημος ἠκολούθει μόλις, διατριβὰς ἐμποιῶν καὶ φάσκων βούλεσθαι καὶ αὐτός τινας παραλαβεῖν μάρτυρας (ταῦτα δ' ἔλεγε τεχνάζων τοῦ χρόνον ἐγγενέσθαι), ὁ δ' Εὔεργος οὑτοσὶ εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως μεθ' ἑτέρων ὁμοίων αὑτῷ ἐλθὼν εἰς ἀγρόν, τὰ ὑπόλοιπα σκεύη, εἴ τινα τῇ

προτεραίᾳ ἐν τῷ πύργῳ ἦν καὶ οὐκ ἔτυχεν ἔξω ὄντα,
ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἦλθον, διὰ τὴν χρείαν κατηνέχθη, ἐκ-
βαλὼν τὴν θύραν ἥνπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ ἐξέβαλον
κακῶς ἐνεστηκυῖαν, ᾤχετό μου λαβὼν τὰ σκεύη· ᾧ
οὔτε δίκην ὠφλήκειν, οὔτε συμβόλαιον ἦν μοι πρὸς
64 αὐτὸν οὐδέν. ἐκτίνοντος δέ μου τῷ Θεοφήμῳ, ᾧ ὠφλή-
κειν τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐξέτινον πολλῶν παρόντων μαρ-
τύρων χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν δραχμὰς <τὴν καταδίκην,
ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν δραχμὰς> καὶ τρεῖς καὶ δύ'
ὀβολὼ τὴν ἐπωβελίαν, τριάκοντα δὲ τὰ πρυτανεῖα (τῶν
γὰρ ἄλλων οὐδὲν αὐτῷ ἐπιτιμίων ὦφλον), λαβὼν τοί-
νυν παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ χιλίας τριακοσίας δέκα
τρεῖς δύ' ὀβολὼ τὸ σύμπαν κεφάλαιον, ἀπαιτοῦντος
ἐμοῦ τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη
ἃ ἡρπάκει μου, οὐκ ἔφη ἀποδώσειν μοι, εἰ μή τις αὐ-
τὸν ἀφήσει καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων καὶ
65 τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν. ταῦτα δὲ ἀπο- 1159
κριναμένου αὐτοῦ, μάρτυρας μὲν ἐποιησάμην τῆς ἀπο-
κρίσεως τοὺς παρόντας, τὴν δὲ δίκην ἐξέτεισα, ὑπερή-
μερον γὰρ οὐκ ᾤμην δεῖν ἐμαυτὸν εἶναι. Εὔεργον δ'
οὐδ' ᾔδειν εἰσεληλυθότα μου εἰς τὴν οἰκίαν ταύτῃ τῇ
ἡμέρᾳ, ἀλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτειστο, καὶ εἶχεν ὁ Θεό-
φημος τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη
τὰ τῇ προτεραίᾳ περιγενόμενα, καὶ ἄγγελος ἦλθέ μοι
λιθοκόπος τις, τὸ πλησίον μνῆμα ἐργαζόμενος, ὅτι πά-
λιν οἴχεται Εὔεργος τὰ ὑπόλοιπά μου σκεύη ἐκφορή-
66 σας ἐκ τῆς οἰκίας· πρὸς ὃν οὐδέν μοι πρᾶγμα ἦν. ὡς
οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι τῇ μὲν προτεραίᾳ εἰλήφεσάν
μου τὰ ἐνέχυρα, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκομίσαντο τὸ ἀργύ-
ριον παρ' ἐμοῦ (καίτοι πῶς ἄν, εἰ μὴ πεπορισμένον
τε ἦν καὶ ἐπηγγέλκειν αὐτοῖς, εὐθὺς ἂν ἀπέλαβον;)

καὶ πάλιν αὐθημερὸν εἰσεληλύθεσαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκτίνοντος τὴν δίκην, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

67 Ἐπειδὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπαγγείλαντός μου αὐτῷ θεραπεύειν τὴν ἄνθρωπον ἣν συνέκοψαν καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν οὐκ ἐφρόντιζεν, ἐγὼ αὐτὸς εἰσήγαγον ἰατρὸν ᾧ πολλὰ ἔτη ἐχρώμην, ὃς ἐθεράπευεν αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν, καὶ ἐπέδειξα ὡς εἶχεν, εἰσαγαγὼν μάρτυρας. ἀκούσας δὲ τοῦ ἰατροῦ ὅτι οὐδὲν ἔτι εἴη ἡ ἄνθρωπος, πάλιν ἑτέρους μάρτυρας παραλαβὼν τήν τε ἄνθρωπον ἐπέδειξα ὡς εἶχε, καὶ ἐπήγγειλα τούτοις θεραπεύειν. ἕκτῃ τοίνυν ἡμέρᾳ ὕστερον ἢ οὗτοι 1160 εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἐτελεύτησεν ἡ τιτθή. ὡς δὲ ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

68 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐτελεύτησεν, ἦλθον ὡς τοὺς ἐξηγητάς, ἵνα εἰδείην ὅ τι με χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων, καὶ διηγησάμην αὐτοῖς ἅπαντα τὰ γενόμενα, τήν τε ἄφιξιν τὴν τούτων, καὶ τὴν εὔνοιαν τῆς ἀνθρώπου, καὶ ὡς εἶχον αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὡς διὰ τὸ κυμβίον, οὐκ ἀφιεῖσα, τελευτήσειεν. ἀκούσαντες δέ μου οἱ ἐξηγηταὶ ταῦτα, ἤροντό με πότερον ἐξηγήσωνταί μοι μόνον ἢ
69 καὶ συμβουλεύσωσιν. ἀποκριναμένου δέ μου αὐτοῖς ἀμφότερα, εἶπόν μοι 'ἡμεῖς τοίνυν σοι τὰ μὲν νόμιμα ἐξηγησόμεθα, τὰ δὲ σύμφορα παραινέσομεν. πρῶτον μὲν ἐπενεγκεῖν δόρυ ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ, καὶ προαγορεύειν ἐπὶ τῷ μνήματι, εἴ τις προσήκων ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου, ἔπειτα τὸ μνῆμα φυλάττειν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. τάδε δὲ

*συμβουλεύομέν σοι· ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένου,
ἡ δὲ γυνὴ καὶ τὰ παιδία, ἄλλοι δέ σοι μάρτυρες οὐκ
εἰσίν· ὀνομαστὶ μὲν μηδενὶ προαγορεύειν, τοῖς δεδρα-
κόσι δὲ καὶ κτείνασιν, εἶτα πρὸς τὸν βασιλέα μὴ λαγ-
70 χάνειν. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ ἔστι σοι· οὐ γάρ ἐστιν
ἐν γένει σοι ἡ ἄνθρωπος, οὐδὲ θεράπαινα, ἐξ ὧν σὺ
λέγεις· οἱ δὲ νόμοι τούτων κελεύουσι τὴν δίωξιν εἶ-
ναι· ὥστ' εἰ διομεῖ ἐπὶ Παλλαδίῳ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ
καὶ τὰ παιδία καὶ καταράσεσθε αὑτοῖς καὶ τῇ οἰκίᾳ,
χείρων τε δόξεις πολλοῖς εἶναι, κἂν μὲν ἀποφύγῃ σ',
ἐπιωρκηκέναι, ἐὰν δὲ ἕλῃς, φθονήσει. ἀλλ' ὑπὲρ σεαυ-
τοῦ καὶ τῆς οἰκίας ἀφοσιωσάμενος ὡς ῥᾷστα τὴν συμ-* 1161
71 *φορὰν φέρειν, ἄλλῃ δὲ εἴ πῃ βούλει, τιμωροῦ.' ταῦτα
ἀκούσας ἐγὼ τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοὺς νόμους ἐπισκε-
ψάμενος τοὺς τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στήλης, ἐβουλευό-
μην μετὰ τῶν φίλων ὅ τι χρή με ποιεῖν. συμβου-
λευόντων δέ μοι ταὐτά, ἃ μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκίας προσ-
ῆκέ μοι πρᾶξαι καὶ ἃ ἐξηγήσαντό μοι οἱ ἐξηγηταί,
ἐποίησα, ἃ δ' ἐκ τῶν νόμων οὐκέτι μοι προσῆκεν,
72 ἡσυχίαν εἶχον. κελεύει γὰρ ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ
τοὺς προσήκοντας ἐπεξιέναι μέχρι ἀνεψιαδῶν, καὶ ἐν
τῷ ὅρκῳ ἐπερωτᾶν, τί προσήκων ἐστί, κἂν οἰκέτης ᾖ,
τούτων τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε γένει προσ-
ῆκεν ἡ ἄνθρωπος οὐδέν, εἰ μὴ ὅσον τιτθὴ γενομένη,
οὐδ' αὖ θεράπαινά γε· ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς
τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα καὶ χωρὶς ᾤκει καὶ ἄνδρα ἔσχεν.
73 ψεύσασθαι δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ διομόσασθαι αὐτὸς καὶ
τὸν υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα οὐκ ἂν ἐτόλμησα, οὐδ' ἂν
εἰ εὖ ᾔδειν ὅτι αἱρήσοιμι αὐτούς· οὐ γὰρ οὕτως τού-
τους μισῶ, ὡς ἐμαυτὸν φιλῶ. ἵνα δὲ μὴ λόγῳ μόνον
ἀκούσητέ μου, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.*

ΝΟΜΟΣ.

74 *Πολλαχόθεν μὲν οὖν οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταὶ καταφανῆ ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν εἶναι ὡς ψευδής ἐστιν, οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ῥάδιον γνῶναι. οὗτοι γὰρ ᾤοντο ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐμέ, εἰ πολλά μου λάβοιεν ἐνέχυρα, ἄσμενον ἀφήσειν [με] τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὥστε ἀπολαβεῖν με τὰ*
75 *ἐνέχυρα. καὶ ἐπειδὴ ἐδεήθην αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι μοι τὴν ὑπερημερίαν, ἄσμενος ἤκουσεν, ἵνα ὑπερήμερος αὐτῷ γενοίμην καὶ ἐκφορήσαιτό μου ὡς πλεῖστα. καὶ* 1162
διὰ τοῦτο ἀκάκως καὶ ταχύ μοι ὡμολόγησεν, ἵνα πιθανὸς γένηται καὶ μὴ καταφανὴς ἐπιβουλεύων, ἡγούμενος οὐκ εἶναι αὐτῷ δι' ἄλλου τρόπου τοὺς μάρτυρας ἀφεθῆναι τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἢ διὰ τοῦ ἐξαπατῆσαι καὶ λαβεῖν με ὑπερήμερον καὶ ἐκφορήσασθαι ὡς πλεῖστα· οὐ γὰρ ὅσα ἔχουσί μου ᾤετο λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ
76 *πλείω. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀνέμενεν, ὡς οὐ διὰ ταχέων με ποριοῦντα αὐτῷ τὸ ἀργύριον, βουλόμενος ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τῶν ψευδομαρτυριῶν τὴν ἐνεχυρασίαν μου ποιήσασθαι· ἐπειδὴ δ' ἐπήγγειλα αὐτῷ κομίσασθαι τὴν δίκην, ἐλθών μου τά τε σκεύη καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ πρόβατα ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ ἀπολαβεῖν. γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, ὥστε οὐ πόρρω*
77 *ἔδει αὐτὸν ἐλθεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μέγα τεκμήριον ὑμῖν ἔστω· τῇ ὑστεραίᾳ γὰρ ἐκομίσατο τὸ ἀργύριον τῆς δίκης, ἢ τὰ ἐνέχυρα ἔλαβεν. καίτοι πῶς ἄν, εἰ μὴ πεπορισμένον ἦν, εὐθὺς ἀπέλαβε τὸ ἀργύριον χιλίας τριακοσίας δέκα τρεῖς δύ' ὀβολώ; καὶ τὰ ἐνέχυρά μοι οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὡς ὑπερημέρου ὄντος. ὅτι δ' οὐκ ἦν αὐτῷ ὑπερήμερος, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει*

κύρια εἶναι ὅσα ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, ὥστε οὐ-
κέτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

78 Ὡς μὲν τοίνυν ὡμολόγησε καὶ ἀνεβάλετό μοι τὴν
ὑπερημερίαν, μεμαρτύρηται ὑμῖν· ὡς δὲ ἐτριηράρχουν,
ὁ συντριήραρχός μοι μεμαρτύρηκε, καὶ ὡς ἡ ναῦς στρα- 1163
τηγὶς κατεσκευάσθη Ἀλκιμάχῳ. ὥστ' οὐκ ἦν αὐτῷ δή-
που ὑπερήμερος ἀναβαλομένῳ μοι, ἔτι δὲ καὶ ἐκτίνων.
ἀλλὰ δεινὴ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου ὦ ἄνδρες δικασταὶ
περὶ τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον. καὶ εὖ ᾔδεσαν ὅτι, εἰ
μὲν τὴν ἄνθρωπον παραδώσουσιν, ἐξελεγχθήσονται
ψευδῆ ἐγκαλέσαντες, εἰ δὲ μὴ παραδώσουσιν ἣν ἐμαρ-
τύρησαν ὡς οὗτος ἤθελε παραδιδόναι, ψευδομαρτυριῶν
79 ἁλώσονται. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις
ἄρα τῶν τότε δικαζόντων τυγχάνει ὢν ἐν τῷ δικαστη-
ρίῳ, τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ἤθεσιν οἷσπερ καὶ τότε,
καὶ εἰ μὲν ἡ μαρτυρία πιστὴ ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι καὶ
ἐγὼ φεύγειν τὸν ἔλεγχον τὸν ἐκ τῆς ἀνθρώπου, νῦν
ἐξελεγχομένων αὐτῶν ψευδῆ μεμαρτυρηκότων καὶ οὐ
παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον βοηθῆσαί μοι, εἰ δ' ἐμοὶ
ὠργίσθητε ὅτι ἐνεχυράσων ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν
τοῦ Θεοφήμου, καὶ τούτοις νῦν ὀργισθῆναι ὅτι ἐπὶ
80 τὴν ἐμὴν ἦλθον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπὸ νόμων καὶ ψηφι-
σμάτων ἀναγκαζόμενος, πρόνοιαν ἐποιησάμην τοῦ μήτε
ἐπὶ τὸν πατέρα τὸν τούτου εἰσελθεῖν μήτε ἐπὶ τὴν
μητέρα, μήτε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ λαβεῖν μηδέν, ἀλλ' οὗ
αὐτὸς ᾤκει ὁ Θεόφημος· καὶ ἐπειδὴ οὐ κατέλαβον αὐ-
τὸν ἔνδον, οὐχ ἁρπάσας ᾠχόμην οὐδέν, ἀλλὰ μετελθεῖν
ἐκέλευσα αὐτόν, καὶ παρόντος, οὐκ ἀπόντος, τὴν ἐνεχυ-
ρασίαν ἐποιησάμην, καὶ ἀφαιρούμενος ἀφῆκα, καὶ ἀνῆλ-

θον ἐπὶ τὴν βουλὴν τοὺς κυρίους, καὶ εἰσαγγείλας
καὶ ἑλὼν ἐν τῇ βουλῇ, ἀποχρῆν ἡγησάμην τὰ μὲν
σκεύη ἀπολαβεῖν ἁπλᾶ, περὶ δὲ τῶν πληγῶν ἐπιτρέψαι,
81 τῷ δὲ τιμήματι συγχωρῆσαι. ὥστε ἐγὼ μὲν οὕτω μέ- 1164
τριος περὶ τούτους ἦν, οὗτοι δὲ οὕτως ἀσελγεῖς καὶ
βδελυροί, ὥστ᾽ ἐπὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία εἰσελ-
θεῖν, ἔχοντες μὲν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς οἰκέτας, πλεί-
νος ἄξια ἢ κατεδικάσαντο, ἀναβαλόμενοι δὲ τὴν ὑπερ-
ημερίαν, ἐπαγγείλαντος δ᾽ ἐμοῦ κομίζεσθαι αὐτοῖς τὴν
δίκην, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
οἰκίαν τά τε σκεύη ἐκφορῆσαι τήν τε τιτθὴν συγκό-
ψαι, γραῦν γυναῖκα, ἕνεκα κυμβίου, καὶ ταῦτα πάντα
ἔτι ἔχειν καὶ μὴ ἀποδιδόναι ἐκτετεικότος ἐμοῦ τὴν δί-
82 κην, χιλίας τριακοσίας δέκα τρεῖς δύ᾽ ὀβολώ. εἰ δέ
τις ἀγνοήσας αὐτοὺς τότε ἀκάκους ἡγήσατο καὶ ἀπράγμο-
νας εἶναι, βούλομαι ὑμῖν περὶ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας
ἀναγνῶναι, ἃς μεμαρτυρήκασί μοι οἱ ὑπὸ τούτων ἠδι-
κημένοι· λόγῳ μὲν γὰρ διηγήσασθαι οὐκ ἂν ἱκανόν
μοι γένοιτο τὸ ὕδωρ· ἵν᾽ ἐκ τούτων ἁπάντων σκεψά-
μενοι, τῶν τε λεχθέντων καὶ τῶν μαρτυρουμένων,
ὁσίαν καὶ δικαίαν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τιθῆσθε τὴν ψῆ-
φον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

XLVIII.

ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ποικίλην ἔχει περιπέτειαν πραγμάτων ὁ λόγος. *Κόνων*
γάρ τις ἀνὴρ *Ἀθηναῖος* ἄπαις τελευτᾷ, ὡς ἐπίδικον τοῖς

οἰκείοις γενέσθαι τὸν κλῆρον. Καλλίστρατος μὲν οὖν ὁ τὸν 1165
λόγον τουτονὶ λέγων, ὅλον τὸν κλῆρον τοῦτον ἑαυτῷ προσή-
κειν φησίν· ἐγγυτάτω γὰρ κατὰ γένος αὐτὸς εἶναι τῷ Κό-
νωνι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τάχ' ἂν καὶ ψεύδοιτο καὶ λόγῳ κατα-
χρῷτο ψιλῷ. Ὀλυμπιόδωρος δὲ, πρὸς ὃν ἡ δίκη, καὶ αὐτὸς
2 ἠμφισβήτησεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κλήρου. ἤστην δ' οἰκείω ὅ τ'
Ὀλυμπιόδωρος καὶ ὁ Καλλίστρατος· ἀδελφὴν γὰρ Ὀλυμπιο-
δώρου Καλλίστρατος εἶχε γυναῖκα. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς μὴ
διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ νείμασθαι μὲν ἐξ ἴσης τὴν
οὐσίαν τοῦ τελευτήσαντος, ὅση φανερά τ' ἦν καὶ ὡμολογη-
μένη, κοινῇ δὲ ζητεῖν τὰ ἀφανῆ, καὶ κοινῇ πράττειν περὶ
τούτων πάντα· προσεδόκων γὰρ ἥξειν τινὰς ἀμφισβητοῦντας
αὐτοῖς τοῦ κλήρου. περὶ τούτου καὶ συνθήκας ἔγραψαν καὶ
3 κατέθεντο παρ' Ἀνδροκλείδῃ, φίλῳ τινὶ κοινῷ. οἰκέτης δ'
ἦν Κόνωνος Μοσχίων, πάνυ πιστὸς ἐκείνῳ νομισθείς. τοῦ-
τον Ὀλυμπιόδωρος λαμβάνει, καὶ διαβληθέντα χιλίας ὑφῃρῆ-
σθαι τοῦ Κόνωνος δραχμὰς βασανίζει μετὰ Καλλιστράτου.
καὶ ὡς ὡμολόγησεν ὁ οἰκέτης τὸ ἀργύριον, νέμεται καὶ τοῦτο
πρὸς τὸν Καλλίστρατον κατὰ τὰς συνθήκας ἐξ ἴσης. ὑπο-
νοήσας δὲ καὶ πλείονας ἔχειν μνᾶς ἀργυρίου τὸν ἄνθρωπον,
οὐκέτι παραλαβὼν τὸν Καλλίστρατον αὐτὸς βασανίζει, καὶ
4 μνᾶς ἑβδομήκοντα λαμβάνει μόνος. περὶ δὲ τοῦτον τὸν και-
ρὸν ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου Κόνωνος καὶ ἄλλοι καὶ ὁ
ἀδελφὸς ὁ Καλλιστράτου Κάλλιππος, ὁμοπάτριος ὤν. βου-
λευόμενοι κοινῇ περὶ τῶν ἀγώνων Ὀλυμπιόδωρος καὶ Καλ-
λίστρατος συντίθενται, τὸν μὲν Ὀλυμπιόδωρον ἀμφισβητεῖν
ὅλου τοῦ κλήρου, τὸν δὲ Καλλίστρατον τοῦ ἡμικληρίου.
στρατευομένων δ' Ἀθηναίων εἰς Ἀκαρνανίαν ᾤχετο καὶ 1166
Ὀλυμπιόδωρος· ἦν γὰρ τῶν ἐκ καταλόγου. τῆς δὲ κυρίας
ἐνστάσης οἱ δικασταί, πρόφασιν τὴν στρατείαν εἶναι πεισθέν-
τες, ἀνεῖλον αὐτοῦ τὴν διαδικασίαν· διό φησι Καλλίστρατος
καὶ αὐτὸς ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου δίκην, ταῖς συνθή-
5 καις ἐμμένων, ἐπειδὴ κοινῇ πάντα πράττειν ἐκέλευον. ὡς
δ' ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς στρατείας Ὀλυμπιόδωρος, παλινδικίᾳ

χρῆται πρὸς τοὺς νενικηκότας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Καλλίστρατος, δεδωκότος τοῦτο τοῦ νόμου. καὶ ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου καθάπερ ἐξ ἀρχῆς, ὁ μὲν τοῦ ἡμίσεος, ὁ δὲ καὶ τοῦ ὅλου. πρότερος δὲ λέγων Ὀλυμπιόδωρος νικᾷ τὸν κλῆρον. νικήσας δὲ καὶ λαβὼν ὅλον, οὐκ ἐμμένει ταῖς συνθήκαις αἷς ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσατο, οὐδὲ δίδωσι τὰ ἡμίσεα τῷ Καλλιστράτῳ.
3 *ὁ δ' αὐτὸν ἀπαιτεῖ καὶ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν τῶν παρὰ τοῦ Μοσχίωνος τὸ ἥμισυ καὶ τῆς ὅλης οὐσίας, ταῖς συνθήκαις ἰσχυριζόμενος, καὶ λέγων καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ δίκῃ συναγωνίσασθαι τῷ Ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ συγκεχωρηκέναι καὶ τοὺς λόγους εἰπεῖν οὓς ἐβούλετο καὶ μάρτυρας παρασχέσθαι ψευδεῖς, οὕς, εἰ μὴ κοινῇ καὶ συντεθειμένοι πρὸς ἀλλήλους ἠγωνίζοντο, ῥᾳδίως ἂν ἐλέγξαι, καὶ οὐκ ἐᾶσαι τὸν Ὀλυμπιόδωρον νικῆσαι τὴν δίκην.*

Ἀναγκαῖον ἴσως ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοὺς 1167
μὴ εἰωθότας μηδὲ δυναμένους εἰπεῖν εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, ἐπειδὰν ὑπό τινος ἀδικῶνται, ἄλλως τε καὶ ὑφ' ὧν ἥκιστα προσῆκεν ἀδικεῖσθαι, οἷον καὶ ἐμοὶ νυνὶ συμβαίνει. οὐ βουλόμενος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀγωνίζεσθαι πρὸς Ὀλυμπιόδωρον οἰκεῖον ὄντα καὶ ἀδελφὴν τούτου ἔχων, ἠνάγκασμαι διὰ τὸ μεγάλ' ἀδικεῖ-
2 *σθαι ὑπὸ τούτου. εἰ μὲν οὖν μὴ ἀδικούμενος ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ ψεῦδός τι ἐγκαλῶν Ὀλυμπιοδώρῳ τούτων τι ἐποίουν, ἢ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἐμοῖς καὶ Ὀλυμπιοδώρου μὴ ἐθέλων ἐπιτρέπειν, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν δικαίων ἀφιστάμενος, εὖ ἴστε ὅτι πάνυ ἂν ᾐσχυνόμην καὶ ἐνόμιζον ἂν ἐμαυτὸν φαῦλον εἶναι ἄνθρωπον· νῦν δ' οὔτε μικρὰ ἐλαττούμενος ὑπὸ Ὀλυμπιοδώρου, οὔτε διαλλακτὴν οὐδένα φεύγων, οὔτ' αὖ μὰ τὸν Δία τὸν μέγιστον ἑκών, ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα ἄκων, ἠνάγκασμαι ὑπὸ τούτου ἀγωνίζεσθαι ταύτην τὴν*

3 *δίκην. δέομαι οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀκούσαν-*
τας ἀμφοτέρων ἡμῶν καὶ αὐτοὺς δοκιμαστὰς τοῦ πρά-
γματος γενομένους, μάλιστα μὲν διαλλάξαντας ἀποπέμ-
ψαι καὶ εὐεργέτας ἡμῶν ἀμφοτέρων ὑμᾶς γενέσθαι,
ἐὰν δ' ἄρα μὴ ἐπιτυγχάνητε τούτου, ἐκ τῶν ὑπολοί- 1168
πων τῷ τὰ δίκαια λέγοντι, τούτῳ τὴν ψῆφον ὑμᾶς
προσθέσθαι. πρῶτον μὲν οὖν μαρτυρίας ἀναγνώσεται,
ὅτι οὐκ ἐγὼ αἴτιός εἰμι τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέ-
ναι, ἀλλ' οὗτος αὐτός. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4 *Ὅτι μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ μέτρια καὶ*
προσήκοντα προὐκαλούμην Ὀλυμπιόδωρον, μεμαρτύρη-
ται ὑπὸ τῶν παραγενομένων. οὐκ ἐθέλοντος δὲ τού-
του οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν τῶν δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστι
πρὸς ὑμᾶς λέγειν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι ὑπὸ Ὀλυμπιοδώ-
5 *ρου. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος. ἦν γὰρ ὦ ἄνδρες δικα-*
σταὶ Κόμων Ἁλαιεὺς οἰκεῖος ἡμέτερος. οὗτος ὁ Κό-
μων ἐτελεύτησεν ἄπαις ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀρρωστήσας,
ἐβίω δὲ πολλὰ ἔτη, καὶ ἦν πρεσβύτης ὅτ' ἐτελεύτα.
καὶ ἐγὼ ἐπειδὴ ᾐσθόμην ὅτι οὐχ οἷός τ' ἐστὶν περι-
γενέσθαι, μετεπεμψάμην τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον, ὅπως
ἂν παρῇ καὶ συνεπιμελῆται μεθ' ἡμῶν ἁπάντων ὧν
προσῆκεν. καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ἐπειδὴ ἦλθεν ὡς ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυ-
6 *τοῦ, ἐμὴν δὲ γυναῖκα, μεθ' ἡμῶν ἅπαντα διῴκει. ὄν-*
των δ' ἡμῶν περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἐξαίφνης
λόγον μοι προσφέρει Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὅτι καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ προσήκουσα εἴη τῷ Κόμωνι τῷ τετελευ-
τηκότι, καὶ ὅτι δίκαιον εἴη καὶ αὐτὸν τὸ μέρος λαβεῖν
ἁπάντων ὧν ὁ Κόμων κατέλιπεν. καὶ ἐγὼ ὦ ἄνδρες

*δικασταὶ συνειδὼς ὅτι ἐψεύδετο καὶ ἀναισχυντεῖν ἐπε-
χείρει, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἦν ἄλλος τῷ Κόμωνι γένει ἐγ-
γυτέρω ἐμοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ὡς οἷόν τε μάλιστα ὠρ-
γίσθην καὶ ἠγανάκτησα ἐπὶ τῇ ἀναισχυντίᾳ τοῦ λόγου,
ἔπειτα δ' ἐλογισάμην πρὸς ἐμαυτὸν ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ* 1160
*ὀργιζοίμην, καὶ τούτῳ ἀπεκρινάμην, ὅτι ἐν μὲν τῷ
παρόντι προσήκει θάπτειν τὸν τετελευτηκότα καὶ τἄλλα
ποιεῖν τὰ νομιζόμενα, ἐπειδὰν δὲ τούτων ἁπάντων ἐπι-*
7 *μεληθῶμεν, τόθ' ἡμῖν αὐτοῖς διαλεξόμεθα. καὶ οὗτος
ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσωμολόγησε ταῦτα καὶ καλῶς
μ' ἔφη λέγειν. ἐπειδὴ δ' ἀπηλλάγημεν καὶ ἐποιήσαμεν
ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, καθ' ἡσυχίαν ἤδη παρακαλέ-
σαντες τοὺς οἰκείους ἅπαντας διελεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς
περὶ ὧν οὗτος ἠξίου ἑαυτῷ εἶναι. ὅσα μὲν οὖν ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διηνέχθημεν
περὶ τούτων διαλεγόμενοι, τί ἂν ἐγὼ ταῦτα διηγούμε-
νος ἢ ὑμῖν πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυτῷ [ἐνοχλοίην];*
8 *τὸ δὲ τέλος ὃ ἐγένετο, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναγκαίως ἔχει
ἀκοῦσαι. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἐδίκασα τούτῳ καὶ οὗτος
ἐμοί, τὰ ἡμίσεα ἑκάτερον ἡμῶν λαβεῖν ὧν κατέλιπε
Κόμων, καὶ μηδεμίαν ἀηδίαν εἶναι περαιτέρω. καὶ
προειλόμην ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἑκὼν μεταδοῦναι τούτῳ
μᾶλλον, ἢ εἰς δικαστήριον εἰσιὼν κινδυνεύειν πρὸς οἰ-
κεῖον ὄντα τοῦτον, καὶ εἰπεῖν τι ἀηδὲς ἀδελφὸν ὄντα
τῆς ἐμῆς γυναικὸς καὶ θεῖον τῶν ἐμῶν παίδων, καὶ*
9 *ὑπὸ τούτου ἀκοῦσαί τι ἀνεπιτήδειον. ταῦτα πάντ' ἐν-
θυμούμενος συνεχώρησ' αὐτῷ. καὶ μετὰ ταῦτα συνθή-
κας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ἁπάντων, καὶ
ὅρκους ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, ἦ μὴν τά τε ὑπάρ-
χοντα φανερὰ ὄντα καλῶς καὶ δικαίως διαιρήσεσθαι,
καὶ μηδ' ὁτιοῦν πλεονεκτήσειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου*

*ὧν κατέλιπε Κόμων, καὶ τἄλλα πάντα κοινῇ ζητήσειν,
καὶ πράξειν μετ' ἀλλήλων βουλευόμενοι ὅ τι ἂν ἀεὶ
10 δέῃ. ὑπενοοῦμεν γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἥξειν τινὰς* 1170
*ἀμφισβητήσοντας τῶν τοῦ Κόμωνος καὶ ἑτέρους· οἷον
καὶ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁ ὁμοπάτριος, ὁμομήτριος δ' οὔ,
ὃς ἀπεδήμει, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ἐβούλετ' ἀμφισβη-
τεῖν, οὐκ ἦν ἡμῖν κωλύειν· οἱ γὰρ νόμοι κελεύουσι
τὸν βουλόμενον ἀμφισβητεῖν. ταῦτα δὴ πάντα προ-
νοούμενοι ἐγράψαμεν τὰς συνθήκας καὶ ὅρκους ὠμό-
σαμεν, ὅπως ἂν μήθ' ἑκόντι μήτε ἄκοντι μηδετέρῳ
ἐξουσία ἡμῶν γένηται μηδ' ὁτιοῦν ἰδίᾳ πρᾶξαι, ἀλλὰ
κοινῇ βουλευόμενοι μεθ' ἡμῶν αὐτῶν ἅπαντα πράτ-
11 τωμεν. καὶ μάρτυρας ἐποιησάμεθα περὶ τούτων πρῶ-
τον μὲν τοὺς θεοὺς οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, καὶ τοὺς
οἰκείους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν, ἔπειτ' Ἀνδροκλείδην
Ἀχαρνέα, παρ' ᾧ κατεθέμεθα τὰς συνθήκας. βούλο-
μαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τόν τε νόμον ἀναγνῶναι,
καθ' ὃν τὰς συνθήκας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς,
καὶ μαρτυρίαν τοῦ ἔχοντος τὰς συνθήκας. λέγε τὸν
νόμον πρῶτον.*

ΝΟΜΟΣ.

*Ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀνδρο-
κλείδου.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

12 *Ἐπειδὴ δ' ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ αἱ συνθῆκαι
ἦσαν κείμεναι παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, διεῖλον ἐγὼ δύο
μερίδας ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ ἡ μὲν ἑτέρα ἦν μερὶς
ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ᾤκει αὐτὸς ὁ Κόμων, καὶ τἀνδράποδα
οἱ σακχυφάνται, ἡ δ' ἑτέρα ἦν μερὶς οἰκία ἑτέρα καὶ
τἀνδράποδα οἱ φαρμακοτρίβαι. ἀργύριον δ' εἴ τι κα-
τέλιπεν ὁ Κόμων φανερὸν ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Ἡρα-* 1171

κλείδου, τοῦθ' ἅπαν σχεδόν τι ἀνηλώθη εἴς τε τὴν
ταφὴν καὶ τἄλλα τὰ νομιζόμενα καὶ εἰς τὴν οἰκοδο-
13 μίαν τοῦ μνήματος. διελὼν δ' ἐγὼ τὰς δύο ταύτας
μερίδας, ἔδωκα αἵρεσιν τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ, ὁποτέ-
ραν βούλεται τῶν μερίδων λαβεῖν, καὶ οὗτος εἵλετο
τοὺς φαρμακοτρίβας καὶ τὴν οἰκίσκην· ἐγὼ δ' ἔλαβον
14 τοὺς σακχυφάντας καὶ τὴν οἰκίαν. καὶ ταῦτ' ἔστιν ἃ
ἑκάτερος ἡμῶν εἶχεν. ἐν δὲ τῇ μερίδι τῇ τουτουὶ
Ὀλυμπιοδώρου ἦν εἷς τῶν φαρμακοτριβῶν, ὃν μάλιστ'
ἐνόμιζε πιστὸν ἑαυτῷ εἶναι ὁ Κόμων· ὄνομα δὲ τῷ
ἀνθρώπῳ ἐστὶ Μοσχίων. οὗτος ὁ οἰκέτης σχεδόν τι
ᾔδει τά τ' ἄλλα τὰ τοῦ Κόμωνος ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ
τὸ ἀργύριον οὗ ἦν, τὸ ἔνδον κείμενον τῷ Κόμωνι.
15 καὶ δὴ καὶ ἔλαθε τὸν Κόμωνα, πρεσβύτερόν τε ὄντα
καὶ πεπιστευκότα αὐτῷ, ὑφαιρούμενος τὸ ἀργύριον
οὗτος ὁ οἰκέτης ὁ Μοσχίων. καὶ πρῶτον μὲν ὑφαι-
ρεῖται αὐτοῦ χιλίας δραχμὰς χωρίς που κειμένας τοῦ
ἄλλου ἀργυρίου, ἔπειθ' ἑτέρας ἑβδομήκοντα μνᾶς. καὶ
ταῦτα ποιῶν ἐλάνθανε τὸν Κόμωνα. καὶ τὸ ἀργύριον
16 τοῦθ' ἅπαν εἶχεν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος. οὐ
πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον ὦ ἄνδρες δικασταί, ἢ ἡμεῖς
διειλόμεθα τὰς μερίδας, ὑποψία τις ἐγένετο καὶ αἴσθη-
σις περὶ τἀργυρίου τούτου· ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποψίας
ἐδόκει ἐμοὶ καὶ τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ βασανίζειν τὸν
ἄνθρωπον. καὶ ὁ ἄνθρωπος ὦ ἄνδρες δικασταὶ αὐτὸς
αὑτοῦ κατεῖπε, πρὶν βασανίζεσθαι, ὅτι χιλίας δραχμὰς
ὑφέλοιτο τοῦ Κόμωνος, καὶ ἔφη εἶναι παρ' ἑαυτῷ 1172
ὅσον μὴ ἦν ἀνηλωμένον· περὶ δὲ τοῦ πλείονος ἀργυ-
17 ρίου οὐδ' ὁτιοῦν εἶπεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. καὶ ἀπο-
δίδωσι περὶ ἑξακοσίας τινὰς δραχμάς. καὶ τούτου του
ἀργυρίου, οὗ ἀπέδωκεν ὁ ἄνθρωπος, καλῶς καὶ δικαίως

κατὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὠμόσαμεν ἡμεῖς καὶ κατὰ τὰς συνθήκας τὰς κειμένας παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, τὸ μὲν ἥμισυ ἐγὼ ἔλαβον, τὸ δ' ἥμισυ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος.
18 μετὰ δὲ ταῦτ' οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐκ ταύτης τῆς ὑποψίας τῆς πρὸς τὸν οἰκέτην περὶ τοῦ ἀργυρίου [οὗ ἀπέδωκεν], ἔδησε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐβασάνισεν οὗτος ἐφ' ἑαυτοῦ, ἡμᾶς δὲ οὐ παρεκάλεσεν, ὀμωμοκὼς κοινῇ ζητήσειν καὶ πράξειν μετ' ἐμοῦ πάντα. καὶ ὁ ἄνθρωπος ὦ ἄνδρες δικασταὶ κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς βασάνου, προσωμολόγησε καὶ τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς εἰληφέναι ὑφελόμενος Κόμωνος, καὶ ἀποδίδωσιν ἅπαν
19 τὸ ἀργύριον τοῦτο Ὀλυμπιοδώρῳ τουτῳί. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐπυθόμην περὶ τῆς βασάνου τἀνθρώπου καὶ ὅτι ἀποδεδωκὼς εἴη τὸ ἀργύριον, ἐνόμιζόν μοι ἀποδώσειν τοῦτον τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν ἀπέδωκεν. καὶ εὐθὺς μὲν οὐ πάνυ τι ἠνώχλουν τούτῳ, ἡγούμενος αὐτὸν τοῦτο γνώσεσθαι καὶ διοικήσειν καὶ ἐμοὶ καὶ ἑαυτῷ, ὅπως ἑκάτερος ἡμῶν ἕξει τὰ δίκαια κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, περὶ τοῦ ἰσομοιρεῖν ἁπάντων ὧν Κόμων
20 ἦν καταλελοιπώς· ἐπειδὴ δ' ἐνδιέτριβε καὶ οὐδὲν ἐποίει, διελεγόμην τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ ἠξίουν ἀπολαμβάνειν τὸ ἐμαυτοῦ μέρος τοῦ ἀργυρίου. οὑτοσὶ δ' 1173
Ὀλυμπιόδωρος ἀεί τι προὐφασίζετο καὶ ἀναβολὰς ἐποιεῖτο. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἕτεροί τινες ἔλαχον τοῦ κλήρου τοῦ Κόμωνος, καὶ ὁ Κάλλιππος ἐπεδήμησεν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁ ὁμοπάτριος· καὶ
21 οὗτος ἔλαχεν εὐθὺς τοῦ ἡμικληρίου. καὶ τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ πρόφασις καὶ αὕτη ἐγένετο πρὸς τὸ μὴ ἀποδιδόναι μοι τὸ ἀργύριον, ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀμ-

φισβητοῦντες, καὶ ἔφη χρῆναί με περιμεῖναι, ἕως ἂν
οἱ ἀγῶνες γένωνται. καὶ ἐμοὶ ἀνάγκη ἦν ταῦτα συγχω-
22 ρεῖν, καὶ συνεχώρησα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐβουλευόμεθα
καὶ ἐγὼ καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος κοινῇ, ὥσπερ καὶ
ὠμόσαμεν, ὅντινα τρόπον ἄριστα καὶ ἀσφαλέστατα
προσοισόμεθα πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας. καὶ ἔδοξεν
ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον
τοῦ κλήρου ὅλου ἀμφισβητεῖν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου,
ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικλη-
23 ρίου μόνον ἠμφεσβήτει. καὶ ἐπειδὴ ἀνεκρίθησαν πρὸς
τῷ ἄρχοντι ἅπασαι αἱ ἀμφισβητήσεις καὶ ἔδει ἀγωνί-
ζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀπαράσκευοι ἦμεν τὸ παρά-
παν πρὸς τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος
οὑτοσί, διὰ τὸ ἐξαίφνης ἐπιπεπτωκέναι ἡμῖν πολλοὺς
τοὺς ἀμφισβητοῦντας. ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐσκο-
ποῦμεν κοινῇ, εἴ πως ἀναβολή τις γένοιτο ἐν τῷ πα-
ρόντι, ὥστε παρασκευάσασθαι ἡμᾶς καθ' ἡσυχίαν πρὸς
24 τὸν ἀγῶνα. καὶ κατὰ τύχην τινὰ καὶ δαίμονα ὑμεῖς
ἐπείσθητε ὑπὸ τῶν ῥητόρων εἰς Ἀκαρνανίαν στρατιώ-
τας ἐκπέμπειν, καὶ ἔδει καὶ τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον 1174
στρατεύεσθαι, καὶ ᾤχετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατευόμε-
νος. καὶ συνεβεβήκει, ὡς ᾠόμεθα ἡμεῖς, αὕτη καλλί-
στη ἀναβολή, δημοσίᾳ τούτου ἀποδημοῦντος στρατευ-
25 ομένου ἐπειδὴ δ' ἐκάλει ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον
ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητοῦντας κατὰ τὸν νόμον, ὑπω-
μοσάμεθα ἡμεῖς τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον δημοσίᾳ ἀπεῖναι
στρατευόμενον. ὑπομοθέντος δὲ τούτου, ἀνθυπωμόσαντο
οἱ ἀντίδικοι, καὶ διαβάλλοντες Ὀλυμπιόδωρον τουτονί,
ὕστεροι ἡμῶν λέγοντες, ἔπεισαν τοὺς δικαστὰς ψηφί-
σασθαι τῆς δίκης ἕνεκ' ἀπεῖναι τοῦτον καὶ οὐ δημοσίᾳ.
26 ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν, διέγραψεν ὁ

ἄρχων Πυθόδοτος κατὰ τὸν νόμον τὴν τουτουὶ Ὀλυμ-
πιοδώρου ἀμφισβήτησιν. διαγραφείσης δὲ ταύτης, ἐξ
ἀνάγκης κἀμοὶ ἦν ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου ἀμφι-
σβήτησιν. γενομένων δὲ τούτων, ἐπεδίκασεν ὁ ἄρχων
τοῖς ἀντιδίκοις τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆρον τὸν Κόμωνος·
27 ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι αὐτὸν ἠνάγκαζον ποιεῖν. ἐπειδὴ
δ' ἐπεδικάσαντο, εὐθὺς εἰς Πειραιᾶ ἐλθόντες παρε-
λάμβανον πάνθ', ὅσα ἡμῶν εἶχεν ἑκάτερος νειμάμενος
ἐν τῇ μερίδι. κἀγὼ μὲν ἐπιδημῶν, αὐτὸς παρέδωκα
(ἀνάγκη γὰρ ἦν πείθεσθαι τοῖς νόμοις), τὰ δ' Ὀλυμ-
πιοδώρου, ἀποδημοῦντος τούτου, ἅπαντα ᾤχοντο λαβόν-
τες, πλὴν τοῦ ἀργυρίου οὗ εἶχεν αὐτὸς παρὰ τοῦ
ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου, ὃν ἐβασάνισεν· οὐ γὰρ εἶχον
28 ὅπου ἐπιλάβοιντο τοῦ ἀργυρίου. καὶ τὰ μὲν πραχθέντα
ταῦτ' ἦν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τῇ Ὀλυμπιοδώρου, καὶ τῆς
κοινωνίας τῆς πρὸς τοῦτον ταῦτ' ἐγὼ ἀπέλαυσα. ἐπειδὴ 1175
δ' ἐπεδήμησεν οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται, ἠγανάκτει
Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπὶ τοῖς συμ-
βεβηκόσι, καὶ ἡγεῖτο δεινὰ πεπονθέναι. ἐπειδὴ δὲ
μεστὸς ἐγένετο ἀγανακτῶν, ἐσκοποῦμεν πάλιν καὶ ἐβου-
λευόμεθα κοινῇ ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὅντινα
29 τρόπον τούτων τι πάλιν κομιούμεθα. καὶ ἐδόκει ἡμῖν
βουλευομένοις προσκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους
κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀσφαλέστατον
εἶναι, μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμᾶς ἀμφοτέρους τὸν κίνδυνον
ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἀλλὰ χωρὶς ἑκά-
τερον, καὶ τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον ὅλου τοῦ κλήρου
λαχεῖν, ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ ἀγωνίζεσθαι καθ'
αὑτόν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου, ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος
ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνον ἠμφεσβήτει,
30 ὅπως, ἐὰν μὲν Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ἐπιτύχῃ τοῦ

ἀγῶνος, ἐγὼ κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους πάλιν τὸ μέρος λάβοιμι παρὰ τούτου, ἐὰν δ' ἄρ' ἀποτύχῃ καὶ τὰ ἕτερα ψηφίσωνται οἱ δικασταί, οὗτος παρ' ἐμοῦ τὰ μέρη καλῶς καὶ δικαίως ἀπολαμβάνοι, ὥσπερ ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ συνεθέμεθα. ἐπειδὴ δὲ ταῦτ' ἐβουλευσάμεθα καὶ ἐδόκει ἀσφαλέστατ' εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ Ὀλυμπιοδώρῳ, προσεκλήθησαν ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ τοῦ Κόμωνος κατὰ τὸν νόμον. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησις ἐγένετο.

ΝΟΜΟΣ

81 Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἡ
πρόσκλησις ἐγένετο, καὶ τὰς ἀμφισβητήσεις ἀντεγρα-
ψάμεθα, ὃν τρόπον τουτῳὶ ἐδόκει Ὀλυμπιοδώρῳ. καὶ
μετὰ ταῦθ' ὁ ἄρχων ἀνέκρινε πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀμφι-
σβητοῦσι, καὶ ἀνακρίνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον.
καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἠγωνίζετο πρῶτος, καὶ ἔλε-
γεν ὅ τι ἐβούλετο, καὶ μαρτυρίας παρείχετο ἃς ἐδόκει 1176
τούτῳ· κἀγὼ ὦ ἄνδρες δικασταὶ σιωπῇ ἐκαθήμην ἐπὶ
τοῦ ἑτέρου βήματος. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον κατα-
82 σκευασθέντος τοῦ ἀγῶνος ἐνίκησε ῥᾳδίως. νικήσας δὲ
καὶ διαπραξαμένων ἅπανθ' ὅσα ἠβουλήθημεν ἐν τῷ
δικαστηρίῳ, καὶ ἀπολαβὼν παρὰ τῶν πρότερον ἐπιδι-
κασαμένων ὅσα ἦσαν ἐκεῖνοι παρ' ἡμῶν εἰληφότες,
ταῦτα δὴ πάντ' ἔχων καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβε παρὰ
τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος, οὐδ' ὁτιοῦν ἠθέ-
ληκε τῶν δικαίων πρός με ποιῆσαι, ἀλλ' ἔχει αὐτὸς
ἅπαντα, ὀμωμοκὼς καὶ συνθήκας πρός με ποιησάμενος
ἦ μὴν ἰσομοιρήσειν. καὶ αἱ συνθῆκαι αὗται ἔτι καὶ
νυνὶ κεῖνται παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, καὶ μεμαρτύρηκεν
83 αὐτὸς πρὸς ὑμᾶς. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων

ἀπάντων ὧν εἴρηκα μαρτυρίας ὑμῖν παρασχέσθαι, πρώτιστον μὲν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐγὼ καὶ οὗτος ἡμῖν αὐτοῖς δικάσαντες ἐνειμάμεθα τὸ ἴσον ἑκάτερος τῆς φανερᾶς οὐσίας ἧς Κόμων κατέλιπεν. καί μοι λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν πρῶτον, ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34 Λαβὲ δή μοι καὶ τὴν πρόκλησιν, ἣν προεκαλεσάμην αὐτὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ὅτι,
ἐπειδὴ ἐπεδικάσαντο οἱ ἀντίδικοι ἡμῶν, ἅπαντα πα-
ρέλαβον ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, πλὴν τῶν χρημάτων ὧν 1177
εἶχεν Ὀλυμπιόδωρος παρὰ τοῦ βασανισθέντος ἀν-
θρώπου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35 Ὃν μὲν τρόπον ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐξ ἀρχῆς διε-
νειμάμεθα τὴν Κόμωνος οὐσίαν τὴν φανερὰν ἐγὼ καὶ
Ὀλυμπιόδωρος, καὶ λόγῳ ἀκηκόατε καὶ μεμαρτύρηται
ὑμῖν, καὶ ὡς οὗτος τὸ ἀργύριον ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀν-
θρώπου τοῦ οἰκέτου, καὶ ὅτι οἱ ἐπιδικασάμενοι ἔλαβον
ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, ἕως πάλιν οὗτος ἐνίκησεν ἐν τῷ
36 δικαστηρίῳ. ἃ δὲ λέγων οὐκ ἀποδίδωσί μοι οὐδ' ἐθέλει
τῶν δικαίων οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν, τούτοις ἤδη προσ-
έχετε τὸν νοῦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ αὐτίκ' ἐξα-
πατήσωσιν ὑμᾶς οἱ ῥήτορες, οὓς οὑτοσὶ παρεσκεύασται
ἐπ' ἐμέ. λέγει μὲν οὗτος οὐδέποτε ταὐτά, ἀλλ' ὅ τι
ἂν τύχῃ ἀεί, καὶ περιιὼν προφάσεις ἀτόπους τινὰς καὶ
ὑπονοίας καὶ αἰτίας ψευδεῖς ἐπιφέρει, καὶ περὶ τὸ

37 πρᾶγμ' ὅλον ἄδικός ἐστιν ἄνθρωπος. πλεῖστοι δ' αὐτοῦ ἀκηκόασι λέγοντος, οἱ μὲν ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ἔλαβε τὸ ἀργύριον παρὰ τἀνθρώπου· ἐπειδὰν δὲ τοῦτ' ἐξελέγχηται, πάλιν λέγει ὅτι παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἔχει τὸ ἀργύριον, καὶ οὐ μεταδώσει ἐμοὶ οὔτε τοῦ ἀργυρίου οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὧν κατέλιπε
38 Κόμων. ἐπειδὰν δέ τις αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων τῶν τούτου καὶ τῶν ἐμῶν ἐρωτᾷ, διὰ τί οὐκ ἀποδώσει ὁμωμοκὼς ἰσομοιρήσειν καὶ τῶν συνθηκῶν ἔτι καὶ νυνὶ κειμένων, φησί με παραβεβηκέναι τὰς συνθήκας, καὶ δεινὰ πεπονθέναι ὑπ' ἐμοῦ, καὶ διατελέσαι μέ φησιν ὑπεναντία καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα ἑαυτῷ.
39 καὶ ἃ μὲν προφασίζεται, ταῦτ' ἔστιν. ἃ μὲν οὖν ὦ 1178
ἄνδρες δικασταὶ οὗτος λέγει, ὑπόνοιαι πλασταί εἰσι καὶ προφάσεις ἄδικοι καὶ πονηρίαι, ἐπὶ τῷ ἀποστερῆσαι ἃ προσήκει αὐτὸν ἀποδοῦναι ἐμοί. ἃ δ' ἐγὼ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὗτος ψεύδεται, ταῦτα δὲ ὑπόνοια μὲν οὐδεμία ἔσται, φανερῶς δ' ἐπιδείξω τὴν τούτου ἀναισχυντίαν, τεκμήρια λέγων ἀληθινὰ καὶ πᾶσι γνώριμα,
40 καὶ μάρτυρας παρεχόμενος περὶ ἁπάντων. πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ λέγω, ὅτι οὗτος διὰ τοῦτο τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἐμοῖς, τοῖς εἰδόσιν ἀκριβῶς ἕκαστα ταῦτα τὰ πράγματα ὡς ἔχει καὶ παρηκολουθηκόσιν ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιτρέψαι· ἀκριβῶς γὰρ ᾔδει ὅτι εὐθὺς παραχρῆμα ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχθήσεται, ἐάν τι ψεύδηται· νυνὶ δ'
41 ἴσως ἡγεῖται ψευδόμενος ἐν ὑμῖν λήσειν. πάλιν λέγω ὅτι οὐκ ἀκόλουθόν ἐστιν, ὑπεναντία μὲν πράττειν σοι ὦ Ὀλυμπιόδωρε ἐμέ, κοινῇ δ' ἀναλίσκειν μετὰ σοῦ εἰς ὅ τι ἀεὶ δέοι, οὐδ' ἐκλιπεῖν τὴν ἀμφισβήτησιν αὐτὸν ἑκόντα, ὅτε ἀπεδήμεις σύ, ἐπειδὴ καὶ ἡ σὴ διε-

γράφῃ δόξαντός σου ἕνεκα τῆς δίκης ἀπεῖναι καὶ οὐ
δημοσίᾳ. ἐξῆν γάρ ἔμοιγε τοῦ ἡμικληρίου ἐπιδικάσασθαι
ἐμαυτῷ· οὐδεὶς γάρ μοι ἀνθρώπων ἀντέλεγεν, ἀλλὰ
42 συνεχώρουν αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι. ἀλλὰ ταῦτα ποιήσας
εὐθὺς ἂν ἦν ἐπιωρκηκώς· ὤμοσα γὰρ καὶ συνεθέμην
πρὸς σὲ κοινῇ πράξειν ἅπαν, ὅ τι ἂν δοκῇ ἐμοὶ καὶ
σοὶ βουλευομένοις βέλτιστον εἶναι. ὥστε ὑπεραβέλτεροί
εἰσιν αἱ προφάσεις καὶ αἱ αἰτίαι, δι' ἃς οὐδέν μοι
43 φῂς ποιήσειν τῶν δικαίων. ἔτι πρὸς τούτοις ἡγεῖ ἄν 1179
μ' ἐπιτρέπειν σοι Ὀλυμπιόδωρε ἐν τῷ τελευταίῳ ἀγῶνι
τῷ περὶ τοῦ κλήρου, ἢ ἃ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστάς,
εἰκῇ οὑτωσὶ λέγειν, ἢ περὶ ὧν τὰς μαρτυρίας παρέ-
σχου, οὕτως ἂν παρασχέσθαι, εἰ μὴ μετὰ σοῦ κοινῇ
συνηγωνιζόμην; οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τά τ'
44 ἄλλα ἔλεγεν ὅ τι ἐβούλετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ κατε-
χρήσατο πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐγὼ τὴν οἰκίαν, ἣν
ἔλαβον ἐν τῇ μερίδι τῇ ἐμαυτοῦ, μεμισθωμένος εἴην
παρ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβον, τὸ ἥμισυ τὸ
ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν τῶν παρὰ τοῦ οἰκέτου, ὅτι
ἐδανεισάμην παρὰ τούτου. καὶ οὐ μόνον ἔλεγε ταῦτα,
ἀλλὰ καὶ μαρτυρίας παρείχετο περὶ τούτων. κἀγὼ οὐδ'
ὁτιοῦν ἀντέλεγον τούτοις, οὐδ' ἤκουσέ μου φωνὴν
οὐδεὶς ἀνθρώπων, ὅτε οὗτος ἠγωνίζετο, οὔτε μικρὰν
οὔτε μεγάλην, ἀλλὰ προσωμολόγουν ἀληθῆ εἶναι πάνθ'
ὅσα οὗτος ἠβούλετο λέγειν. κοινῇ γὰρ ἠγωνιζόμην
45 μετὰ σοῦ, ὥσπερ ἔδοξεν ἐμοὶ καὶ σοί. ἐπεὶ εἰ μή ἐστι
ταῦτ' ἀληθῆ ἃ λέγω, διὰ τί οὐκ ἐπεσκηψάμην ἐγὼ
τότε τοῖς μάρτυσι τοῖς ταῦτα μαρτυροῦσιν, ἀλλ' ἡσυ-
χίαν εἶχον πολλήν; ἢ διὰ τί σὺ Ὀλυμπιόδωρε οὐδεπώ-
ποτέ μοι ἔλαχες ἐνοικίου δίκην τῆς οἰκίας, ἧς ἔφασκες
μισθῶσαί μοι ὡς σαυτοῦ οὖσαν, οὐδὲ τοῦ ἀργυρίου,

οὗ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐδάνεισάς μοι, τούτων οὐδὲν ἐποίησας; ὥστε πῶς ἂν μᾶλλον ἄνθρωπος ἐξελέγχοιτο ψευδόμενος καὶ ὑπεναντία λέγων αὐτὸς
46 *αὑτῷ καὶ αἰτιώμενος τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα; ὃ δὲ πάντων μέγιστόν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ καὶ γνώ-* 1180
σεσθε τοῦτον ὅτι ἄδικός ἐστι καὶ πλεονέκτης ἄνθρωπος· ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν, εἴ τι ἀληθὲς ἦν ὧν λέγει, πρότερον ταῦτα λέγειν καὶ ἐπιδεικνύειν, πρὶν τὸν ἀγῶνα γενέσθαι καὶ διαπειραθῆναι τῶν δικαστῶν ὅ τι γνώσονται, καὶ παραλαβόντα πολλοὺς μάρτυρας ἀξιοῦν ἀναιρεῖσθαι τὰς συνθήκας παρὰ τοῦ Ἀνδροκλείδου, ὡς παραβαίνοντος ἐμοῦ καὶ τἀναντία πράττοντος ἑαυτῷ καὶ οὐκέτι κυρίων οὐσῶν τῶν συνθηκῶν ἐμοὶ καὶ τούτῳ, καὶ τῷ Ἀνδροκλείδῃ τῷ ἔχοντι τὰς συνθήκας διαμαρτύρασθαι, ὅτι αὐτῷ οὐδέν ἐστιν ἔτι πρᾶγμα
47 *πρὸς τὰς συνθήκας ταύτας. ταῦτ' ἐχρῆν αὐτὸν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ τι ἦν ἀληθὲς ὧν λέγει, καὶ μόνον προσιόντα τῷ Ἀνδροκλείδῃ διαμαρτύρεσθαι καὶ μετὰ μαρτύρων πολλῶν, ἵν' αὐτῷ πολλοὶ ἦσαν οἱ συνειδότες. ὅτι δὲ τούτων οὐδὲν πώποτ' ἐποίησεν, αὐτοῦ ὑμῖν τοῦ Ἀνδροκλείδου, παρ' ᾧ εἰσιν αἱ συνθῆκαι κείμεναι, μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

48 *Ἕτερον δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ σκέψασθε ὃ διαπέπρακται. ἐγὼ γὰρ τοῦτον προὐκαλεσάμην καὶ ἠξίωσα ἀκολουθῆσαι ὡς Ἀνδροκλείδην, παρ' ᾧ κεῖνται αἱ συνθῆκαι, καὶ κοινῇ ἐκγραψαμένους ἡμᾶς τὰς συνθήκας πάλιν σημήνασθαι, τὰ δ' ἀντίγραφα ἐμβαλέσθαι εἰς τὸν ἐχῖνον, ὅπως ἂν μηδεμία ὑποψία ᾖ, ἀλλ' ὑμεῖς ἅπαντα καλῶς καὶ δικαίως ἀκούσαντες γνῶτε ὅ τι ἂν*

49 ὑμῖν δικαιότατον δοκῇ εἶναι. ταῦτα δ' ἐμοῦ προκα-
λουμένου οὐκ ἠθέλησε τούτων οὐδὲν ποιῆσαι, ἀλλ'
οὕτω πεφιλοσόφηκεν, ὥστε μὴ εἶναι ὑμᾶς ἀκοῦσαι 1181
τῶν συνθηκῶν ἐκ τῶν κοινῶν γραμμάτων. καὶ ὅτι
ταῦτα προὐκαλούμην τοῦτον, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώ-
σεται ὧν ἐναντίον προὐκαλούμην. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

50 Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον καταφανὴς γένοιτο ἄνθρω-
πος, ὅτι δικαίως μὲν οὐδὲν βούλεται πρός με πράτ-
τειν, ἀποστερήσειν δ' οἴεται ἃ προσήκει ἐμοὶ λαβεῖν,
προφάσεις λέγων καὶ ἐγκλήματα ἐγκαλῶν, τὰς δὲ συν-
θήκας, ἅς φησί με παραβεβηκέναι, οὐκ ᾠήθη δεῖν
ὑμᾶς ἀκοῦσαι; ἐγὼ δὲ τότε μὲν ἐναντίον τῶν μαρτύ-
ρων τῶν παραγενομένων προὐκαλεσάμην, νυνὶ δὲ καὶ
ὑμῶν ἐναντίον τῶν δικαστῶν πάλιν προκαλοῦμαι, καὶ
ἀξιῶ συγχωρεῖν αὐτὸν καὶ ἐγὼ συγχωρῶ ἀνοιχθῆναι
τὰς συνθήκας ἐνταυθὶ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀκοῦ-
σαι ὑμᾶς, καὶ πάλιν σημανθῆναι ἐναντίον ὑμῶν.
51 Ἀνδροκλείδης δ' οὑτοσὶ πάρεστιν· ἐγὼ γὰρ αὐτῷ ἐπήγ-
γειλα ἥκειν ἔχοντι τὰς συνθήκας. καὶ συγχωρῶ ὦ
ἄνδρες δικασταὶ ἐν τῷ τούτου λόγῳ ἢ ἐν τῷ προτέρῳ
ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀνοιχθῆναι· οὐδὲν γάρ μοι διαφέρει.
ὑμᾶς δὲ βούλομαι ἀκοῦσαι τὰς συνθήκας καὶ τοὺς
ὅρκους, οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδω-
ρος οὑτοσί. καὶ εἰ μὲν συγχωρεῖ, ἔστω ταῦτα, καὶ
ὑμεῖς ἀκούετε, ἐπειδὰν τούτῳ δοκῇ· ἐὰν δὲ μὴ θέλῃ
ταῦτα ποιεῖν, οὐκ ἤδη καταφανὴς ἔσται ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι ἀναισχυντότατός ἐστιν ἀνθρώπων ἁπάντων,
καὶ δικαίως οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ἀποδέχοισθε τούτου ὡς
ὑγιές τι λέγοντος;

52 Ἀλλὰ τί ταῦτα σπουδάζω; οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀγνοεῖ 1182
ταῦτα οὗτος, ὅτι ἀδικεῖ μὲν ἐμέ, ἀδικεῖ δὲ τοὺς θεοὺς
οὓς ὤμοσε, καὶ ἐπιορκεῖ. ἀλλὰ διέφθαρται ὦ ἄνδρες
δικασταὶ καὶ παραφρονεῖ. ἀνιῶμαι μὲν οὖν καὶ αἰ-
σχύνομαι ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς μέλλω λέγειν πρὸς
ὑμᾶς, ἐξ ἀνάγκης δέ μοί ἐστιν εἰπεῖν, ὅπως ἂν ὑμεῖς
οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες ἀκούσαντες ἅπαντα, βουλεύση-
σθε ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον εἶναι περὶ ἡμῶν.
53 ὧν δὲ μέλλω λέγειν, οὗτος αἴτιός ἐστιν, οὐκ ἐθέλων
ἐν τοῖς οἰκείοις περὶ τούτων πρός με διαλύσασθαι,
ἀλλ' ἀναισχυντῶν. Ὀλυμπιόδωρος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ γυναῖκα μὲν ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους
τοὺς ὑμετέρους οὐδεπώποτ' ἔγημεν, οὐδ' εἰσὶν αὐτῷ
παῖδες οὐδ' ἐγένοντο, ἑταίραν δὲ λυσάμενος ἔνδον
ἔχει, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ λυμαινομένη ἅπαντας ἡμᾶς καὶ
54 ποιοῦσα τουτονὶ περαιτέρω μαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐ
μαίνεται, ὅστις οἴεται δεῖν, ἃ μὲν ὡμολόγησε καὶ
συνέθετο ἑκὼν πρὸς ἑκόντα καὶ ὤμοσε, τούτων μὲν
μηδ' ὁτιοῦν ποιεῖν, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ σπουδάζοντος οὐχ
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελ-
φῆς τῆς ὁμοπατρίας καὶ ὁμομητρίας, ἣ ἐμοὶ συνοικεῖ,
καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφιδῆς, θυγατρὸς δὲ ἐμῆς;
αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἀδικούμεναι οὐχ ἧττον ἐμοῦ, ἀλλὰ
55 καὶ μᾶλλον. πῶς γὰρ οὐκ ἀδικοῦνται ἢ πῶς οὐ δεινὰ
πάσχουσιν, ἐπειδὰν ὁρῶσι τὴν μὲν τούτου ἑταίραν
περαιτέρω τοῦ καλῶς ἔχοντος καὶ χρυσία πολλὰ ἔχου-
σαν καὶ ἱμάτια καλά, καὶ ἐξόδους λαμπρὰς ἐξιοῦσαν,
καὶ ὑβρίζουσαν ἐκ τῶν ἡμετέρων, αὐταὶ δὲ κατα-
δεεστέρως περὶ ταῦτ' ἔχωσιν ἅπαντα; πῶς οὐκ ἐκεῖναι 1183
μᾶλλον ἔτι ἀδικοῦνται ἢ ἐγώ; οὗτος δὲ πῶς οὐ κατα-
φανῶς μαίνεται καὶ παραφρονεῖ, τοιαῦτα περὶ αὑτοῦ

βουλευόμενος; ἵνα δὲ μὴ φάσκῃ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ διαβολῇ ταῦτα λέγειν με τοῦ ἀγῶνος ἕνεκα τουτουί, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται τῶν τούτου οἰκείων καὶ ἐμῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

56 Ὀλυμπιόδωρος μὲν οὑτοσὶ τοιοῦτός ἐστιν ἄνθρωπος, οὐ μόνον ἄδικος, ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν δοκῶν ἅπασι τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, καὶ ὅπερ Σόλων ὁ νομοθέτης λέγει, παραφρονῶν ὡς οὐδεὶς πώποτε παρεφρόνησεν ἀνθρώπων, γυναικὶ πειθόμενος πόρνῃ. καὶ ἄκυρά γε ταῦτα πάντα ἐνομοθέτησεν εἶναι ὁ Σόλων, ὅσ᾽ ἄν τις γυ-
57 ναικὶ πειθόμενος πράττῃ, ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ. περὶ μὲν οὖν τούτων καλῶς ὁ νομοθέτης ἐπεμελήθη, ἐγὼ δ᾽ ὑμῶν δέομαι, καὶ οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμὴ γυνή, Ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουὶ ἀδελφή, καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ ἐμή, Ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουὶ ἀδελφιδῆ, ἱκετεύομεν ὑμᾶς καὶ ἀντιβολοῦμεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἅπαντες ἡμεῖς (νομίσατε γὰρ ἐκείνας ἐνθάδε παρεῖ-
58 ναι), μάλιστα μὲν τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον πεῖσαι μὴ ἀδικεῖν ἡμᾶς, ἐὰν δ᾽ ἄρα μὴ θέλῃ πείθεσθαι, ὑμᾶς μεμνημένους ἁπάντων τῶν εἰρημένων, ψηφίζεσθαι ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον καὶ δικαιότατον εἶναι. καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια γνώσεσθε καὶ τὰ συμφέροντα ἡμῖν ἅπασιν, οὐχ ἥκιστα δὲ Ὀλυμπιοδώρῳ αὐτῷ τουτῳί.

XLIX.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Τιμόθεον τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα ἔνδοξον καὶ στρατηγή- 1184
σαντα τῆς πόλεως, Ἀπολλόδωρος ἀπαιτεῖ χρέα, λέγων ὅτι
Πασίωνι φίλῳ χρώμενος ὁ Τιμόθεος, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ χρή-
ματα, καὶ ὀφείλων ἐν τοῖς τραπεζιτικοῖς λόγοις ἐγγέγραπται.
τὰ μὲν δὴ πάντ' ὀφλήματα τέτταρα καταριθμεῖται, ἐφ' ἑκά-
στου δὲ καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐδανείσατο
Τιμόθεος, ἀκριβῶς εἴρηκε. καὶ τὰς μὲν πλείστας ἀποδείξεις
ἐκ τῶν καλουμένων ἀτέχνων πίστεων παρέσχηται, μαρτυριῶν
καὶ προκλήσεων· τινὰς δὲ καὶ ἐντέχνους ἀπὸ τῶν εἰκότων.
καὶ ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος Τιμόθεον εἶναί φησι τὸν δανεισά-
μενον, καὶ τοῖς ὑπὸ Τιμοθέου συσταθεῖσι δοθῆναι τὸ ἀργύ-
ριον ἀπὸ τῆς τραπέζης· ὁ δ' οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐκείνους ὀφεί-
λειν λέγει.*

---

*Μηδενὶ ὑμῶν ἄπιστον γενέσθω ὦ ἄνδρες δικασταί,
εἰ Τιμόθεος ὀφείλων ἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, φεύ-
γει νῦν ὑπ' ἐμοῦ ταύτην τὴν δίκην. ἀλλ' ἐπειδὰν ὑμᾶς
ἀναμνήσω τόν τε καιρὸν ἐν ᾧ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, 1185
καὶ τὰ συμβάντα τούτῳ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καὶ εἰς
ὅσην ἀπορίαν κατέστη οὗτος, τόθ' ἡγήσεσθε τὸν μὲν
πατέρα τὸν ἐμὸν βέλτιστον γενέσθαι περὶ Τιμόθεον,
τοῦτον δ' οὐ μόνον ἀχάριστον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀδικώ-
2 τατον πάντων ἀνθρώπων, ὅς γε τυχὼν παρὰ τοῦ πα-
τρὸς τοῦ ἐμοῦ ὅσων ἐδεήθη καὶ λαβὼν ἀργύριον ἀπὸ
τῆς τραπέζης, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ καὶ κινδύνοις τοῖς με-
γίστοις καθεστηκὼς περὶ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον οὐκ
ἀπέδωκε χάριν, ἀλλὰ καὶ τὸ δοθὲν ἀποστερεῖ με. καί-*

τοι σφαλέντος μὲν τούτου ἀπώλλυτο καὶ τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ τὸ συμβόλαιον· οὔτε γὰρ ἐπ' ἐνεχύρῳ οὔτε μετὰ
μαρτύρων ἔδωκε· σωθέντος δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐγίγνετο,
3 ὁπότε βούλοιτο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. ἀλλ' ὅμως
ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐ περὶ πλείονος ἐποιήσατο ὁ πα-
τὴρ περιουσίαν χρημάτων, μᾶλλον ἢ οὐ Τιμοθέῳ ὑπηρε-
τῆσαι ὧν ἐδεήθη αὐτοῦ, ἐν ἀπορίᾳ ὄντι. ᾤετο μὲν οὖν
ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὁ πατήρ, εἰ σωθείη Τιμόθεος τότε
ἐξ ἐκείνων τῶν κινδύνων καὶ ἀφίκοιτο οἴκαδε παρὰ
βασιλέως, εὐπορωτέρου γενομένου τούτου ἢ ὡς τότε
διέκειτο, οὐ μόνον τὰ ἑαυτοῦ κομιεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ
ἄλλου εἴ του δέοιτο πρὸς Τιμόθεον πρᾶξαι ὑπάρξειν
4 αὐτῷ. ἐπειδὴ δ' οὐχ ὡς ἐκεῖνος ᾠήθη συμβέβηκεν,
ἀλλ' ἃ μετὰ χάριτος ἔλαβε Τιμόθεος ἀπὸ τῆς τραπέζης
δεηθεὶς τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ταῦτα δι' ἔχθρας καὶ
δίκης τετελευτηκότος ἐκείνου ἐξελεγχθεὶς μὲν ὡς ὀφεί-
λει οἴεται δεῖν ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ δύνηται ὑμᾶς πεῖσαι
ὡς οὐκ ὀφείλει, ἐξαπατήσας τῷ λόγῳ, ἀποστερῆσαι 1186
ἡμᾶς τῶν χρημάτων, ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι ἐξ
ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι ὑμῖν, τά τε ὀφειλόμενα,
καὶ εἰς ὅ τι ἕκαστον αὐτῶν κατεχρήσατο, καὶ τοὺς
5 χρόνους ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἐγένετο. θαυμάσῃ δὲ
μηδεὶς ὑμῶν εἰ ἀκριβῶς ἴσμεν· οἱ γὰρ τραπεζῖται εἰώ-
θασιν ὑπομνήματα γράφεσθαι ὧν τε διδόασι χρημά-
των, καὶ εἰς ὅ τι, καὶ ὧν ἄν τις τιθῆται, ἵν' ᾖ αὐτοῖς
γνώριμα τά τε ληφθέντα καὶ τὰ τεθέντα πρὸς τοὺς
λογισμούς.

6 Ἐπὶ Σωκρατίδου γὰρ ἄρχοντος μουνιχιῶνος μηνὸς
μέλλων ἐκπλεῖν τὸν ὕστερον ἔκπλουν Τιμόθεος οὑτοσί,
περὶ ἀναγωγὴν ἤδη ὢν ἐν τῷ Πειραιεῖ, προσδεηθεὶς
ἀργυρίου, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐν τῷ λιμένι,

ἐκέλευσεν αὐτὸν χρῆσαι χιλίας τριακοσίας πεντήκοντα
μίαν δύ' ὀβολώ· τοσούτου γὰρ ἔφη προσδεῖσθαι· καὶ
δοῦναι ἐκέλευσεν Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὃς
7 τούτῳ διῴκει τότε πάντα. καὶ ὁ μὲν δανεισάμενος τὸ
ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ Τιμόθεος ἦν καὶ
κελεύσας δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὁ δὲ
λαβὼν τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης παρὰ Φορμίω-
νος Αὐτόνομος, ὅσπερ Ἀντιμάχῳ διετέλει γραμματεύων
8 τὸν ἅπαντα χρόνον. δοθέντος τοίνυν τοῦ ἀργυρίου,
ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα τὸν κελεύσαντα χρῆσαι Τιμό-
θεον, ὑπόμνημα δ' ἐγράψατο, ᾧ τε οὗτος ἐκέλευσε
δοῦναι, Ἀντιμάχῳ, καὶ ὃν ὁ Ἀντίμαχος συνέπεμψεν
ἐπὶ τὴν τράπεζαν ληψόμενον τὸ ἀργύριον, τὸν Αὐτό-
νομον, τὰς χιλίας τριακοσίας δραχμὰς καὶ πεντήκοντα
καὶ μίαν καὶ δύ' ὀβολώ. τὸ μὲν τοίνυν πρῶτον χρέως, 11
ὃ ἐκπλέων ἔλαβε στρατηγῶν τὸ ὕστερον, τοσοῦτον
ὀφείλει.

9 Ἐπειδὴ δ' ἀπεχειροτονήθη μὲν ὑφ' ὑμῶν στρατη-
γὸς διὰ τὸ μὴ περιπλεῦσαι Πελοπόννησον, ἐπὶ κρίσει
δὲ παρεδέδοτο εἰς τὸν δῆμον αἰτίας τῆς μεγίστης τυ-
χών, ἐφειστήκει δ' αὐτῷ Καλλίστρατος καὶ Ἰφικράτης,
τῷ τε πράττειν καὶ εἰπεῖν δυνάμενοι, οὕτω δὲ διέθε-
σαν ὑμᾶς κατηγοροῦντες τούτου αὐτοί τε καὶ οἱ συνα-
10 γορεύοντες αὐτοῖς, ὥστ' Ἀντίμαχον μὲν ταμίαν ὄντα
καὶ πιστότατα διακείμενον τούτῳ, κρίναντες ἐν τῷ
δήμῳ ἀπεκτείνατε καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐδημεύσατε,
αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐξαιτουμένων τῶν ἐπιτηδείων καὶ οἰ-
κείων αὐτοῦ ἁπάντων, ἔτι δὲ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος,
συμμάχων ὄντων ὑμῖν, μόλις μὲν ἐπείσθητε ἀφεῖναι,
11 στρατηγοῦντα δ' αὐτὸν ἐπαύσατε, — ἐν τοιαύταις δ'
ὢν διαβολαῖς καὶ ἀπορίᾳ χρημάτων πολλῇ· ἡ μὲν γὰρ

οὐσία ὑπόχρεως ἦν ἅπασα, καὶ ὅροι αὐτῆς ἕστασαν,
καὶ ἄλλοι ἐκράτουν· ὁ μὲν ἐν πεδίῳ ἀγρὸς ἀποτίμημα
τῷ παιδὶ τῷ Εὐμηλίδου καθειστήκει, ἑξήκοντα δὲ
τριηράρχοις τοῖς συνεκπλεύσασιν αὐτῷ ἑπτὰ μνῶν
ἑκάστῳ ἡ ἄλλη οὐσία ὑπέκειτο, ἃς οὗτος αὐτοὺς στρα-
12 τηγῶν ἠνάγκασε τοῖς ναύταις τροφὴν διαδοῦναι· ἐπει-
δὴ δ' ἀποχειροτονηθεὶς ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκεν ἐκ τῶν
στρατιωτικῶν χρημάτων αὐτὸς δεδωκὼς εἰς τὰς ναῦς
τὰς ἑπτὰ μνᾶς ταύτας τότε, φοβούμενος μὴ καταμαρ-
τυρήσωσιν αὐτοῦ οἱ τριήραρχοι καὶ ἐξελέγχηται ψευ-
δόμενος, δάνεισμα ποιεῖται ἰδίᾳ παρ' ἑκάστου αὐτῶν 1188
τὰς ἑπτὰ μνᾶς καὶ ὑποτίθησιν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν, ἃς
13 νῦν αὐτοὺς ἀποστερεῖ καὶ τοὺς ὅρους ἀνέσπακε· παν-
ταχόθεν δ' ἀπορούμενος, καὶ ἐν ἀγῶνι τῷ μεγίστῳ
καθεστηκὼς περὶ τοῦ σώματος διὰ τὸ συμβεβηκέναι τῇ
πόλει τοιαῦτα πράγματα, ἄμισθον μὲν τὸ στράτευμα
καταλελύσθαι ἐν Καλαυρείᾳ, πολιορκεῖσθαι δὲ τοὺς
περὶ Πελοπόννησον συμμάχους ὑπὸ Λακεδαιμονίων,
κατηγορούντων δὲ τοῦτον αἴτιον εἶναι τῆς παρούσης
ἀτυχίας Ἰφικράτους καὶ Καλλιστράτου, ἔτι δὲ τῶν ἀφι-
κνουμένων ἀπὸ στρατεύματος ἀπαγγελλόντων ἐν τῷ
δήμῳ τὴν παροῦσαν ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν, τὰ δὲ καὶ
δι' ἐπιστολῶν ἑκάστου πυνθανομένου παρὰ τῶν οἰ-
κείων καὶ ἐπιτηδείων ὡς διέκειντο· ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς
ἐν τῷ δήμῳ τότε, ἀναμνήσθητε πῶς ἕκαστος περὶ αὐ-
τοῦ τὴν γνώμην εἶχεν· οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε τὰ λεγόμενα.
14 μέλλων τοίνυν καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐν Καλαυ-
ρείᾳ δανείζεται χιλίας δραχμὰς παρὰ Ἀντιφάνους τοῦ
Λαμπτρέως, ὃς ἐπέπλει ταμίας Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ,
ἵνα διαδοίη τοῖς Βοιωτίοις τριηράρχοις, καὶ παραμεί-
νωσιν ἕως ἂν αὐτῷ ἡ κρίσις γένηται, καὶ μὴ καταλυ-

θεισῶν πρότερον τῶν Βοιωτίων τριήρων καὶ δια-
πελθόντων πρότερον τῶν στρατιωτῶν, μᾶλλον αὐτῷ
15 ὀργίζησθε ὑμεῖς· οἱ μὲν γὰρ πολῖται ἠνείχοντο κακο-
παθοῦντες καὶ παρέμενον· οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν
παραμενεῖν, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν καθ᾽ ἡμέραν τροφὴν
δώσοι. τότε οὖν ἀναγκαζόμενος δανείζεται τὰς χιλίας 118
δραχμὰς παρὰ τοῦ Ἀντιφάνους, ὃς ἐπέπλει ταμιεύων
τῷ Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ, καὶ δίδωσι τῷ Βοιωτίῳ
16 ἄρχοντι τῶν νεῶν. ἐπειδὴ δ᾽ ἀφίκετο δεῦρο, ἀπήτουν
αὐτὸν ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ Ἀντιφάνης τὰς χιλίας δρα-
χμὰς ἃς ἐδανείσατο ἐν Καλαυρείᾳ, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι
οὐ ταχὺ ἀπελάμβανον. φοβούμενος δ᾽ οὗτος τοὺς
ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ, μὴ πύθοιντο ὅτι, ἃς ἐν τῷ λόγῳ
ἀπήνεγκε χιλίας δραχμὰς δεδωκὼς εἰς τὰς Βοιωτίας
ναῦς ἐκ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων, ταύτας Φίλιπ-
17 πος δανείσας ἀποστερεῖται, καὶ ἅμα δεδιὼς τὸν Φίλιπ-
πον, μὴ καταμαρτυροίη αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι, προσελθὼν
τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐδεήθη ἀπαλλάξαι τὸν Φίλιππον καὶ
χρῆσαι αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμάς, ἵν᾽ ἀποδοίη Φιλίππῳ.
ὁρῶν δ᾽ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τό τε μέγεθος τοῦ ἀγῶνος
ἡλίκον ἦν τούτῳ, καὶ ὡς ἠπορεῖτο οὗτος, καὶ ἐλεῶν
αὐτόν, προσαγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ἐκέλευσεν ἀπο-
δοῦναι Φιλίππῳ χιλίας δραχμὰς τὸν Φορμίωνα τὸν
ἐπικαθήμενον ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, καὶ γράψασθαι ὀφείλοντα
18 Τιμόθεον. καὶ ταῦθ᾽ ὅτι ἀληθῆ ἐστι, τὸν δόντα τὸ
ἀργύριον Φορμίωνα ὑμῖν μάρτυρα παρέξομαι, ἐπειδὰν
καὶ περὶ τοῦ ἄλλου συμβολαίου διηγήσωμαι ὑμῖν, ἵνα
τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ περὶ ὅλου τοῦ χρέως ἀκούσαντες,
εἰδῆτε ὅτι ἀληθῆ λέγω. καλῶ δ᾽ ὑμῖν καὶ τὸν Ἀντι-
φάνην τὸν δανείσαντα τὸ ἀργύριον τούτῳ, τὰς χιλίας
δραχμάς, ἐν Καλαυρείᾳ, καὶ παρόντα ὅτε ἀπέλαβε Φί-

λιππος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐνθάδε.
19 τοῦ μὲν γὰρ μαρτυρίαν με ἐμβαλέσθαι πρὸς τὸν διαι- 1190
τητὴν παρεκρούσατο, φάσκων ἀεί μοι μαρτυρήσειν εἰς
τὴν κυρίαν [ἀπόφασιν]· ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν, προσ-
κληθεὶς ἀπὸ τῆς οἰκίας (οὐ γὰρ ἦν φανερός), ἔλιπε
τὴν μαρτυρίαν πεισθεὶς ὑπὸ τούτου. τιθέντος δέ μου
αὐτῷ τὴν δραχμὴν τοῦ λιπομαρτυρίου κατὰ τὸν νόμον,
ὁ διαιτητὴς οὐ κατεδιῄτα, ἀλλ' ἀπιὼν ᾤχετο ἀποδιαι-
20 τήσας τούτου τὴν δίαιταν, ἑσπέρας ἤδη οὔσης. νυνὶ
δὲ τῷ Ἀντιφάνει εἴληχα βλάβης ἰδίαν δίκην, ὅτι μοι
οὔτ' ἐμαρτύρησεν οὔτ' ἐξωμόσατο κατὰ τὸν νόμον.
καὶ ἀξιῶ αὐτὸν ἀναβάντα εἰπεῖν ἐναντίον ὑμῶν διο-
μοσάμενον, πρῶτον μὲν εἰ ἐδάνεισεν Τιμοθέῳ ἐν Κα-
λαυρείᾳ χιλίας δραχμάς, δεύτερον δ' εἰ παρὰ τοῦ
πατρὸς Φίλιππος ἀπέλαβεν ἐνθάδε τοῦτο τὸ ἀργύριον.
21 σχεδὸν μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει πρὸς τῷ
διαιτητῇ, ἀποδοῦναι τῷ Φιλίππῳ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν
τὰς χιλίας δραχμάς, οὐ μέντοι αὐτῷ γέ φησι δανεῖσαι,
ἀλλὰ τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ, καὶ ὑποθεῖναί φησιν αὐ-
τὸν τούτου τοῦ ἀργυρίου χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ
ἔλεγεν, ἀλλ' αὐτὸς δανεισάμενος ἀποστερεῖ, ἐγὼ ὑμᾶς
διδάξω, ἐπειδὰν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν ὀφείλει καθ'
ἕκαστον ὑμῖν διηγήσωμαι.

22 Ἀφικομένου γὰρ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος ὡς τοῦτον
ἐν τῷ μαιμακτηριῶνι μηνὶ τῷ ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος
ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν τούτου, βοηθησόντων αὐτῷ, καὶ
καταγομένων εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεῖ τὴν ἐν
τῇ Ἱπποδαμείᾳ ἑσπέρας ἤδη οὔσης, ἀπορούμενος ὑπο-
δέξασθαι αὐτούς, πέμψας ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Αἰ-
σχρίωνα τὸν ἀκόλουθον τὸν αὑτοῦ, ἐκέλευσεν αἰτήσα- 1191
σθαι στρώματα καὶ ἱμάτια καὶ φιάλας ἀργυρᾶς δύο,

23 *καὶ μνᾶν ἀργυρίου δανείσασθαι. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ
ὁ ἐμὸς τοῦ Αἰσχρίωνος τοῦ ἀκολούθου τοῦ τούτου τούς
τε ἀφιγμένους καὶ τὴν χρείαν εἰς ἣν ᾐτεῖτο, ἐφ' ἅ τ'
ἦλθεν ἔχρησε, καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου, ἣν ἐδανεί-
ζετο, ἐδάνεισεν. ἀπολελυμένῳ τοίνυν τῆς αἰτίας, πολλὴ
συνέβαινεν αὐτῷ μετὰ ταῦτα χρημάτων ἀπορία, εἴς τε
τὰς ἰδίας χρείας καὶ εἰς τὰς δημοσίας εἰσφοράς, ἃ ὁρῶν
ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς οὐκ ἐτόλμα τοῦτον εὐθὺς ἀπαιτεῖν τὸ
24 ἀργύριον· οὔτε γὰρ ἂν τοῦτον εὐπορήσανθ' ἡγεῖτο ἀδι-
κῆσαι αὐτόν, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἀποροῦντα τοῦτον ἔχειν
ὁπόθεν εἰσπράξειεν. ἐπειδὴ τοίνυν ἀπῆλθον ὅ τε Ἀλ-
κέτας καὶ ὁ Ἰάσων, τὰ μὲν στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια
πάλιν ἀπήνεγκεν ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου,
τὰς δὲ φιάλας τὰς δύο οὐκ ἀπήνεγκεν, ἃς ᾐτήσατο
ὅτεπερ καὶ τὰ στρώματα καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυ-
ρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων ὡς τοῦτον Ἀλκέτου καὶ
Ἰάσονος.*

25 *Μέλλων τοίνυν ἀποδημεῖν ὡς βασιλέα, καὶ δια-
πραξάμενος ἐκπλεῦσαι ὡς βασιλεῖ στρατηγήσων τὸν ἐπ'
Αἴγυπτον πόλεμον, ἵνα μὴ δῷ [ἐνθάδε] λόγον καὶ εὐ-
θύνας τῆς ἐνθάδε στρατηγίας, μεταπεμψάμενος τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν εἰς τὸ Παράλιον, τῶν τε προϋπηρ-
26 γμένων εἰς αὐτὸν ἐπῄνει, καὶ ἐδεῖτο αὐτοῦ συστήσας
Φιλώνδαν, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Μεγαρέα, μετοικοῦντα
δ' Ἀθήνησι, πιστῶς δὲ τούτῳ διακείμενον καὶ ὑπηρε-
τοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐκ Μακε-* 1195
*δονίας ὁ Φιλώνδας, ὃν συνίστη οὗτος τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ, ἄγων ξύλα τὰ δοθέντα τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν καὶ ἐᾶσαι ἀνακομίσαι τὰ
ξύλα εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ· αὐ-
27 τοῦ γὰρ εἶναι τὰ ξύλα. ἅμα τε τῇ δεήσει εἶπε λόγον,*

ᾧ οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖ τὰ ἔργα νυνί· ἔφη γάρ, κἂν μὴ
τύχῃ ὧν ἐδεῖτο τοῦ πατρός, οὐκ ὀργισθήσεσθαι ὥσπερ
ἂν ἄλλος τις ἀποτυχών, ἀλλ' ὧν αὐτῷ δεηθέντι ὑπηρέ-
τηκε, τούτων, ἄν ποτε δύνηται, χάριν ἀποδώσειν. ἀκού-
σας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ταῦτα, ἥσθη τε τοῖς λόγοις,
καὶ ἐπήνει τοῦτον ὅτι μέμνηται εὖ παθών, καὶ ὅσα
28 αὐτοῦ ἐδεῖτο ὑπέσχετο ποιήσειν. καὶ οὗτος μὲν μετὰ
ταῦτα τὴν ἀναγωγὴν ἐποιεῖτο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς
βασιλέως, ὁ δὲ Φιλώνδας, ᾧ συνέστησε τὸν πατέρα
τὸν ἐμόν, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἄγων τὰ ξύλα, τὸ ναῦλον
παρασχεῖν, εἰς τὴν Μακεδονίαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο.
καὶ οὗτοι οἱ χρόνοι ἦσαν περὶ θαργηλιῶνα μῆνα ἐπ'
29 Ἀστείου ἄρχοντος. τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει ἀφικομένου τοῦ
Φιλώνδου ἐκ τῆς Μακεδονίας ἄγοντος τὰ ξύλα, ἀπο-
δημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ, καὶ προσελθόντος τῷ
πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ κελεύοντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων
παρασχεῖν, ἵνα διαλύσῃ τὸν ναύκληρον, καθάπερ οὗτος
ἐδεήθη ὅτε ἐξέπλει τοῦ πατρὸς καὶ συνέστησε τὸν
Φιλώνδαν, προσαγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ὁ πατήρ,
ἐκέλευσε δοῦναι τὸν Φορμίωνα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων,
30 χιλίας ἑπτακοσίας πεντήκοντα. καὶ ἠρίθμησε τὸ ἀργύ-
ριον ὁ Φορμίων· καὶ ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα Τιμό- 1193
θεον· (οὗτος γὰρ ἦν ὁ δεηθεὶς τοῦ πατρὸς παρασχεῖν
τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καὶ τούτου ἦν·) ὑπόμνημα δ'
ἀπεγράψατο τήν τε χρείαν εἰς ἣν ἐλήφθη τὸ ἀργύριον
καὶ τὸ ὄνομα τοῦ λαβόντος. καὶ οὗτος ὁ χρόνος ἦν
Ἀλκισθένους ἄρχοντος, ὁ ὕστερος ἐνιαυτὸς ᾗ οὗτος
31 ἀνήγετο ὡς βασιλέα. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ-
τον καὶ Τιμοσθένης ὁ Αἰγιλιεὺς ἀφικνεῖται, κατ' ἐμ-
πορίαν ἰδίαν ἀποδημῶν. ἐπιτήδειος δὲ ὢν Φορμίωνι
καὶ κοινωνὸς ὁ Τιμοσθένης, ὅτ' ἐξέπλει, δίδωσιν ἀπο-

θεῖναι τῷ Φορμίωνι μετ' ἄλλων χρημάτων καὶ φιάλας λυκιουργεῖς δύο. ἀπὸ τύχης δ' ὁ παῖς ταύτας τὰς φιάλας, οὐκ εἰδὼς ὅτι ἀλλότριαι ἦσαν, δίδωσι τῷ Αἰσχρίωνι τῷ ἀκολούθῳ τῷ τούτου, ὅτ' ἐπέμφθη ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπὸ τούτου, καὶ ᾐτεῖτο τὰ στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων ὡς τοῦτον Ἀλκέτου καὶ
32 Ἰάσονος. ἀπαιτοῦντος δὲ τοῦ Τιμοσθένους τὰς φιάλας τὸν Φορμίωνα, ἐπειδὴ ἧκεν, ἀποδημοῦντος Τιμοθέου παρὰ βασιλεῖ, πείθει αὐτὸν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τιμὴν ἀπολαβεῖν τῶν φιαλῶν, ὅσον ἦγον αἱ φιάλαι, διακοσίας τριάκοντα ἑπτά. καὶ τῷ μὲν Τιμοσθένει τιμὴν ἀπέδωκε τῶν φιαλῶν, τοῦτον δ' ἐγράψατο αὐτῷ ὀφείλοντα, πρὸς τὸ ἄλλο χρέως ὃ οὗτος αὐτῷ ὤφειλεν, ὃ
33 ἀπέτεισεν τῷ Τιμοσθένει τῶν φιαλῶν. καὶ ταῦτα πάνθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας, πρῶτον μὲν τῶν δόντων τὸ ἀργύριον οἷς οὗτος ἐκέλευσεν ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ ἐπικαθημένων τότε, ἔπειτα τοῦ ἀπολαβόντος τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν 1194
εἶπον, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε. ὅτι δέ μοι καὶ αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει τὰ ξύλα τὰ κομισθέντα ὑπὸ Φιλώνδου εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀνακομισθῆναι τὴν ἐν Πειραιεῖ, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34 Ὡς μὲν τοίνυν τούτου ἦν τὰ ξύλα ἃ ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, αὐτός μοι μεμαρτύρηκεν· ὡμολόγει γὰρ αὐτὰ

πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν οἰκίαν τὴν
ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν ὑπὸ
τῶν ἀκουόντων. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων πειράσομαι
35 ἐγὼ ὑμᾶς διδάξαι ὅτι ἀληθῆ λέγω. οἴεσθε γὰρ ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, εἰ μὴ Τιμοθέου
ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐδεήθη οὗτος αὐτοῦ συστήσας τὸν Φι-
λώνδαν, ὅτε ἀνήγετο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς βασι-
λέως, παρασχεῖν τὸ ναῦλον, ἐᾶσαι ἄν ποτε ὑποκειμέ-
νων αὐτῷ τῶν ξύλων τοῦ ναύλου ἀνακομίσαι τὸν
Φιλώνδαν τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος, ἀλλ' οὐκ ἂν παρα-
καταστήσαντά τινα τῶν οἰκετῶν φυλάττειν καὶ τιμὴν
λαμβάνειν πωλουμένων τῶν ξύλων, ἕως ἐκομίσατο
τὰ ἑαυτοῦ, εἴπερ Φιλώνδου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐμπορίας
36 ἕνεκ' ἤχθη; ἔπειτα πρὸς τούτοις τίνι ὑμῶν εἰκὸς δοκεῖ
εἶναι, μὴ κελεύσαντος τούτου τὸ ναῦλον παρασχεῖν
τῶν ξύλων τῶν δοθέντων τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, πιστεῦ-
σαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Φιλώνδᾳ καὶ ἐᾶσαι ἀνακο-
μίσαι τὰ ξύλα εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τούτου; ἢ πῶς οἷόν
τ' ἐστί, τὸν μὲν Φιλώνδαν ἐμπορίας ἕνεκ' ἀγαγεῖν τὰ
ξύλα, ὡς οὗτός φησι, καταχρήσασθαι δὲ τοῦτον ἥκοντ' 1195
37 εἰς τὴν οἰκοδομίαν τὴν αὑτοῦ τοῖς ξύλοις τούτοις; σκέ-
ψασθε δὲ κἀκεῖνο, ὅτι πολλοὶ καὶ χρηστοὶ τῶν πολι-
τῶν οἰκεῖοι ὄντες τούτῳ ἐπεμέλοντο τῶν τούτου, ἀπο-
δημοῦντος παρὰ βασιλεῖ Τιμοθέου· ὧν οὐδεὶς τετόλμηκε
μαρτυρῆσαι τούτῳ, ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἢ ὡς λαβὼν
ἀπέδωκεν, οὐδ' αὖ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε τὸ ναῦλον
ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, δοθέντων
τούτῳ παρ' Ἀμύντου· ἡγοῦνται γὰρ περὶ πλείονος αὑ-
τοῖς εἶναι καλοὶ κἀγαθοὶ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἢ Τι-
38 μοθέῳ χαρίσασθαι τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντες. οὐ μέντοι

οὐδὲ τούτου γ' ἔφασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν τἀληθῆ·
οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς εἶναι. ὅπου τοίνυν μηδεὶς τετόλ-
μηκε τῶν οἰκείων τούτῳ μαρτυρῆσαι καὶ ἐπιμελομένων
τῶν τούτου, ὅτε ἀπεδήμει οὗτος παρὰ βασιλεῖ, ἢ ὡς
οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς
τραπέζης, ἢ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε, πῶς οὐκ εἰκός
39 ἐστιν ὑμᾶς ἡγεῖσθαί με τἀληθῆ λέγειν; καὶ μὴν οὐδ'
ἐκεῖνό γε ⟨εἰπεῖν⟩ τολμήσει, ὡς ἄλλος τις διέλυσε τὸ
ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, ἢ ὁ
πατὴρ ὁ ἐμός. ἐὰν δὲ καταχρῆται τῷ λόγῳ, ἀξιοῦτε
αὐτὸν καὶ τὴν μαρτυρίαν παρασχέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀπο-
δόντος τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων. αὐτὸς μὲν γὰρ
ὁμολογεῖται ἀποδημεῖν παρὰ βασιλεῖ, τὸν δὲ Φιλών-
δαν, ὃν ἔπεμψεν ἐπὶ τὰ ξύλα καὶ συνέστησε τῷ πατρὶ
τῷ ἐμῷ, τεθνηκότα κατέλαβες ἥκων παρὰ βασιλέως.
40 ἀναγκαῖον δὴ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ ἐπιτηδείων, οὓς
κατέλιπες ἀποδημεῖν μέλλων συνεπιμελεῖσθαι τῶν σαυ-
τοῦ, εἰδέναι τινὰ ὅθεν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων πορίσας 1196
ὁ Φιλώνδας τῷ ναυκλήρῳ διέλυσεν, εἰ μὴ φῂς τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν συστῆσαι αὐτῷ, μηδὲ λαβεῖν τὸν Φι-
λώνδαν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ τὸ ναῦλον τῶν
41 ξύλων. μαρτυρίαν τοίνυν οὐδενὸς ἔχεις παρασχέσθαι
τῶν οἰκείων τῶν σαυτοῦ, ὡς οὐκ ἐλήφθη σοῦ ἀποδη-
μοῦντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀλλὰ
δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδενὶ χρῇ τῶν οἰκείων οὐδὲ πι-
στεύεις τῶν σαυτοῦ οὐδενί, ἢ εἰδὼς ἀκριβῶς τὸν Φι-
λώνδαν λαβόντα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πα-
τρὸς τοῦ ἐμοῦ, ᾧπερ αὐτὸν συνέστησας ὅτε ἐξέπλεις,
οἴει δεῖν ἀποστερήσας ἡμᾶς, ἐὰν δύνῃ, πλεονεκτεῖν.
42 ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς τῇ μαρτυρίᾳ, ᾗ
παρέσχημαι ὑμῖν μαρτυροῦντας τοὺς δόντας τὸ ἀργύ-

ριον οἷς οὗτος ἐκέλευσε καὶ καθημένους ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τότε, καὶ πίστιν ἠθέλησα Τιμοθέῳ ἐπιθεῖναι, ἣν ἀναγνώσεται ὑμῖν.

ΟΡΚΟΣ

Οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ γράψας μοι ὁ πατὴρ κατέλιπε τὰ χρέα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ἀρρωστῶν ἅ τ᾽ ὀφείλοιτο αὐτῷ ἕκαστον, καὶ παρ᾽ ᾧ, καὶ εἰς ὅ τι ἐλήφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ. καὶ ὡς ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

43 Ὡς μὲν τοίνυν κατελείφθη ὀφείλων Τιμόθεος ἡμῖν τὸ ἀργύριον ὑπὸ τοῦ πατρός, οὗ δικάζομαι αὐτῷ, καὶ γίγνεται ἐμὸν τὸ μέρος, ὅ τε ἀδελφός μοι μεμαρτύρηκε καὶ ὁ Φορμίων ὁ δοὺς τὸ ἀργύριον, κἀγὼ τούτων πίστιν ἠθέλησα ἐπιθεῖναι. προκαλεσαμένου δὲ τούτου 1197 πρὸς τῷ διαιτητῇ καὶ κελεύοντος ἐνεγκεῖν τὰ γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ ἀντίγραφα αἰτοῦντος, πέμψαντος Φρασιηρίδην ἐπὶ τὴν τράπεζαν, τῷ τε Φρασιηρίδῃ ἐξενέγκας ἔδωκα ζητεῖν τὰ γράμματα καὶ ἐκγράφεσθαι ὅσα οὗτος ὤφειλεν, καὶ ὡς ὡμολόγει λαβεῖν οὗτος τὰ ἀντίγραφα, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

44 Πρὸς τοίνυν τὸν διαιτητὴν κομίσαντός μου τὰ γράμματα, παρὼν ὁ Φορμίων καὶ ὁ Εὐφραῖος, οἵ δόντες τὸ ἀργύριον οἷς ἐκέλευσεν οὗτος, ἐξήλεγχον αὐτὸν ἐν οἷς τε χρόνοις ἕκαστον ἐδανείσατο, καὶ ὅστις ἔλαβε τὸ ἀργύριον, καὶ εἰς ἃ κατεχρήσατο. ὁ δὲ τὰς μὲν χιλίας καὶ τριακοσίας καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν καὶ δύ᾽ ὀβολώ, ἃς πρώτας ἐδανείσατο τοῦ μουνιχιῶνος μηνὸς

*μέλλων ἐκπλεῖν ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος, καὶ ἐκέλευσε
δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ἰδίᾳ ἔφη δα-
νεῖσαι τὸν πατέρα Ἀντιμάχῳ καὶ οὐκ αὐτὸς λαβεῖν.
15 καὶ ὡς μὲν ἀληθῆ λέγει, οὐδένα μάρτυρα παρέσχηται,
λόγῳ δὲ καταχρῆται, ἵνα μὴ αὐτὸς δοκῇ ἀποστερεῖν,
ἀλλ' Ἀντίμαχος δανείσασθαι. καίτοι ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον, ὅτι οὐκ Ἀντιμάχῳ
ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ τὸ ἀργύριον, ἀλλὰ Τιμοθέῳ περὶ
ἀναγωγὴν ὄντι. πότερα γὰρ ἂν οἴεσθε ῥᾷον εἶναι τῷ
πατρί, δημευθέντων τῶν Ἀντιμάχου ἐνεπισκήψασθαι
ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἐνοφειλόμενον αὐτῷ τοῦτο τὸ
16 ἀργύριον, εἴπερ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν, ἢ ἀναμένειν* 1198
*ὁπότε παρὰ τούτου κομιεῖσθαι ἔμελλεν εὐπορήσαντος,
ὃς οὐ πολλὰς ἐλπίδας σωτηρίας περὶ αὐτοῦ εἶχεν ἐν
ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ; καὶ μὴν ἐνεπισκηψάμενός γε οὔτ'
ἂν παρακαταβολῆς ἠπόρησεν, οὔτ' ἂν ἠπιστήθη ὑφ'
ὑμῶν· πάντες γὰρ ᾖστε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν οὐ τῶν
δημοσίων ἀδίκως ἐπιθυμοῦντα, ἀλλὰ τῶν αὑτοῦ ὑμῖν,
17 ὅτε κελεύσαιτε, προθύμως ἀναλίσκοντα· εἶτα καὶ ἐπι-
τηδείου ὄντος αὐτῷ Καλλιστράτου, ὅσπερ ἐδήμευσε τὰ
Ἀντιμάχου, ὥστε μηδὲν ἐναντιοῦσθαι. ὥστε τί ἂν
ποτε βουλόμενος ὁ πατὴρ ἐβούλετο Τιμόθεον χρηστην
ἐγγράψας ἡμῖν καταλιπεῖν, εἴπερ μὴ ὤφειλε τοῦτο τὸ
ἀργύριον, μᾶλλον ἢ οὐκ ἐκ τῶν Ἀντιμάχου δημευθέν-
των ἐνεπισκηψάμενος κομίσασθαι;*

18 *Περὶ δὲ τῶν χιλίων δραχμῶν, ἃς ἐδανείσατο παρὰ
τοῦ Ἀντιφάνους ἐν Καλαυρείᾳ, ἵνα διαδοίη τοῖς Βοιω-
τίοις τριηράρχοις, μέλλων καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν,
καὶ ἀπέδωκε τῷ Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ ἐνθάδε λαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, τὸν Βοιώτιον ναύαρχόν
φησι δανείσασθαι, καὶ ὑποθεῖναι τούτου τοῦ ἀργυρίου*

τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ λέγει,
49 μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Καλαυ-
ρείᾳ οὗτος φαίνεται δανεισάμενος τὰς χιλίας δραχμὰς
καὶ οὐχ ὁ Βοιώτιος ναύαρχος, ἔπειτ' ἀπαιτῶν ὁ Φίλιπ-
πος ἐνθάδε τοῦτον τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ οὐ τὸν
Βοιώτιον ναύαρχον, καὶ ἀποδοὺς οὗτος, ἀλλ' οὐχ ὁ 1199
Βοιώτιος ναύαρχος· προσῆκε γὰρ τῷ μὲν Βοιωτίῳ
ἄρχοντι παρὰ τούτου τὴν τροφὴν τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶ
λαμβάνειν· ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν συντάξεων ἡ μισθο-
φορία ἦν τῷ στρατεύματι· τὰ δὲ χρήματα σὺ ἅπαντα
ἐξέλεξας ἐκ τῶν συμμάχων, καὶ σὲ ἔδει αὐτῶν λόγον
50 ἀποδοῦναι. εἶτα καταλυθεισῶν τῶν Βοιωτίων νεῶν
καὶ διαπελθόντων τῶν στρατιωτῶν, τῷ μὲν Βοιωτίῳ
ναυάρχῳ οὐδεὶς κίνδυνος ὑπ' Ἀθηναίων ἦν, οὐδ' ἐν
ἀγῶνι καθειστήκει οὐδενί· σὺ δ' ἐν τῷ μεγίστῳ· πε-
ρίφοβος δ' ὢν ἡγοῦ σοι μεγάλην ἐπικουρίαν ἀπολο-
γίας ἔσεσθαι, ἐὰν παραμείνωσιν αἱ Βοιώτιαι τριήρεις,
ἕως ἂν σοι ἡ κρίσις γένηται. ἔπειτα καὶ ἐκ τίνος
φιλίας ἄν ποτ' ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τῷ Βοιωτίῳ
ναυάρχῳ τὰς χιλίας δραχμάς, ὃν οὐδ' ἐγίγνωσκεν;
51 ἀλλὰ γὰρ ὑποθέσθαι φησὶν αὐτὸν χαλκόν. πόσον τινὰ
καὶ ποδαπόν; καὶ πόθεν γενόμενον τὸν χαλκὸν τοῦ-
τον τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ; πότερα κατ' ἐμπορίαν
ἀχθέντα ἢ ἀπ' αἰχμαλώτων γενόμενον; εἶτα τίνες
ἦσαν οἱ ἐνέγκαντες τὸν χαλκὸν ὡς τὸν πατέρα τὸν
ἐμόν; μισθωτοὶ ἢ οἰκέται; ἢ τίς ὁ παραλαβὼν τῶν
52 οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων; χρῆν γὰρ αὐτόν, εἰ μὲν οἰκέ-
ται ἤνεγκαν, τοὺς κομίσαντας παραδιδόναι, εἰ δὲ μι-
σθωτοί, τὸν ὑποδεξάμενον καὶ ἀποστησάμενον τὸν
χαλκὸν τῶν οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων, τοῦτον ἐξαιτεῖν·
οὐ γὰρ δήπου ἄνευ γε σταθμοῦ ἔμελλεν οὔθ' ὁ ὑπο-

τιθέμενος παραλήψεσθαι οὔθ᾽ ὁ ὑποτιθεὶς τὸν χαλκὸν
παραδώσειν, οὐδ᾽ αὖ ὁ πατὴρ ἔμελλεν αὐτὸς οὔτε 1200
οἴσειν τὸν χαλκὸν οὔτε στήσεσθαι, ἀλλ᾽ οἰκέται ἦσαν
αὐτῷ, οἳ τὰ ἐνέχυρα τῶν δανεισμάτων παρελάμβανον.
53 θαυμάζω δ᾽ ἔγωγε καὶ τίνος ἄν ποτε εἵνεκα ὑπετίθει
τὸν χαλκὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ὁ Βοιώτιος ναύαρχος,
Φιλίππῳ ὀφείλων χιλίας δραχμάς. πότερον ὡς ὁ Φί-
λιππος οὐκ ἂν ἡδέως τόκον ἐλάμβανεν, εἴπερ ἀσφαλῶς
ἦν αὐτῷ τὸ ἀργύριον δεδανεισμένον καὶ ἐπ᾽ ἐνεχύρῳ;
ἢ ὡς οὐκ ἦν τῷ Φιλίππῳ ἀργύριον; ὥστε τί ἔδει τοῦ
πατρὸς τοῦ ἐμοῦ δεηθῆναι δανεῖσαι τὰς χιλίας δραχμὰς
τὸν Βοιώτιον ναύαρχον καὶ ἀποδοῦναι Φιλίππῳ, μᾶλ-
54 λον ἢ οὐ τὸν χαλκὸν ὑποθεῖναι τῷ Φιλίππῳ; ἀλλ᾽
οὔθ᾽ ὁ χαλκὸς ὑπετέθη ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔθ᾽ ὁ
Βοιώτιος ναύαρχος ἐδανείσατο τὰς χιλίας δραχμὰς
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀλλὰ Τιμόθεος οὑτοσὶ ἐν
ἀπορίᾳ ὢν πολλῇ· τὴν δὲ χρείαν, εἰς ἣν κατεχρήσατο τῷ
ἀργυρίῳ, εἴρηκα ὑμῖν. ἀντὶ δὲ τοῦ χάριν ἀποδοῦναι
ὧν ἐπιστεύθη καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ,
οἴεται δεῖν καὶ τὰ ἀρχαῖα, ἂν δύνηται, ἀποστερῆσαι.
55 Περὶ τοίνυν τῶν φιαλῶν καὶ τῆς μνᾶς τοῦ ἀργυ-
ρίου, ἣν ἐδανείσατο παρὰ τοῦ πατρὸς πέμψας τὸν
ἀκόλουθον τὸν ἑαυτοῦ Αἰσχρίωνα τῆς νυκτὸς ὡς τὸν
πατέρα τὸν ἐμόν, ἠρόμην αὐτὸν πρὸς τῷ διαιτητῇ, εἰ
ἔτι δοῦλος εἴη ὁ Αἰσχρίων, καὶ ἠξίουν αὐτὸν ἐν τῷ
δέρματι τὸν ἔλεγχον διδόναι. ἀποκριναμένου δέ μοι
τούτου ὅτι ἐλεύθερος εἴη, τῆς μὲν ἐξαιτήσεως ἐπέ-
σχον, μαρτυρίαν δ᾽ αὐτὸν ἠξίουν ἐμβαλέσθαι τοῦ
56 Αἰσχρίωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος. ὁ δὲ οὔτε ὡς ἐλευ- 1201
θέρου ὄντος τοῦ Αἰσχρίωνος μαρτυρίαν παρέσχετο,
οὔθ᾽ ὡς δοῦλον τὸν Αἰσχρίωνα παραδοὺς ἐκ τοῦ σώ-

ματος τὸν ἔλεγχον ἠξίου γενέσθαι, φοβούμενος, ἐὰν
μὲν μαρτυρίαν παράσχηται ὡς ἐλευθέρου ὄντος, μὴ
ἐπισκηψάμενος ἐγὼ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ ἐξελέγξας
τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα τὸν Αἰσχρίωνα, ἐπὶ τόνδε
τῶν κακοτεχνιῶν ἔλθοιμι κατὰ τὸν νόμον, εἰ δ' αὖ βασα-
νίζειν παραδοίη, μὴ τὰς ἀληθείας κατείποι ὁ Αἰσχρίων.
57 καίτοι καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ τῶν ἄλλων λημμάτων τοῦ
ἀργυρίου μάρτυρας μὴ εἶχε παρασχέσθαι, τοῦτό γ'
ἐξελέγξαι ἐκ τοῦ Αἰσχρίωνος, ὡς οὐκ ἐλήφθησαν αἱ
φιάλαι οὐδ' ἡ μνᾶ τοῦ ἀργυρίου, οὐδ' ἐπέμφθη ὁ
Αἰσχρίων ὑπὸ τούτου ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, καὶ
τεκμηρίῳ τούτῳ καταχρήσασθαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἐγὼ
καὶ τἄλλα ψεύδομαι περὶ ὧν ἐγκαλῶ αὐτῷ, ὅπου γε
ὃν φημι λαβεῖν οἰκέτην ὄντα τούτου τὰς φιάλας καὶ
τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου, οὗτος βασανιζόμενος οὐ φαί-
58 νεται λαβών. εἰ τοίνυν τοῦτο ἰσχυρὸν ἦν ἂν τούτῳ
πρὸς ὑμᾶς τεκμήριον, ὅτι ἐξεδίδου τὸν Αἰσχρίωνα, ὃν
πεμφθῆναί φημι ὑπὸ τούτου καὶ λαβεῖν τὰς φιάλας
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου
δανείσασθαι, κἀμοὶ γενέσθω τεκμήριον πρὸς ὑμᾶς, ὅτι
συνειδώς με ἀληθῆ ἐγκαλοῦντα οὐ τολμᾷ τὸν Αἰσχρί-
ωνα παραδοῦναι.

59 Ἀπολογίαν τοίνυν ποιήσεται, ὅτι ἐν τοῖς γράμμασι
τοῖς τραπεζιτικοῖς ἐπ' Ἀλκισθένους ἄρχοντος ἦν γε-
γραμμένος τό τε ναῦλον τῶν ξύλων εἰληφὼς καὶ τὴν
τιμὴν τῶν φιαλῶν, ὃ ἀπέτεισε Τιμοσθένει ὑπὲρ τού-
του ὁ πατήρ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὐκ 1202
ἐπεδήμει, ἀλλὰ παρὰ βασιλεῖ ἦν. περὶ δὴ τούτου σα-
φῶς ὑμᾶς βούλομαι διδάξαι, ἵν' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὃν
60 τρόπον ἔχει τὰ γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης. οὗτος
γὰρ ἐν μὲν τῷ Θαργηλιῶνι μηνὶ ἐπ' Ἀστείου ἄρχον-

τος, μέλλων ἀνάγεσθαι ὡς βασιλέα, συνέστησε τὸν Φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ· τοῦ δ' ὑστέρου ἐνιαυτοῦ, ἐπὶ Ἀλκισθένους ἄρχοντος, ἀφικνεῖται ὁ Φιλώνδας ἄγων τὰ ξύλα ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀποδημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ. ἐγράψαντο οὖν, ὅτε ἐδίδοσαν τὸ ἀργύριον, ὀφείλοντα τοῦτον, οὐχ ὅτε συνέστησε τὸν Φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐπιδημῶν.
61 ὅτε μὲν γὰρ συνέστησεν, οὐδέπω τὰ ξύλα ἧκεν, ἀλλ' ἔμελλεν ἐπ' αὐτὰ ὁ Φιλώνδας τὴν πορείαν ποιεῖσθαι· ὅτε δ' ἦλθε τὰ ξύλα ἄγων, οὗτος μὲν ἀπεδήμει, ὁ δὲ Φιλώνδας ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καθάπερ οὗτος ἐκέλευσε, καὶ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεῖ τὴν τούτου τὰ ξύλα. ὅτι δ' οὐκ εὐπορῶν ἐξέπλει ἐνθένδε, ἴστε μὲν καὶ αὐτοὶ ὅσοις αὐτοῦ ἡ οὐσία ὡρισμένη ἦν, οὓς νῦν ἀποστερεῖ· ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ ἄνευ ἐνεχύρων ὤφειλέ τισι τῶν πολιτῶν, οὐκ ἔχων ὑποθεῖναι τὰ ἄξια, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

62 Περὶ δὲ τῶν φιαλῶν, ἃς ᾐτήσατο μὲν ἐν τῷ μαιμακτηριῶνι μηνὶ ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος, ἐπιδημοῦντος τούτου, ὅτε ὑπεδέξατο Ἀλκέτην καὶ Ἰάσονα, γεγραμμένου δὲ τὴν τιμὴν ὀφείλοντος τούτου ἐπ' Ἀλκισθένους ἄρχοντος· τέως μὲν ᾤετο αὐτὸν ἀποίσειν τὰς φιάλας, ἃς ᾐτήσατο, 1203
ὁ πατήρ· ἐπειδὴ δ' οὗτος μὲν ἀπῆλθε, τὰς δὲ φιάλας οὐκ ἀπενηνόχει, οὐδ' ἦσαν αἱ φιάλαι τοῦ Τιμοσθένους κείμεναι παρὰ τῷ Φορμίωνι, ἥκων δ' ἀπῄτει τὰς φιάλας ὁ θέμενος, ἀπέτεισε τιμὴν τῶν φιαλῶν τῷ Τιμοσθένει, ἐγράψατο δ' ὁ πατὴρ αὐτῷ τοῦτον ὀφείλοντα

63 πρὸς τὸ ἄλλο χρέως. ὥστ' ἂν ταύτῃ ἀπολογίᾳ κατα-
χρῆται, ὅτι οὐκ ἐπεδήμει ἐν τοῖς χρόνοις ἐν οἷς γέγρα-
πται τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν ὀφείλων, ὑποβάλλετε αὐτῷ
ὅτι 'ἔλαβες μὲν ἐπιδημῶν· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἀπέφερες,
ἀπεδήμεις δέ, οὐκ ἦσαν δ' αἱ φιάλαι ἃς ὁ θέμενος
ἀπῄτει, ἐγράφης τὴν τιμὴν αὐτῶν ὀφείλων, ὃ ἀπετεί-
64 σθη τῶν φιαλῶν.' ἀλλὰ νὴ Δία, φήσει ἴσως, ἔδει τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν ἀπαιτεῖν αὐτὸν τὰς φιάλας. ἀλλ'
ἑώρα σε ὡς ἠπόρου. καὶ περὶ μὲν τοῦ ἄλλου χρέως
σοι ἐπίστευε, καὶ ἡγεῖτο, ἐπειδὰν ἔλθῃς, ἀπολήψεσθαι
παρὰ σοῦ εὐπορήσαντος, περὶ δὲ τῶν φιαλῶν σοι ἀπι-
στήσειν ἔμελλεν; καὶ ὑπέσχετο μὲν δεομένου σου τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων παρασχήσειν, ὅτε ἀνήγου ὡς βασι-
λέα· ἕνεκα δὲ τῶν φιαλῶν, δυοῖν οὐσῶν, ἀπιστήσειν
σοι ἔμελλεν; καὶ τὸ μὲν ἄλλο χρέως σε οὐκ ἀπῄτει,
ἀπορούμενον ὁρῶν· τὰς δὲ φιάλας ἔμελλεν;

65 Βούλομαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς προκλήσεως τοῦ
ὅρκου εἰπεῖν, ἣν ἐγώ τε τοῦτον προεκαλεσάμην καὶ
οὗτος ἐμέ. ἐμβαλομένου γὰρ ἐμοῦ ὅρκον εἰς τὸν ἐχῖ-
νον, ἠξίου καὶ αὐτὸς ὀμόσας ἀπηλλάχθαι. ἐγὼ δ' εἰ
μὲν μὴ περιφανῶς αὐτὸν ἤδη πολλοὺς καὶ μεγάλους
ὅρκους ἐπιωρκηκότα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις, ἔδωκ'
ἂν αὐτῷ τὸν ὅρκον· νῦν δέ μοι ἐδόκει, μαρτύρων 1204
ὄντων ἐμοὶ ὡς ἔλαβον τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης
οἷς οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι καὶ περιφανῶν τεκμηρίων,
δεινὸν εἶναι ὅρκον δοῦναι τούτῳ, ὃς οὐχ ὅπως εὐορ-
κήσει πρόνοιαν ποιήσεται, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἱερῶν αὐ-
66 τῶν ἕνεκα τοῦ πλεονεκτήματος ἀπέσχηται. τὰ μὲν
οὖν καθ' ἕκαστα πόλλ' ἂν εἴη λέγειν, ὧν ἐπιώρκηκεν
οὗτος ῥᾳδίως· οὓς δὲ περιφανέστατα καὶ ὑμεῖς αὐτῷ
πάντες σύνιστε ὅρκους ἐπιωρκηκότι, τούτους ἀναμνήσω

ὑμᾶς. ἴστε γὰρ τοῦτον ἐν τῷ δήμῳ ὀμόσαντα καὶ
ἐπαρασάμενον αὑτῷ ἐξώλειαν, εἰ μὴ γράψοιτο Ἰφι-
κράτην ξενίας, καὶ καθιερώσαντα τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυ-
τοῦ. ὀμόσας δὲ ταῦτα καὶ ὑποσχόμενος ἐν τῷ δήμῳ,
οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἕνεκα τοῦ συμφέροντος ἔδωκε
67 τῷ υἱεῖ τῷ ἐκείνου τὴν θυγατέρα. ὃς οὖν οὔθ' ὑμᾶς
ᾐσχύνθη ἐξαπατῆσαι ὑποσχόμενος, νόμων ὄντων, ἐάν
τις τὸν δῆμον ὑποσχόμενος ἐξαπατήσῃ, εἰσαγγελίαν
εἶναι περὶ αὐτοῦ, οὔτε τοὺς θεοὺς ὀμόσας καὶ ἐπαρα-
σάμενος ἑαυτῷ ἔδεισεν, οὓς ἐπιώρκησε, πῶς οὐκ εἰκὸς
ἐμὲ τούτῳ μὴ ἐθέλειν ὅρκον δοῦναι; οὔπω τοίνυν
πολὺς χρόνος ἐστὶν ἐξ οὗ ἐν τῷ δήμῳ πάλιν διωμό-
σατο, μὴ εἶναι αὑτῷ ἐφόδια τῷ γήρᾳ ἱκανά, τοσαύτην
οὐσίαν κεκτημένος· οὕτως ἄπληστος καὶ αἰσχροκερδὴς
68 ὁ τρόπος αὐτοῦ ἐστιν. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε πυθοίμην
ὑμῶν, εἰ ὀργίζεσθε τοῖς ἀνεσκευασμένοις τῶν τραπε-
ζιτῶν. εἰ γὰρ ἐκείνοις ὀργίζεσθε δικαίως, ὅτι ἀδικοῦ-
σιν ὑμᾶς, πῶς οὐκ εἰκός ἐστι βοηθεῖν τοῖς μηδὲν 1205
ἀδικοῦσι; καὶ μὴν διὰ τούτους τοὺς ἄνδρας αἱ τράπε-
ζαι ἀνασκευάζονται, οἳ ἂν ἀπορούμενοι μὲν δανείζωνται
καὶ οἴωνται διὰ τὴν δόξαν πιστεύεσθαι δεῖν, εὐπορή-
σαντες δὲ μὴ ἀποδιδῶσιν, ἀλλ' ἀποστερῶσιν.

69 Ὅσων μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἠδυνάμην ὑμῖν
μάρτυρας παρασχέσθαι, μεμαρτυρήκασί μοι· ἔτι δὲ καὶ
ἐκ τεκμηρίων δεδήλωκα ὑμῖν ὡς ὀφείλει Τιμόθεος τἀργύ-
ριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ. δέομαι οὖν ὑμῶν συνεισπρᾶξαί
μοι τοὺς ὀφείλοντας, ἅ μοι ὁ πατὴρ κατέλιπεν.

L.

ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδωρος ὁ Πασίωνος τριηραρχήσας φιλοτίμως τὸν ὡρισμένον χρόνον, ἐπετριηράρχησεν ἕτερον οὐκ ὀλίγον, τοῦ διαδόχου Πολυκλέους μὴ ἐλθόντος παραχρῆμ' ἐπὶ τὴν ναῦν, τοῦτο δ', ὅτ' ἦλθεν, οὐ παραλαβόντος εὐθέως, ἀλλὰ σκηψαμένου περιμένειν τὸν συντριήραρχον. τοσούτου δὲ χρόνου τοῦ ἐπιτριηραρχήματος ἀξιοῖ κομίσασθαι τὸ ἀνάλωμα παρὰ Πολυκλέους Ἀπολλόδωρος.

Τοῖς τοιούτοις τῶν ἀγώνων ὦ ἄνδρες δικασταὶ 1206
καὶ τοὺς διαγνωσομένους προσήκει μάλιστα προσέχειν
τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἐμὸς καὶ Πολυκλέους ἴδιός ἐστιν ὁ
ἀγὼν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κοινός. ὧν γὰρ τὰ
μὲν ἐγκλήματα ἴδιά ἐστιν, αἱ δὲ βλάβαι κοιναί, πῶς
οὐχ ὑπὲρ τούτων εἰκός ἐστιν ἀκούσαντας ὑμᾶς ὀρθῶς
διαγνῶναι; εἰ μὲν γὰρ περὶ ἄλλου τινὸς συμβολαίου
ἐγὼ διαφερόμενος πρὸς Πολυκλέα εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς,
ἐμὸς ἂν ἦν καὶ Πολυκλέους ὁ ἀγών· νῦν δὲ περί τε
διαδοχῆς νεώς ἐστιν ὁ λόγος καὶ ἐπιτριηραρχήματος
πέντε μηνῶν καὶ ἓξ ἡμερῶν ἀνηλωμένου, καὶ περὶ
2 *τῶν νόμων, πότερα κύριοί εἰσιν ἢ οὔ. ἀναγκαῖον δή*
μοι δοκεῖ εἶναι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι πρὸς
ὑμᾶς. καὶ πρὸς θεῶν ἄνδρες δικασταί, δέομαι ὑμῶν,
μή με ἡγήσησθε ἀδολεσχεῖν, ἐὰν διὰ μακροτέρων διηγῶμαι τά τε ἀναλώματα καὶ τὰς πράξεις, ὡς ἐν καιρῷ τε ἕκασται καὶ χρήσιμοι τῇ πόλει ἐδιακονήθησαν.

εἰ μὲν γάρ τις ἔχει με ἐπιδεῖξαι ὡς ψεύδομαι, ἀνα-
στὰς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι ἐξελεγξάτω, ὅ τι ἂν μὴ φῇ με
ἀληθῆ λέγειν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δ' ἐστὶν ἀληθῆ καὶ μη-
δεὶς ἄν μοι ἀντείποι ἄλλος ἢ οὗτος, δέομαι ὑμῶν
3 *ἁπάντων δικαίαν δέησιν· ὅσοι μὲν τῶν στρατιωτῶν* 1207
ἐστε καὶ παρῆτε ἐκεῖ, αὐτοί τε ἀναμνήσθητε καὶ τοῖς
παρακαθημένοις φράζετε τήν τ' ἐμὴν προθυμίαν καὶ
τὰ συμβάντα ἐν τῷ τότε καιρῷ τῇ πόλει πράγματα
καὶ τὰς ἀπορίας, ἵν' ἐκ τούτων εἰδῆτε ὁποῖός τίς εἰμι
περὶ ἃ ἂν προστάξητε ὑμεῖς· ὅσοι δ' αὐτοῦ ἐπεδημεῖτε,
σιγῇ μου ἀκοῦσαι διηγουμένου ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς,
καὶ ἐπὶ τούτων ἑκάστῳ, οἷς ἂν λέγω, τούς τε νόμους
παρεχομένου καὶ τὰ ψηφίσματα, τά τε τῆς βουλῆς καὶ
τὰ τοῦ δήμου, καὶ τὰς μαρτυρίας.
4 *Ἑβδόμῃ γὰρ φθίνοντος μεταγειτνιῶνος μηνὸς ἐπὶ*
Μόλωνος ἄρχοντος, ἐκκλησίας γενομένης καὶ εἰσαγ-
γελθέντων ὑμῖν πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐψη-
φίσασθε τὰς ναῦς καθέλκειν τοὺς τριηράρχους· ὧν
καὶ ἐγὼ ἦν. καὶ τὸν μὲν καιρὸν τὸν συμβεβηκότα τῇ
πόλει τότε οὐκ ἐμὲ δεῖ διεξελθεῖν, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς
ἀναμνησθῆναι, ὅτι Τῆνος μὲν καταληφθεῖσα ὑπ' Ἀλε-
5 *ξάνδρου ἐξηνδραποδίσθη, Μιλτοκύθης δ' ἀφειστήκει*
ἀπὸ Κότυος καὶ πρέσβεις ἐπεπόμφει περὶ συμμαχίας,
βοηθεῖν κελεύων καὶ τὴν Χερρόνησον ἀποδιδούς, Προ-
κοννήσιοι δὲ σύμμαχοι ὄντες ἱκέτευον ὑμᾶς ἐν τῷ
δήμῳ βοηθῆσαι, λέγοντες ὅτι ὑπὸ Κυζικηνῶν κατέχον-
ται τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ
6 *μὴ περιιδεῖν ἀπολομένους· ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς τότε*
ἐν τῷ δήμῳ αὐτῶν τε λεγόντων καὶ τῶν συναγορευόν-
των αὐτοῖς, ἔτι δὲ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων
περὶ ἔκπλουν ὄντων ἐκ τοῦ Πόντου, καὶ Βυζαντίων

καὶ Καλχηδονίων καὶ Κυζικηνῶν καταγόντων τὰ πλοῖα
ἕνεκα τῆς ἰδίας χρείας τοῦ σίτου, καὶ ὁρῶντες ἐν τῷ 1208
Πειραιεῖ τὸν σῖτον ἐπιτιμώμενον καὶ οὐκ ὄντα ἄφθο-
νον ὠνεῖσθαι, ἐψηφίσασθε τάς τε ναῦς καθέλκειν τοὺς
τριηράρχους καὶ παρακομίζειν ἐπὶ τὸ χῶμα, καὶ τοὺς
βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους καταλόγους ποιεῖσθαι
τῶν δημοτῶν καὶ ἀποφέρειν ναύτας, καὶ διὰ τάχους
τὸν ἀπόστολον ποιεῖσθαι καὶ βοηθεῖν ἑκασταχοῖ. καὶ
ἐνίκησε τὸ Ἀριστοφῶντος ψήφισμα τουτί.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

7 Τοῦ μὲν ψηφίσματος τοίνυν ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες
δικασταί. ἐγὼ δ' ἐπειδή μοι οὐκ ἦλθον οἱ ναῦται οἱ
καταλεγέντες ὑπὸ τῶν δημοτῶν, ἀλλ' ἢ ὀλίγοι καὶ οὗ-
τοι ἀδύνατοι, τούτους μὲν ἀφῆκα, ὑποθεὶς δὲ τὴν οὐ-
σίαν τὴν ἐμαυτοῦ καὶ δανεισάμενος ἀργύριον, πρῶτος
ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν, μισθωσάμενος ναύτας ὡς οἷόν
τ' ἦν ἀρίστους, δωρειὰς καὶ προδόσεις δοὺς ἑκάστῳ
αὐτῶν μεγάλας. ἔτι δὲ σκεύεσιν ἰδίοις τὴν ναῦν ἅπασι
κατεσκεύασα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν, καὶ
κόσμῳ ὡς οἷόν τ' ἦν κάλλιστα καὶ διαπρεπέστατα τῶν
τριηράρχων. ὑπηρεσίαν τοίνυν ἣν ἐδυνάμην κρατίστην
8 ἐμισθωσάμην. οὐ μόνον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ
κατὰ τὴν τριηραρχίαν ἀνήλισκον τότε οὕτω πολυτελῆ
ὄντα, ἀλλὰ καὶ τῶν χρημάτων ὧν εἰς τὸν ἔκπλουν
ἐψηφίσασθε εἰσενεχθῆναι μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ
ὑμῖν προεισήνεγκα. δόξαν γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τῶν δημο-
τῶν τοὺς βουλευτὰς ἀπενεγκεῖν τοὺς προεισοίσοντας
τῶν τε δημοτῶν καὶ τῶν ἐγκεκτημένων, προσαπηνέχθη
μου τοὔνομα ἐν τριττοῖς δήμοις, διὰ τὸ φανερὰν εἶναί
9 μου τὴν οὐσίαν. καὶ τούτων ἐγώ, οὐδεμίαν πρόφασιν

ποιησάμενος, οὐδ' ὅτι τριηραρχῶ καὶ οὐκ ἂν δυναίμην 1209
δύο λητουργίας λητουργεῖν οὐδὲ οἱ νόμοι ἐῶσιν, ἔθηκα
τὰς προεισφορὰς πρῶτος. καὶ οὐκ εἰσεπραξάμην, διὰ
τὸ τότε μὲν ἀποδημεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τριηραρχῶν, ὕστε-
ρον δὲ καταπλεύσας καταλαβεῖν τὰ μὲν εὔπορα ὑφ'
10 ἑτέρων προεξειλεγμένα, τὰ δ' ἄπορα ὑπόλοιπα. καὶ
ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν ἀναγνώ-
σεται τὰς μαρτυρίας τῶν τε τὰ στρατιωτικὰ τότε εἰσπραττ-
τόντων καὶ τῶν ἀποστολέων, καὶ τοὺς μισθοὺς οὓς
ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα ἐδίδουν,
παρὰ τῶν στρατηγῶν σιτηρέσιον μόνον λαμβάνων, πλὴν
δυοῖν μηνοῖν μόνον μισθὸν ἐν πέντε μησὶ καὶ ἐνιαυ-
τῷ, καὶ τοὺς ναύτας τοὺς μισθωθέντας, καὶ ὅσον ἕκα-
στος ἔλαβεν ἀργύριον, ἵν' ἐκ τούτων εἰδῆτε τὴν ἐμὴν
προθυμίαν, καὶ οὗτος διότι παραλαβεῖν παρ' ἐμοῦ τὴν
ναῦν οὐκ ἤθελεν, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆλθε τῆς
τριηραρχίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν
εἶπον ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνω-
σκομένων ἀκηκόατε. ἔτι δὲ περὶ ὧν μέλλω λέγειν,
ἅπαντές μοι ὁμολογήσετε ὅτι ἀληθῆ ἐστιν. τριήρους
γὰρ ὁμολογεῖται κατάλυσις εἶναι, πρῶτον μέν, ἐὰν μὴ
μισθόν τις διδῷ, δεύτερον δέ, ἐὰν εἰς τὸν Πειραιᾶ
μεταξὺ καταπλεύσῃ· ἀπόλειψίς τε γὰρ πλείστη γίγνεται,
οἵ τε παραμένοντες τῶν ναυτῶν οὐκ ἐθέλουσι πάλιν
ἐμβαίνειν, ἐὰν μή τις αὐτοῖς ἕτερον ἀργύριον διδῷ,
ὥστε τὰ οἰκεῖα διοικήσασθαι. ἃ ἐμοὶ ἀμφότερα συν-
έβη ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥστε πολυτελεστέραν μοι γε- 1210
12 νέσθαι τὴν τριηραρχίαν. καὶ γὰρ μισθὸν οὐδένα ἔλαβον
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ὀκτὼ μηνῶν, καὶ κατέπλευσα τοὺς

πρέσβεις ἄγων διὰ τὸ ἄριστά μοι πλεῖν τὴν ναῦν, καὶ ἐνθένδε πάλιν, προσταχθέν μοι ὑπὸ τοῦ δήμου Μένωνα τὸν στρατηγὸν ἄγειν εἰς Ἑλλήσποντον ἀντὶ Αὐτοκλέους ἀποχειροτονηθέντος, ᾠχόμην ἀναγόμενος διὰ τάχους. καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων μὲν ναυτῶν ἑτέρους ἐμισθωσάμην ναύτας, δωρειὰς καὶ προδόσεις αὐτοῖς δοὺς μεγάλας, τοῖς δὲ παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἔδωκά τι εἰς διοίκησιν τῶν οἰκείων καταλιπεῖν
13 πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον, οὐκ ἀγνοῶν τὴν παροῦσαν χρείαν, ὡς ἀναγκαία ἦν ἑκάστῳ, ἀπορῶν δ' αὐτὸς ὡς μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω οὐδεὶς ἂν πιστεύσειεν, ὅστις μὴ ἀληθῶς παρηκολούθηκε τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν. ὑποθεὶς δὲ τὸ χωρίον Θρασυλόχῳ καὶ Ἀρχένεῳ, καὶ δανεισάμενος τριάκοντα μνᾶς παρ' αὐτῶν καὶ διαδοὺς τοῖς ναύταις, ᾠχόμην ἀναγόμενος, ἵνα μηδὲν ἐλλείποι τῷ δήμῳ ὧν προσέταξε τὸ κατ' ἐμέ. καὶ ὁ δῆμος ἀκούσας ταῦτα ἐπῄνεσέ τέ με, καὶ ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσεν. καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ δήμου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΨΗΦΙΣΜΑ.

14 Ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Ἑλλήσποντον ἤλθομεν, καὶ ὅ τε χρόνος ἐξεληλύθει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ μισθὸς οὐκ ἀπεδόθη τοῖς στρατιώταις ἀλλ' ἢ δυοῖν μηνοῖν, ἕτερός τε στρατηγὸς ἧκε Τιμόμαχος, καὶ οὗτος διαδόχους
οὐκ ἄγων ἐπὶ τὰς ναῦς, ἀθυμήσαντές μοι πολλοὶ τοῦ 1211
πληρώματος ᾤχοντο ἀπολιπόντες τὴν ναῦν, οἱ μὲν εἰς τὴν ἤπειρον στρατευσόμενοι, οἱ δ' εἰς τὰς Θασίων καὶ Μαρωνιτῶν ναῦς, μισθῷ μεγάλῳ πεισθέντες καὶ ἀργύ-
15 ριον πολὺ προλαβόντες, καὶ τὰ μὲν παρ' ἐμοῦ ἐξανη-

λωμένα ἤδη ὁρῶντες, τὰ δὲ τῆς πόλεως ἀμελῆ, τὰ δὲ
τῶν συμμάχων ἄπορα, τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν ἄπιστα
καὶ ὑπὸ πολλῶν αὐτῶν λόγῳ ἐξηπατημένοι, καὶ τὸν
χρόνον ἐξήκοντα τῆς τριηραρχίας καὶ τὸν πλοῦν οὐκ
ὄντα οἴκαδε, οὐδὲ διάδοχον ἥκοντα ἐπὶ τὴν ναῦν, παρ'
οὗ ἄν τις ἠξίωσεν ὠφεληθῆναι. ὅσῳ γὰρ φιλοτιμού-
μενος ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν ἐρετῶν ἀγαθῶν,
τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγένετο τῶν ἄλλων
16 τριηράρχων. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, εἰ μή τι ἄλλο, οἵ
γ' ἐκ καταλόγου ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ναῦν παρέμενον
τηροῦντες τὴν οἴκαδε σωτηρίαν, ὁπότε αὐτοὺς ἀφήσει
ὁ στρατηγός· οἱ δ' ἐμοὶ ναῦται πιστεύοντες αὐτοῖς ἐπὶ
τῷ δύνασθαι ἐλαύνειν, ὅπου ἤμελλον ἀργύριον πάλιν
πλεῖστον λήψεσθαι, ἐνταῦθ' ἀπῇσαν, ἡγούμενοι τὴν ἐν
τῷ παρόντι εὐπορίαν κρείττω εἶναι αὐτοῖς τοῦ μέλ-
17 λοντος φόβου, εἴ ποτε ληφθείησαν ὑπ' ἐμοῦ. τοιού-
των τοίνυν μοι τῶν πραγμάτων συμβεβηκότων, καὶ
τοῦ στρατηγοῦ ἅμα Τιμομάχου προστάξαντος πλεῖν
ἐφ' Ἱερὸν ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, καὶ μισθὸν
οὐ διδόντος, εἰσαγγελθέντων [δὲ] ὅτι Βυζάντιοι καὶ
Καλχηδόνιοι πάλιν κατάγουσι τὰ πλοῖα καὶ ἀναγκάζουσι
τὸν σῖτον ἐξαιρεῖσθαι, δανεισάμενος ἐγὼ ἀργύριον παρ'
Ἀρχεδήμου μὲν τοῦ Ἀναφλυστίου πεντεκαίδεκα μνᾶς 1212
ἐπίτοκον, ὀκτακοσίας δὲ δραχμὰς παρὰ Νικίππου τοῦ
ναυκλήρου ναυτικὸν ἀνειλόμην, ὃς ἔτυχεν ὢν ἐν Ση-
στῷ, ἐπόγδοον, σωθέντος δὲ τοῦ πλοίου Ἀθήναζε ἀπο-
18 δοῦναι αὐτὸ καὶ τοὺς τόκους, καὶ πέμψας Εὐκτήμονα
τὸν πεντηκόνταρχον εἰς Λάμψακον, δοὺς αὐτῷ ἀργύ-
ριον καὶ γράμματα πρὸς τοὺς ξένους τοῦ πατρὸς τοῦ
ἐμοῦ, ἐκέλευσά μοι αὐτὸν ναύτας μισθώσασθαι ὡς ἂν
δύνηται ἀρίστους· αὐτὸς δ' ὑπομείνας ἐν Σηστῷ τοῖς

τε παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἔδωκά τι, ὅσον
εἶχον, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ
ἑτέρους ναύτας ἐντελομίσθους προσέλαβον, ἐν ὅσῳ ὁ
στρατηγὸς τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐφ' Ἱερὸν παρεσκευάζετο.
19 ἐπειδὴ δ' ὅ τε Εὐκτήμων ἧκεν ἐκ τῆς Λαμψάκου ἄγων
τοὺς ναύτας οὓς ἐμισθώσατο, καὶ ὁ στρατηγὸς παρήγ-
γειλεν ἀνάγεσθαι, τῷ μὲν Εὐκτήμονι ἀσθενῆσαι ἐξαί-
φνης συνέβη, καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη· τούτῳ μὲν
οὖν ἀποδοὺς τὸν μισθὸν καὶ ἐφόδια προσθεὶς ἀπέ-
πεμψα οἴκαδε· αὐτὸς δὲ πεντηκόνταρχον ἕτερον λαβὼν
ἀνηγόμην ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, καὶ ἐκεῖ
περιέμεινα πέντε καὶ τετταράκοντα ἡμέρας, ἕως ὁ ἔκ-
πλους τῶν πλοίων τῶν μετ' ἀρκτοῦρον ἐκ τοῦ Πόντου
20 ἐγένετο. ἀφικόμενος δ' εἰς Σηστόν, ἐγὼ μὲν ᾤμην
οἴκαδε καταπλεύσεσθαι, τοῦ τε χρόνου μοι ἐξήκοντος
καὶ ἐπιτετριηραρχημένων ἤδη μοι δυοῖν μηνοῖν καὶ
διαδόχου οὐχ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν· ὁ δὲ στρατηγὸς
Τιμόμαχος, ἀφικομένων ὡς αὐτὸν πρέσβεων Μαρωνι-
τῶν καὶ δεομένων αὐτοῖς τὰ πλοῖα παραπέμψαι τὰ 1213
σιτηγά, προσέταξεν ἡμῖν τοῖς τριηράρχοις ἀναδησαμέ-
νοις τὰ πλοῖα ἕλκειν εἰς Μαρώνειαν, πλοῦν καὶ πολὺν
21 καὶ πελάγιον. καὶ ταῦθ' ὑμῖν διὰ ταῦτα ἅπαντα διη-
γησάμην ἐξ ἀρχῆς, ἵν' εἰδῆτε ὅσα ἀνηλωκὼς αὐτὸς
καὶ ἡλίκης μοι γεγενημένης τῆς λητουργίας, ὕστερον
ὅσα ἀναλώματα ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα ἐπιτριηραρχῶν,
οὐχ ἥκοντος τούτου ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ κινδύνους ὅσους
ἐκινδύνευσα αὐτὸς πρός τε χειμῶνας καὶ πρὸς πολε-
μίους. μετὰ γὰρ τὴν παραπομπὴν τῶν πλοίων τὴν εἰς
Μαρώνειαν καὶ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Θάσον, ἀφικόμε-
νος παρέπεμπε πάλιν ὁ Τιμόμαχος μετὰ τῶν Θασίων
εἰς [τὴν] Στρύμην σῖτον καὶ πελταστάς, ὡς παραληψό-

22 *μενος αὐτὸς τὸ χωρίον. παραταξαμένων δὲ Μαρωνι-
τῶν ἡμῖν ταῖς ναυσὶν ὑπὲρ τοῦ χωρίου τούτου καὶ
μελλόντων ναυμαχήσειν, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπειρη-
κότων, πλοῦν πολὺν πεπλευκότων καὶ πλοῖα ἑλκόντων
ἐκ Θάσου εἰς Στρύμην, ἔτι δὲ χειμῶνος ὄντος καὶ τοῦ
χωρίου ἀλιμένου, καὶ ἐκβῆναι οὐκ ὂν οὐδὲ δειπνοποιή-
σασθαι, πολεμίας τῆς χώρας οὔσης καὶ περικαθημένων
κύκλῳ τὸ τεῖχος καὶ ξένων μισθοφόρων καὶ βαρβάρων
προσοίκων, ἀναγκαῖον ἦν ἐπ' ἀγκύρας ἀποσαλεύειν
τὴν νύκτα μετεώρους, ἀσίτους καὶ ἀγρύπνους, φυλατ-
τομένους μὴ τῆς νυκτὸς ἡμῖν ἐπιθῶνται αἱ Μαρωνι-
23 τῶν τριήρεις. ἔτι δὲ συνέβη τῆς νυκτὸς ὥρᾳ ἔτους
ὕδωρ καὶ βροντὰς καὶ ἄνεμον μέγαν γενέσθαι (ὑπ'
αὐτὰς γὰρ Πλειάδων δύσεις οἱ χρόνοι οὗτοι ἦσαν),
ἐξ ὧν τίνα οὐκ οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς στρα-* 1214
*τιώταις ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν; πόσην δέ μοι μετὰ ταῦτα
ἀπόλειψιν γενέσθαι πάλιν, τῶν ἀρχαίων ναυτῶν τα-
λαιπωρουμένων μὲν πολλά, ὠφελουμένων δὲ βραχέα,
ὅσα ἐγὼ δυναίμην ἑκάστῳ δανειζόμενος ἐπαρκέσαι πρὸς
ᾧ πρότερον εἶχον παρ' ἐμοῦ, ἐπεὶ ὅ γε στρατηγὸς
οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμέραν αὐτοῖς τροφὴν διαρκῆ ἐδίδου. καὶ
ἤδη τρεῖς μῆνες ἐπετετριηράρχητό μοι, καὶ οὐδέπω
οὗτος ἧκεν ἐπὶ τὴν ναῦν, ἀλλ' ἐμισθούμην ναύτας
ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων, δανειζόμενος ἀργύριον.*

24 *Μόνῳ τοίνυν τούτῳ τῶν ἄλλων διαδόχων οὐκ ἔστι
πρόφασις ὑπολειπομένη, διότι οὐ πάλαι ἧκεν ἐπὶ τὴν
ναῦν. ὁ γὰρ Εὐκτήμων ὁ πεντηκόνταρχος, ὡς ἐκ τοῦ
Ἑλλησπόντου ἀπεστάλη οἴκαδε ἀσθενήσας, ἐπειδὴ κα-
τέπλευσε καὶ ἤκουσε τοῦτον ἐμοὶ διάδοχον καθεστηκότα,
εἰδὼς τόν τε χρόνον ἐξήκοντά μοι τῆς τριηραρχίας καὶ
ἤδη ἐπιτριηραρχοῦντά με, παραλαβὼν Δεινίαν τὸν*

κηδεστὴν τὸν ἐμὸν προσέρχεται αὐτῷ ἐν τῷ δείγματι,
καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ναῦν ἀπο-
πλεῖν, ὡς τῶν ἀναλωμάτων πολλῶν ὄντων, ἃ καθ'
ἡμέραν ἑκάστην πρὸς τῷ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ σιτηρε-
25 σίῳ εἰς τὴν ναῦν διδομένῳ ἀνηλίσκετο, καθ' ἕκαστον
αὐτῷ διεξιὼν τούς τε μισθοὺς τοὺς τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ
τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα διδομένους, τοῖς τε ναύταις
οὓς αὐτὸς ἐκ τῆς Λαμψάκου ἐμισθώσατο, καὶ τοῖς
ὕστερον ἐπεμβᾶσιν ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων, ἔτι δὲ ὃ
τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἑκάστῳ προσέθηκα δεηθέντι,
ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ τἄλλα
ὅσα ἦν τὰ καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἀναλισκόμενα εἰς τὴν
ναῦν, οὐκ ἀπείρως ἔχων· διὰ γὰρ ἐκείνου πεντηκον- 1215
26 ταρχοῦντος καὶ ἠγοράζετο καὶ ἀνηλίσκετο. καὶ περὶ
τῶν σκευῶν ἔφραζεν αὐτῷ, ὅτι ἴδια ἔχοιμι καὶ δημό-
σιον οὐδέν· ὡς οὖν, ἔφη, ἢ πείσων ἐκεῖνον διανοοῦ,
ἢ σκεύη ἔχων σαυτῷ ἀνάπλει. οἶμαι δέ σοι, ἔφη, αὐ-
τὸν οὐδὲν διοίσεσθαι· ὀφείλει γὰρ ἀργύριον ἐκεῖ, ὃ
διαλῦσαι βουλήσεται ἐκ τῆς τιμῆς τῶν σκευῶν. ἀκού-
σας δ' οὗτος ταῦτα τοῦ τ' Εὐκτήμονος καὶ τοῦ Δει-
νίου τοῦ κηδεστοῦ τοῦ ἐμοῦ, περὶ μὲν ὧν ἔλεγον αὐτῷ
οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκρίνεται, γελάσαντα δ' ἔφασαν αὐτὸν
εἰπεῖν 'ἄρτι μῦς πίττης γεύεται· ἐβούλετο γὰρ Ἀθη-
27 ναῖος εἶναι.' ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ Εὐκτήμονος καὶ τοῦ
Δεινίου ἀκούσας οὐδὲν ἐφρόντιζε, πάλιν αὐτῷ προσέρ-
χονται ὕστερον Πυθόδωρός τε ὁ Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀπολ-
λόδωρος ὁ Λευκονοεύς, ἐπιτήδειοι ὄντες ἐμοὶ καὶ φίλοι,
καὶ ἐκέλευον αὐτὸν ἐπί τε τὴν ναῦν ἀπιέναι ὡς διά-
δοχον ὄντα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζον αὐτῷ, ὅτι
28 ἴδια ἔχοιμι ἅπαντα καὶ δημόσιον οὐδέν· 'εἰ μὲν οὖν
ἐκείνοις ἐθέλεις χρῆσθαι, κατάλιπε' ἔφασαν 'ἀργύριον

αὐτοῦ, καὶ μὴ διακινδύνευε ἐκεῖσε ἄγων', ἵνα λύσωνταί μοι τὸ χωρίον, ἀποδόντες Ἀρχένεῳ καὶ Θρασυλόχῳ τριάκοντα μνᾶς. περὶ δ' ἀποτριβῆς τῶν σκευῶν, ἤθελον αὐτῷ γράμματα γράφειν, καὶ ἐγγυηταὶ αὐτοὶ γίγνεσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἦ μὴν ἔσεσθαι αὐτῷ ὅ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πρὸς τοὺς διαδόχους. ὡς οὖν πάντα ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

29 *Ἐκ πολλῶν τοίνυν τεκμηρίων οἶμαι ὑμῖν ἐπιδείξειν*
Πολυκλέα, ὅτι οὔτε αὐτόθεν διενοεῖτο παραλαμβάνειν
παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν, οὔτ', ἐπειδὴ ὑφ' ὑμῶν καὶ τοῦ 1216
ψηφίσματος τοῦ ὑμετέρου ἠναγκάσθη ἐπὶ τὴν ναῦν
ἀπιέναι, ἐλθὼν ἠθέλησέ μοι διαδέξασθαι αὐτήν. οὗ-
τος γὰρ ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς Θάσον ἤδη μου τέταρτον
μῆνα ἐπιτριηραρχοῦντος, παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν
τε πολιτῶν ὡς ἐδυνάμην πλείστους καὶ τοὺς ἐπιβάτας
καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, προσέρχομαι αὐτῷ ἐν Θάσῳ ἐν
τῇ ἀγορᾷ, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τήν τε ναῦν παραλαμ-
βάνειν παρ' ἐμοῦ ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τοῦ ἐπιτε-
τριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τἀναλώματα.
30 *λογίσασθαι δ' ἤθελον αὐτῷ καθ' ἕκαστον, ἕως μοι*
μάρτυρες παρῆσαν τῶν ἀνηλωμένων οἵ τε ναῦται καὶ
οἱ ἐπιβάται καὶ ἡ ὑπηρεσία, ἵν' εἴ τι ἀντιλέγοι εὐθὺς
ἐξελέγχοιμι. οὕτω γάρ μοι ἀκριβῶς ἐγέγραπτο, ὥστ'
οὐ μόνον αὐτά μοι τἀναλώματα ἐγέγραπτο, ἀλλὰ καὶ
ὅποι ἀνηλώθη καὶ τί ποιούντων, καὶ ἡ τιμὴ τίς ἦν
καὶ νόμισμα ποδαπόν, καὶ ὁπόσου ἡ καταλλαγὴ ἦν τῷ
ἀργυρίῳ, ἵν' εἴη ἀκριβῶς ἐξελέγξαι με τῷ διαδόχῳ, εἴ
31 *τι ἡγοῖτο ψεῦδος αὐτῷ λογίζεσθαι. ἔτι δὲ καὶ πίστιν*
αὐτῷ ἐπιθεὶς ἠθέλησα λογίσασθαι τὰ ἀνηλωμένα. προ-

*καλουμένου δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδὲν
αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι. ἐν δὲ τούτῳ ὑπηρέτης ἥκων
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐμοὶ παρήγγελλεν ἀνάγεσθαι, οὐ
τούτῳ τῷ διαδόχῳ, οὗ ἡ λητουργία ἤδη ἐγίγνετο· τού-
του δὲ τὸ αἴτιον ἐγὼ ὑμᾶς προϊόντος τοῦ λόγου δι-
δάξω. τότε μὲν οὖν μοι ἐδόκει ἀνάγεσθαι καὶ πλεῖν
32 οἷ ἐκέλευεν· ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα πάλιν εἰς Θάσον,
ἑλκύσας τὰ πλοῖα εἰς Στρύμην, οἷ προσέταξεν ὁ στρα- 1217
τηγός, κελεύσας τοὺς ναύτας ἐν τῇ νηὶ μένειν καὶ τοὺς
ἐπιβάτας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἐκβὰς αὐτὸς πορεύομαι
ἐπὶ τὴν οἰκίαν οὗ κατήγετο Τιμόμαχος ὁ στρατηγός,
βουλόμενος κἀκείνου ἐναντίον παραδιδόναι τὴν ναῦν
33 Πολυκλεῖ τουτῳὶ πλήρη. καταλαμβάνω οὖν καὶ τοῦ-
τον ἐκεῖ καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς διαδόχους καὶ
ἄλλους τινὰς τῶν πολιτῶν, καὶ εἰσελθὼν εὐθὺς ἐναν-
τίον τοῦ στρατηγοῦ λόγους πρὸς αὐτὸν ἐποιούμην, καὶ
ἠξίουν αὐτὸν τήν τε ναῦν μοι παραλαμβάνειν, καὶ τοῦ
ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τἀναλώ-
ματα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἠρώτων αὐτόν, πότερα
παραλήψεται ἢ ἴδια σκεύη ἔχων ἥκοι ἐπὶ τὴν ναῦν.
34 ταῦτα δέ μου προκαλουμένου αὐτόν, ἠρώτα με διότι
σκεύη τε ἴδια μόνος ἔχοιμι τῶν τριηράρχων, καὶ πό-
τερα ἡ πόλις οὐκ εἰδείη τινὰς δυναμένους σκεύη παρα-
σχεῖν ταῖς ναυσίν, ὥστε αὐτὴ μὴ παρέχειν. ‛ἢ σὺ το-
σοῦτον’ ἔφη ‛ὑπερπέπαικας πλούτῳ τοὺς ἄλλους, ὥστε
καὶ σκεύη ἴδια ἔχειν καὶ κόσμον χρυσόπαστον μόνος
35 τῶν τριηράρχων; τίς ἂν οὖν δύναιτ’’ ἔφη ‛τὴν σὴν
μανίαν καὶ πολυτέλειαν ὑπομεῖναι, διεφθαρμένον μὲν
πλήρωμα καὶ εἰωθὸς ἀργύριον πολὺ προλαμβάνειν καὶ
ἀτελείας ἄγειν τῶν νομιζομένων ἐν τῇ νηὶ λητουργιῶν
καὶ λοῦσθαι ἐν βαλανείῳ, τρυφῶντας δ’ ἐπιβάτας καὶ*

ὑπηρεσίαν ὑπὸ μισθοῦ πολλοῦ καὶ ἐντελοῦς; κακῶν
δ᾽' ἔφη 'διδάσκαλος γέγονας ἐν τῷ στρατεύματι, καὶ
αἴτιος εἶ μέρος τι καὶ τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πονηρο-
τέρους εἶναι τοὺς στρατιώτας, ζητοῦντας ταὐτὰ τοῖς
παρὰ σοί· ἔδει γάρ σε ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς ἄλλοις τριη- 1218
36 ράρχοις.' λέγοντος δ' αὐτοῦ ταῦτα, ἀπεκρινάμην αὐτῷ
ὅτι σκεύη μὲν διὰ τοῦτο οὐ λάβοιμι ἐκ τοῦ νεωρίου,
'ὅτι σὺ ἀδόκιμα ἐποίησας αὐτά. ἀλλ' εἰ μὲν βούλει,
ταῦτα παράλαβε· εἰ δὲ μή, σκεύη σαυτῷ παρασκεύαζε.
περὶ δὲ τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῆς ὑπηρε-
σίας, εἰ φῂς ὑπ' ἐμοῦ αὐτοὺς διεφθάρθαι, παραλαβὼν
τὴν τριήρη αὐτὸς σαυτῷ κατασκεύασαι καὶ ναύτας καὶ
ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν, οἵτινές σοι μηδὲν λαβόντες
συμπλεύσονται. τὴν δὲ ναῦν παράλαβε· οὐ γάρ ἔτι
μοι προσήκει τριηραρχεῖν· ὅ τε γὰρ χρόνος ἐξήκει μοι
τῆς τριηραρχίας, καὶ ἐπιτετριηράρχηκα τέτταρας μῆνας.'
37 λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀποκρίνεταί μοι ὅτι ὁ συν-
τριήραρχος αὐτῷ οὐχ ἥκοι ἐπὶ τὴν ναῦν· 'οὔκουν παρα-
λήψομαι μόνος τὴν τριήρη.' ὡς οὖν ἀληθῆ ταῦτα λέγω
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ ἀπεκρίνατό μοι τὰ
πρότερον, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι, ἐν δὲ τῇ
οἰκίᾳ οὗ ὁ Τιμόμαχος κατήγετο, ὅτι μόνος οὐ παρα-
λήψεται τὴν ναῦν, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρ-
τυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

38 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὔτε
οὗτος ἤθελέ μοι τὴν ναῦν διαδέχεσθαι, οὔτε τἀναλώ-
ματ' ἀπεδίδου τοῦ ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου, ὅ τε
στρατηγὸς προσέταττέ μοι ἀνάγεσθαι, προσελθὼν αὐτῷ
ἐν Θάσῳ ἐν τῷ λιμένι ἐναντίον τοῦ στρατηγοῦ, πλή-
ρους οὔσης τῆς τριήρους, ἔλεγον ἃ δίκαια μὲν οὐκ ἦν,

ἀλλὰ πλεονεκτήματα τούτου, ἀναγκαῖα δέ μοι ἐκ τῶν
39 παρόντων, 'ἐπειδή σοι φῄς ὦ Πολύκλεις τὸν συντριή- 1219
ραρχον οὐχ ἥκειν, τοῦ μὲν ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἐκεῖνον ἐγὼ πράξομαι τἀναλώματ', ἂν δύνωμαι, τῶν τεττάρων μηνῶν· σὺ δὲ παραλαβὼν τὴν ναῦν πρῶτον μὲν τὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ χρόνον τριηράρχησον, τοὺς ἓξ μῆνας· ἔπειτ' ἐὰν μέν σοι ἔλθῃ ἐν τούτῳ ὁ συντριήραρχος, ἐκείνῳ παραδώσεις λῃτουργήσας, ἐὰν δὲ μή, οὐδὲν δεινὸν πείσῃ δύο μῆνας ἐπιτριηραρχή-
40 σας. ἢ ἐγὼ μὲν ὁ τόν τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ χρόνον καὶ τοῦ συντριηράρχου λελῃτουργηκὼς ἐπετριηράρχησα ὑπὲρ ὑμῶν, σὺ δ' οὐδὲν ἀνηλωκὼς οὐκ ἀξιοῖς οὐδὲ τὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ χρόνον, παραλαβὼν τὴν ναῦν, λῃτουργῆσαι, οὐδὲ τἀναλώματ' ἀποδοῦναι;' λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι μύθους λέγοιμι. ὁ δὲ στρατηγὸς ἐμβαίνειν με ἐκέλευεν εἰς τὴν ναῦν καὶ ἀνάγεσθαι μεθ' ἑαυτοῦ. ὡς οὖν ταῦτ' ἀπεκρίνατο, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι εἰπεῖν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι περιφανῶς ἠδίκημαι. Ἁγνίᾳ γὰρ καὶ Πραξικλεῖ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον κατέστησαν διάδοχοι Μνησίλοχός τε ὁ Περιθοίδης καὶ Φρασιηρίδης ὁ Ἀναφλύστιος. οὐκ ἀφικνουμένου δὲ τοῦ Φρασιηρίδου ἐπὶ τὴν ναῦν, ὁ Μνησίλοχος ἐλθὼν εἰς τὴν Θάσον παρέλαβέ
42 τε παρὰ τοῦ Ἁγνίου τὴν τριήρη, καὶ τὸ ἐπιτριηράρχημα ἀπέδωκε τῷ Ἁγνίᾳ τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσεν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅσον ἔπεισε, καὶ τὰ σκεύη παρὰ τοῦ Ἁγνίου ἐμισθώσατο, καὶ αὐτὸς ἐτριηράρχει. ὕστερον δ' οἱ παρὰ τοῦ Φρασιηρίδου ἐλθόντες τῶν τε ἀνηλωμέ-

νων τὸ μέρος ἀπέδοσαν τῷ Μνησιλόχῳ, καὶ τοῦ λοι- 1220
ποῦ χρόνου ὅσα ἐδεῖτο εἰς τὴν ναῦν συνανήλισκον.
καί μοι τούτων ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

43 Ἴσως οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ποθεῖτε ἀκοῦσαι, διὰ
τί ποτε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠνάγκαζε τοῦτον παραλαμβά-
νειν τὴν ναῦν, διάδοχον ἥκοντα ἐπ' αὐτήν, τῶν νόμων
οὕτως ἰσχυρῶν ὄντων. περὶ δὴ τούτων βούλομαι ὑμᾶς
σαφῶς διδάξαι τὸ αἴτιον. Τιμόμαχος γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταὶ πρῶτον μὲν ἐβούλετο εὖ κατεσκευασμένῃ τῇ
44 τριήρει πρὸς ἅπαντα χρῆσθαι. ᾔδειν οὖν ὅτι οὗτος
μὲν παραλαβὼν αὐτὴν κακῶς ἔμελλε τριηραρχήσειν·
οὔτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι οὔτε τοῖς ἐπιβάταις καὶ
τῇ ὑπηρεσίᾳ χρήσοιτο· οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ παραμενοῖ.
ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, ὁπότε μὴ διδοὺς ἀργύριον προσ-
τάττοι πλεῖν, οὐκ ἔμελλεν αὐτῷ ἀνάξεσθαι ὥσπερ ἐγώ,
ἀλλὰ πράγματα παρέξειν. πρὸς δὲ τούτῳ δανείζεται
παρ' αὐτοῦ τριάκοντα μνᾶς, ὥστε μὴ ἀναγκάσαι παρα-
45 λαβεῖν τὴν ναῦν. ἐξ ὧν δὲ μάλιστά μοι ὀργισθεὶς
ἐπηρέαζε καὶ οὐδὲ λόγον ἑκάστοτε ἐδίδου οὐδὲ περὶ
ἑνός, βούλομαι ὑμῖν σαφῶς διηγήσασθαι, ἵν' εἰδῆτε ὅτι
οὐ περὶ πλείονος ἐποιούμην οὔτε τὴν ἐμαυτοῦ ῥᾳστώ-
νην ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τὴν ἐκείνου ῥώμην τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν νόμων, ἀλλ' ἠνειχόμην
καὶ ἔργῳ ἀδικούμενος καὶ λόγῳ προπηλακιζόμενος, ἃ
46 πολλῷ μοι βαρύτερα ἦν τῶν ἀναλωμάτων. ὡς γὰρ ἐν
Θάσῳ διατριβαὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐγίγνοντο, ἀφικνεῖται
ἐκ Μεθώνης τῆς Μακεδονίας ὑπηρετικὸν εἰς Θάσον
ἄγον ἄνδρα καὶ ἐπιστολὰς παρὰ Καλλιστράτου ὡς Τι-
μόμαχον, ἐν αἷς ἦν, ὡς ὕστερον ἐγὼ ταῦτ' ἐπυθόμην,

ἀποπέμψαι αὐτῷ τριήρη τὴν ἄριστα πλέουσαν, ἵν' ἀφί-
κηται ὡς αὐτόν. εὐθὺς οὖν τῇ ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ
ὁ ὑπηρέτης ἐλθὼν ἐκέλευσέ με καλεῖν εἰς τὴν ναῦν
47 τοὺς ναύτας. ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν, ἀναβαίνει Κάλλιπ-
πος ὁ Φίλωνος ὁ Αἰξωνεύς, καὶ φράζει πρὸς τὸν κυ-
βερνήτην τὸν ἐπὶ Μακεδονίας πλοῦν πλεῖν. ἐπειδὴ δ'
ἀφικόμεθα εἰς χωρίον τι ἐν τῇ ἀπαντικρὺ ἠπείρῳ,
Θασίων ἐμπόριον, καὶ ἐκβάντες ἠριστοποιούμεθα, προσ-
έρχεταί μοι τῶν ναυτῶν Καλλικλῆς Ἐπιτρέφους Θριά-
σιος, λέγων ὅτι βούλοιτό μοι διαλεχθῆναι ἐμόν τι
πρᾶγμα. κελεύσαντος δέ μου, λέγει ὅτι βούλοιτό μοι
χάριν ἀποδοῦναι καθ' ὅ τι δύναται ὧν αὐτῷ ἀπορη-
48 θέντι ἔδωκα. 'σὺ οὖν' ἔφη 'τὸν πλοῦν τοῦτον οἶσθα
ἐφ' ὅ τι πλεῖς ἢ ποῖ;' ἀποκριναμένου δέ μου ὅτι οὐκ
εἰδείην, 'ἀλλ' ἐγώ σοι' ἔφη 'ἐρῶ· δεῖ γάρ σε ἀκού-
σαντα ὀρθῶς βουλεύσασθαι. μέλλεις γὰρ' ἔφη 'ἄγειν
ἄνδρα φυγάδα, οὗ Ἀθηναῖοι θάνατον δὶς κατεψηφί-
σαντο, Καλλίστρατον ἐκ Μεθώνης εἰς Θάσον ὡς Τιμό-
μαχον τὸν κηδεστήν, ὡς ἐγὼ' ἔφη 'πέπυσμαι τῶν παί-
δων τῶν Καλλίππου. σὺ οὖν, ἐὰν σωφρονῇς, οὐδένα
τῶν φευγόντων ἐάσεις ἐπὶ τὴν ναῦν ἀναβαίνειν· οὐ
49 γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι.' ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα τοῦ Καλ-
λικλέους προσέρχομαι τῷ Καλλίππῳ, καὶ ἐρωτῶ αὐτὸν
ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται καὶ ἐπὶ τίνα. διαχλευά-
σαντος δ' αὐτοῦ με καὶ ἀπειλήσαντος ἃ οὐδ' ἂν ὑμεῖς
ἀγνοήσαιτε (τοῦ γὰρ τρόπου τοῦ Καλλίππου οὐκ ἀπεί-
ρως ἔχετε) λέγω αὐτῷ ὅτι ἀκούω σε πλεῖν ἐπὶ Καλ-
λίστρατον. ἐγὼ οὖν τῶν φευγόντων οὐδένα ἄξω, οὐδὲ 1222
πλεύσομαι ἐπ' αὐτόν· οἱ γὰρ νόμοι οὐκ ἐῶσιν ὑποδέ-
χεσθαι τῶν φευγόντων οὐδένα, ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς κε-
λεύουσιν ἐνέχεσθαι τὸν ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας.

ἀποπλεύσομαι οὖν πάλιν ὡς τὸν στρατηγὸν εἰς Θάσον.'
50 καὶ ἐπειδὴ ἐνέβησαν οἱ ναῦται, λέγω τῷ κυβερνήτῃ
ἀποπλεῖν εἰς τὴν Θάσον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλ-
λίππου καὶ κελεύοντος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἷ
προσέταξεν ὁ στρατηγός, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσείδιπ-
πος ὁ κυβερνήτης, ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεὼς
εἴην καὶ ὑπεύθυνος, καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμ-
βάνοι· πλεύσοιτο οὖν οἷ ἐγὼ κελεύω, εἰς Θάσον ὡς
51 τὸν στρατηγόν. ἀφικομένων δ' ἡμῶν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς
τὴν Θάσον, μεταπέμπεταί με ὁ Τιμόμαχος, οὗ κατή-
γετο ἔξω τείχους. φοβούμενος δ' ἐγὼ μὴ δεθείην δια-
βληθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλλίππου, αὐτὸς μὲν οὐχ ὑπακούω,
ἀλλὰ λέγω τῷ ὑπηρέτῃ ὅτι εἴ τι βούλοιτό μοι διαλέ-
γεσθαι, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔσομαι, τὸν δὲ παῖδα συμπέμπω
αὐτῷ, ἵν' εἴ τί μοι προστάττοι, ἀκούσας ἀπαγγεῖλαι
52 μοι. διὰ μὲν ταύτας τὰς αἰτίας ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃς
εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, ὁ Τιμόμαχος οὐκ ἠνάγκαζε παρα-
λαμβάνειν τοῦτον τὴν ναῦν, ἔτι δὲ καὶ βουλόμενος
αὐτὸς χρῆσθαι τῇ νηὶ ὡς ἄριστα πλεούσῃ. τὴν μὲν
γὰρ [τοῦ] Θρασυλόχου τοῦ Ἀναγυρασίου τριήρη, ἐφ'
ἧς αὐτὸς ἔπλει, τὸν Θρασύλοχον τῷ Καλλίππῳ μισθῶ-
σαι τὴν τριηραρχίαν ἔπεισεν, ἵν' αὐτοκράτωρ ὢν ὁ
Κάλλιππος τῆς νεὼς περιάγοι τὸν Καλλίστρατον· αὐ-
τὸς δ' ἀναβὰς ἐπὶ τὴν ἐμὴν ναῦν περιέπλει πανταχοῖ,
ἕως ἀφίκετο εἰς Ἑλλήσποντον.

53 Ἐπειδὴ δ' οὐκέτι χρεία ἦν αὐτῷ τριήρων, ἐμβιβά- 1223
σας μοι Λυκῖνον τὸν Παλληνέα ἄρχοντα εἰς τὴν ναῦν,
καὶ προστάξας αὐτῷ καθ' ἡμέραν ἀργύριον διδόναι
τοῖς ναύταις, ἀποπλεῖν οἴκαδέ με ἐκέλευσεν. ἐπειδὴ
τοίνυν καταπλέοντες οἴκαδε ἦμεν ἐν Τενέδῳ, καὶ οὔτε
ὁ Λυκῖνος, ᾧ προσέταξεν ὁ Τιμόμαχος, ἐδίδου τοῖς

ναύταις σιτηρέσιον (οὐ γὰρ ἔφη ἔχειν, ἀλλ' ἐκ Μυτι-
λήνης λήψεσθαι), οἵ τε στρατιῶται εἶχον οὐδὲν ὅτου
ἂν ἐπεσιτίσαντο, ἄσιτοι δὲ οὐκ ἂν ἠδύναντο ἐλαύνειν,
54 πάλιν παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν πολιτῶν, προσ-
ελθὼν Πολυκλεῖ τουτῳὶ ἐν Τενέδῳ, ἐκέλευον αὐτὸν
τήν τε ναῦν παραλαμβάνειν ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τὸ
ἐπιτριηράρχημα ἀποδιδόναι τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσα
ὑπὲρ τούτου ἐπιτριηραρχῶν, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτῷ
γένοιτο ἀπολογίας πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ διὰ τοῦτο οὐκ
ἤθελον αὐτῷ παραδοῦναι τὴν ναῦν, φιλοτιμούμενος,
ἵνα καταπλεύσαιμι οἴκαδε ἐπὶ νεὼς εὖ πλεούσης καὶ
55 ἐνδειξαίμην ὑμῖν τὰ ἀναλώματα. οὐκ ἐθέλοντος δ'
αὐτοῦ παραλαμβάνειν, τῶν δὲ ναυτῶν ἀργύριον αἰτούν-
των ἵν' ἀγοράσωνται τὰ ἐπιτήδεια, πάλιν αὐτῷ προσ-
έρχομαι μάρτυρας ἔχων, καὶ ἠρώτων αὐτὸν εἰ ἀνα-
πλεύσειεν ἔχων ἀργύριον ὡς διαδεξόμενός μοι τὴν
ναῦν, ἢ οὔ. ἀποκριναμένου δ' αὐτοῦ ὅτι ἔχων ἀργύ-
ριον ἥκοι, ἐκέλευον αὐτόν μοι δανεῖσαι ὑποθέμενον
τὰ σκεύη τῆς νεώς, ἵν' ἔχοιμι διαδοῦναι τοῖς ναύ-
ταις καὶ κατακομίσαι τὴν ναῦν, ἐπειδὴ οὐ βούλεται
56 παραλαβεῖν διάδοχος ὤν. δεομένου δέ μου ταῦτα,
ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδ' ἀκαρῆ δανείσοι. ἐγὼ μὲν
οὖν παρὰ ξένων Τενεδίων τοῦ πατρὸς, Κλεάνακτος
καὶ Ἐπηράτου, ἐδανεισάμην καὶ ἔδωκα τοῖς ναύταις
τὸ σιτηρέσιον· διὰ γὰρ τὸ Πασίωνος εἶναι καὶ ἐκεῖνον 1224
ἐξενῶσθαι πολλοῖς καὶ πιστευθῆναι ἐν τῇ Ἑλλάδι,
οὐκ ἠπόρουν, ὅπου δεηθείην, δανείσασθαι. ὡς οὖν
ταῦτ' ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς λέγω, τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυ-
ρίας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57 *Ὅσων μὲν τοίνυν ὑμῖν ἠδυνάμην τὰς μαρτυρίας
παρασχέσθαι τῶν παραγενομένων, ὡς παρεδίδουν τὴν
ναῦν Πολυκλεῖ πολλάκις, οὗτος δ' οὐκ ἠθέλησε παρα-
λαβεῖν, ἀνέγνωκεν ὑμῖν· ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων ἱκα-
νῶν δεδήλωκα ὑμῖν, διότι οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν τὴν
ναῦν. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν νόμον ἀναγνωσθῆναι
τὸν περὶ τῶν διαδόχων, ἵν' εἰδῆτε ἡλίκων τῶν ἐπιτι-
μίων ὄντων, ἐάν τις μὴ διαδέξηται τὴν ναῦν ἐν τῷ
χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, κατεφρόνησεν οὐκ ἐμοῦ μόνον,
58 ἀλλὰ καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων. καὶ διὰ μὲν τοῦτον
πάντα τῇ πόλει ἄπρακτα γέγονε καὶ τοῖς συμμάχοις·
οὔτε γὰρ ἀφίκετο ἐπὶ τὴν ναῦν κατὰ τὸν νόμον, οὔτ'
ἐπειδὴ ἦλθεν ἠθέλησε διαδέξασθαι· ἐγὼ δὲ καὶ τὸν
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὑμῖν χρόνον καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ συντριη-
ράρχου ἐλῃτούργησα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθέ μοι ὁ χρόνος
τῆς τριηραρχίας, προστάττοντός μοι τοῦ στρατηγοῦ
59 πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν παρέπεμψα τῷ δήμῳ τὸν σῖτον, ἵν'
ἔχητε ἄφθονον ὠνεῖσθαι καὶ μηδὲν ὑμῖν κατ' ἐμὲ
ἐλλείπηται, καὶ ἄλλα ὅσα ἢ ἐμοὶ ἢ τῇ τριήρει ἐβου-
λήθη ὁ στρατηγὸς χρῆσθαι, παρέσχον αὐτῷ, οὐ μόνον
τὴν οὐσίαν ἀναλίσκων, ἀλλὰ καὶ τῷ σώματι κινδυνεύων
συνεπιπλέων, τῶν οἰκείων μοι πραγμάτων τοιούτων
συμβεβηκότων ἐν τῷ τότε καιρῷ, ὥστε ὑμᾶς ἂν ἀκού-
60 σαντας ἐλεῆσαι. ἡ μέν γε μήτηρ ἔκαμνε καὶ ἐπιθάνα-
τος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος, ὥστε μὴ δύνασθαι [ἂν] 1225
ἔτι αὐτὴν βοηθῆσαι τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν ἀνηλωμένοις
ἀλλ' ἢ βραχέα. ἑκταῖος γὰρ ἥκων ἐτύγχανον, καὶ ἐκεί-
νη ἰδοῦσά με καὶ προσειποῦσα τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν,
οὐκέτι τῶν ὄντων κυρία οὖσα ὥστε δοῦναι ὅσα ἐβού-
λετό μοι. πολλάκις δὲ πρότερον μετεπέμπετό με, ἀφι-*

κέσθαι δεομένη αὐτόν, εἰ μὴ τῇ τριήρει οἷόν τ᾽ εἴη.
61 ἡ δὲ γυνὴ, ἣν ἐγὼ περὶ πλείστου ποιοῦμαι, ἀσθενῶς
διέκειτο πολὺν χρόνον ἐν τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ· τὰ δὲ
παιδία μικρά, ἡ δ᾽ οὐσία ὑπόχρεως· ἡ δὲ γῆ οὐχ
ὅπως τινὰ καρπὸν ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ἐκεί-
νῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡς πάντες ἴστε, ἐκ τῶν φρεάτων ἐπέ-
λιπεν, ὥστε μηδὲ λάχανον γενέσθαι ἐν τῷ κήπῳ· οἱ
δὲ δεδανεικότες ἧκον ἐπὶ τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ὁ ἐνιαυ-
τὸς ἐξῆλθεν, εἰ μή τις ἀποδοίη αὐτοῖς κατὰ τὰς συγ-
62 γραφάς. ὧν ἀκούοντά με καὶ παρὰ τῶν ἀφικνουμένων
λόγῳ, τὰ δὲ καὶ δι᾽ ἐπιστολῶν παρὰ τῶν οἰκείων,
τίνα με οἴεσθε ψυχὴν ἔχειν, ἢ πόσα δάκρυα ἀφιέναι,
τὰ μὲν ἐκλογιζόμενον περὶ τῶν παρόντων, τὰ δὲ καὶ
ποθοῦντα ἰδεῖν παιδία καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα, ἣν
ἐγὼ οὐ πολλὰς ἐλπίδας εἶχον ζῶσαν καταλήψεσθαι;
ὧν τί ἥδιόν ἐστιν ἀνθρώπῳ, ἢ τοῦ ἕνεκ᾽ ἄν τις εὔξαιτο
τούτων στερηθεὶς ζῆν;

63 Τοιούτων τοίνυν μοι συμβεβηκότων τῶν πραγμά-
των, οὐ περὶ πλείονος ἐποιησάμην τὰ ἐμαυτοῦ ἴδια ἢ
τὰ ὑμέτερα, ἀλλ᾽ ἡγούμην δεῖν καὶ χρημάτων ἀναλι-
σκομένων κρείττων εἶναι καὶ τῶν οἴκοι ἀμελουμένων
καὶ γυναικὸς καὶ μητρὸς νοσούσης, ὥστε μήτε τὴν τά-
ξιν αἰτιάσασθαι μέ τινα λιπεῖν μήτε τὴν τριήρη τῇ 1226
64 πόλει ἄχρηστον γενέσθαι. ἀνθ᾽ ὧν ἁπάντων νῦν ὑμῶν
δέομαι, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν εὔτακτον καὶ χρήσιμον ἐμαυ-
τὸν παρέσχον, οὕτω καὶ ὑμᾶς νυνὶ περὶ ἐμοῦ πρόνοιαν
ποιησαμένους, καὶ ἀναμνησθέντας ἁπάντων ὧν τε διη-
γησάμην πρὸς ὑμᾶς, τῶν τε μαρτυριῶν ὧν παρεσχό-
μην καὶ τῶν ψηφισμάτων, βοηθῆσαι μὲν ἐμοὶ ἀδικου-
μένῳ, τιμωρήσασθαι δ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, εἰσπρᾶξαι
δὲ τὰ ὑπὲρ τούτου ἀνηλωμένα. ἢ τίς ἐθελήσει φιλο-

τιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὅταν ὁρῶσι μήτε τοῖς χρηστοῖς καὶ εὐτάκτοις χάριν οὖσαν, μήτε τοῖς πονηροῖς καὶ
65 ἀκοσμοῦσι τιμωρίαν παρ' ὑμῶν; ἀναγνώσεται δὲ καὶ τὸν νόμον ὑμῖν καὶ τὰ ἀναλώματα τοῦ χρόνου οὗ ἐπετριηράρχησα ὑπὲρ τούτου, καθ' ἕκαστον, καὶ τοὺς λιπόνεως, ὅσον ἕκαστος ἔχων ἀργύριον ἀπέδρα καὶ ὅπου, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὔτε νῦν πρὸς ὑμᾶς ψεῦδος οὐδὲν λέγω οὔτε ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ἡγοῦμαί τε δεῖν τὸν μὲν ὑπὸ τῶν νόμων χρόνον ὡρισμένον ἀμέμπτως ὑμῖν λητουργεῖν, τοὺς δὲ καταφρονοῦντας καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ οὐκ ἐθέλοντας πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐξελέγξας ἀδικοῦντας ἐν ὑμῖν τιμωρήσασθαι.
66 εὖ δ' ἴστε ὅτι οὐ περὶ τῶν ἐμῶν ἰδίων μᾶλλον τιμωρήσεσθε Πολυκλέα, ἢ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, οὐδὲ περὶ τῶν παρεληλυθότων τριηράρχων ἐπιμέλειαν ποιήσεσθε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν, ὥστε μήτε τοὺς λητουργοῦντας ἀθυμεῖν, μήτε τοὺς διαδόχους καταφρονεῖν τῶν νόμων, ἀλλ' ἀπιέναι ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν κατασταθῶσιν. ἃ προσήκει ὑμᾶς ἐνθυμη- 1227
θέντας ὀρθῶς καὶ δικαίως διαγνῶναι περὶ ἁπάντων.

67 Ἡδέως δ' ἂν ὑμῶν πυθοίμην ὦ ἄνδρες δικασταί, τίν' ἄν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε, εἰ τοῦ τε χρόνου ἐξήκοντος καὶ τούτου μὴ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν, μὴ ἐπετριηράρχησα κελεύοντος τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλὰ πλέων ᾠχόμην. ἆρ' οὐκ ἂν ὠργίζεσθέ μοι καὶ ἡγεῖσθε ἂν ἀδικεῖν; εἰ τοίνυν ἂν ἐμοὶ τότε ὠργίζεσθε, ὅτι οὐκ ἐπετριηράρχησα, πῶς οὐχὶ νῦν προσήκει υμας τουτον εἰσπρᾶξαί μοι τὰ ἀναλώματα, ἃ ἐγὼ ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα, τὸν οὐ διαδεξάμενον τὴν ναῦν;

68 Ὅτι δ' οὐκ ἐμοὶ μόνῳ οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν, ἀλλὰ καὶ πρότερον Εὐριπίδῃ συντριήραρχος ὢν καὶ

συνθηκῶν οὐσῶν αὐτοῖς τοὺς ἓξ μῆνας ἑκάτερον πλεῖν, ἐπειδὴ Εὐριπίδης ἐξέπλευσε καὶ ὁ χρόνος ἐξῆκεν, οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν αὐτῷ, ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

LI.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων κατεπειγόντων τοὺς Ἀθηναίους τριήρεις πληρῶσαι καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιμεληθῆναι δυνάμεως, γράφεται ψήφισμα, τῶν τριηράρχων τὸν μὲν πρῶτον τῶν ἄλλων τὴν ναῦν παρασχόντα πεπληρωμένην [τὸν] στέφανον λαβεῖν, τὸν δὲ μὴ πρὸ τῆς ἕνης καὶ νέας, ἥτις ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ μηνός, περιορμίσαντα 1228
τὴν ναῦν ἐπὶ τὸ χῶμα δεθῆναι. τὸ χῶμα δ' ἦν οἰκοδόμημ' ἐν τῷ λιμένι προβεβλημένον, προσορμίσεως ἕνεκα καὶ ἀγορᾶς τῶν ναυτῶν. Ἀπολλόδωρος οὖν ὁ Πασίωνος πρωτος τὴν ναῦν περιορμίσας ἔλαβε τὸν στέφανον. προτεθείσης δὲ πάλιν δοκιμασίας, ὅστις κάλλιστα παρεσκευάσατο τὴν τριήρη, στεφανῶσαι καὶ τοῦτον, ἀντιποιεῖται καὶ τόθ' ὁ Ἀπολλόδωρος.

Εἰ μὲν ὅτῳ πλεῖστοι συνείποιεν ὦ βουλὴ τὸ ψήφισμ' ἐκέλευε δοῦναι τὸν στέφανον, κἂν ἀνόητος ἦν εἰ λαβεῖν αὐτὸν ἠξίουν, Κηφισοδότου μόνου μοι συνειρηκότος, τούτοις δὲ παμπόλλων. νῦν δὲ τῷ πρώτῳ παρασκευάσαντι τὴν τριήρη τὸν ταμίαν προσέταξεν ὁ δῆμος δοῦναι, πεποίηκα δὲ τοῦτ' ἐγώ· διό φημι δεῖν
2 *αυτος στεφανοῦσθαι. θαυμάζω δὲ καὶ τούτων, ὅτι τῆς τριήρους ἀμελήσαντες τοὺς ῥήτορας παρεσκευασαν,*

καὶ δοκοῦσί μοι παντὸς διημαρτηκέναι τοῦ πράγματος, καὶ νομίζειν οὐχὶ τοῖς ποιοῦσιν ἃ δεῖ χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς φάσκουσιν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγνωκότες ὅνπερ ἐγὼ περὶ ὑμῶν. καὶ κατ᾽ αὐτὸ δὴ τοῦτο δικαίως ἂν ἔχοιτ᾽ εὐνοϊκωτέρως ἐμοί· φαίνομαι γὰρ
3 βελτίους ὑμᾶς ὑπολαμβάνων ἢ οὗτοι. χρῆν μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δίκαιον ἦν, τοὺς τὸν στέφανον οἰομένους δεῖν παρ᾽ ὑμῶν λαβεῖν, αὐτοὺς ἀξίους ἐπι- 1229
δεικνύναι τούτου, μὴ ᾽μὲ κακῶς λέγειν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο παρέντες ἐκεῖνο ποιοῦσιν, ἀμφότερ᾽ αὐτοὺς ἐπιδείξω ψευδομένους, ἅ θ᾽ αὑτοὺς ἐνεκωμίασαν καὶ ὅσ᾽ εἰς ἡμᾶς ἐβλασφήμησαν, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων ἑκατέροις.

4 Ψήφισμα γὰρ ὑμῶν ποιησαμένων, ὃς ἂν μὴ πρὸ τῆς ἕνης καὶ νέας ἐπὶ χῶμα τὴν ναῦν περιορμίσῃ, δῆσαι καὶ δικαστηρίῳ παραδοῦναι, καὶ ταῦτα κυρωσάντων, ἐγὼ μὲν περιώρμισα καὶ στέφανον διὰ ταῦτα παρ᾽ ὑμῶν ἔλαβον, οὗτοι δ᾽ οὐδὲ καθείλκυσαν, ὥστ᾽ ἔνοχοι δεσμῷ γεγόνασιν. πῶς οὖν οὐκ ἀτοπώτατον ἂν διαπράξαισθ᾽ ἔργον, εἰ τοὺς καθ᾽ αὑτῶν ἐάσαντας τίμημα τοιοῦτον ἐπαχθῆναι, τούτους στεφανώσαντες
5 ὑμεῖς φαίνοισθε; τὰ σκεύη τοίνυν, ὅσα δεῖ παρέχειν τὴν πόλιν τοῖς τριηράρχοις, ἐγὼ μὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἀνήλωσα καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν, οὗτοι δ᾽ ὑμετέροις κέχρηνται καὶ τῶν σφετέρων οὐδὲν εἰς ταῦτα προεῖνται. καὶ μὴν οὐδ᾽ ἂν ἐκεῖνό γ᾽ ἔχοιεν εἰπεῖν, ὡς ἀνεπειρῶντ᾽ ἐμοῦ πρότεροι· πρὶν γὰρ ἧφθαι μόνον τῆς τριήρους τούτους ἐπεπλήρωτό μοι, καὶ πάντες
6 ἑωρᾶθ᾽ ὑμεῖς ἀναπειρωμένην τὴν ναῦν. ἔτι τοίνυν ὑπηρεσίαν τὴν κρατίστην ἔλαβον, πολλῷ πλεῖστον ἀργύριον δούς. οὗτοι δ᾽ εἰ μὲν εἶχον χείρον᾽ ἡμῶν, οὐδὲν

ἂν ἦν δεινόν· νῦν δ' οὐδ' ὁποιαντινοῦν πω μεμί-
σθωνται περὶ τοῦ πλείονος ἀντιλέγοντες. καίτοι πῶς
εἰσι δίκαιοι ταῦτα μὲν ὕστερον ἐξαναπληροῦν, νῦν δ'
ὡς πρῶτοι παρασκευασάμενοι τὸν στέφανον λαβεῖν;

7 Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὅτι μὲν δικαιότατ' ἂν στεφανώ-
σαιτ' ἐμέ, κἂν μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γιγνώσκειν ὑμᾶς· 1230
ὅτι δ' οὐ μέτεστι μόνοις τούτοις περὶ τοῦ στεφάνου
λόγος, τοῦτ' ἐπιδεῖξαι βούλομαι. πόθεν οὖν τοῦτο
μάλιστ' ἔσται δῆλον; ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεποιήκασι· σκε-
ψάμενοι γὰρ τὸν ἐξ ἐλαχίστου τριηραρχεῖν βουλόμενον,
μεμισθώκασι τὴν λῃτουργίαν. καίτοι πῶς οὐκ ἄδικον
τῶν μὲν ἀναλωμάτων ἀφεστηκέναι, τῶν δὲ γιγνομέ-
νων δι' ἐκεῖνα τιμῶν ἀξιοῦν ἑαυτοῖς μετεῖναι; καὶ τοῦ
μὲν μὴ περιορμίσαι τὴν ναῦν τότε τὸν μεμισθωμένον
αἰτιᾶσθαι, τῶν δὲ καλῶς δεδιακονημένων νῦν αὑτοῖς
8 κελεύειν χάριν ὑμᾶς ἔχειν; δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον ἐκ τούτων σκοπεῖν τὸ δίκαιον,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ πρότερον πεποιήκατε ταὐτὰ τι-
νῶν διαπραξαμένων τούτοις. ὅτε γὰρ τῇ ναυμαχίᾳ τῇ
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνικήθητε, τότε τῶν τριηράρχων τοὺς
μεμισθωκότας τὰς τριηραρχίας αἰτιωτάτους τοῦ γεγε-
νημένου νομίζοντες, παρεδώκατ' εἰς τὸ δεσμωτήριον,
καταχειροτονήσαντες προδεδωκέναι τὰς ναῦς καὶ λελοι-
9 πέναι τὴν τάξιν. καὶ κατηγόρει μὲν Ἀριστοφῶν, ἐδι-
κάζετε δ' ὑμεῖς· εἰ δὲ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀργὴν
τῆς ἐκείνων πονηρίας, οὐδὲν ἂν αὐτοὺς ἐκώλυεν τε-
θνάναι. ταὐτὰ τοίνυν εἰδότες οὗτοι πεπραγμέν' αὑτοῖς
καὶ ἐκείνοις, οὐχὶ φρίττουσιν ἐν ὑμῖν ὑπὲρ ὧν προσήκει
παθεῖν αὐτούς, ἀλλὰ δημηγοροῦσι κατ' ἄλλων καὶ
στεφανοῦν κελεύουσιν ἑαυτούς. καίτοι σκέψασθε τίν'
ἂν ποτε δόξαιτε βεβουλεῦσθαι τρόπον, εἰ διὰ τὴν

αὐτὴν πρόφασιν τοὺς μὲν θανάτου κρίναντες, τοὺς δὲ
10 στεφανώσαντες φανεῖτε. καὶ μὴν οὐ μόνον εἰ τοῦτο
ποιήσαιτε, δοκοῖτ' ἂν ἁμαρτεῖν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ κολά- 1231
σαιτε τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας, ἔχοντες. οὐ γὰρ
ἐπειδὰν ἐάσητέ τι τῶν ὑμετέρων ἀπολέσθαι, τότε χρὴ
χαλεπαίνειν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ μὲν ὑμέτερ' ἐστὶ σῶα, κα-
θορᾶτε δὲ τοὺς ἐφεστηκότας δι' αἰσχροκέρδειαν οὐχὶ
προσήκουσαν πρόνοιαν περὶ σωτηρίας αὐτῶν ποιου-
μένους. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπιτιμήσῃ τῷ λόγῳ, πικρὸν
εἶναι νομίσας, ἀλλὰ τοῖς τὸ ἔργον αὐτὸ πεποιηκόσι·
11 διὰ γὰρ τούτους τοιοῦτός ἐστιν. θαυμάζω δ' ἔγωγε,
τί δή ποτε τῶν μὲν ναυτῶν τοὺς ἀπολειπομένους, ὧν
τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος ἔχει μόνας, δοῦσι καὶ
κολάζουσιν οὗτοι· τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς μὴ συμ-
πλέοντας, ὧν τριάκοντα μνᾶς εἰς ἐπίπλουν εἴληφεν
ἕκαστος, οὐ ταὐτὰ ποιεῖθ' ὑμεῖς· ἀλλ' ἐὰν μὲν πένης
ὤν τις δι' ἔνδειαν ἁμάρτῃ, τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίοις
ἐνέξεται, ἐὰν δὲ πλούσιος ὢν δι' αἰσχροκέρδειαν ταὐτὰ
ποιήσῃ, συγγνώμης τεύξεται; καὶ ποῦ τὸ πάντας ἔχειν
ἴσον καὶ δημοκρατεῖσθαι φαίνεται, τοῦτον τὸν τρόπον
12 ὑμῶν ταῦτα βραβευόντων; ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ
κἀκεῖνο ἀλόγως ἔχειν, τὸν μὲν εἰπόντα τι μὴ κατὰ
τοὺς νόμους, ἐὰν ἁλῷ, τὸ τρίτον μέρος ἠτιμῶσθαι τοῦ
σώματος, τοὺς δὲ μὴ λόγον, ἀλλ' ἔργον παράνομον
πεποιηκότας μηδεμίαν δοῦναι δίκην. καὶ μὴν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι πάντες ἂν ὑμεῖς φήσαιτε, τὸ πρὸς τὰ
τοιαῦτα πράως ἔχειν προδιδάσκειν ἑτέρους ἀδικεῖν εἶναι.
13 Βούλομαι τοίνυν, ἐπειδήπερ εἰς τούτους τοὺς λό-
γους προήχθην, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἀπὸ τῶν τοιούτων
ὑμῖν διεξελθεῖν. ἐπειδὰν γάρ τις μισθωσάμενος τριη-
ραρχίαν ἐκπλεύσῃ, πάντας ἀνθρώπους ἄγει καὶ φέρει. 1232

*καὶ τὰς μὲν ὠφελίας ἰδίᾳ καρποῦται, τὰς δὲ δίκας τού-
των ὁ τυχὼν δίδωσιν ὑμῶν, καὶ μόνοις ὑμῖν οὐδαμόσε
ἔστιν ἄνευ κηρυκείου βαδίσαι, διὰ τὰς ὑπὸ τούτων
14 ἀνδροληψίας καὶ σύλας κατεσκευασμένας· ὥστε τῇ γ'
ἀληθείᾳ σκοπῶν ἄν τις εὕροι τὰς τοιαύτας τριήρεις,
οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐκπεπλευκυίας. τὸν
γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως τριήραρχον, οὐκ ἀπὸ τῶν κοι-
νῶν προσδοκᾶν χρὴ πλουτήσειν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰδίων
τὰ τῆς πόλεως ἐπανορθώσειν, εἴπερ ἔσται τι τῶν
δεόντων ὑμῖν. τούτων δὲ τἀναντία ἕκαστος ἐγνωκὼς
ἐκπλεῖ· καὶ γάρ τοι τὰ τῶν αὐτῶν τρόπων ἁμαρτή-
15 ματα ταῖς ὑμετέραις βλάβαις ἐπανορθοῦνται. καὶ τού-
των οὐδέν ἐστ' ἄλογον. δεδώκατε γὰρ τοῖς βουλομέ-
νοις ἀδικεῖν, ἐὰν μὲν λάθωσιν, ἔχειν, ἐὰν δὲ ληφθῶσιν,
συγγνώμης τυχεῖν· τοῖς οὖν ἠμεληκόσι δόξης ἄδεια
ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται γέγονεν. τῶν μὲν τοίνυν
ἰδιωτῶν τοὺς μετὰ τοῦ παθεῖν μανθάνοντας ἀπρο-
σκέπτους ὀνομάζομεν· ὑμᾶς δ', οἵτινες οὐδὲ πεπον-
θότες [πολλάκις ἤδη] φυλάττεσθε, τί τις καλέσειεν ἄν;*

16 *Ἄξιον τοίνυν καὶ περὶ τῶν συνειρηκότων εἰπεῖν.
οὕτω γὰρ ἡγοῦνταί τινες ἐξουσίαν εἶναι σφίσιν καὶ
ποιεῖν ὅ τι βούλονται καὶ λέγειν παρ' ὑμῖν, ὥστε
τῶν τότε συγκατηγορούντων μετ' Ἀριστοφῶντος, καὶ
πικρῶν ὄντων τοῖς μεμισθωκόσι τὰς τριηραρχίας, νῦν
κελεύουσί τινες τούτους στεφανῶσαι, καὶ δυοῖν θάτε-
ρον ἐξελέγχουσ' αὐτούς, ἢ τότ' ἐκείνους ἀδίκως συκο-
φαντοῦντες, ἢ νῦν τοῖσδ' ἐπὶ μισθῷ συνηγοροῦντες.
17 καὶ χαρίσασθαι κελεύουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ περὶ δωρειᾶς,
ἀλλ' οὐ περὶ νικητηρίων τῶν λόγων ὄντων, ἢ καὶ* 1233
*χάριν τιθεμένων διὰ τῶν τοιούτων τοῖς ἀμελοῦσιν
ὑμῶν, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν βελτιόνων τοῖς ὑπηρετοῦσιν*

ἃ δεῖ χαρίζεσθαι προσῆκον. ἔπειθ' οὕτως ὀλιγωροῦσι
τοῦ δοκεῖν ἐπιεικεῖς εἶναι, καὶ παντελῶς τἄλλα πά-
ρεργα πρὸς τὸ λαβεῖν νομίζουσιν, ὥστ' οὐ μόνον
τοῖς πρότερον ῥηθεῖσιν ὑφ' αὑτῶν ἐναντία τολμῶσι
δημηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ νῦν οὐ ταὐτὰ λέγουσιν ἑαυτοῖς,
οἵτινες τοὺς μὲν ναύτας φασὶ δεῖν οἰκείους εἶναι τῆς
τριήρους τῆς ληψομένης τὸν στέφανον, τῶν δὲ τριη-
ράρχων τοὺς ἠλλοτριωκότας αὑτοὺς ἀπὸ τῆς λητουρ-
18 *γίας, τούτους στεφανῶσαι κελεύουσι. καὶ φασὶ μὲν*
οὐδένα τούτων πρότερον παρασκευάσασθαι, κελεύουσι
δὲ κοινῇ στεφανοῦν ἡμᾶς, τοῦ ψηφίσματος οὐ ταῦτα
λέγοντος. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω τοῦτο συγχωρεῖν,
ὅσουπερ καὶ μεμισθωκέναι τὴν τριηραρχίαν· οὔτε γὰρ
τοῦθ' ὑπομείναιμ' ἂν οὔτ' ἐκεῖν' ἐποίησα. προσποι-
οῦνται μὲν τοίνυν ὑπὲρ τοῦ δικαίου συνηγορεῖν, σπου-
δάζουσιν δὲ μᾶλλον ἢ προῖκ' ἄν τις ὑμῶν πράττων,
ὥσπερ ἄξια τοῦ μισθοῦ ποιῆσαι προσῆκον ἑαυτοῖς,
19 *ἀλλ' οὐ γνώμην ἀποφήνασθαι. εἶθ' ὥσπερ οὐχὶ πο-*
λιτείας κοινῆς μετέχοντες καὶ διὰ ταῦτα τῷ βουλο-
μένῳ λέγειν ἐξόν, ἀλλ' ἱερωσύνην ἰδίαν αὐτοί τινα
ταύτην ἔχοντες, ἐὰν ὑπὲρ τῶν δικαίων ἐν ὑμῖν τις
εἴπῃ, δεινὰ πάσχουσι καὶ θρασὺν εἶναί φασιν. καὶ
εἰς τοσοῦτον ἀναισθησίας προήκουσιν, ὥστ' οἴονται
τὸν ἅπαξ εἰρηκότ' ἂν καλέσωσιν ἀναιδῆ, σφᾶς αὐτοὺς
τοὺς πάντα τὸν βίον καλοὺς κἀγαθοὺς νομίζεσθαι.
20 *καίτοι διὰ μὲν τὰς τούτων δημηγορίας πολλὰ χεῖρον*
ἔχει, διὰ τοὺς δ' οἰομένους δεῖν τὰ δίκαι' ἀντιλέγειν 1234
οὐ πάντ' ἀπόλωλεν. τοιούτους τοίνυν τοὺς συνεροῦν-
τας αὑτοῖς παρεσκευασμένοι, καὶ τοσαύτην βλασφημίαν
εἰδότες οὖσαν καθ' ἑαυτῶν τοῖς βουλομένοις τι λέγειν
φλαῦρον, ὅμως εἰς λόγον ἠξίωσαν καταστῆναι καὶ

κακῶς τιν' ἐτόλμησαν εἰπεῖν, οἷς ἀγαπητὸν ἦν μὴ πάσχουσι κακῶς αὐτοῖς.

21 Τοῦ τοίνυν τούτους ἀδίκους εἶναι καὶ θρασεῖς, οὐδένες ὑμῶν εἰσιν αἰτιώτεροι· παρὰ γὰρ τῶν λεγόντων, οὓς ἴστ' ἐπὶ μισθῷ τοῦτο πράττοντας, πυνθάνεσθε ποῖόν τιν' ἕκαστον δεῖ νομίζειν, οὐκ αὐτοὶ θεωρεῖτε. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, τούτους μὲν αὐτοὺς πονηροτάτους τῶν πολιτῶν νομίζειν, τοὺς δ' ὑπὸ τού-
22 των ἐπαινουμένους χρηστοὺς ἡγεῖσθαι; καὶ γάρ τοι πάντα δι' αὐτῶν ποιοῦνται, καὶ μόνον οὐχ ὑπὸ κήρυκος πωλοῦσι τὰ κοινά, καὶ στεφανοῦν, ὃν ἂν αὐτοῖς δοκῇ, καὶ μὴ στεφανοῦν κελεύουσι, κυριωτέρους αὑτοὺς τῶν ὑμετέρων δογμάτων καθιστάντες. ἐγὼ δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παραινῶ, μὴ ποιεῖν τὴν τῶν ἀναλίσκειν ἐθελόντων φιλοτιμίαν ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων πλεονεξίᾳ. εἰ δὲ μή, διδάξετε πάντας, τὰ μὲν ὑφ' ὑμῶν προσταττόμεν' ὡς εὐτελέστατα διοικεῖν, τοὺς δ' ὑπὲρ τούτων ἀναιδῶς εἰς ὑμᾶς ψευσομένους ὡς πλείστους μισθοῦσθαι.

LII.

ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΠΠΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Λύκων τις, τὸ γένος Ἡρακλεώτης, τῇ Πασίωνος ἐχρῆτο τραπέζῃ. οὗτος μέλλων ἐκπλεῖν εἰς Λιβύην, κατέλιπεν ἀρ- 1235
γύριον παρὰ Πασίωνι, ὡς μὲν Πασίων ζῶν ἔλεγε καὶ Ἀπολλόδωρος λέγει νῦν, ἐντειλάμενος ἀποδοῦναι Κηφισιάδῃ, ὡς δὲ Κάλλιππός φησιν, ἑαυτῷ χαρισάμενος φίλῳ τ' ὄντι καὶ προξένῳ τῶν πάντων Ἡρακλεωτῶν. ἀποθανόντος δὲ τοῦ

Λύκωνος, τὸ ἀργύριον ἀπεδόθη Κηφισιάδῃ. Κάλλιππος δ',
ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἐπειδὴ πείθειν τὸν Πασίων' οὐκ
ἐδύνατο μεθ' ἑαυτοῦ γενόμενον συνεπιθέσθαι τῷ ξένῳ, ἐπ'
αὐτὸν ἦλθε τὸν Πασίωνα βλάβης αὐτῷ δικαζόμενος, καὶ
Λυσιθείδῃ τὸ πρᾶγμ' ἐπέτρεψεν, ὅστις Πασίωνος ζῶντος
2 οὐδὲν ἀπεφήνατο. ἀποθανόντος δ' ἐκείνου, αὖθις Ἀπολλο-
δώρῳ λαγχάνει δίκην τοῦ ἀργυρίου Κάλλιππος, καὶ ἠξίου
πάλιν ἐπιτρέψαι τῷ Λυσιθείδῃ. ὁ δ' Ἀπολλόδωρος τὸν μὲν
διαιτητὴν ἐδέξατο, πρὸς δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τοὺς νόμους
τὸν Λυσιθείδην ἀπήνεγκεν, ἵν', ὥς φησιν, ὀμόσας δικάσῃ,
καὶ μὴ χωρὶς ὅρκου διαιτῶν τῷ Καλλίππῳ χαρίσηται. ὁ δὲ
Λυσιθείδης οὐκ ὀμόσας ἀπεφήνατο καὶ κατεδιῄτησε τὴν δίκην.
διόπερ ἔφεσιν δοὺς ὁ Ἀπολλόδωρος εἰς τὸ δικαστήριον εἰσέρ-
χεται.

Οὐκ ἔστι χαλεπώτερον οὐδὲν ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἢ ὅταν ἄνθρωπος δόξαν ἔχων καὶ δυνάμενος εἰπεῖν,
τολμᾷ ψεύδεσθαι καὶ μαρτύρων εὐπορῇ. ἀνάγκη γάρ
ἐστι τῷ φεύγοντι, μηκέτι περὶ τοῦ πράγματος μόνον 1236
λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λέγοντος, ὡς οὐκ
2 εἰκὸς αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν πιστεύειν. εἰ γὰρ ἔθος κα-
ταστήσετε, τοῖς δυναμένοις εἰπεῖν καὶ δόξαν ἔχουσι
μᾶλλον πιστεύειν ἢ τοῖς ἀδυνατωτέροις, ἐφ' ὑμῖν αὐ-
τοῖς ἔσεσθε τὸ ἔθος τοῦτο κατεσκευακότες. δέομαι οὖν
ὑμῶν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο πώποτε πρᾶγμα αὐτὸ καθ'
αὑτὸ ἐδικάσατε, μηδὲ μεθ' ἑτέρων τὴν γνώμην γενό-
μενοι, μήτε μετὰ τῶν διωκόντων μήτε μετὰ τῶν φευ-
γόντων, ἀλλὰ τὸ δίκαιον σκεψάμενοι, οὕτω καὶ νῦν
διαγνῶναι. ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν διηγήσομαι.
3 Λύκων γὰρ ὁ Ἡρακλεώτης ὦ ἄνδρες δικασταί, οὗ-
τος ὃν καὶ αὐτὸς λέγει, τῇ τραπέζῃ τῇ τοῦ πατρὸς
ἐχρῆτο, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἔμποροι, ξένος μὲν ὢν

Ἀριστόνῳ τῷ Δεκελεῖ καὶ Ἀρχεβιάδῃ τῷ Λαμπτρεῖ,
ἄνθρωπος δέ τις σώφρων. οὗτος ἐπειδὴ ἐκπλεῖν ἔμελ-
λεν εἰς τὴν Λιβύην, διαλογισάμενος πρὸς τὸν πατέρα
τὸν ἐμὸν ἐναντίον Ἀρχεβιάδου καὶ Φρασίου, προσέ-
ταξε τὸ ἀργύριον ὃ κατέλειπεν (ἦν δὲ τοῦτο ἑκκαίδεκα
μναῖ καὶ τετταράκοντα δραχμαί, ὡς ἐγὼ ὑμῖν πάνυ
ἀκριβῶς ἐπιδείξω) Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι, λέγων ὅτι
κοινωνὸς εἴη αὐτοῦ ὁ Κηφισιάδης οὗτος, οἰκήτωρ μὲν
ὢν ἐν Σκύρῳ, ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐφ' ἑτέρᾳ ἀποδημῶν
4 ἐμπορίᾳ. δεῖξαι δ' αὐτὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ συστῆ-
σαι τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Φρασίᾳ προσέταξεν, ἐπειδὴ
ἥκοι ἐκ τῆς ἀποδημίας. εἰώθασι δὲ πάντες οἱ τραπε-
ζῖται, ὅταν τις ἀργύριον τιθεὶς ἰδιώτης ἀποδοῦναί τῳ
προστάττῃ, πρῶτον μὲν τοῦ θέντος τοὔνομα γράφειν καὶ
τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀργυρίου, ἔπειτα παραγράφειν 'τῷ 1237
δεῖνι ἀποδοῦναι δεῖ,' καὶ ἐὰν μὲν γιγνώσκωσι τὴν
ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ἂν δέῃ ἀποδοῦναι, τοσοῦτο μό-
νον ποιεῖν, γράψαι ᾧ δεῖ ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ μὴ γιγνώ-
σκωσι, καὶ τούτου τοὔνομα προσπαραγράφειν, ὃς ἂν
μέλλῃ συστήσειν καὶ δείξειν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἂν δέῃ
5 κομίσασθαι τὸ ἀργύριον. τύχης δὲ συμβάσης τοιαύτης
τῷ Λύκωνι τούτῳ, ὥστε εὐθὺς ἐκπλέοντα αὐτὸν περὶ
τὸν Ἀργολικὸν κόλπον ὑπὸ ληστρίδων νεῶν τά τε
χρήματα καταχθῆναι εἰς Ἄργος καὶ αὐτὸν τοξευθέντα
ἀποθανεῖν, ἔρχεται ἐπὶ τὴν τράπεζαν Κάλλιππος οὑτοσὶ
εὐθὺς ἐρωτῶν, Λύκωνα Ἡρακλεώτην εἰ γιγνώσκοιεν.
ἀποκριναμένου δὲ Φορμίωνος τουτουὶ ὅτι γιγνώσκοιεν,
'ἆρα καὶ ἐχρῆτο ὑμῖν'; ἔφη ὁ Φορμίων· 'ἀλλὰ πρὸς τί
ἐρωτᾷς'; 'πρὸς ὅ τι'; ἔφη· 'ἐγώ σοι ἐρῶ. ἐκεῖνος μὲν
τετελεύτηκεν, ἐγὼ δὲ προξενῶν τυγχάνω τῶν Ἡρα-
κλεωτῶν. ἀξιῶ δή σε δεῖξαί μοι τὰ γράμματα, ἵν' εἰδῶ

εἴ τι καταλέλοιπεν ἀργύριον· ἐξ ἀνάγκης γάρ μοί ἐστιν
6 ἁπάντων Ἡρακλεωτῶν ἐπιμελεῖσθαι.’ ἀκούσας δ’ αὐ-
τοῦ ὁ Φορμίων ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔδειξεν εὐθέως
παραχρῆμα. δείξαντος δὲ αὐτοῦ τὸ γραμματεῖον, ἀνα-
γνοὺς αὐτὸς καὶ ἄλλος οὐδείς, καὶ ἰδὼν γεγραμμένον
ἐν αὐτῷ ‘Λύκων Ἡρακλεώτης χιλίας ἑξακοσίας τεττα-
ράκοντα· Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι δεῖ· Ἀρχεβιάδης Λαμ-
πτρεὺς δείξει τὸν Κηφισιάδην’, ᾤχετο ἀπιὼν σιωπῇ,
καὶ πλέον ἢ πέντε μηνῶν οὐδένα λόγον ἐποιήσατο.
7 ἐπιδημήσαντος δὲ τοῦ Κηφισιάδου μετὰ ταῦτα καὶ
προσελθόντος πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἀπαιτοῦντος τὰ
χρήματα, παρόντος δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ Ἀρχεβιάδου 1238
καὶ τοῦ Φρασίου, οὓς ὁ Λύκων τῷ πατρὶ συνέστησε
καὶ ἐκέλευσε τὸν Κηφισιάδην δεῖξαι ὃς εἴη, ἐπειδὴ
ἔλθοι, παρόντων δὲ καὶ ἄλλων, ἐξαριθμήσας αὐτῷ τὰς
ἑκκαίδεκα μνᾶς καὶ τετταράκοντα δραχμὰς ἀπέδωκε
Φορμίων οὑτοσί. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ἁπάντων
ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ὅτι μὲν ἀληθῆ ἅπαντα εἶπον πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες
δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀκηκόατε. προσελθὼν δὲ
συχνῷ χρόνῳ ὕστερον πρὸς τὸν πατέρα Κάλλιππος οὑ-
τοσὶ ἐν ἄστει, ἤρετο αὐτὸν εἰ ἤδη ἐπιδεδημηκὼς εἴη
ὁ Κηφισιάδης, ὅτῳ [ἐπι]γεγραμμένον εἴη ἀποδοῦναι τὸ
ἀργύριον τὸ ὑπὸ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἡρακλεώτου κατα-
λειφθέν. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ πατρὸς ὅτι οἴοιτο μέν,
εἰ μέντοι βούλοιτο εἰς Πειραιᾶ καταβῆναι, τὴν ἀκρί-
βειαν εἴσοιτο, ‘οἶσθά τοι’ ἔφη, ‘ὅ τι ἐστὶν ὦ Πασίων,
9 ὅ σε ἐρωτῶ’; (καὶ μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ
τὴν Δήμητρα, οὐ ψεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικα-

σταί, ἀλλ᾽ ἃ τοῦ πατρὸς ἤκουον, διηγήσομαι ὑμῖν.)
'ἔξεστί σοι' ἔφη 'ἐμέ τε εὖ ποιῆσαι καὶ αὐτὸν μηδὲν
βλαβῆναι. προξενῶν μὲν γὰρ τυγχάνω τῶν Ἡρακλεω-
τῶν, βούλοιο δ᾽ ἄν, ὡς οἶμαι ἐγώ, ἐμὲ μᾶλλον τὸ
ἀργύριον λαβεῖν, ἢ τὸν μέτοικον ἄνθρωπον καὶ ἐν
Σκύρῳ κατοικοῦντα καὶ οὐδενὸς ἄξιον. συμβέβηκε δὲ
τοιοῦτόν τι· ὁ Λύκων τυγχάνει ὢν καὶ ἄπαις καὶ
κληρονόμον οὐδένα οἴκοι καταλιπών, ὡς ἐγὼ πυνθάνο-
10 μαι. πρὸς δὲ τούτῳ, ἐπειδὴ εἰς Ἄργος κατήχθη τετρω-
μένος, τῷ προξένῳ τῶν Ἡρακλεωτῶν τῷ Ἀργείῳ Στραμ-
μένῳ τὰ χρήματα δέδωκεν, ἃ κατήχθη μετ᾽ αὐτοῦ.
οἷος οὖν εἰμι καὶ ἐγὼ τὰ ἐνθάδε αὐτὸς ἀξιοῦν λαμβά-
νειν· ἡγοῦμαι γὰρ δίκαιος εἶναι ἔχειν. σὺ οὖν, εἰ
ἄρα μὴ ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ ἀμφισβητῶ, ἂν ἄρα 1239
ἔλθῃ ὁ Κηφισιάδης. εἰ δ᾽ ἄρα ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ
μάρτυρας ἔχων ἠξίουν ἐμφανῆ καταστῆσαι τὰ χρήματα
ἢ τὸν κεκομισμένον, καὶ εἴ τίς με βούλεται ἀφελέσθαι,
11 πρόξενον ὄντα ἀφαιρεθῆναι.' ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ εἴρητο,
'ἐγὼ' ἔφη ὁ πατὴρ 'ὦ Κάλλιππε χαρίζεσθαι μέν σοι
βούλομαι (καὶ γὰρ ἂν καὶ μαινοίμην, εἰ μή), οὕτω
μέντοι, ὅπως αὐτός τε μὴ χείρων δόξω εἶναι καὶ ἐκ
τοῦ πράγματος μηδὲν ζημιώσομαι. εἰπεῖν μὲν οὖν μοι
ταῦτα πρὸς τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν Ἀριστόνουν καὶ
πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Κηφισιάδην οὐδὲν διαφέρει· ἐὰν
μέντοι μὴ θέλωσι ταῦτα ποιεῖν εἰπόντος ἐμοῦ, αὐτὸς
ἤδη διαλέγου αὐτοῖς.' 'ἀμέλει' ἔφη οὗτος 'ὦ Πασίων,
ἐὰν βούλῃ σὺ ἀναγκάσεις αὐτοὺς ταῦτα ποιῆσαι.'
12 Ἃ μὲν διελέχθη ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὗτος μὲν τῷ
πατρί, ἐκεῖνος δὲ τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Κηφισιάδῃ
τούτου δεηθέντος καὶ τούτῳ χαριζόμενος, ταῦτ᾽ ἔστιν,
ἐξ ὧν κατὰ μικρὸν ἡ δίκη αὕτη πέπλασται· ὧν ἐγὼ

ἤθελον τούτῳ ταύτην ἥτις εἴη μεγίστη πίστις δοῦναι,
13 ἦ μὴν ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἀκούειν. οὗτος δὲ ὁ ἀξιῶν ὑφ'
ὑμῶν πιστεύεσθαι ὡς ἀληθῆ λέγων, τρία ἔτη διαλιπών,
ἐπειδὴ τὸ πρῶτον διαλεχθέντος τοῦ πατρὸς τῷ Ἀρχε-
βιάδῃ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς Κηφισιάδου ἐπιτηδείοις οὐκ
ἔφασαν Καλλίππῳ προσέχειν τὸν νοῦν οὐδ' οἷς λέγει,
ἐπειδὴ ᾔσθετο ἀδυνάτως ἤδη ἔχοντα τὸν πατέρα καὶ
μόλις εἰς ἄστυ ἀναβαίνοντα καὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτὸν
14 προδιδόντα, λαγχάνει αὐτῷ δίκην, οὐ μὰ Δί' οὐχ 1240
ὥσπερ νῦν ἀργυρίου, ἀλλὰ βλάβης, ἐγκαλέσας βλά-
πτειν ἑαυτὸν ἀποδιδόντα Κηφισιάδῃ τὸ ἀργύριον, ὃ
κατέλιπε Λύκων ὁ Ἡρακλεώτης παρ' αὐτῷ, ἄνευ αὐ-
τοῦ ὁμολογήσαντα μὴ ἀποδώσειν. λαχὼν δὲ παρὰ μὲν
τοῦ διαιτητοῦ ἀνείλετο τὸ γραμματεῖον, προὐκαλέσατο
δ' αὐτὸν ἐπιτρέψαι Λυσιθείδῃ, αὐτοῦ μὲν καὶ Ἰσοκρά-
τους καὶ Ἀφαρέως ἑταίρῳ, γνωρίμῳ δὲ τοῦ πατρός.
15 ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ πατρός, ὃν μὲν χρόνον ἔζη ὁ πα-
τήρ, ὅμως καίπερ οἰκείως ἔχων τούτοις ὁ Λυσιθείδης
οὐκ ἐτόλμα οὐδὲν εἰς ἡμᾶς ἐξαμαρτάνειν. καίτοι οὕτω
τινὲς ἀναίσχυντοι τῶν οἰκείων τῶν τούτου, ὥστε ἐτόλ-
μησαν μαρτυρῆσαι, ὡς ὁ μὲν Κάλλιππος ὅρκον τῷ
πατρὶ δοίη, ὁ δὲ πατὴρ οὐκ ἐθέλοι ὀμόσαι παρὰ τῷ
Λυσιθείδῃ, καὶ οἴονται ὑμᾶς πείσειν ὡς ὁ Λυσιθείδης,
οἰκεῖος μὲν ὢν τῷ Καλλίππῳ, διαιτῶν δὲ τὴν δίαιταν,
ἀπέσχετ' ἂν μὴ οὐκ εὐθὺς τοῦ πατρὸς καταδιαιτῆσαι,
αὐτοῦ γε ἑαυτῷ μὴ θέλοντος δικαστοῦ γενέσθαι τοῦ
16 πατρός. ὡς δὲ ἐγὼ μὲν ἀληθῆ λέγω, οὗτοι δὲ ψεύδον-
ται, πρῶτον μὲν αὐτὸ ὑμῖν τοῦτο γενέσθω τεκμήριον,
ὅτι κατεγνώκει ἂν αὐτοῦ ὁ Λυσιθείδης, καὶ ὅτι ἐγὼ
ἐξούλης ἂν ἔφευγον νῦν, ἀλλ' οὐκ ἀργυρίου δίκην·
πρὸς δὲ τούτῳ ἐγὼ ὑμῖν τοὺς παρόντας ἑκάστοτε τῷ

πατρὶ ἐν ταῖς συνόδοις ταῖς πρὸς τοῦτον, αἳ παρὰ τῷ Λυσιθείδῃ ἐγίγνοντο, μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

17 Ὅτι μὲν οὐ προκαλεσάμενος εἰς ὅρκον τὸν πατέρα
τότε, νυνὶ ἐκείνου τετελευτηκότος καταψεύδεται, καὶ
κατ' ἐμοῦ ῥᾳδίως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας τοὺς οἰκεί- 1241
ους τοὺς ἑαυτοῦ παρέχεται, ἔκ τε τῶν τεκμηρίων καὶ
ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης ῥᾴδιον ὑμῖν εἰδέναι. ὅτι δὲ
ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦναι
ἥνπερ ὁ νόμος κελεύει, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν
18 δικάζηται τῷ κληρονόμῳ, μὴ δοκεῖν μοι μήτε ὁμολο-
γῆσαι τὸν πατέρα τούτῳ ἀποδώσειν τὸ ἀργύριον ὃ
κατέλιπε Λύκων, μήτε συσταθῆναι αὐτὸν τῷ πατρὶ
ὑπὸ τοῦ Λύκωνος, καὶ Φορμίων, ἦ μὴν διαλογίσα-
σθαί τε ἐναντίον Ἀρχεβιάδου τῷ Λύκωνι αὐτός, καὶ
προσταχθῆναι αὐτῷ Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύ-
19 ριον, τὸν δὲ Κηφισιάδην δεῖξαι αὐτῷ τὸν Ἀρχεβιάδην,
καὶ ὅτε Κάλλιππος προσῆλθε τὸ πρῶτον πρὸς τὴν
τράπεζαν, λέγων ὅτι τετελευτηκὼς εἴη ὁ Λύκων καὶ
αὐτὸς ἀξιοίη τὰ γράμματα ἰδεῖν, εἴ τι καταλελοιπὼς
εἴη ὁ ξένος ἀργύριον, ἦ μὴν δείξαντος ἑαυτοῦ εὐθὺς
αὐτῷ τὰ γράμματα, ἰδόντα αὐτὸν τῷ Κηφισιάδῃ γε-
γραμμένον ἀποδοῦναι, σιωπῇ οἴχεσθαι ἀπιόντα, οὐδὲν
οὔτε ἀμφισβητήσαντα οὔτ' ἀπειπόνθ' αὐτῷ περὶ τοῦ
ἀργυρίου, τούτων ὑμῖν τάς τε μαρτυρίας ἀμφοτέρας
καὶ τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

20 Φέρε δὴ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὡς οὐδ' ἐχρῆτο
Λύκων τῷ Καλλίππῳ ἐπιδείξω· οἶμαι γάρ τί μοι καὶ

τοῦτο εἶναι πρὸς τὴν ἀλαζονείαν τὴν τούτου τοῦ φά-
σκοντος αὐτῷ δωρειὰν δοθῆναι τὸ ἀργύριον τοῦτο
παρὰ τοῦ Λύκωνος. ἐκεῖνος γὰρ τετταράκοντα μνᾶς
ἔκδοσιν ἐκδοὺς εἰς Ἄκην Μεγακλείδῃ τῷ Ἐλευσινίῳ
καὶ Θρασύλλῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μεταδόξαν αὐτοῖς
μὴ ἐκεῖσε πλεῖν μηδὲ κινδυνεύειν, ἐγκαλέσας τι τῷ
Μεγακλείδῃ περὶ τῶν τόκων ὡς ἐξηπατημένος διεφέ-
ρετο καὶ ἐδικάζετο, βουλόμενος τὴν ἔκδοσιν κομίσα- 1242
21 σθαι. συχνῆς δὲ πάνυ πραγματείας περὶ τοσαῦτα χρή-
ματα γενομένης, τὸν μὲν Κάλλιππον ὁ Λύκων οὐδαμοῖ
πώποτε παρεκάλεσε, τὸν δὲ Ἀρχεβιάδην καὶ τοὺς τοῦ
Ἀρχεβιάδου φίλους, καὶ ὁ διαλλάξας αὐτοὺς Ἀρχεβιά-
δης ἦν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν
Μεγακλείδην μάρτυρα παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 Οὑτωσὶ μὲν οἰκείως φαίνεται χρώμενος ὦ ἄνδρες
δικασταὶ ὁ Λύκων τῷ Καλλίππῳ, ὥστε μήτε παρακα-
λεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὰ αὑτοῦ πράγματα, μήτε κατάγεσθαι
ὡς τοῦτον μηδεπώποτε· καὶ αὐτό γε τοῦτο μόνον οὐ
τετολμήκασιν οἱ οἰκεῖοι οἱ τούτου μαρτυρῆσαι, ὡς κα-
τήγετο παρὰ τούτῳ ἐκεῖνος, εὖ εἰδότες ὅτι διὰ βασά-
νου ἐκ τῶν οἰκετῶν ὁ ἔλεγχος ἤδη ἔσοιτο, εἴ τι τοι-
23 οῦτο ψεύσοιντο. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι
εἰπεῖν τηλικοῦτον, ᾧ δῆλον ὑμῖν ἔσται, ὡς ἐγὼ οἴομαι,
ὅτι πάντα πρὸς ὑμᾶς ἔψευσται. τῷ γὰρ Λύκωνι ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἠσπάζετο μὲν τοῦτον καὶ οἰκεί-
ως εἶχεν, ὥσπερ οὗτός φησιν, ἐβούλετο δὲ δωρειὰν
24 δοῦναι αὐτῷ, εἴ τι πάθοι, τὸ ἀργύριον, πότερον κάλ-
λιον ἦν ἄντικρυς παρὰ τῷ Καλλίππῳ καταλιπεῖν τὸ
ἀργύριον, ὃ ἔμελλε σωθεὶς μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως

ἀπολήψεσθαι παρὰ φίλου γε ὄντος αὐτῷ καὶ προξένου, εἰ δέ τι πάθοι, ἄντικρυς ἔσεσθαι δεδωκώς, ὥσπερ καὶ ἠβούλετο, ἢ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ καταλιπεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ἐκεῖνο καὶ δικαιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι. οὐ τοίνυν φαίνεται τούτων οὐδὲν ποιήσας, ὥστε καὶ ταῦτα ὑμῖν τεκμήρια ἔστω, ἀλλὰ τῷ Κηφισιάδῃ 1243
καὶ γράψας καὶ προστάξας ἀποδοῦναι.

25 *Ἔτι τοίνυν καὶ τοδὶ σκέψασθε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι Κάλλιππος μὲν ἦν πολίτης ὑμέτερος καὶ οὐκ ἀδύνατος οὐδέτερα ποιῆσαι, οὔτε κακῶς οὔτε εὖ, ὁ δὲ Κηφισιάδης καὶ μέτοικος καὶ οὐδὲν δυνάμενος, ὥστε μὴ προσθέσθαι ἂν παρὰ τὸ δίκαιον τῷ Κηφισιάδῃ*
26 *μᾶλλον τὸν πατέρα, ἢ τούτῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι. ἀλλὰ νὴ Δία, ἴσως ἂν εἴποι, κερδαίνων τι ἰδίᾳ ὁ πατὴρ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου, ἐκείνῳ μᾶλλον προσετίθετο τὴν γνώμην ἢ τούτῳ. εἶτα πρῶτον μὲν τὸν δυνησόμενον διπλάσιον τοῦ λήμματος κακὸν ποιῆσαι ἠδίκει, ἔπειτα ἐνταῦθα μὲν αἰσχροκερδὴς ἦν, εἰς δὲ τὰς εἰσφορὰς*
27 *καὶ λητουργίας καὶ δωρειὰς τῇ πόλει οὔ; καὶ τῶν μὲν ξένων οὐδένα ἠδίκει, Κάλλιππον δέ; καὶ οὗτος, ὥς φησιν, ὡς χρηστῷ μὲν αὐτῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ψευσομένῳ ὅρκον ἐδίδου, ὡς περὶ πονηροῦ δὲ καὶ ἀπαλείφοντος ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν νυνὶ διαλέγεται; κἀκεῖνος οὔτ' ὀμόσαι θέλων, ὡς οὗτός φησιν, οὔτ' ἀποδιδοὺς οὐκ εὐθὺς ἂν ὠφλήκει; τῷ ταῦτα πιστὰ ὦ ἄνδρες δι-*
28 *κασταί; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδενὶ οἶμαι. καὶ ὁ Ἀρχεβιάδης εἰς τοῦτο φαυλότητος ἥκει, ὥστε τοῦ Καλλίππου δημότου ὄντος αὐτῷ καὶ πολιτευομένου καὶ οὐκ ἰδιώτου ὄντος καταμαρτυρεῖ, καὶ φησὶν ἡμᾶς μὲν ἀληθῆ λέγειν, τοῦτον δὲ ψεύδεσθαι, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι, ἂν οὗτος βούληται ἐπισκήψασθαι αὐτῷ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ*

ἄλλο μηδὲν ποιῆσαι ἢ ἐξορκῶσαι, ἀνάγκη αὐτῷ ἔσται
29 πίστιν ἐπιθεῖναι ἣν ἂν κελεύῃ οὗτος. ἔπειτα ἵνα ὁ
Κηφισιάδης ἔχῃ τὸ ἀργύριον, ἄνθρωπος μέτοικος, ἢ
Φορμίων, ὅν φησιν ἀπαληλιφέναι τι οὗτος τοῦ ἀργυ-
ρίου, πεισθήσεσθε ὑμεῖς ὡς ἐπιορκήσειεν ἂν ὁ Ἀρχε- 1244
βιάδης; οὐκ ἔκ γε τῶν εἰκότων ὦ ἄνδρες δικασταί.
οὐ γὰρ ἄξιον οὔτε Ἀρχεβιάδου κακίαν οὐδεμίαν κατα-
γνῶναι οὔτε τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου· πολὺ γὰρ αὐτὸν
φιλότιμον ἴστε μᾶλλον ὄντα ἢ κακόν τι ἢ αἰσχρὸν
ἐπιτηδεύοντα, καὶ πρὸς Κάλλιππον οὐχ οὕτως ἔχοντα,
ὥστε καταφρονήσαντα τούτου ἀδικῆσαι ἄν τι αὐτόν.
30 οὐ γὰρ οὕτω μοι δοκεῖ δύνασθαι, ὥστ' εὐκαταφρόνη-
τος εἶναι, ὃς οὕτως ἐρρωμένος ἐστίν, ὥστε πέρυσί
μοι λαχὼν τὴν δίκην ταυτηνὶ καὶ προκαλεσάμενος τῷ
Λυσιθείδῃ ἐπιτρέψαι, ἐγὼ μὲν καίπερ καταπεφρονη-
μένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦτό γε ὀρθῶς ἐβουλευσάμην· κατὰ
τοὺς νόμους γὰρ ἐπέτρεψα καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν
ἀρχήν· οὗτος δὲ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον
διαιτητὴν ἔπεισεν ἀνώμοτον διαιτῆσαι, ἐμοῦ διαμαρ-
τυρομένου κατὰ τοὺς νόμους ὀμόσαντα διαιτᾶν, ἵνα
αὐτῷ ᾖ πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ὅτι καὶ Λυσιθείδης, ἀνὴρ
31 καλὸς κἀγαθός, ἔγνω περὶ αὐτῶν. Λυσιθείδης γὰρ ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἕως μὲν ὁ πατὴρ ἔζη, καὶ ἄνευ ὅρ-
κου καὶ μεθ' ὅρκου ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησεν ἐκεῖνον·
ἔμελε γὰρ αὐτῷ ἐκείνου. ἐμοῦ δὲ ἄνευ μὲν ὅρκου
οὐδὲν αὐτῷ ἔμελε, μεθ' ὅρκου δὲ ἴσως ἂν οὐκ ἠδί-
κησε διὰ τὸ αὑτοῦ ἴδιον· διόπερ ἀνώμοτος ἀπεφήνατο.
ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενο-
μένους μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

32 Ὅτι μὲν καὶ παρὰ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τὸ δίκαιον δύναται διαπράττεσθαι Κάλλιππος ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς μαρτυρίας ἀκηκόατε. δέομαι δὲ ὑμῶν 1245 αὐτός τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρός, ἀναμνησθέντας ὅτι πάντων μὲν ὑμῖν καὶ μάρτυρας καὶ τεκμήρια καὶ νόμους καὶ πίστεις παρεσχόμην ὧν εἴρηκα, τούτῳ δὲ ἐπιδείκνυμι ὅτι ἐξόν, εἴπερ τι αὐτῷ προσῆκε τοῦ ἀργυρίου, ἐπὶ τὸν Κηφισιάδην βαδίζειν τὸν ὁμολογοῦντα κεκομίσθαι καὶ ἔχειν τὸ ἀργύριον, καὶ ταῦτα μηδὲν ἧττον τὰ πιστὰ παρ' ἡμῶν λαβεῖν, οὐκ ἔρχεται, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τὸ ἀργύ-
33 ριον, δέομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαί μου. καὶ ταῦτα ποιοῦντες πρῶτον μὲν τὰ δίκαια καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἔσεσθε ἐψηφισμένοι, ἔπειτα ἄξια μὲν ὑμῶν αὐτῶν, ἄξια δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ· ὡς ἐγὼ ὑμᾶς ἂν δεξαίμην ἅπαντα τὰ ἐμαυτοῦ λαβεῖν, μᾶλλον ἢ ἀδίκως τι συκοφαντούμενος ἀποτεῖσαι.

LIII.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΑΠΟΔΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΑΡΕΘΟΥΣΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδωρος γραψάμενος ψευδοκλητείας Ἀρεθούσιον εἷλεν. ὀφλόντος δὲ τοῦ Ἀρεθουσίου τάλαντον τῇ πόλει καὶ ἀποδοῦναι μὴ δυνηθέντος, καὶ διὰ τοῦτ' εἰς τὰ δημόσι' ἀπογραφομένης αὐτοῦ τῆς οὐσίας, ἀπογράφει καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος οἰκέτας ὡς ὄντας Ἀρεθουσίου, ὁ δὲ Νικόστρατος μεταποι-

*εἶται ὡς ἰδίων καὶ ἐκείνῳ προσηκόντων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα μοχθηρόν, διὰ τοῦθ' ὁ ῥήτωρ διηγεῖται πηλίκα
πέπονθεν Ἀπολλόδωρος ὑπ' Ἀρεθουσίου, ἵνα δοκῇ μὴ φύσει 1246
πονηρὸς ὢν ταῦτα πράττειν, ἀλλ' ἀμυνόμενος τὸν ἀδικοῦντα.*

Ὅτι μὲν οὐ συκοφαντῶν, ἀλλ' ἀδικούμενος καὶ ὑβριζόμενος ὑπὸ τούτων καὶ οἰόμενος δεῖν τιμωρεῖσθαι τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, μέγιστον ὑμῖν ἔστω τεκμήριον ὦ ἄνδρες δικασταὶ τό τε μέγεθος τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ἀπέγραψα. οὐ γὰρ δήπου συκοφαντεῖν γε βουλόμενος ἀπέγραψα ἂν πένθ' ἡμιμναίων ἄξια ἀνδράποδα, ὡς αὐτὸς ὁ ἀμφισβητῶν τετίμηται αὐτά, ἐκινδύνευον δ' ἂν περί τε χιλίων δραχμῶν, καὶ τοῦ μηδέποτε μηδένα αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γράψασθαι· οὐδ' αὖ οὕτως ἄπορος ἦν οὐδ' ἄφιλος,
2 ὥστ' οὐκ ἂν ἐξευρεῖν τὸν ἀπογράψοντα· ἀλλὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἁπάντων ἡγησάμενος δεινότατον εἶναι, ἀδικεῖσθαι μὲν αὐτός, ἕτερον δ' ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀδικουμένου τοὔνομα παρέχειν, καὶ εἶναι ἄν τι τούτοις τοῦτο τεκμήριον, ὁπότε ἐγὼ λέγοιμι τὴν ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς, ὡς ψεύδομαι· οὐ γὰρ ἄν ποτε ἕτερον ἀπογράψαι, εἴπερ ἐγὼ αὐτὸς ἠδικούμην. διὰ μὲν ταῦτ' ἀπέγραψα. ἀπογράψας δὲ ἐὰν ἀποδείξω τἀνδράποδα Ἀρεθουσίου ὄντα,
οὗπερ ἐγέγραπτο εἶναι, τὰ μὲν τρία μέρη, ἃ ἐκ τῶν 1247
νόμων τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἀπογράψαντι γίγνεται, τῇ πόλει
3 ἀφίημι, αὐτῷ δ' ἐμοὶ τετιμωρῆσθαι ἀρκεῖ μόνον. εἰ μὲν οὖν μοι ἦν ἱκανὸν τὸ ὕδωρ διηγήσασθαι πρὸς ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς, ὅσ' ἀγαθὰ πεπονθότες ὑπ' ἐμοῦ οἷά με εἰργασμένοι εἰσίν, εὖ οἶδ' ὅτι ὑμεῖς τ' ἄν μοι ἔτι μᾶλλον συγγνώμην εἴχετε τοῦ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τούτους τ' ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπων ἡγήσασθε εἶναι· νῦν

δ' οὐδὲ διπλάσιόν μοι τούτου ὕδωρ ἱκανὸν ἂν γένοιτο.
τὰ μὲν οὖν μέγιστα καὶ περιφανῆ τῶν ἀδικημάτων,
καὶ ὁπόθεν ἡ ἀπογραφὴ αὕτη γέγονεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς,
τὰ δὲ πολλὰ ἐάσω.

4 Νικόστρατος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, γεί-
των μοι ὢν ἐν ἀγρῷ καὶ ἡλικιώτης, γνωρίμως μὲν
μοι εἶχε καὶ πάλαι, ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ
καὶ ἐγὼ ἐν ἀγρῷ κατῴκουν, οὗπερ καὶ νῦν οἰκῶ, καὶ
μᾶλλον ἀλλήλοις ἤδη ἐχρώμεθα, διὰ τὸ γείτονές τε
εἶναι καὶ ἡλικιῶται. χρόνου δὲ προβαίνοντος καὶ πάνυ
οἰκείως διεκείμεθα, καὶ ἐγώ θ' οὕτως οἰκείως διεκεί-
μην πρὸς τοῦτον, ὥστ' οὐδενὸς πώποτε ὧν ἐδεήθη
οὗτος ἐμοῦ ἀπέτυχεν, οὗτός τ' αὖ ἐμοὶ οὐκ ἄχρηστος
ἦν πρὸς τὸ ἐπιμεληθῆναι καὶ διοικῆσαι, καὶ ὁπότε ἐγὼ
ἀποδημοίην ἢ δημοσίᾳ τριηραρχῶν ἢ ἰδίᾳ κατ' ἄλλο
τι, κύριον τῶν ἐν ἀγρῷ τοῦτον ἁπάντων κατέλειπον.
5 συμβαίνει δή μοι τριηραρχία περὶ Πελοπόννησον, ἐκεῖ-
θεν δ' εἰς Σικελίαν ἔδει τοὺς πρέσβεις ἄγειν, οὓς ὁ
δῆμος ἐχειροτόνησεν. ἡ οὖν ἀναγωγὴ διὰ ταχέων ἐγί-
γνετό μοι. ἐπιστέλλω δὴ αὐτῷ ὅτι αὐτὸς μὲν ἀνῆγμαι
καὶ οὐχ οἷός τ' εἴην οἴκαδε ἀφικέσθαι, ἵνα μὴ κατα- 1248
κωλύοιμι τοὺς πρέσβεις· τούτῳ δὲ προσέταξα ἐπιμελεῖ-
σθαί τε τῶν οἴκοι καὶ διοικεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ
6 ἔμπροσθεν χρόνῳ. ἐν δὲ τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ ἀποδιδρά-
σκουσιν αὐτὸν οἰκέται τρεῖς ἐξ ἀγροῦ παρὰ τούτου, οἱ
μὲν δύο ὧν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ, ὁ δὲ εἷς ὧν αὐτὸς ἐκτή-
σατο. διώκων οὖν ἁλίσκεται ὑπὸ τριήρους καὶ κατήχθη
εἰς Αἴγιναν, καὶ ἐκεῖ ἐπράθη. ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα
ἐγὼ τριηραρχῶν, προσέρχεταί μοι Δείνων ὁ ἀδελφὸς
ὁ τούτου, λέγων τήν τε τούτου συμφοράν, αὐτός τε
ὅτι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων οὐ πεπορευμένος εἴη ἐπὶ

τοῦτον πέμποντος τούτου αὐτῷ ἐπιστολάς, καὶ ἅμα
λέγων πρὸς ἐμὲ ὡς ἀκούοι αὐτὸν δεινῶς διακεῖσθαι.
7 ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα καὶ συναχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ
τῇ τούτου, ἀποστέλλω τὸν Δείνωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
εὐθὺς ἐπὶ τοῦτον, δοὺς ἐφόδιον αὐτῷ τριακοσίας δρα-
χμάς. ἀφικόμενος δ' οὗτος καὶ ἐλθὼν ὡς ἐμὲ πρῶτον,
ἠσπάζετο καὶ ἐπῄνει ὅτι παρέσχον τὰ ἐφόδια τῷ ἀδελ-
φῷ αὐτοῦ, καὶ ὠδύρετο τὴν αὑτοῦ συμφορὰν, καὶ
κατηγορῶν ἅμα τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων ἐδεῖτό μου βοη-
θῆσαι αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἦν
περὶ αὐτὸν ἀληθινὸς φίλος· καὶ κλάων ἅμα, καὶ λέγων
ὅτι ἓξ καὶ εἴκοσι μνῶν λελυμένος εἴη, εἰσενεγκεῖν αὐτῷ
8 τι ἐκέλευέ με εἰς τὰ λύτρα. ταῦτα δ' ἐγὼ ἀκούων καὶ
ἐλεήσας τοῦτον, καὶ ἅμα ὁρῶν κακῶς διακείμενον καὶ
δεικνύοντα ἕλκη ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ δεσμῶν, ὧν ἔτι
τὰς οὐλὰς ἔχει, καὶ ἐὰν κελεύσητε αὐτὸν δεῖξαι, οὐ
μὴ θελήσῃ, ἀπεκρινάμην αὐτῷ ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔμπρο- 1249
σθεν χρόνῳ εἴην αὐτῷ φίλος ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν τῇ
συμφορᾷ βοηθήσοιμι αὐτῷ, καὶ τάς τε τριακοσίας, ἃς
τῷ ἀδελφῷ ἔδωκα ἐφόδιον ὅτε ἐπορεύετο ἐπὶ τοῦτον,
ἀφιείην αὐτῷ, χιλίας τε δραχμὰς ἔρανον αὐτῷ εἰς τὰ
9 λύτρα εἰσοίσοιμι. καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μὲν ὑπισχνού-
μην, ἔργῳ δ' οὐκ ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ηὐπόρουν
ἀργυρίου, διὰ τὸ διαφόρως ἔχειν τῷ Φορμίωνι καὶ
ἀποστερεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἥν μοι ὁ πατὴρ
κατέλιπε, κομίσας ὡς Θεοκλέα τὸν τότε τραπεζιτεύοντα
ἐκπώματα καὶ στέφανον χρυσοῦν, ἃ παρ' ἐμοὶ ἐκ τῶν
πατρῴων ὄντα ἐτύγχανεν, ἐκέλευσα δοῦναι τούτῳ χι-
λίας δραχμάς, καὶ τοῦτο ἔδωκα δωρεὰν αὐτῷ τὸ ἀργύ-
10 ριον, καὶ ὁμολογῶ δεδωκέναι. ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς
ὕστερον προσελθών μοι κλάων ἔλεγεν, ὅτι οἱ ξένοι

ἀπαιτοῖεν αὐτὸν, οἱ δανείσαντες τὰ λύτρα, τὸ λοιπὸν
ἀργύριον, καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς εἴη τριάκονθ' ἡμε-
ρῶν αὐτὸν ἀποδοῦναι ἢ διπλάσιον ὀφείλειν, καὶ ὅτι
τὸ χωρίον τὸ ἐν γειτόνων μοι τοῦτο οὐδεὶς ἐθέλοι
οὔτε πρίασθαι οὔτε τίθεσθαι· ὁ γὰρ ἀδελφὸς ὁ Ἀρε-
θούσιος, οὗ τἀνδράποδ' ἐστὶ ταῦτα ἃ νῦν ἀπογέγρα-
πται, οὐδένα ἐῴη οὔτε ὠνεῖσθαι οὔτε τίθεσθαι, ὡς
11 ἐνοφειλομένου αὐτῷ ἀργυρίου. 'σὺ οὖν μοι' ἔφη 'πό-
ρισον τὸ ἐλλεῖπον τοῦ ἀργυρίου, πρὶν τὰς τριάκονθ'
ἡμέρας παρελθεῖν, ἵνα μὴ ὅ τε ἀποδέδωκα' ἔφη, 'τὰς
χιλίας δραχμὰς, ἀπόλωνται, καὶ αὐτὸς ἀγώγιμος γένω-
μαι. συλλέξας δ'' ἔφη '[τὸν] ἔρανον, ἐπειδὰν τοὺς
ξένους ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω ὅ ἄν μοι χρήσῃς. οἶσθα
δ'' ἔφη, 'ὅτι καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι τοῦ λυσαμένου 1250
ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδιδῷ
12 τὰ λύτρα.' ἀκούων δ' αὐτοῦ ταῦτα καὶ δοκῶν οὐ
ψεύδεσθαι, ἀπεκρινάμην αὐτῷ ἅπερ ἂν νέος τε ἄνθρω-
πος καὶ οἰκείως χρώμενος, οὐκ ἂν νομίσας ἀδικηθῆ-
ναι, ὅτι 'ὦ Νικόστρατε, καὶ ἐν τῷ πρὸ τοῦ σοι χρόνῳ
φίλος ἦν ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν ταῖς συμφοραῖς σοι,
καθ' ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην, βεβοήθηκα. ἐπειδὴ δ' ἐν
τῷ παρόντι οὐ δύνασαι πορίσαι ἅπαντα τὰ χρήματα,
ἀργύριον μέν μοι οὐ πάρεστιν, οὐδ' ἔχω οὐδ' αὐτός,
τῶν δὲ κτημάτων σοι τῶν ἐμῶν κίχρημι ὅ τι βούλει,
θέντα τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου ὅσον ἐνδεῖ σοι, ἐνιαυ-
τὸν ἀτόκῳ χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ καὶ ἀποδοῦναι τοῖς
ξένοις. συλλέξας δ' ἔρανον, ὥσπερ αὐτὸς φῄς, λῦσαί
13 μοι.' ἀκούσας δ' οὗτος ταῦτα καὶ ἐπαινέσας με, ἐκέ-
λευσε τὴν ταχίστην πρᾶξαι, πρὶν ἐξήκειν τὰς ἡμέρας
ἐν αἷς ἔφη δεῖν τὰ λύτρα καταθεῖναι. τίθημι οὖν τὴν
συνοικίαν ἑκκαίδεκα μνῶν Ἀρκέσαντι Παμβωτάδῃ, ὃν

αὐτὸς οὗτος προὐξένησεν, ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς τὴν μνᾶν
δανείσαντι τοῦ μηνὸς ἑκάστου. λαβὼν δὲ τὸ ἀργύριον,
οὐχ ὅπως χάριν τινά μοι ἀποδίδωσιν ὧν εὖ ἔπαθεν,
ἀλλ' εὐθέως ἐπεβούλευέ μοι, ἵν' ἀποστερήσειε τἀργύ-
ριον καὶ εἰς ἔχθραν κατασταίη, καὶ ἀπορούμενος ἐγὼ
τοῖς πράγμασι νέος ὢν ὅ τι χρησαίμην καὶ ἄπειρος
πραγμάτων, ὅπως μὴ εἰσπράττοιμι αὐτὸν τἀργύριον
14 οὗ ἡ συνοικία ἐτέθη, ἀλλ' ἀφείην αὐτῷ. πρῶτον μὲν
οὖν ἐπιβουλεύει μοι μετὰ τῶν ἀντιδίκων, καὶ πίστιν
αὐτοῖς δίδωσιν· ἔπειτ' ἀγώνων μοι συνεστηκότων πρὸς 1251
αὐτούς, τούς τε λόγους ἐκφέρει μου εἰδώς, καὶ ἐγγράφει
τῷ δημοσίῳ ἀπρόσκλητον ἐξ ἐμφανῶν καταστάσεως
ἐπιβολὴν ἑξακοσίας καὶ δέκα δραχμάς, διὰ Λυκίδου
τοῦ μυλωθροῦ ποιησάμενος τὴν δίκην. κλητῆρα δὲ
κατ' ἐμοῦ τόν τε ἀδελφὸν τὸν αὑτοῦ τὸν Ἀρεθούσιον
τοῦτον ἐπιγράφεται, οὗπέρ ἐστι τἀνδράποδα ταῦτα,
καὶ ἄλλον τινά· καὶ παρεσκευάζοντο, εἰ ἀνακρινοίμην
κατὰ τῶν οἰκείων τῶν ἀδικούντων με τὰς δίκας ἃς
εἰλήχειν αὐτοῖς, ἐνδεικνύναι με ὡς ὀφείλοντα τῷ δη-
15 μοσίῳ καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ἔτι δὲ πρὸς
τούτοις ὁ [Ἀρεθούσιος] ἀπρόσκλητόν μου <ἑξακοσίων
καὶ> δέκα δραχμῶν δίκην καταδικασάμενος <καὶ ψευ-
δεῖς> κλητῆρας ἐπιγραψάμενος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν
οἰκίαν βίᾳ τὰ σκεύη πάντα ἐξεφόρησε, πλέον ἢ εἴκοσι
μνῶν ἄξια, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν κατέλιπεν. ὅτε δὲ τιμω-
ρεῖσθαι ᾤμην δεῖν, καὶ ἐκτείσας τῷ δημοσίῳ τὸ ὄφλη-
μα, ἐπειδὴ ἐπυθόμην τὴν ἐπιβολήν, ἐβάδιζον ἐπὶ τὸν
κλητῆρα τὸν ὁμολογοῦντα κεκλητευκέναι τὸν Ἀρεθού-
σιον τῆς ψευδοκλητείας κατὰ τὸν νόμον, ἐλθὼν εἰς
τὸ χωρίον τῆς νυκτός, ὅσα ἐνῆν φυτὰ ἀκροδρύων
γενναίων ἐμβεβλημένα καὶ τὰς ἀναδενδράδας ἐξέκοψε,

καὶ φυτευτήρια ἐλαῶν περιστοίχων κατέκλασεν, οὕτω
16 δεινῶς ὡς οὐδ' ἂν οἱ πολέμιοι διαθεῖεν. πρὸς δὲ τού-
τοις μεθ' ἡμέραν παιδάριον ἀστὸν εἰσπέμψαντες, διὰ
τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ ὅμορον τὸ χωρίον, ἐκέλευον
τὴν ῥοδωνιὰν βλαστάνουσαν ἐκτίλλειν, ἵν', εἰ κατα-
λαβὼν αὐτὸν ἐγὼ πρὸς ὀργὴν δήσαιμι ἢ πατάξαιμι
ὡς δοῦλον ὄντα, γραφήν με γράψαιντο ὕβρεως. ὡς δὲ 1252
τούτου διήμαρτον, κἀγὼ μάρτυρας μὲν ὧν ἔπασχον
ἐποιούμην, αὐτὸς δ' οὐδὲν ἐξημάρτανον εἰς αὐτούς,
ἐνταῦθα δή μοι ἐπιβουλεύουσι τὴν μεγίστην ἐπιβου-
17 λήν· ἀνακεκριμένου γὰρ ἤδη μου κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς
ψευδοκλητείας γραφὴν καὶ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς τὸ
δικαστήριον, τηρήσας με ἀνιόντα ἐκ Πειραιῶς ὀψὲ
περὶ τὰς λιθοτομίας, παίει τε πὺξ καὶ ἁρπάζει μέσον
καὶ ὠθεῖ με εἰς τὰς λιθοτομίας, εἰ μή τινες προσιόν-
τες, βοῶντός μου ἀκούσαντες, παρεγένοντο καὶ ἐβοή-
θησαν. ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς ὕστερον εἰσελθὼν εἰς
τὸ δικαστήριον πρὸς ἡμέραν διαμεμετρημένην, καὶ
ἐλέγξας αὐτὸν τὰ ψευδῆ κεκλητευκότα καὶ τὰ ἄλλα
18 ὅσα εἴρηκα ἠδικηκότα, εἷλον. καὶ ἐν τῇ τιμήσει βου-
λομένων τῶν δικαστῶν θανάτου τιμῆσαι αὐτῷ, ἐδεή-
θην ἐγὼ τῶν δικαστῶν μηδὲν δι' ἐμοῦ τοιοῦτον πρᾶξαι,
ἀλλὰ συνεχώρησα ὅσουπερ αὐτοὶ ἐτιμῶντο, ταλάντου,
οὐχ ἵνα μὴ ἀποθάνοι ὁ Ἀρεθούσιος (ἄξια γὰρ αὐτῷ
θανάτου εἴργαστο εἰς ἐμέ), ἀλλ' ἵν' ἐγὼ Πασίωνος
ὢν καὶ κατὰ ψήφισμα πολίτης μηδένα Ἀθηναίων ἀπε-
κτονὼς εἴην. ὡς δ' ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, τούτων
ὑμῖν τοὺς μάρτυρας πάντων παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 *Ἃ μὲν τοίνυν ἀδικούμενος ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὑπ' αὐτῶν τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, δεδήλωκα ὑμῖν· ὡς δ' ἔστιν Ἀρεθουσίου τἀνδράποδα ταῦτα καὶ ὄντα ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἀπέγραψα ἐπιδείξω ὑμῖν. τὸν μὲν γὰρ Κέρδωνα ἐκ μικροῦ παιδαρίου ἐξεθρέψατο· καὶ ὡς ἦν Ἀρεθουσίου, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότας μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20 *Παρ' οἷς τοίνυν εἰργάσατο πώποτε, ὡς τοὺς μισθοὺς* 1253
Ἀρεθούσιος ἐκομίζετο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δίκας καὶ ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου, ὁπότε κακόν τι ἐργάσαιτο, ὡς δεσπότης ὤν, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸν δὲ Μάνην, δανείσας ἀργύριον Ἀρχεπόλιδι τῷ Πειραιεῖ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν αὐτῷ ἀποδοῦναι ὁ Ἀρχέπολις οὔτε τὸν τόκον οὔτε τὸ ἀρχαῖον ἅπαν, ἐναπετίμησεν αὐτῷ. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 *Ἔτι τοίνυν καὶ ἐκ τῶνδε γνώσεσθε ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι εἰσὶν Ἀρεθουσίου οἱ ἄνθρωποι. ὁπότε γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἢ ὀπώραν πρίαιντο ἢ θέρος μισθοῖντο ἐκθερίσαι ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ γεωργίαν ἔργων ἀναιροῖντο, Ἀρεθούσιος ἦν ὁ ὠνούμενος καὶ μισθούμενος ὑπὲρ αὐτῶν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22 Ὅσας μὲν τοίνυν μαρτυρίας παρασχέσθαι εἶχον ὑμῖν,
ὡς ἔστιν Ἀρεθουσίου τἀνδράποδα, δεδήλωκα ὑμῖν. βού-
λομαι δὲ καὶ περὶ τῆς προκλήσεως εἰπεῖν, ἣν οὗτοί
τ' ἐμὲ προὐκαλέσαντο καὶ ἐγὼ τούτους. οὗτοι μὲν
γὰρ ἐμὲ προὐκαλέσαντο, ὅτε ἡ πρώτη ἀνάκρισις ἦν,
φάσκοντες ἕτοιμοι εἶναι παραδιδόναι ἐμοὶ αὐτῷ τἀν-
δράποδα βασανίσαι, βουλόμενοι μαρτυρίαν τινὰ αὐτοῖς
23 ταύτην γενέσθαι. ἐγὼ δ' ἀπεκρινάμην αὐτοῖς ἐναν-
τίον μαρτύρων, ὅτι ἕτοιμός εἰμι ἰέναι εἰς τὴν βουλὴν
μετ' αὐτῶν καὶ παραλαμβάνειν μετ' ἐκείνης ἢ μετὰ 1254
τῶν ἕνδεκα, λέγων ὅτι, εἰ μὲν ἰδίαν δίκην ἐδικαζόμην
αὐτοῖς, εἰ ἐμοὶ ἐξεδίδοσαν, παρελάμβανον ἄν, νῦν
δὲ τῆς πόλεως εἴη τἀνδράποδα καὶ ἡ ἀπογραφή· δεῖν
24 οὖν δημοσίᾳ βασανίζεσθαι. ἡγούμην γὰρ οὐ προσ-
ήκειν ἐμοὶ ἰδιώτῃ ὄντι τοὺς δημοσίους βασανίζειν·
οὔτε γὰρ τῆς βασάνου κύριος ἐγιγνόμην, οὔτε καλῶς
ἔχειν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐμὲ κρίνειν,
ἡγούμην τε δεῖν τὴν ἀρχὴν ἢ τοὺς ᾑρημένους ὑπὸ
τῆς βουλῆς γράφεσθαι, καὶ κατασημηναμένους τὰς
βασάνους, ὅ τι εἴποιεν οἱ ἄνθρωποι, παρέχειν εἰς τὸ
δικαστήριον, ἵν' ἀκούσαντες ἐκ τούτων ἐψηφίσασθε
25 ὁποῖόν τι ὑμῖν ἐδόκει. ἰδίᾳ μὲν γὰρ βασανιζομένων
τῶν ἀνθρώπων ὑπ' ἐμοῦ ἀντελέγετ' ἂν ἅπαντα ὑπὸ
τούτων, εἰ δὲ δημοσίᾳ, ἡμεῖς μὲν ἂν ἐσιωπῶμεν, οἱ
δ' ἄρχοντες ἢ οἱ ᾑρημένοι ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐβασάνιζον
ἂν μέχρι οὗ αὐτοῖς ἐδόκει. ταῦτα δ' ἐμοῦ ἐθέλοντος,
οὐκ ἂν ἔφασαν τῇ ἀρχῇ παραδοῦναι, οὐδ' εἰς τὴν βου-
λὴν ἤθελον ἀκολουθεῖν. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, κάλει
μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

26 *Κατὰ πολλὰ μὲν οὖν ἔμοιγε δοκοῦσιν εἶναι ἀναί-*
σχυντοι ἀμφισβητοῦντες τῶν ὑμετέρων, οὐχ ἥκιστα δὲ
ὑμῖν αὐτοὺς ἐπιδείξω ἐκ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων.
οὗτοι γάρ, ὅτε οἱ δικασταὶ ἐβούλοντο θανάτου τιμῆ-
σαι τῷ Ἀρεθουσίῳ, ἐδέοντο τῶν δικαστῶν χρημάτων
τιμῆσαι καὶ ἐμοῦ συγχωρῆσαι, καὶ ὡμολόγησαν αὐτοὶ
27 *συνεκτείσειν. τοσούτου δὴ δέουσιν ἐκτίνειν καθ' ἃ*
ἠγγυήσαντο, ὥστε καὶ τῶν ὑμετέρων ἀμφισβητοῦσιν.
καίτοι οἵ γε νόμοι κελεύουσι τὴν οὐσίαν εἶναι δημο- 1255
σίαν, ὃς ἂν ἐγγυησάμενός τι τῶν τῆς πόλεως μὴ ἀπο-
διδῷ τὴν ἐγγύην· ὥστε καὶ εἰ τούτων ἦν τἀνδράποδα,
προσῆκεν αὐτὰ δημόσια εἶναι, εἴπερ τι τῶν νόμων
28 *ὄφελος. καὶ πρὶν μὲν ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ, ὁ Ἀρε-*
θούσιος ὡμολογεῖτο τῶν ἀδελφῶν εὐπορώτατος εἶναι·
ἐπειδὴ δ' οἱ νόμοι κελεύουσι τἀκείνου ὑμέτερα εἶναι,
τηνικαῦτα πένης ὢν φαίνεται ὁ Ἀρεθούσιος, καὶ τῶν
μὲν ἡ μήτηρ ἀμφισβητεῖ, τῶν δ' οἱ ἀδελφοί. χρῆν δ'
αὐτούς, εἴπερ ἐβούλοντο δικαίως προσφέρεσθαι πρὸς
ὑμᾶς, ἀποδείξαντας ἅπασαν τὴν οὐσίαν τὴν ἐκείνου,
29 *τὰ τούτων αὐτῶν εἴ τις ἀπέγραφεν, ἀμφισβητεῖν. ἐὰν*
οὖν ἐνθυμηθῆτε, ὅτι οὐδέποτ' ἔσται ἀπορία τῶν ἀμ-
φισβητησόντων ὑμῖν περὶ τῶν ὑμετέρων, — ἢ γὰρ
ὀρφανοὺς ἢ ἐπικλήρους κατασκευάσαντες ἀξιώσουσιν
ἐλεεῖσθαι ὑφ' ὑμῶν, ἢ γῆρας καὶ ἀπορίας καὶ τροφὰς
μητρὶ λέγοντες, καὶ ὀδυρόμενοι δι' ὧν μάλιστ' ἐλπί-
ζουσιν ἐξαπατήσειν ὑμᾶς, πειράσονται ἀποστερῆσαι τὴν
πόλιν τοῦ ὀφλήματος· — ἐὰν οὖν ταῦτα παριδόντες
πάντα καταψηφίσησθε, ὀρθῶς βουλεύσεσθε.

LIV.

ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΕΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ἀρίστων Ἀθηναῖος δικάζεται Κόνωνι αἰκείας, λέγων
ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τετυπτῆσθαι, καὶ μάρτυρας
τούτου παρεχόμενος. ὁ δὲ Κόνων ἀρνεῖται τὸ πρᾶγμα καὶ
μάρτυρας ἀντιπαρέχεται, οὓς ὁ Δημοσθένης οὔ φησι πι-* 1256
*στούς· βεβιωκέναι γὰρ φαύλως καὶ εὐχερῶς ἔχειν πρὸς τὸ
ψεύδεσθαι.*

---

*Ὑβρισθεὶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ παθὼν ὑπὸ Κό-
νωνος τουτουὶ τοιαῦτα, ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε
τοὺς οἰκείους μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν
περιφεύξεσθαί με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκήτως
ἔλαχον αὐτῷ τὴν δίκην τῆς αἰκείας ταυτηνί. πάντων
δὲ τῶν φίλων καὶ τῶν οἰκείων, οἷς συνεβουλευόμην,
ἔνοχον μὲν φασκόντων αὐτὸν ἐκ τῶν πεπραγμένων
εἶναι καὶ τῇ τῶν λωποδυτῶν ἀπαγωγῇ καὶ ταῖς τῆς
ὕβρεως γραφαῖς, συμβουλευόντων δέ μοι καὶ παραι-
νούντων μὴ μείζω πράγματ' ἢ δυνήσομαι φέρειν ἐπά-
γεσθαι, μηδ' ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ὧν ἐπεπόνθειν ἐγκα-
λοῦντα φαίνεσθαι, οὕτως ἐποίησα καὶ δι' ἐκείνους
ἰδίαν ἔλαχον δίκην, ἥδιστ' ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*
2 *θανάτου κρίνας τοῦτον. καὶ τούτου συγγνώμην ἕξετ',
εὖ οἶδ' ὅτι, πάντες, ἐπειδὰν ἃ πέπονθ' ἀκούσητε·
δεινῆς γὰρ οὔσης τῆς τότε συμβάσης ὕβρεως, οὐκ
ἐλάττων ἡ μετὰ ταῦτ' ἀσέλγει' ἐστὶ τούτου. ἀξιῶ δὴ
καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν, πρῶτον μὲν εὐνοϊ-
κῶς ἀκοῦσαί μου περὶ ὧν πέπονθα λέγοντος, εἶτ', ἐὰν* 1257

ἠδικῆσθαι καὶ παρανενομῆσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἕκαστα πέπρακται διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἂν οἷός τ' ὦ διὰ βραχυτάτων.

3 Ἐξῆλθον, ἔτος τουτὶ τρίτον, εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ Κόνωνος [τουτουὶ] ἐγγὺς ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν ἐβουλόμην· ἡ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούματα ἐκεῖθεν ἡμῖν συνέβη, ἐξ ὧν δ', ἀκούσεσθε. ἔπινον ἑκάστοθ' οὗτοι τὴν ἡμέραν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἀριστήσειαν, ὅλην, καὶ τοῦθ', ἕως περ ἦμεν ἐν τῇ φρουρᾷ, διετέλουν ποιοῦντες. ἡμεῖς δ' ὥσπερ ἐνθάδ' εἰώθειμεν, οὕτω
4 διήγομεν καὶ ἔξω. ἣν οὖν δειπνοποιεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὥραν συμβαίνοι, ταύτην ἂν ἤδη παρῴνουν οὗτοι, τὰ μὲν πόλλ' εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν τοὺς ἀκολούθους, τελευτῶντες δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς. φήσαντες γὰρ καπνίζειν αὐτοὺς ὀψοποιουμένους τοὺς παῖδας ἢ κακῶς λέγειν, ὅ τι τύχοιεν, ἔτυπτον καὶ τὰς ἀμίδας κατεσκεδάννυσαν καὶ προσεούρουν, καὶ ἀσελγείας καὶ ὕβρεως οὐδ' ὁτιοῦν ἀπέλειπον. ὁρῶντες δ' ἡμεῖς ταῦτα καὶ λυπούμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐμεμψάμεθα, ὡς δ' ἐχλεύαζον ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπαύοντο, τῷ στρατηγῷ τὸ πρᾶγμ' εἴπομεν κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόντες, οὐκ
5 ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω. λοιδορηθέντος δ' αὐτοῖς ἐκείνου καὶ κακίσαντος αὐτούς, οὐ μόνον περὶ ὧν εἰς ἡμᾶς ἠσέλγαινον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ὅλως ἐποίουν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τοσούτου ἐδέησαν παύσασθαι ἢ αἰσχυνθῆναι, ὥστ', ἐπειδὴ θᾶττον συνεσκότασεν, εὐθὺς ὡς ἡμᾶς εἰσεπήδησαν ταύτῃ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ τὸ μὲν πρῶ- 1258
τον κακῶς ἔλεγον, ἔπειτα δὲ καὶ πληγὰς ἐνέτειναν ἐμοί, καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκηνὴν ἐποίησαν, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς

ταξιάρχους ἐλθεῖν καὶ τῶν ἄλλων τινὰς στρατιωτῶν, οἵπερ ἐκώλυσαν μηδὲν ἡμᾶς ἀνήκεστον παθεῖν μηδ'
6 αὐτοὺς ποιῆσαι παροινουμένους ὑπὸ τούτων. τοῦ δὲ πράγματος εἰς τοῦτο προελθόντος, ὡς δεῦρ' ἐπανήλθομεν, ἦν ἡμῖν, οἷον εἰκὸς, ἐκ τούτων ὀργὴ καὶ ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους. οὐ μὴν ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς ᾤμην δεῖν οὔτε δίκην λαχεῖν αὐτοῖς οὔτε λόγον ποιεῖσθαι τῶν συμβάντων οὐδένα, ἀλλ' ἐκεῖνο ἁπλῶς ἐγνώκειν, τὸ λοιπὸν εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν τοῖς τοιούτοις. πρῶτον [μὲν] οὖν ὧν εἴρηκα τούτων βούλομαι τὰς μαρτυρίας παρασχόμενος, μετὰ ταῦθ' οἷ' ὑπ' αὐτοῦ τούτου πέπονθ' ἐπιδεῖξαι, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι ᾧ προσῆκε τοῖς τὸ πρῶτον ἁμαρτηθεῖσιν ἐπιτιμᾶν, οὗτος αὐτὸς πρὸς τούτοις πολλῷ δεινότερ' εἴργασται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

7 Ὧν μὲν τοίνυν οὐδέν' ᾤμην δεῖν λόγον ποιεῖσθαι, ταῦτ' ἔστιν. χρόνῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ περιπατοῦντος, ὥσπερ εἰώθειν, ἑσπέρας ἐν ἀγορᾷ μου μετὰ Φανοστράτου τοῦ Κηφισιέως, τῶν ἡλικιωτῶν τινός, παρέρχεται Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου, μεθύων, κατὰ τὸ Λεωκόριον, ἐγγὺς τῶν Πυθοδώρου. κατιδὼν δ' ἡμᾶς καὶ κραυγάσας, καὶ διαλεχθείς τι πρὸς αὑτὸν οὕτως ὡς ἂν μεθύων, ὥστε μὴ μαθεῖν ὅ τι λέγοι, παρῆλθε πρὸς Μελίτην ἄνω. ἔπινον δ' ἄρ' ἐνταῦθα (ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπυθόμεθα) παρὰ Παμφίλῳ τῷ κναφεῖ Κό- 1259
νων οὑτοσί, Θεότιμός τις, Ἀρχεβιάδης, Σπίνθαρος ὁ Εὐβούλου, Θεογένης ὁ Ἀνδρομένους, πολλοί τινες, οὓς ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας ἐπορεύετ' εἰς τὴν ἀγοράν.
8 καὶ ἡμῖν συνέβαινεν ἀναστρέφουσιν ἀπὸ τοῦ Φερρεφαττίου καὶ περιπατοῦσιν πάλιν κατ' αὐτό πως τὸ

Λεωκόριον εἶναι, καὶ τούτοις περιτυγχάνομεν. ὡς δ' ἀνεμείχθημεν, εἷς μὲν αὐτῶν, ἀγνώς τις, τῷ Φανοστράτῳ προσπίπτει καὶ κατεῖχεν ἐκεῖνον, Κόνων δ' οὑτοσὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀνδρομένους υἱὸς ἐμοὶ προσπεσόντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν, εἶθ' ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον, οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ παίοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλεῖσαι· οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα κατέλιπον, ὥστε μήτ' ἀναστῆναι μήτε φθέγξασθαι δύνασθαι. κείμενος δ' αὐτῶν ἤκουον πολλὰ
9 *καὶ δεινὰ λεγόντων. καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ βλασφημίαν ἔχει τινὰ καὶ λέγειν ὀκνήσαιμ' ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια, ὃ δὲ τῆς ὕβρεώς ἐστι τῆς τούτου σημεῖον καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶγμ' ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ· ᾖδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρυόνας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας, οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἠξίουν ἀντὶ πτερύγων τὰς πλευράς. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός, οὗτοι δ' ᾤχοντο θοἰμάτιον λαβόντες μου. ὡς δ' ἐπὶ τὴν θύραν ἦλθον, κραυγὴ καὶ βοὴ τῆς μητρὸς καὶ τῶν θεραπαινίδων ἦν, καὶ μόγις ποτ' εἰς βαλανεῖον ἐνεγκόντες με καὶ περιπλύναντες ἔδειξαν τοῖς ἰατροῖς. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 1260

10 *Συνέβη τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ Εὐξίθεον τουτονὶ τὸν Χολλείδην, ὄνθ' ἡμῖν συγγενῆ, καὶ Μειδίαν μετὰ τούτου, ἀπὸ δείπνου ποθὲν ἀπιόντας περιτυχεῖν πλησίον ὄντι μοι τῆς οἰκίας ἤδη, καὶ εἰς τὸ βαλανεῖον φερομένῳ παρακολουθῆσαι, καὶ ἰατρὸν ἄγουσι παραγενέσθαι. οὕτω δ' εἶχον ἀσθενῶς, ὥσθ', ἵνα μὴ*

μακρὰν φεροίμην οἴκαδ' ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐδόκει τοῖς παροῦσιν ὡς τὸν Μειδίαν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν κομίσαι, καὶ ἐποίησαν οὕτω. λάβ' οὖν καὶ τὰς τούτων μαρτυρίας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πολλοὶ συνίσασιν ὡς ὑπὸ τούτων ὑβρίσθην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Τότε μὲν τοίνυν παραχρῆμ' ὑπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἔλαβον καὶ τῆς ὕβρεως οὕτω διετέθην, ὡς ἀκούετε καὶ μεμαρτύρηται παρὰ πάντων ὑμῖν τῶν εὐθὺς ἰδόντων. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν μὲν οἰδημάτων τῶν ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῶν ἑλκῶν, οὐδὲν ἔφη φοβεῖσθαι λίαν ὁ ἰατρός, πυρετοὶ δὲ παρηκολούθουν μοι συνεχεῖς καὶ ἀλγήματα, ὅλου μὲν τοῦ σώματος πάνυ σφοδρὰ καὶ δεινά, μάλιστα δὲ τῶν πλευρῶν καὶ τοῦ ἤτρου, καὶ
12 τῶν σιτίων ἀπεκεκλείμην. καὶ ὡς μὲν ὁ ἰατρὸς ἔφη, εἰ μὴ κάθαρσις αἵματος αὐτομάτη μοι πάνυ πολλὴ συνέβη περιωδύνῳ τ' ὄντι καὶ ἀπορουμένων ἤδη, κἂν ἔμπυος γενόμενος διεφθάρην· νῦν δὲ τοῦτ' ἔσωσε τὸ αἷμ' ἀποχωρῆσαν. ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ παρηκολούθησέ μοι τοιαύτη νόσος ἐξ ἧς εἰς τοὔσχατον ἦλθον, ἐξ ὧν ὑπὸ τούτων ἔλαβον πληγῶν, λέγε τὴν 1261
τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν καὶ τὴν τῶν ἐπισκοπούντων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίας τινὰς καὶ φαύλας λαβὼν πληγάς, ἀλλ' εἰς πᾶν ἐλθὼν διὰ τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τούτων, πολὺ τῆς προσηκούσης ἐλάττω δίκην εἴληχα, πολλαχόθεν νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγε-

νῆσθαι. οἴομαι δ' ὑμῶν ἐνίους θαυμάζειν, τί ποτ'
ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτα τολμήσει Κόνων λέγειν. βούλομαι
δὴ προειπεῖν ὑμῖν, ἃ ἐγὼ πέπυσμαι λέγειν αὐτὸν πα-
ρεσκευάσθαι, ἀπὸ τῆς ὕβρεως καὶ τῶν πεπραγμένων
τὸ πρᾶγμ' ἄγοντ' εἰς γέλωτα καὶ σκώμματ' ἐμβαλεῖν
14 πειράσεσθαι, καὶ ἐρεῖν ὡς εἰσὶν ἐν τῇ πόλει πολλοί,
καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν υἱεῖς, οἳ παίζοντες οἷ' ἄνθρω-
ποι νέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐπωνυμίας πεποίηνται, καὶ κα-
λοῦσι τοὺς μὲν ἰθυφάλλους, τοὺς δ' αὐτοληκύθους,
ἐρῶσι δ' ἐκ τούτων ἑταιρῶν τινές, καὶ δὴ καὶ τὸν
υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ εἶναι τούτων ἕνα, καὶ πολλάκις περὶ
ἑταίρας καὶ εἰληφέναι καὶ δεδωκέναι πληγάς, καὶ ταῦτ'
εἶναι νέων ἀνθρώπων. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἀδελ-
φοὺς παροίνους μέν τινας καὶ ὑβριστὰς κατασκευάσει,
15 ἀγνώμονας δὲ καὶ πικρούς. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ χαλεπῶς ἐφ' οἷς πέπονθα ἐνηνοχώς, οὐχ ἧττον
τοῦτ' ἀγανακτήσαιμ' ἂν καὶ ὑβρισθῆναι νομίσαιμ', εἰ
οἷόν τ' εἰπεῖν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δόξει Κόνων οὑτοσὶ
λέγειν περὶ ἡμῶν, καὶ τοσαύτη τις ἄγνοια παρ' ὑμῖν
ἐστιν, ὥσθ', ὁποῖος ἄν τις ἕκαστος εἶναι φῇ, ἢ ὁ πλη- 1262
σίον αὐτὸν αἰτιάσηται, τοιοῦτος νομισθήσεται, τοῦ δὲ
καθ' ἡμέραν βίου καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων μηδ' ὁτιοῦν
16 ἔσται τοῖς μετρίοις ὄφελος. ἡμεῖς γὰρ οὔτε παροι-
νοῦντες οὐθ' ὑβρίζοντες ὑπ' οὐδενὸς ἀνθρώπων ἑωρά-
μεθα, οὔτ' ἄγνωμον οὐδὲν ἡγούμεθα ποιεῖν, εἰ περὶ
ὧν ἠδικήμεθ' ἀξιοῦμεν κατὰ τοὺς νόμους δίκην λαβεῖν.
ἰθυφάλλοις δὲ καὶ αὐτοληκύθοις συγχωροῦμεν εἶναι
τοῖς υἱέσι τοῖς τούτου, καὶ ἔγωγ' εὔχομαι τοῖς θεοῖς
εἰς Κόνωνα καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς τούτου καὶ ταῦτα καὶ
17 τὰ τοιαῦθ' ἅπαντα τρέπεσθαι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ
τελοῦντες ἀλλήλους τῷ ἰθυφάλλῳ, καὶ τοιαῦτα ποιοῦν-

τες ἃ πολλὴν αἰσχύνην ἔχει καὶ λέγειν, μή τί γε δὴ
ποιεῖν ἀνθρώπους μετρίους. ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐμοί; θαυ-
μάζω γὰρ ἔγωγ', εἴ τίς ἐστιν πρόφασις παρ' ὑμῖν ἢ
σκῆψις εὑρημένη, δι' ἥν, ἂν ὑβρίζων τις ἐξελέγχηται
καὶ τύπτων, δίκην οὐ δώσει. οἱ μὲν γὰρ νόμοι πολὺ
τἀναντία καὶ τὰς ἀναγκαίας προφάσεις, ὅπως μὴ μεί-
ζους γίγνωνται, προείδοντο, οἷον (ἀνάγκη γάρ μοι
ταῦτα καὶ ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι διὰ τοῦτον γέγονεν)
18 εἰσὶ κακηγορίας δίκαι· φασὶ τοίνυν ταύτας διὰ τοῦτο
γίγνεσθαι, ἵνα μὴ λοιδορούμενοι τύπτειν ἀλλήλους
προάγωνται. πάλιν αἰκείας εἰσίν· καὶ ταύτας ἀκούω
διὰ τοῦτ' εἶναι τὰς δίκας, ἵνα μηδείς, ὅταν ἥττων ᾖ,
λίθῳ μηδὲ τῶν τοιούτων ἀμύνηται μηδενί, ἀλλὰ τὴν
ἐκ τοῦ νόμου δίκην ἀναμένῃ. τραύματος πάλιν εἰσὶ
γραφαί, τοῦ μὴ τιτρωσκομένων τινῶν φόνους γίγνεσθαι.
19 τὸ φαυλότατον, οἶμαι, τὸ τῆς λοιδορίας, πρὸ τοῦ τελευ-
ταίου καὶ δεινοτάτου προεώραται, τοῦ μὴ φόνον γίγνε-
σθαι, μηδ' ὑπάγεσθαι κατὰ μικρὸν ἐκ μὲν λοιδορίας
εἰς πληγάς, ἐκ δὲ πληγῶν εἰς τραύματα, ἐκ δὲ τραυ- 1263
μάτων εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐν τοῖς νόμοις εἶναι τούτων
ἑκάστου τὴν δίκην, μὴ τῇ τοῦ προστυχόντος ὀργῇ μηδὲ
20 βουλήσει ταῦτα κρίνεσθαι. εἶτ' ἐν μὲν τοῖς νόμοις
οὕτως· ἂν δ' εἴπῃ Κόνων 'ἰθύφαλλοί τινές ἐσμεν
ἡμεῖς συνηγμένοι, καὶ ἐρῶντες οὓς ἂν ἡμῖν δόξῃ παίο-
μεν καὶ ἄγχομεν,' εἶθ' ὑμεῖς γελάσαντες ἀφήσετε; οὐκ
οἴομαί γε. οὐ γὰρ ἂν γέλως ὑμῶν ἔλαβ' οὐδένα, εἰ
παρὼν ἐτύγχανεν, ἡνίχ' εἱλκόμην καὶ ἐξεδυόμην καὶ
ὑβριζόμην, καὶ ὑγιὴς ἐξελθὼν φοράδην ἦλθον οἴκαδε,
ἐξεπεπηδήκει δὲ [μετὰ ταῦθ'] ἡ μήτηρ, καὶ κραυγὴ
καὶ βοὴ τῶν γυναικῶν τοσαύτη παρ' ἡμῖν ἦν ὡσπερ-
ανεὶ τεθνεῶτός τινος, ὥστε τῶν γειτόνων τινὰς πέμ-

ψαι πρὸς ἡμᾶς ἐρησομένους ὅ τι ἐστὶ τὸ συμβεβηκός.
21 *ὅλως δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ δίκαιον μὲν οὐδενὶ δήπου σκῆψιν οὐδεμίαν τοιαύτην οὐδ' ἄδειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῖν, δι' ἣν ὑβρίζειν ἐξέσται· εἰ δ' ἄρ' ἐστί τῳ, τοῖς δι' ἡλικίαν τούτων τι πράττουσι, τούτοις ἀποκεῖσθαι προσήκει τὰς τοιαύτας καταφυγάς, κἀκείνοις οὐκ εἰς τὸ μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς προσηκούσης*
22 *ἐλάττω. ὅστις δ' ἐτῶν μέν ἐστι πλειόνων ἢ πεντήκοντα, παρὼν δὲ νεωτέροις ἀνθρώποις καὶ τούτοις υἱέσιν, οὐχ ὅπως ἀπέτρεψεν ἢ διεκώλυσεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡγεμὼν καὶ πρῶτος καὶ πάντων βδελυρώτατος γεγένηται, τίν' ἂν οὗτος ἀξίαν τῶν πεπραγμένων ὑπόσχοι δίκην; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἀποθανόντ' οἴομαι. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτὸς εἴργαστο τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' εἰ παρεστηκότος τούτου Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου ταῦθ'* 1264
ἅπερ νυνὶ πεποιηκὼς ἐφαίνετο, τοῦτον ἐμισεῖτ' ἂν
23 *δικαίως. εἰ γὰρ οὕτω τοὺς αὑτοῦ προῆκται παῖδας, ὥστ' ἐναντίον ἐξαμαρτάνοντας ἑαυτοῦ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὧν ἐνίοις θάνατος ἡ ζημία κεῖται, μήτε φοβεῖσθαι μήτ' αἰσχύνεσθαι, τί τοῦτον οὐκ ἂν εἰκότως παθεῖν οἴεσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦτ' εἶναι σημεῖα τοῦ μηδὲ τοῦτον τὸν ἑαυτοῦ πατέρ' αἰσχύνεσθαι· εἰ γὰρ ἐκεῖνον αὐτὸς ἐτίμα κἀδεδίει, κἂν τούτους αὐτὸν ἠξίου.*

24 *Λαβὲ δή μοι καὶ τοὺς νόμους, τόν τε τῆς ὕβρεως καὶ τὸν περὶ τῶν λωποδυτῶν· καὶ γὰρ τούτοις ἀμφοτέροις ἐνόχους τούτους ὄψεσθε. λέγε.*

ΝΟΜΟΙ.

Τούτοις τοῖς νόμοις ἀμφοτέροις ἐκ τῶν πεπραγμένων ἔνοχος Κόνων ἐστὶν οὑτοσί· καὶ γὰρ ὕβριζεν καὶ

ἐλωποδύτει. εἰ δὲ μὴ κατὰ τούτους προειλόμεθ' ἡμεῖς δίκην λαμβάνειν, ἡμεῖς μὲν ἀπράγμονες καὶ μέτριοι
25 φαινοίμεθ' ἂν εἰκότως, οὗτος δ' ὁμοίως πονηρός. καὶ μὴν εἰ παθεῖν τί μοι συνέβη, φόνου καὶ τῶν δεινοτάτων ἂν ἦν ὑπόδικος. τὸν γοῦν τῆς Βραυρωνόθεν ἱερείας πατέρ' ὁμολογουμένως οὐχ ἁψάμενον τοῦ τελευτήσαντος, ὅτι τῷ πατάξαντι τύπτειν παρεκελεύσατο, ἐξέβαλ' ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου. δικαίως· εἰ γὰρ οἱ παρόντες ἀντὶ τοῦ κωλύειν τοὺς ἢ δι' οἶνον ἢ δι' ὀργὴν ἤ τιν' ἄλλην αἰτίαν ἐξαμαρτάνειν ἐπιχειροῦντας αὐτοὶ παροξυνοῦσιν, οὐδεμί' ἐστὶν ἐλπὶς σωτηρίας τῷ περιπίπτοντι τοῖς ἀσελγαίνουσιν, ἀλλ' ἕως ἂν ἀπείπωσιν, ὑβρίζεσθαι ὑπάρξει· ὅπερ ἐμοὶ συνέβη.

26 Ἃ τοίνυν, ὅθ' ἡ δίαιτ' ἐγίγνετ', ἐποίουν, βούλομαι 1265
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων τὴν ἀσέλγειαν θεάσεσθ' αὐτῶν. ἐποίησαν μὲν ἔξω μέσων νυκτῶν τὴν ὥραν, οὔτε τὰς μαρτυρίας ἀναγιγνώσκειν ἐθέλοντες, οὔτ' ἀντίγραφα διδόναι, τῶν τε παρόντων ἡμῖν καθ' ἕν' ουτωσὶ πρὸς τὸν λίθον ἄγοντες καὶ ἐξορκοῦντες, καὶ γράφοντες μαρτυρίας οὐδὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐξ ἑταίρας εἶναι παιδίον αὐτῷ τοῦτο καὶ πεπονθέναι τὰ καὶ τά, ἃ μὰ τοὺς θεοὺς ἄνδρες δικασταὶ οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἐπετίμα τῶν παρόντων καὶ ἐμίσει,
27 τελευτῶντες δὲ καὶ αὐτοὶ ἑαυτούς. ἐπειδὴ δ' οὖν ποτ' ἀπεῖπον κἀνεπλήσθησαν ταῦτα ποιοῦντες, προκαλοῦνται ἐπὶ διακρούσει καὶ τῷ μὴ σημανθῆναι τοὺς ἐχίνους, ἐθέλειν ἐκδοῦναι περὶ τῶν πληγῶν παῖδας, ὀνόματα γράψαντες. καὶ νῦν οἶμαι περὶ τοῦτ' ἔσεσθαι τοὺς πολλοὺς τῶν λόγων αὐτοῖς. ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν πάντας ὑμᾶς ἐκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι οὗτοι, εἰ τοῦ γενέσθαι τὴν βάσανον ἕνεκα προὐκαλοῦντο κἀπίστευον τῷ δικαίῳ

τούτῳ, οὐκ ἂν ἤδη τῆς διαίτης ἀποφαινομένης, νυκτὸς,
28 οὐδεμιᾶς ὑπολοίπου σκήψεως οὔσης, προὐκαλοῦντο, ἀλλὰ
τοῦτο μὲν πρὸ τοῦ τὴν δίκην ληχθῆναι, ἡνίκ' ἀσθενῶν
ἐγὼ κατεκείμην, καὶ οὐκ εἰδὼς εἰ περιφεύξομαι, πρὸς
ἅπαντας τοὺς εἰσιόντας τοῦτον ἀπέφαινον τὸν πρῶτον
πατάξαντα καὶ τὰ πλεῖσθ' ὧν ὑβρίσμην διαπεπραγμέ-
νον, τότ' ἂν εὐθέως ἧκεν ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἐπὶ
τὴν οἰκίαν, τότ' ἂν τοὺς οἰκέτας παρεδίδου καὶ τῶν
ἐξ Ἀρείου πάγου τινὰς παρεκάλει· εἰ γὰρ ἀπέθανον, 1260
29 παρ' ἐκείνοις ἂν ἦν ἡ δίκη. εἰ δ' ἄρ' ἠγνόησε ταῦτα,
καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον ἔχων, ὡς νῦν φήσει, μὴ παρε-
σκευάσατ' ὑπὲρ τηλικούτου κινδύνου, ἐπειδή γ' ἀνε-
στηκὼς ἤδη προσεκαλεσάμην αὐτόν, ἐν τῇ πρώτῃ
συνόδῳ πρὸς τῷ διαιτητῇ παραδιδοὺς ἐφαίνετ' ἄν·
ὧν οὐδὲν πέπρακται τούτῳ. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ
διακρούσεως ἕνεχ' ἡ πρόκλησις ἦν, λέγε ταύτην τὴν
μαρτυρίαν· ἔσται γὰρ ἐκ ταύτης φανερόν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30 Περὶ μὲν τοίνυν τῆς βασάνου ταῦτα μέμνησθε, τὴν
ὥραν ἡνίκα προὐκαλεῖτο, ὧν ἕνεκ' ἐκκρούων ταῦτ'
ἐποίει, τοὺς χρόνους τοὺς πρώτους, ἐν οἷς οὐδαμοῦ
τοῦτο βουληθεὶς τὸ δίκαιον αὐτῷ γενέσθαι φαίνεται,
οὐδὲ προκαλεσάμενος, οὐδ' ἀξιώσας. ἐπειδὴ τοίνυν
ταῦτα πάντ' ἠλέγχεθ', ἅπερ καὶ νῦν, πρὸς τῷ διαιτη-
τῇ, καὶ φανερῶς ἐδείκνυτο πᾶσιν ὢν ἔνοχος τοῖς
31 ἐγκεκλημένοις, ἐμβάλλεται μαρτυρίαν ψευδῆ, κἀπιγρά-
φεται μάρτυρας ἀνθρώπους οὓς οὐδ' ὑμᾶς ἀγνοήσειν
οἴομαι, ἐὰν ἀκούσητε, Διότιμος Διοτίμου Ἰκαριεύς,
Ἀρχεβιάδης Δημοτέλους Ἁλαιεύς, Χαιρέτιμος Χαιρι-
μένους Πιθεὺς μαρτυροῦσιν ἀπιέναι ἀπὸ δείπνου μετὰ

Κόνωνος, καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ μαχομένοις Ἀρί-
στωνι καὶ τῷ υἱεῖ τῷ Κόνωνος, καὶ μὴ πατάξαι Κό-
32 νωνα Ἀρίστωνα', ὡς ὑμᾶς εὐθέως πιστεύσοντας, τὸ δ'
ἀληθὲς οὐ λογιουμένους, ὅτι πρῶτον μὲν οὐδέποτ' ἂν
οὔθ' ὁ Λυσίστρατος οὔθ' ὁ Πασέας οὔθ' ὁ Νικήρατος
οὔθ' ὁ Διόδωρος, οἳ διαρρήδην μεμαρτυρήκασιν ὁρᾶν
ὑπὸ Κόνωνος τυπτόμενόν με καὶ θοἰμάτιον ἐκδυόμενον
καὶ τἄλλ' ὅσ' ἔπασχον ὑβριζόμενον, ἀγνῶτες ὄντες
κἀπὸ ταὐτομάτου παραγενόμενοι τῷ πράγματι τὰ ψευ-
δῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησαν, εἰ μὴ ταῦθ' ἑώρων πεπον- 1267
θότα· ἔπειτ' αὐτὸς ἔγωγ' οὐδέποτ' ἄν, μὴ παθὼν ὑπὸ
τούτου ταῦτα, ἀφεὶς τοὺς καὶ παρ' αὐτῶν τούτων
ὁμολογουμένους τύπτειν ἐμέ, πρὸς τὸν οὐδ' ἁψάμενον
33 πρῶτον εἰσιέναι προειλόμην. τί γὰρ ἄν; ἀλλ' ὑφ' οὗ
γε πρώτου τ' ἐπλήγην καὶ μάλισθ' ὑβρίσθην, τούτῳ
καὶ δικάζομαι καὶ μισῶ καὶ ἐπεξέρχομαι. καὶ τὰ μὲν
παρ' ἐμοῦ πάνθ' οὕτως ἐστὶν ἀληθῆ καὶ φαίνεται·
τούτῳ δὲ μὴ παρασχομένῳ τούτους μάρτυρας ἦν δήπου
λόγος οὐδείς, ἀλλ' ἡλωκέναι παραχρῆμ' ὑπῆρχε σιωπῇ.
συμπόται δ' ὄντες τούτου καὶ πολλῶν τοιούτων ἔργων
κοινωνοί, εἰκότως τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν. εἰ δ'
ἔσται τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, ἐὰν ἅπαξ ἀπαναισχυντήσωσίν
τινες καὶ τὰ ψευδῆ φανερῶς τολμήσωσιν μαρτυρεῖν,
οὐδὲν δὲ τῆς ἀληθείας ὄφελος, πάνδεινον ἔσται πρᾶγμα.
34 ἀλλὰ νὴ Δί' οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι. ἀλλ' ἴσασιν ὑμῶν, ὡς
ἐγὼ νομίζω, πολλοὶ καὶ τὸν Διότιμον καὶ τὸν Ἀρχε-
βιάδην καὶ τὸν Χαιρέτιμον τὸν ἐπιπόλιον τουτονί, οἳ
μεθ' ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασι καὶ λακωνίζειν φασὶ
καὶ τρίβωνας ἔχουσιν καὶ ἁπλᾶς ὑποδέδενται, ἐπειδὰν
δὲ συλλεγῶσι καὶ μετ' ἀλλήλων γένωνται, κακῶν καὶ
35 αἰσχρῶν οὐδὲν ἐλλείπουσι. καὶ ταῦτα τὰ λαμπρὰ καὶ

νεανικά ἐστιν αὐτῶν 'οὐ γὰρ ἡμεῖς μαρτυρήσομεν
ἀλλήλοις; οὐ γὰρ ταῦθ' ἑταίρων ἐστὶ καὶ φίλων; τί
δὲ καὶ δεινόν ἐστιν ὧν παρέξεται κατὰ σοῦ; τυπτό-
μενόν φασί τινες ὁρᾶν; ἡμεῖς δὲ μηδ' ἧφθαι τὸ πα-
ράπαν μαρτυρήσομεν. ἐκδεδύσθαι θοἰμάτιον; τοῦτ' 1268
ἐκείνους προτέρους πεποιηκέναι ἡμεῖς μαρτυρήσομεν.
τὸ χεῖλος ἐρράφθαι; τὴν κεφαλὴν δέ γ' ἡμεῖς ἢ ἕτερόν
36 τι κατεαγέναι φήσομεν.' ἀλλὰ καὶ μάρτυρας ἰατροὺς
παρέχομαι. τοῦτ' οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρὰ
τούτοις· ὅσα γὰρ μὴ δι' ἑαυτῶν, οὐδενὸς μάρτυρος
καθ' ἡμῶν εὐπορήσουσιν. ἡ δ' ἀπ' αὐτῶν ἑτοιμότης
οὐδ' ἂν εἰπεῖν μὰ τοὺς θεοὺς δυναίμην ὅση καὶ οἵα
πρὸς τὸ ποιεῖν ὁτιοῦν ὑπάρχει. ἵνα δ' εἰδῆθ' οἷα καὶ
διαπραττόμενοι περιέρχονται, λέγ' αὐτοῖς ταυτασὶ τὰς
μαρτυρίας, σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37 Τοίχους τοίνυν διορύττοντες καὶ παίοντες τοὺς
ἀπαντῶντας, ἆρ' ἂν ὑμῖν ὀκνῆσαι δοκοῦσιν ἐν γραμ-
ματειδίῳ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἀλλήλοις οἱ κεκοινωνη-
κότες τοσαύτης καὶ τοιαύτης φιλαπεχθημοσύνης καὶ
πονηρίας καὶ ἀναιδείας καὶ ὕβρεως; πάντα γὰρ ταῦτ'
ἔμοιγ' ἐν τοῖς ὑπὸ τούτων πραττομένοις ἐνεῖναι δοκεῖ.
καίτοι καὶ τούτων ἕτερ' ἐστὶ πεπραγμένα τούτοις δει-
νότερα, ἀλλ' ἡμεῖς οὐχ οἷοί τε γενοίμεθ' ἂν πάντας
ἐξευρεῖν τοὺς ἠδικημένους.

38 Ὃ τοίνυν πάντων ἀναιδέστατον μέλλειν αὐτὸν
ἀκούω ποιεῖν, βέλτιον νομίζω προειπεῖν ὑμῖν εἶναι.
φασὶ γὰρ παραστησάμενον τοὺς παῖδας αὐτὸν κατὰ
τούτων ὀμεῖσθαι, καὶ ἀράς τινας δεινὰς καὶ χαλεπὰς
ἐπαράσεσθαι καὶ τοιαύτας, οἵας ἀκηκοώς γέ τις θαυ-

μάσας ἀπήγγελλεν ἡμῖν. ἔστι δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ
ἀνυπόστατα μὲν τὰ τοιαῦτα τολμήματα· οἱ γὰρ οἶμαι
βέλτιστοι καὶ ἥκιστ' ἂν αὐτοί τι ψευσάμενοι, μάλισθ'
ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶνται· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ πρὸς 1269
τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον [ἀπο]βλέποντας πιστεύειν.
39 τὴν δὲ τούτου πρὸς τὰ τοιαῦτ' ὀλιγωρίαν ἐγὼ πρὸς
ὑμᾶς ἐρῶ· πέπυσμαι γὰρ ἐξ ἀνάγκης. ἀκούω γὰρ ὦ
ἄνδρες δικασταὶ Βάκχιόν τέ τινα, ὃς παρ' ὑμῖν ἀπέ-
θανε, καὶ Ἀριστοκράτην τὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς διεφθαρ-
μένον καὶ τοιούτους ἑτέρους καὶ Κόνωνα τουτονί,
ἑταίρους εἶναι μειράκι' ὄντας καὶ Τριβαλλοὺς ἐπωνυ-
μίαν ἔχειν· τούτους τά θ' Ἑκαταῖα κατεσθίειν, καὶ
τοὺς ὄρχεις τοὺς ἐκ τῶν χοίρων, οἷς καθαίρουσ' ὅταν
εἰσιέναι μέλλωσι, συλλέγοντας ἑκάστοτε συνδειπνεῖν
40 ἀλλήλοις, καὶ ῥᾷον ὀμνύναι κἀπιορκεῖν ἢ ὁτιοῦν. οὐ δὴ
Κόνων ὁ τοιοῦτος πιστός ἐστιν ὀμνύων· οὐδὲ πολλοῦ
δεῖ· ἀλλ' ὁ μηδ' εὔορκον μηδὲν ἂν ὀμόσας, κατὰ δὲ
δὴ παίδων ὧν μὴ νομίζετε μηδ' ἂν μελλήσας, ἀλλὰ κἂν
ὁτιοῦν παθὼν πρότερον, εἰ δ' ἄρ' ἀναγκαῖον, ὀμνύων
ὡς νόμιμον, κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας,
ἀξιοπιστότερος τοῦ κατὰ τῶν παίδων ὀμνύντος καὶ
διὰ τοῦ πυρός. ἐγὼ τοίνυν ὁ δικαιότερόν σου πιστευ-
θεὶς ἂν κατὰ πάντ' ὦ Κόνων, ἠθέλησ' ὀμόσαι ταυτί,
οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην, ὧν ἠδίκηκα, ὁτιοῦν
ποιῶν, ὥσπερ σύ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὲρ
τοῦ μὴ προσυβρισθῆναι, ὡς οὐ κατεπιορκησόμενος τὸ
πρᾶγμα. λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

41 Ταῦτ' ἐγὼ καὶ τότ' ἠθέλησα ὀμόσαι, καὶ νῦν ὀμνύω τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἅπαντας καὶ ἁπάσας ὑμῶν

εἵνεκ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τῶν περιεστηκότων, ἦ μὴν παθὼν ὑπὸ Κόνωνος ταῦθ' ὧν δικάζομαι, καὶ 1270
λαβὼν πληγάς, καὶ τὸ χεῖλος διακοπεὶς οὕτως ὥστε καὶ ῥαφῆναι, καὶ ὑβρισθεὶς τὴν δίκην διώκειν. καὶ εἰ μὲν εὐορκῶ, πολλά μοι γένοιτο κἀγαθὰ καὶ μηδέποτ' αὖθις τοιοῦτο μηδὲν πάθοιμι, εἰ δ' ἐπιορκῶ, ἐξώλης ἀπολοίμην αὐτὸς καὶ εἴ τί μοι ἔστιν ἢ μέλλει ἔσεσθαι. ἀλλ' οὐκ ἐπιορκῶ, οὐδ' ἂν Κόνων διαρραγῇ.
42 ἄξιον τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, πάνθ' ὅσ' ἐστὶ δίκαι' ἐπιδείξαντος ἐμοῦ καὶ πίστιν προσθέντος ὑμῖν, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἕκαστος παθὼν τὸν πεποιηκότ' ἐμίσει, οὕτως ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κόνωνα τουτονὶ τὴν ὀργὴν ἔχειν, καὶ μὴ νομίζειν ἴδιον τῶν τοιούτων μηδέν, ὃ κἂν ἄλλῳ τυχὸν συμβαίη, ἀλλ' ἐφ' ὅτου ποτ' ἂν συμβῇ, βοηθεῖν καὶ τὰ δίκαι' ἀποδιδόναι, καὶ μισεῖν τοὺς πρὸ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων θρασεῖς καὶ προπετεῖς, ἐν δὲ τῷ δίκην ὑπέχειν ἀναισχύντους καὶ πονηρούς, καὶ μήτε δόξης μήτ' ἔθους μήτ' ἄλλου μηδενὸς φρον-
43 τίζοντας πρὸς τὸ μὴ δοῦναι δίκην. ἀλλὰ δεήσεται Κόνων καὶ κλαήσει. σκοπεῖτε δὴ πότερός ἐστιν ἐλεινότερος, ὁ πεπονθὼς οἷ' ἐγὼ πέπονθ' ὑπὸ τούτου, εἰ προσυβρισθεὶς ἄπειμι καὶ δίκης μὴ τυχών, ἢ Κόνων, εἰ δώσει δίκην; πότερον δ' ὑμῶν ἑκάστῳ συμφέρει, ἐξεῖναι τύπτειν καὶ ὑβρίζειν ἢ μή; ἐγὼ μὲν οἶμαι μή. οὐκοῦν, ἂν μὲν ἀφιῆτ', ἔσονται πολλοί, ἐὰν δὲ κολάζητ', ἐλάττους.

44 Πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιμ' ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ὡς ἡμεῖς χρήσιμοι, καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ πατήρ, ἕως ἔζη, καὶ τριηραρχοῦντες καὶ στρατευόμενοι καὶ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντες, καὶ ὡς οὐδὲν οὔθ' οὗτος οὔτε τῶν 1271
τούτου οὐδείς· ἀλλ' οὔτε τὸ ὕδωρ ἱκανόν, οὔτε νῦν

περὶ τούτων ὁ λόγος ἐστίν. εἰ γὰρ δὴ ὁμολογουμένως ἔτι τούτων καὶ ἀχρηστοτέροις καὶ πονηροτέροις ἡμῖν εἶναι συνέβαινεν, οὐ τυπτητέοι, οὐδ' ὑβριστέοι δήπουθέν ἐσμεν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

LV.

ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καλλικλῆς, πρὸς ὃν ὁ λόγος, καὶ ὁ τὴν δίκην ὑπ' ἐκείνου διωκόμενος γείτονες ἦσαν ἐν χωρίῳ, ὁδῷ μέσῃ διειργόμενοι. δυσομβρίας δὲ συμβάσης, εἰς τὸ Καλλικλέους χωρίον ὕδωρ ἐμπεσὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ κατελυμήνατο. ἐπὶ τούτῳ διώκει βλάβης τὸν γείτονα· εἶναι γάρ φησιν ἐν τῷ Τεισίου χωρίῳ χαράδραν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιηθεῖσαν, ἣν ἀποικοδομηθεῖσαν νῦν αἰτίαν ἑαυτῷ βλάβης γενέσθαι. ὁ δὲ τοῦ Τεισίου παῖς πρῶτον μὲν παλαιὸν καὶ οὐ δι' ἑαυτοῦ τὸ ἔργον δείκνυσι· ζῶντος γὰρ ἔτι καὶ τοῦ Καλλικλέους πατρὸς ἀποικοδομηθῆναι τὴν χαράδραν φησὶν ὑπὸ τοῦ Τεισίου· ἔπειτα συνίστησιν ὡς οὐδὲ χαράδρα τις, ἀλλὰ χωρίον ἐστί. διασύρει δὲ καὶ τὴν συμβᾶσαν τῷ Καλλικλεῖ βλάβην ὡς μικρὰν καὶ οὐκ ἀξίαν τηλικαύτης δίκης, καὶ τὸ ὅλον ἠδικῆσθαι μὲν οὐδέν φησι τὸν Καλλικλέα, ἐπιθυμεῖν δὲ τῶν χωρίων τῶν ἑαυτοῦ καὶ διὰ τοῦτο συκοφαντίας μηχανᾶσθαι πάσας.

Οὐκ ἦν ἄρ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χαλεπώτερον οὐδέν, 1272
ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν, ὅπερ ἐμοὶ

νυνὶ συμβέβηκεν. ἐπιθυμήσας γὰρ τῶν χωρίων μου
Καλλικλῆς οὕτω διατέθηκέ με συκοφαντῶν, ὥστε πρῶ-
τον μὲν τὸν ἀνεψιὸν τὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν ἀμφι-
2 σβητεῖν μοι τῶν χωρίων, ἐξελεγχθεὶς δὲ φανερῶς καὶ
περιγενομένου μου τῆς τούτων σκευωρίας, πάλιν δύο
δίκας ἐρήμους μου κατεδιῃτήσατο, τὴν μὲν αὐτὸς χιλίων
δραχμῶν, τὴν δὲ τὸν ἀδελφὸν τουτονὶ πείσας Καλλι-
κράτην. δέομαι δὴ πάντων ὑμῶν ἀκοῦσαί μου καὶ
προσέχειν τὸν νοῦν, οὐχ ὡς αὐτὸς δυνησόμενος εἰπεῖν,
ἀλλ' ἵν' ὑμεῖς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καταμάθητε,
ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦμαι.
3 Ἐν μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς ἅπαντας τοὺς
τούτων λόγους παρέχομαι δίκαιον. τὸ γὰρ χωρίον
τοῦτο περιῳκοδόμησεν ὁ πατὴρ μικροῦ δεῖν πρὶν ἐμὲ
γενέσθαι, ζῶντος μὲν ἔτι Καλλιππίδου τοῦ τούτων
πατρὸς καὶ γειτνιῶντος, ὃς ἀκριβέστερον ᾔδει δήπου
τούτων, ὄντος δὲ Καλλικλέους ἀνδρὸς ἤδη καὶ ἐπιδη-
4 μοῦντος Ἀθήνησιν. καὶ πλέον μὲν ἢ πεντεκαίδεκ' ἔτη
τοῦ πατρὸς ἐπιβιόντος, οὐκ ἐλάττω δὲ τοῦ τούτων
πατρὸς [Καλλιππίδου], ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἅπασιν
οὔτ' ἐγκαλῶν οὐδεὶς πώποτ' ἦλθεν οὔτε μεμφόμενος
(καίτοι δῆλον ὅτι καὶ τόθ' ὕδατα πολλάκις ἐγένετο),
οὐδ' ἐκώλυσεν ἐξ ἀρχῆς, εἴπερ ἠδίκει τινὰ περιοικοδο- 1273
μῶν ὁ πατὴρ τὸ χωρίον, ἀλλ' οὐδ' ἀπηγόρευσεν οὐδὲ
5 διεμαρτύρατο. καίτοι ὦ Καλλίκλεις ἐξῆν δήπου τόθ'
ὑμῖν, ὁρῶσιν ἀποικοδομουμένην τὴν χαράδραν, ἐλθοῦ-
σιν εὐθὺς ἀγανακτεῖν καὶ λέγειν πρὸς τὸν πατέρα
'Τεισία, τί ταῦτα ποιεῖς; ἀποικοδομεῖς τὴν χαράδραν;
εἶτ' ἐμπεσεῖται τὸ ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον τὸ ἡμέτερον',
ἵν' εἰ μὲν ἐβούλετο παύσασθαι, μηδὲν ἡμῖν ἦν δυσ-
χερὲς πρὸς ἀλλήλους, εἰ δ' ὠλιγώρησε καὶ συνέβη

τι τοιοῦτον, μάρτυσιν εἶχες τοῖς τότε παραγενομένοις
6 χρήσασθαι. καὶ νὴ Δί' ἐπιδεῖξαί γέ σ' ἔδει πᾶσιν
ἀνθρώποις χαράδραν οὖσαν, ἵνα μὴ λόγῳ μόνον, ὥσπερ
νῦν, ἀλλ' ἔργῳ τὸν πατέρ' ἀδικοῦντ' ἀπέφαινες. τού-
των τοίνυν οὐδὲν πώποτ' οὐδεὶς ποιεῖν ἠξίωσεν. οὐ
γὰρ ἂν οὔτ' ἐρήμην, ὥσπερ ἐμοῦ νυνὶ, κατεδιῃτήσασθε,
7 οὔτε πλέον ἂν ἦν ὑμῖν συκοφαντοῦσιν οὐδέν, ἀλλ' εἰ
ἠνέγκατε τότε μάρτυρα καὶ ἐπεμαρτύρασθε, νῦν ἀπέ-
φαινεν ἂν ἐκεῖνος εἰδὼς ἀκριβῶς ὅπως εἶχεν ἕκαστα
τούτων, καὶ τοὺς ῥᾳδίως τούτους μαρτυροῦντας ἐξή-
λεγχεν. ἀνθρώπου δ' οἶμαι τηλικούτου καὶ ἀπείρου
[τῶν] πραγμάτων ἅπαντες καταπεφρονήκατέ μου. ἀλλ'
ἐγὼ πρὸς ἅπαντας τούτους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς
αὐτῶν πράξεις ἰσχυροτάτας μαρτυρίας παρέχομαι. διὰ
τί γὰρ οὐδεὶς οὔτ' ἐπεμαρτύρατ' οὔτ' ἐνεκάλεσεν, ἀλλ'
οὐδ' ἐμέμψατο πώποτε, ἀλλ' ἐξήρκει ταῦτ' αὐτοῖς ἠδι-
κημένοις περιορᾶν;

8 Ἐγὼ τοίνυν ἱκανὰ μὲν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτ' εἶναι 1274
πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν· ἵνα δ' εἰδῆτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς οὔθ' ὁ πατὴρ οὐ-
δὲν ἠδίκει περιοικοδομῶν τὸ χωρίον οὗτοί τε κατεψευ-
σμένοι πάντ' εἰσὶν ἡμῶν, ἔτι σαφέστερον ὑμᾶς πειρά-
σομαι διδάσκειν. τὸ μὲν γὰρ χωρίον ὁμολογεῖται καὶ
9 παρ' αὐτῶν τούτων ἡμέτερον ἴδιον εἶναι· τούτου δ'
ὑπάρχοντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα μὲν ᾔδειτ' ἂν
ἰδόντες τὸ χωρίον ὅτι συκοφαντοῦμαι. διὸ καὶ τοῖς
εἰδόσιν ἐπιτρέπειν ἐβουλόμην ἐγὼ, τοῖς ἴσοις. ἀλλ' οὐχ
οὗτοι, καθάπερ νυνὶ λέγειν ἐπιχειροῦσι· δῆλον δ' ὑμῖν
καὶ τοῦτ' αὐτίκ' ἔσται πᾶσιν. ἀλλὰ προσέχετ' ὦ ἄν-
10 δρες Ἀθηναῖοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν τὸν νοῦν. τοῦ γὰρ
χωρίου τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ τούτων τὸ μέσον ὁδός ἐστιν,

ὄρους δὲ περιέχοντος κύκλῳ τοῖς χωρίοις, τὸ καταρ-
ρέον ὕδωρ τῇ μὲν εἰς τὴν ὁδὸν, τῇ δ' εἰς τὰ χωρία
συμβαίνει φέρεσθαι. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ εἰσπῖπτον
εἰς τὴν ὁδόν, ᾗ μὲν ἂν εὐοδῇ, φέρεται κάτω κατὰ
τὴν ὁδόν, ᾗ δ' ἂν ἐνστῇ τι, τηνικαῦτα τοῦτ' εἰς τὰ
11 χωρί' ὑπεραίρειν ἀναγκαῖον ἤδη. καὶ δὴ καὶ κατὰ
τοῦτο τὸ χωρίον ὦ ἄνδρες δικασταὶ γενομένης ἐπομ-
βρίας συνέβη τὸ ὕδωρ ἐμβαλεῖν· ἀμεληθὲν δ' οὔπω
τοῦ πατρὸς ἔχοντος αὐτό, ἀλλ' ἀνθρώπου δυσχεραί-
νοντος ὅλως τοῖς τόποις καὶ μᾶλλον ἀστικοῦ, δὶς
καὶ τρὶς ἐμβαλὸν τὸ ὕδωρ τά τε χωρί' ἐλυμήνατο
καὶ μᾶλλον ὡδοποίει. διὸ δὴ ταῦθ' ὁ πατὴρ ὁρῶν,
ὡς ἐγὼ τῶν εἰδότων ἀκούω, καὶ τῶν γειτόνων ἐπι-
νεμόντων ἅμα καὶ βαδιζόντων διὰ τοῦ χωρίου, τὴν
12 αἱμασιὰν περιῳκοδόμησε ταύτην. καὶ ὡς ταῦτ' ἀλη-
θῆ λέγω, παρέξομαι μὲν καὶ μάρτυρας ὑμῖν τοὺς 1275
εἰδότας, πολὺ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν μαρτύρων
ἰσχυρότερα τεκμήρια. Καλλικλῆς μὲν γάρ φησι τὴν
χαράδραν ἀποικοδομήσαντα βλάπτειν μ' αὐτόν· ἐγὼ
δ' ἀποδείξω χωρίον ὂν τοῦτ', ἀλλ' οὐ χαράδραν.
13 εἰ μὲν οὖν μὴ συνεχωρεῖθ' ἡμέτερον ἴδιον εἶναι,
τάχ' ἂν τοῦτ' ἠδικοῦμεν, εἴ τι τῶν δημοσίων ᾠκο-
δομοῦμεν· νῦν δ' οὔτε τοῦτ' ἀμφισβητοῦσιν, ἔστι
τ' ἐν τῷ χωρίῳ δένδρα πεφυτευμένα, ἄμπελοι καὶ
συκαῖ. καίτοι τίς ἂν ἐν χαράδρᾳ ταῦτα φυτεύειν
ἀξιώσειεν; οὐδείς γε. τίς δὲ πάλιν τοὺς αὑτοῦ προ-
14 γόνους θάπτειν; οὐδὲ τοῦτ' οἶμαι. ταῦτα τοίνυν ἀμ-
φότερ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ συμβέβηκεν· καὶ γὰρ τὰ
δένδρα πεφύτευται πρότερον ἢ τὸν πατέρα περιοι-
κοδομῆσαι τὴν αἱμασιάν, καὶ τὰ μνήματα παλαιὰ
καὶ πρὶν ἡμᾶς κτήσασθαι τὸ χωρίον γεγενημέν'

*ἐστίν. καίτοι τούτων ὑπαρχόντων τίς ἂν ἔτι λόγος
ἰσχυρότερος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γένοιτο; τὰ γὰρ
ἔργα φανερῶς ἐξελέγχει. καί μοι λαβὲ πάσας νυνὶ
τὰς μαρτυρίας, καὶ λέγε.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

15 *Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν μαρτυριῶν. ἆρ'
ὑμῖν δοκοῦσι διαρρήδην μαρτυρεῖν, καὶ χωρίον εἶναι
δένδρων μεστὸν καὶ μνήματ' ἔχειν τινὰ καὶ τἄλλ' ἅπερ
καὶ τοῖς πλείστοις χωρίοις συμβέβηκεν, καὶ πάλιν ὅτι
περιῳκοδομήθη τὸ χωρίον ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ τούτων
πατρός, οὐκ ἀμφισβητούντων δ' οὔτε τούτων οὔτ'
ἄλλου τῶν γειτόνων οὐδενός;*

16 *Ἄξιον δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ὧν εἴρηκε Καλλικλῆς ἀκοῦσαι. καὶ σκέψασθε πρῶτον* 1276
*μέν, εἴ τις ὑμῶν ἑόρακεν ἢ ἀκήκοε πώποτε παρ' ὁδὸν
χαράδραν οὖσαν. οἶμαι γὰρ ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ μηδε-
μίαν εἶναι· τοῦ γὰρ ἕνεκ' ἄν, ὃ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δημο-
σίας ἔμελλε βαδιεῖσθαι φερόμενον, τούτῳ διὰ τῶν*
17 *ἰδίων χωρίων χαράδραν ἐποίησέ τις; ἔπειτα τίς ἂν
ὑμῶν εἴτ' ἐν ἀγρῷ νὴ Δί' εἴτ' ἐν ἄστει τὸ διὰ τῆς
ὁδοῦ ῥέον ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν οἰκίαν δέξαιτ'
ἂν [αὑτοῦ]; ἀλλ' οὐκ αὐτὸ τοὐναντίον, κἂν βιάσηταί
ποτ', ἀποφράττειν ἅπαντες καὶ παροικοδομεῖν εἰώθα-
μεν; οὗτος τοίνυν ἀξιοῖ μ' ἐκ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ
εἰσδεξάμενον εἰς τὸ ἐμαυτοῦ χωρίον, ὅταν τὸ τούτου
παραλλάξῃ χωρίον, πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν ἐξαγαγεῖν. οὐ-
κοῦν πάλιν ὁ μετὰ τοῦτόν μοι γεωργῶν τῶν γειτόνων
ἐγκαλεῖ· τὸ γὰρ ὑπὲρ τούτου δίκαιον δῆλον ὅτι κἀ-*
18 *κείνοις ὑπάρξει πᾶσι λέγειν. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' εἰς τὴν
ὁδὸν ὀκνήσω τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἦ που σφόδρα θαρ-*

ρῶν εἰς τὸ τοῦ πλησίον χωρίον ἀφιείην ἄν. ὅπου γὰρ
ἀτιμήτους φεύγω δίκας διότι τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ ῥέον
ὕδωρ εἰς τὸ τούτου χωρίον διέπεσε, τί πείσομαι πρὸς
Διὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου τοὐμοῦ τοῦ ὕδατος
εἰσπεσόντος βλαπτομένων; ὅπου δὲ μήτ' εἰς τὴν ὁδὸν
μήτ' εἰς τὰ χωρί' ἀφιέναι μοι τὸ ὕδωρ ἐξέσται δεξα-
μένῳ, τί λοιπὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς θεῶν; οὐ
γὰρ ἐκπιεῖν γε δήπου με Καλλικλῆς αὐτὸ προσαναγ-
19 κάσει. ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάσχων ὑπὸ τούτων καὶ πόλλ'
ἕτερα καὶ δεινά, μὴ ὅτι δίκην λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ προσοφλεῖν
ἀγαπήσαιμ' ἄν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ 1277
χαράδρα πάλιν ὑποδεχομένη, τάχ' ἂν ἠδίκουν ἐγὼ μὴ
δεχόμενος, ὥσπερ ἀν' ἕτερ' ἄττα τῶν χωρίων εἰσὶν
ὁμολογούμεναι χαράδραι· καὶ ταύταις δέχονται μὲν
οἱ πρῶτοι, καθάπερ τοὺς ἐκ τῶν οἰκιῶν χειμάρρους,
παρὰ τούτων δ' ἕτεροι παραλαμβάνουσιν ὡσαύτως·
ταύτῃ δ' οὔτε παραδίδωσιν οὐδεὶς οὔτε παρ' ἐμοῦ
20 παραλαμβάνει. πῶς ἂν οὖν εἴη τοῦτο χαράδρα; τὸ
δ' εἰσπεσὸν ὕδωρ ἔβλαψε μὲν οἶμαι πολλάκις ἤδη
πολλοὺς μὴ φυλαξαμένους, ἔβλαψε δὲ καὶ νῦν τοῦτον.
ὃ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον, εἰ Καλλικλῆς μὲν εἰς
τὸ χωρίον εἰσπεσόντος τοῦ ὕδατος ἁμαξιαίους λίθους
προσκομίσας ἀποικοδομεῖ, τοῦ δὲ πατρὸς, ὅτι τοῦτο
παθόντος τοῦ χωρίου περιῳκοδόμησεν, ὡς ἀδικοῦν-
τος ἐμοὶ βλάβης εἴληχε δίκην. καίτοι εἰ ὅσοι κακῶς
πεπόνθασιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῶν ταύτῃ ῥεόντων ἐμοὶ
λήξονται δίκας, οὐδὲ πολλαπλάσια γενόμενα τὰ ὄντ'
21 ἐξαρκέσειεν ἄν μοι. τοσοῦτον τοίνυν διαφέρουσιν οὗ-
τοι τῶν ἄλλων, ὥστε πεπονθότες μὲν οὐδὲν, ὡς αὐτίχ'
ὑμῖν ἐγὼ σαφῶς ἐπιδείξω, πολλῶν δὲ πολλὰ καὶ με-
γάλα βεβλαμμένων, μόνοι δικάζεσθαι τετολμήκασιν

οὗτοί μοι. καίτοι πᾶσι μᾶλλον ἐνεχώρει τοῦτο πράττειν. οὗτοι μὲν γάρ, εἴ καί τι πεπόνθασιν, αὐτοὶ δι' αὑτοὺς βεβλαμμένοι συκοφαντοῦσιν· ἐκεῖνοι δ', εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, τοιαύτην γ' οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχουσιν. ἀλλ' ἵνα μὴ πάνθ' ἅμα συνταράξας λέγω, λαβέ μοι τὰς τῶν γειτόνων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

22 Οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτους μὲν
μηδὲν ἐγκαλεῖν μοι τοσαῦτα βεβλαμμένους, μηδ' ἄλλον
μηδένα τῶν ἠτυχηκότων, ἀλλὰ τὴν τύχην στέργειν, 1278
τουτονὶ δὲ συκοφαντεῖν; ὃν ὅτι μὲν αὐτὸς ἐξημάρτηκε,
πρῶτον μὲν τὴν ὁδὸν στενοτέραν ποιήσας, ἐξαγαγὼν
ἔξω τὴν αἱμασιάν, ἵνα τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ
ποιήσειεν εἴσω, ἔπειτα δὲ τὸν χλῆδον ἐκβαλὼν εἰς
τὴν ὁδόν, ἐξ ὧν ὑψηλοτέραν τὴν αὐτὴν καὶ στενοτέραν
πεποιῆσθαι συμβέβηκεν, ἐκ τῶν μαρτυριῶν αὐ-
23 τίκ' εἴσεσθε σαφέστερον, ὅτι δ' οὐδὲν ἀπολωλεκὼς
οὐδὲ καταβεβλαμμένος ἄξιον λόγου τηλικαύτην μοι
δίκην εἴληχε, τοῦθ' ὑμᾶς ἤδη πειράσομαι διδάσκειν.
τῆς γὰρ μητρὸς τῆς ἐμῆς χρωμένης τῇ τούτων μητρὶ
πρὶν τούτους ἐπιχειρῆσαί με συκοφαντεῖν, καὶ πρὸς
ἀλλήλας ἀφικνουμένων, οἷον εἰκὸς ἅμα μὲν ἀμφοτέρων
οἰκουσῶν ἐν ἀγρῷ καὶ γειτνιωσῶν, ἅμα δὲ
24 τῶν ἀνδρῶν χρωμένων ἀλλήλοις ἕως ἔζων, ἐλθούσης
δὲ τῆς ἐμῆς μητρὸς ὡς τὴν τούτων καὶ ἀποδυρομένης
ἐκείνης τὰ συμβάντα καὶ δεικνυούσης, οὕτως
ἐπυθόμεθα πάνθ' ἡμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί· καὶ λέγω
μὲν ἅπερ ἤκουσα τῆς μητρός, οὕτω μοι πολλὰ κἀγαθὰ
γένοιτο, εἰ δὲ ψεύδομαι, τἀναντία τούτων· ἦ μὴν
ὁρᾶν καὶ τῆς τούτων μητρὸς ἀκούειν ἔφη, κριθῶν

μὲν βρεχθῆναι, καὶ ξηραινομένους ἰδεῖν αὐτὴν, μηδὲ τρεῖς μεδίμνους, ἀλεύρων δ' ὡς ἡμιμέδιμνον· ἐλαίου δ' ἀποκλιθῆναι μὲν κεράμιον φάσκειν, οὐ μέντοι
25 παθεῖν γ' οὐδέν. τοσαῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ συμβάντ' ἦν τούτοις, ἀνθ' ὧν ἐγὼ χιλίων δραχμῶν δίκην ἀτίμητον φεύγω. οὐ γὰρ δὴ τειχίον γ' εἰ παλαιὸν ἐπῳκοδόμησεν, ἐμοὶ καὶ τοῦτο λογιστέον ἐστίν, ὃ μήτ' ἔπεσε μήτ' ἄλλο δεινὸν μηδὲν ἔπαθεν. ὥστ' 1279
εἰ συνεχώρουν αὐτοῖς ἁπάντων αἴτιος εἶναι τῶν συμ-
26 βεβηκότων, τά γε βρεχθέντα ταῦτ' ἦν. ὁπότε δὲ μήτ' ἐξ ἀρχῆς ὁ πατὴρ ἠδίκει τὸ χωρίον περιοικοδομῶν, μήθ' οὗτοι πώποτ' ἐνεκάλεσαν τοσούτου χρόνου διελθόντος, οἵ τ' ἄλλοι πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες μηδὲν μᾶλλον ἐγκαλοῦσιν ἐμοί, πάντες θ' ὑμεῖς τὸ ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τὸ ἐκ τῶν χωρίων ὕδωρ εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν εἰώθατε, ἀλλ' οὐ μὰ Δί' εἴσω τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ δέχεσθαι, τί δεῖ πλείω λέγειν; οὐδὲ γὰρ ἐκ τούτων ἄδηλον ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦμαι,
27 οὔτ' ἀδικῶν οὐδὲν οὔτε βεβλαμμένων ἅ φασιν. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι καὶ τὸν χλῆδον εἰς τὴν ὁδὸν ἐκβεβλήκασι, καὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες στενοτέραν τὴν ὁδὸν πεποιήκασιν, ἔτι δ' ὡς ὅρκον ἐδίδουν ἐγὼ τῇ τούτων μητρί, καὶ τὴν ἐμαυτοῦ τὸν αὐτὸν ὀμόσαι προὐκαλούμην, λαβέ μοι τάς τε μαρτυρίας καὶ τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28 Εἶτα τούτων ἀναισχυντότεροι γένοιντ' ἂν ἄνθρωποι, ἢ περιφανέστερον συκοφαντοῦντες, οἵτινες αὐτοὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες καὶ τὴν ὁδὸν ἀνακεχωκότες ἑτέροις βλάβης δικάζονται, καὶ ταῦτα χιλίων

δραχμῶν ἀτίμητον, οἵ γ' οὐδὲ πεντήκοντα δραχμῶν
τὸ παράπαν ἅπαντ' ἀπολωλέκασι; καίτοι σκοπεῖτ' ὦ
ἄνδρες δικασταί, πόσους ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς
ἀγροῖς βεβλάφθαι συμβέβηκε, τὰ μὲν Ἐλευσῖνι, τὰ δ'
ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. ἀλλ' οὐ δήπου τούτων, ὦ γῆ
καὶ θεοί, παρὰ τῶν γειτόνων ἕκαστος ἀξιώσει τὰς
29 βλάβας κομίζεσθαι. καὶ ἐγὼ μέν, ὃν προσῆκεν ἀγα-
νακτεῖν τῆς ὁδοῦ στενοτέρας γεγενημένης καὶ μετεω-
ροτέρας, ἡσυχίαν ἔχω· τούτοις δὲ τοσοῦτον περίεστιν
ὡς ἔοικεν, ὥστε τοὺς ἠδικημένους πρὸς συκοφαν- 1280
τοῦσιν. καίτοι ὦ Καλλίκλεις εἰ καὶ ὑμῖν περιοικοδο-
μεῖν ἔξεστι τὸ ὑμέτερον αὐτῶν χωρίον, καὶ ἡμῖν
δήπου τὸ ἡμέτερον ἐξῆν. εἰ δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἠδίκει
περιοικοδομῶν ὑμᾶς, καὶ νῦν ὑμεῖς μ' ἀδικεῖτε πε-
30 ριοικοδομοῦντες οὕτως· δῆλον γὰρ ὅτι μεγάλοις λίθοις
ἀποικοδομηθέντος πάλιν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ἐμὸν ἥξει
χωρίον, εἶθ' ὅταν τύχῃ καταβαλεῖ τὴν αἱμασιὰν ἀπροσ-
δοκήτως. ἀλλ' οὐδὲν μᾶλλον ἐγκαλῶ τούτοις ἐγὼ
διὰ τοῦτο, ἀλλὰ στέρξω τὴν τύχην καὶ τἀμαυτοῦ
φυλάττειν πειράσομαι. καὶ γὰρ τοῦτον φράττοντα
μὲν τὰ ἑαυτοῦ σωφρονεῖν ἡγοῦμαι, δικαζόμενον δέ
μοι πονηρότατόν τ' εἶναι καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ νόσου
νομίζω.

31 Μὴ θαυμάζετε δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὴν τούτου προθυμίαν, μηδ' εἰ τὰ ψευδῆ κατηγορεῖν νῦν τετόλμηκεν. καὶ γὰρ καὶ πρότερον πείσας τὸν ἀνεψιὸν ἀμφισβητεῖν μοι τοῦ χωρίου, συνθήκας οὐ γενομένας ἀπήνεγκε, καὶ νῦν αὐτὸς ἐρήμην καταδεδιῄτηται τοιαύτην ἑτέραν δίκην, Κάλλαρον ἐπιγραψάμενος τῶν ἐμῶν δούλων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τοῦθ' εὕρηνται σόφισμα· Καλλάρῳ τὴν αὐτὴν δίκην δικά-

32 ζονται. καίτοι τίς ἂν οἰκέτης τὸ τοῦ δεσπότου χωρίον περιοικοδομήσειε μὴ προστάξαντος τοῦ δεσπότου; Καλλάρῳ δ' ἕτερον ἐγκαλεῖν οὐδὲν ἔχοντες, ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ πλέον ἢ πεντεκαίδεκ' ἔτη φράξας ἐπεβίω δικάζονται. κἂν μὲν ἐγὼ τῶν χωρίων ἀποστῶ τούτοις ἀποδόμενος ἢ πρὸς ἕτερα χωρία ἀλλαξάμενος, οὐδὲν ἀδικεῖ Κάλλαρος· ἂν δ' ἐγὼ μὴ βούλωμαι τἀμαυτοῦ 128
τούτοις προέσθαι, πάντα τὰ δεινόταθ' ὑπὸ Καλλάρου πάσχουσιν οὗτοι, καὶ ζητοῦσι καὶ διαιτητὴν ὅστις αὐτοῖς τὰ χωρία προσκαταγνώσεται, καὶ διαλύσεις
33 τοιαύτας ἐξ ὧν τὰ χωρί' ἕξουσιν. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας καὶ συκοφαντοῦντας δεῖ πλέον ἔχειν, οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη τῶν εἰρημένων· εἰ δ' ὑμεῖς τοὺς μὲν τοιούτους μισεῖτε, τὰ δὲ δίκαια ψηφίζεσθε, μήτ' ἀπολωλεκότος Καλλικλέους μηδὲν μήτ' ἠδικημένου μήθ' ὑπὸ Καλλάρου μήθ' ὑπὸ τοῦ πατρός, οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν.
34 ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι καὶ πρότερον ἐπιβουλεύων μου τοῖς χωρίοις τὸν ἀνεψιὸν κατεσκεύασε, καὶ νῦν ἑτέραν αὐτὸς κατεδιῃτήσατο Καλλάρου τοιαύτην δίκην, ἐπηρεάζων ἐμοὶ διότι τὸν ἄνθρωπον περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, καὶ Καλλάρῳ πάλιν εἴληχεν ἑτέραν, ἁπάντων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

35 Μὴ οὖν πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ προῆσθέ με τούτοις μηδὲν ἀδικοῦντα. οὐ γὰρ τῆς ζημίας τοσοῦτόν τί μοι μέλει, χαλεπὸν ὂν πᾶσι τοῖς μικρὰν οὐσίαν ἔχουσιν· ἀλλ' ἐκβάλλουσιν ὅλως ἐκ τοῦ δήμου μ' ἐλαύνοντες καὶ συκοφαντοῦντες. ὅτι δ' οὐκ ἀδικοῦμεν οὐδέν, ἕτοιμοι μὲν ἦμεν ἐπιτρέπειν

τοῖς εἰδόσιν, τοῖς ἴσοις καὶ κοινοῖς, ἕτοιμοι δ' ὀμνύναι τὸν νόμιμον ὅρκον· ταῦτα γὰρ ᾠόμεθ' ἰσχυρότατ' ἂν παρασχέσθαι τοῖς αὐτοῖς ὑμῖν ὀμωμοκόσιν. καί μοι λαβὲ τήν τε πρόκλησιν καὶ τὰς ὑπολοίπους ἔτι μαρτυρίας.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.